

Thailand Conference on READING 2011



24-25 August 2011
BANGKOK

การประชุมวิชาการประจำปี 2554

Thailand Conference on Reading 2011

วันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ.2554

ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ



จัดโดย

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

รวมบทความนำเสนอ

Thailand Conference on Reading 2011

ISBN

พิมพ์ครั้งที่ 1: สิงหาคม 2554

เจ้าของ/ผู้จัดพิมพ์ :

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

สังกัดสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

เลขที่ 999/9 อาคารสำนักงานเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 17

ถนนพระราม 1 แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

โทรศัพท์ 02 264 5963-5 โทรสาร 02 264 5966

ประสานงาน/รูปเล่ม :

คณะบุคคลไม่ศิคีลี

Mighty Creation Organiser & Production House

mightycrehouse@gmail.com

พิมพ์ที่ :

บริษัท แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด

คำนำ

ในรอบสองปีที่ผ่านมา มีสัญญาณเชิงบวกต่อกระบวนการณรงค์ส่งเสริมการอ่านในประเทศไทยอาทิการที่รัฐบาลประกาศให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติและกำหนดให้ปีพ.ศ.2552-2561เป็นทศวรรษการอ่านของประเทศกระแสความตื่นตัวในการพัฒนาปรับปรุงห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดในสถาบันการศึกษาในหลากหลายแนวคิด เช่น ห้องสมุดมีชีวิต ห้องสมุด 3 ดี หรือห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ กระทั่งล่าสุด องค์การยูเนสโกประกาศให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหนังสือโลกในปี พ.ศ.2556 (World Book Capital 2013) จะนำไปสู่ปฏิบัติการณรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นรูปธรรมระหว่างภาคีเครือข่ายที่ทำงานด้านหนังสือกิจกรรมส่งเสริมอ่านและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้จัดประชุมวิชาการประจำปี 2554 หรือ Thailand Conference on Reading 2011 ขึ้นเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการอ่านและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ซึ่งนอกจากจะให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภายในประเทศดังกล่าวข้างต้นแล้วยังตระหนักถึงการรวมกลุ่มเป็นประชาคมอาเซียนในอีก 4 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเด็นเรื่องสภาพการอ่านและนโยบายส่งเสริมการอ่านของแต่ละประเทศซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้และสร้างเสริมความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายภาคีระหว่างประเทศในอนาคตอันใกล้

หนังสือประกอบการประชุมวิชาการประจำปี 2554 เล่มนี้ ได้รวบรวมรายงานศึกษาวิจัยและบทความที่มีการนำเสนอในการประชุม ด้วยความคาดหวังว่าผลงานของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งไทยและต่างประเทศจะมีส่วนในการจุดประกายและกระตุ้นให้เกิดการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อขยายองค์ความรู้ให้กว้างขวางและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปขยายผลในเชิงปฏิบัติต่อไป

.....

อุทยานการเรียนรู้ Thailand Knowledge Park

แนวคิดการจัดตั้งอุทยานการเรียนรู้เกิดขึ้นเพื่อตอบโจทย์และแก้ไขปัญหาสำคัญของสังคมไทยในสภาวะการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเน้นการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับ “คน” อันเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ โดยโจทย์สำคัญอันเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา “คน” คือ ระบบการศึกษาไทยและการเรียนการสอนยังไม่เอื้ออำนวยให้เด็ก คิดเป็น ทำเป็น กล้าคิด กล้าทำ ทำให้มีปัญหาสืบเนื่องมาถึงการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษา เกิดปัญหาวิกฤติและความสับสนในสังคมไทย สาเหตุสำคัญประการหนึ่งเกิดจากปัญหาคนไทยโดยรวมและไม่ว่าเด็กเยาวชนหรือผู้ใหญ่ยังอ่านหนังสือน้อย ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ระบบการศึกษาไทยไม่ได้ปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านและใช้ห้องสมุด ห้องสมุดที่มีกลุ่มเป้าหมายให้บริการประชาชนขาดการสนับสนุนจากรัฐ มีงบประมาณจำกัด มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานและดำเนินงาน ปัญหาสถานภาพของบรรณารักษ์ นอกจากนี้ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากห้องสมุด ภาพลักษณ์ห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนในสายตาประชาชนโดยเฉพาะในท้องถิ่น ยังเป็นห้องสมุดแบบเดิม คือ สถานที่เก็บหนังสือ เย็บสวดัง ยังไม่สามารถดูใจ หรือ กระตุ้นความสนใจในวงกว้าง นำมาสู่แนวคิดการก่อตั้งห้องสมุดมีชีวิตในรูปแบบและบริบทของไทย

การก่อร่างสร้างความคิดอุทยานการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นในลักษณะ “งานทดลองชิ้นใหญ่” เพื่อตอบโจทย์สำคัญของประเทศไทยเรื่องการอ่าน หนังสือและห้องสมุด โดยมีโจทย์ระดับชาติ โจทย์ระดับท้องถิ่น และ โจทย์ของคนทำงานที่ชัดเจนเพื่อร่วมแก้ปัญหาของสังคมไทยทั้งด้านการศึกษาและสังคม การร่วมสร้างสังคมการเรียนรู้ โดยมีนโยบายระดับชาติเป็นเครื่องมือกำกับและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังทำหน้าที่เป็น “ข้อต่อเติมเต็ม” หรือ “ข้อต่อของสังคม” สร้างเสริมงานที่ขาดอยู่ และพัฒนาสู่การเป็น “ต้นแบบ” ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม

วันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2548 อุทยานการเรียนรู้ หรือ Thailand Knowledge Park จึงถือกำเนิดขึ้น ตามแนวคิดและความมุ่งหวังที่จะสร้างแหล่งเรียนรู้ที่มีบรรยากาศสร้างสรรค์ ทันสมัย สะดวกในการเข้าถึงและใช้บริการ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเองและให้เป็นห้องสมุดที่มากกว่าห้องสมุด โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากแหล่งเรียนรู้ในประเทศที่ เล็งเห็นความสำคัญของการอ่านและประโยชน์ของห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดศูนย์ข้อมูล จอร์จ ปอมปีดู ประเทศฝรั่งเศส, Library Learning Information ประเทศอังกฤษ, เซนไดมิเดียเทค ประเทศญี่ปุ่น, และห้องสมุดเยาวชน จู ลิ่ง และ Library@Orchard ประเทศสิงคโปร์ ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย ระดมความคิดเห็นจากหลายภาคส่วน รวมถึงจัดการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อลงลึกถึงความต้องการของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นเป้าหมาย ก่อนจะตกผลึก และกลายมาเป็นห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

นับจากวันนั้น เป็นเวลากว่า 6 ปีที่ TK park ได้โดดเด่นอยู่ในสังคมไทย และรังสรรค์ “วัดดูดิบ” เพื่อผลิตความรู้ ความคิด จินตนาการแก่เด็กและเยาวชน เราเผยแพร่เมล็ดพันธุ์แห่งปัญญาให้กระจายออกไปทั่วประเทศในรูปแบบห้องสมุดมีชีวิตขนาดต่าง ๆ ที่หลากหลาย ให้ทุกที่เป็นสถานที่ที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ จุดประกายความคิดของเด็กและเยาวชน ด้วยองค์ความรู้และคำว่าห้องสมุดมีชีวิตที่จุดคิดขึ้นแล้วในสังคมไทย

ภารกิจของเรา

1.การพัฒนาองค์ความรู้ สร้างต้นแบบและให้บริการแหล่งเรียนรู้

โดยพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ทันสมัย ในรูปแบบ “ห้องสมุดมีชีวิต” รูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบและบริการ (TK park) ณ อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 8 พื้นที่สำหรับเยาวชนและผู้มีใจรักการเรียนรู้ โดยส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่าง หนังสือ ดนตรีและสื่อมัลติมีเดีย เป็นพื้นที่แห่งการแสดงออกทุกพลังสร้างสรรค์ของเยาวชน อุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคต้นแบบ คือ อุทยานการเรียนรู้ ยะลา เป็นแม่ข่ายในการพัฒนาห้องสมุด

มีชีวิต แบ่งปัน และกระจายโอกาสในการเข้าถึงการอ่านการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ โดยเน้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา และสตูล ศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตต้นแบบในท้องถิ่น แบ่งเป็น 4 ขนาด ดังนี้ ระดับจังหวัด ขนาดพื้นที่ประมาณ 2,000 ตร.ม.ขึ้นไป โดยร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครหรือเทศบาลเมือง สำหรับประชาชนในจังหวัดนั้น ๆ และจังหวัดใกล้เคียง ระดับตำบล ร่วมมือกับเทศบาลตำบล ขนาดพื้นที่ประมาณ 1,000 ตร.ม. ขึ้นไป เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ให้กับชุมชนและท้องถิ่นใกล้เคียง ห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียนปรับห้องเรียนเป็นห้องสมุดมีชีวิตสำหรับนักเรียนในโรงเรียน และเครือข่าย รวมทั้งชุมชนโดยรอบ ขนาดพื้นที่ 105-150 ตร.ม. (1-3 ห้องเรียน) และห้องสมุดเด็กไทยคิด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน เป็นต้น ขนาดพื้นที่ 50-150 ตร.ม.

2. การพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้บนโลกไซเบอร์ ในรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เสมือน (Digital TK) www.tkpark.or.th

เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการจัดทำระบบข้อมูลและเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อกระจายความรู้ที่สามารถเข้าถึงได้จากทุกพื้นที่ในประเทศไทยด้วย เนื้อหาสาระความรู้หลากหลายแขนงรวม ถึงหนังสือออนไลน์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ หนังสือเสียง และ e-Learning เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าใช้บริการและร่วมเป็นส่วนหนึ่งใน “ชุมชนการเรียนรู้ออนไลน์” นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่สำหรับเยาวชนที่ผ่านการอบรมจากอุทยานการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ได้แสดงความสามารถด้วยการปฏิบัติจริง เช่น นิทรรศการออนไลน์ราย 2 เดือน “Read Me Egazine” ที่เกิดขึ้นมาเพื่อเป็นเวทีให้เยาวชนที่ได้รับการบ่มเพาะด้านการเขียนได้ต่อยอดความรู้ในกระบวนการจัดทำนิทรรศการอย่างมืออาชีพ

3. พัฒนากิจกรรมต้นแบบในการส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้สำหรับเยาวชน

เพื่อกระตุ้นและจูงใจประภายให้เยาวชนค้นพบความถนัดผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายได้แก่กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและกิจกรรมส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศรวมถึงการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เยาวชน

ได้พัฒนาศักยภาพแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเผยแพร่ผลงานจากความคิดสร้างสรรค์
สู่สังคม

4. การขยายผลเพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการสร้างสรรคงานวิชาการ การพัฒนาเนื้อหา
สาระ การสร้างแรงบันดาลใจและถ่ายทอดองค์ความรู้การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต
และความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อจุดประกายความคิด อาทิ การวิจัยสร้างองค์ความรู้
และการวิจัยเพื่อพัฒนาสร้างสรรค์เนื้อหาสาระ (Content) โดยรวบรวมองค์ความรู้ที่
มีความเป็นไทยอันทรงคุณค่ามาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ที่ตรงกับความ
ต้องการของเด็กและเยาวชน ตัวอย่างเช่น นิทานและวรรณกรรมเยาวชนพื้นบ้าน เกม
สร้างสรรค์ การจุดประกายและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมี
ชีวิตและองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาวิชาการ
การอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต และการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 วิจัยสร้างองค์ความรู้ เช่น

- กระบวนการส่งเสริมการอ่านที่ได้ผลสำหรับเด็กประถมศึกษา
- กิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้สำหรับเยาวชนก่อนวัยรุ่น
- ทักษะคิดและพฤติกรรมกรรมการอ่านของคนไทย
- การ์ตูนความรู้ไทย: ความเป็นมา สถานการณ์ และแนวทางการพัฒนา
- นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทย ศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
- การศึกษาวิจัยสถานการณ์การอ่านและดัชนีการอ่านของไทย

(Reading Index)

4.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ สร้างเครือข่าย เช่น

- สัมมนาวิชาการ “ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน”
- สัมมนาวิชาการ “TK เปิดโลกห้องสมุดเด็ก”
- สัมมนาเชิงปฏิบัติการ “เปิดโลกการอ่าน ด้วยนิทานเล่าเรื่อง”
- การประชุมวิชาการและเวทีสาธารณะเพื่อผลักดันนโยบายการอ่าน หรือ

TK Forum

4.3 อบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต TK park Living Library Award

จัดขึ้นทั้งหมด 3 ครั้งต่อเนื่องทุกสองปี โดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ที่จำเป็นในการวางแผนและบริหารจัดการห้องสมุดแก่บรรณารักษ์ ในการนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ แต่ละปีมีห้องสมุดเข้าร่วมอบรมกว่า 200 แห่ง และมอบรางวัลให้กับห้องสมุดดีเด่น ครั้งละ 10 แห่ง

จากการวิจัยติดตามผลโครงการนี้โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พบว่าเป็นโครงการที่บรรณารักษ์ได้รับประโยชน์โดยตรง บรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการพัฒนาความสามารถ ทักษะ เจตคติ ความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาห้องสมุดในชุมชนของตน ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ การบริการ ทรัพยากรสารสนเทศ ตลอดจนตัวบรรณารักษ์เอง และยังเกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนของห้องสมุดที่ได้รับรางวัล ชุมชนเริ่มให้ความสนใจบทบาทห้องสมุดและเข้าใช้บริการ มากขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้แนวความคิดห้องสมุดมีชีวิตเผยแพร่ออกไปอย่างกว้างขวาง ผ่าน บรรณารักษ์ของห้องสมุดที่ได้รับรางวัล ซึ่งได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรให้ความรู้กับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง เกิดการตื่นตัวในเรื่องการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิต เช่น มีการจัดประกวดห้องสมุดของหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ห้องสมุดที่ได้รับรางวัลจากโครงการนี้ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากหน่วยงานต้นสังกัด รวมถึงการสนับสนุนบรรณารักษ์ไปศึกษาดูงานยังประเทศใกล้เคียง เป็นต้น

4.4 อบรมบรรณารักษ์ ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารห้องสมุด

โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานอุทยานการเรียนรู้และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดอบรมให้ความรู้และอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งได้ดำเนินโครงการนี้อย่างต่อเนื่องทุกปีมาตั้งแต่ปี 2550 มีผู้เข้าร่วมการอบรมรวมแล้วกว่า 600 คน

ความเป็นมา

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอ.ร.) มีพันธกิจหลักในการร่วมสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้ โดยดำเนินการผ่านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้วยแนวคิด “ห้องสมุดมีชีวิต” และกระบวนการส่งเสริมให้เกิดนิสัยรักการอ่าน การแสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

การจัดสัมมนาวิชาการประจำปี เป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันให้เกิดสังคมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดย สอ.ร. ได้จัดกิจกรรมประชุมสัมมนาวิชาการประจำปีมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2548 ในเรื่อง “เติมชีวิตให้ห้องสมุด” ปี พ.ศ.2549 เรื่อง “ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน” ปี พ.ศ.2550 เรื่อง “TK เปิดโลกห้องสมุดเด็ก” ปี พ.ศ. 2551 เรื่อง “เปิดโลกการอ่านด้วยนิทานเล่าเรื่อง”

ปี พ.ศ. 2552 สอ.ร.ริเริ่มโครงการ TK Forum ในรูปแบบเวทีสาธารณะเพื่อถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากนักปฏิบัติ และสกัดองค์ความรู้สู่ข้อเสนอเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านจากองค์กรภาคีกว่า 50 แห่ง และในปี พ.ศ. 2553 ที่ผ่านมา การจัด TK Forum ได้ขยายองค์ความรู้ในเรื่องประสบการณ์ส่งเสริมการอ่านไปสู่การศึกษาแนวปฏิบัติของประเทศที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ ประเทศสวีเดน ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศญี่ปุ่น

ในปี พ.ศ.2554 นี้ สอ.ร.มีแนวคิดให้การส่งเสริมการอ่านเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความพร้อมแก่เด็กและเยาวชนไทย ที่จะเติบโตขึ้นเป็นพลเมืองของประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในอีก 4 ปีข้างหน้า ดังนั้น การจัดประชุมวิชาการด้านการอ่านในปีนี้จะเป็นการประชุมนำร่องเพื่อสำรวจความรู้และประสบการณ์ของหน่วยงานซึ่งดำเนินกิจกรรมโครงการและนโยบายด้านการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ทั้งของประเทศไทยและบางประเทศในอาเซียน จากนั้นในปีต่อ ๆ ไปจะเจาะลึกลงไปประเด็นอื่นและครอบคลุมความรู้จากทุกประเทศสมาชิกสอ.ร.คาดหวังว่าการประชุมวิชาการครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการขยายองค์ความรู้และความรับรู้ที่มีต่อประเทศในกลุ่ม

อาเซียนแล้วความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศทางด้านนโยบายการอ่านและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จะนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันที่แนบแน่นลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ในฐานะพลเมืองอาเซียน ภายใต้ปรัชญา “Towards ASEAN Citizenship with Books and Reading”

อนึ่ง การประชุมวิชาการประจำปี 2554 จัดขึ้น 2 ครั้ง ครั้งแรกเป็นการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “อ่านเพื่อนบ้าน กับประสบการณ์ส่งเสริมการอ่าน” จัดขึ้นเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2554 ณ อุทยานการเรียนรู้ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ และครั้งที่สอง คือการจัดประชุมวิชาการ Thailand Conference on Reading 2011 ในวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2554 ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

กำหนดการประชุมวิชาการประจำปี 2554

Thailand Conference on Reading 2011

วันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ.2554

ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ

วันพุธที่ 24 สิงหาคม

08:00-09:00 น. ลงทะเบียน

09:00-09:15 น. พิธีเปิดการประชุม

09:15-09:45 น. ปาฐกถาพิเศษ “คิดสร้างสรรค์ ด้วยการอ่าน”

โดย ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี

09:45-10:45 น. การบรรยายพิเศษ “**Libraries for Life: The Singapore National Library Board Experience**”

โดย Mrs. Kiang-Koh Lai Lin, ผู้อำนวยการ โครงการ Reading Initiatives, National Library Board (NLB) ประเทศสิงคโปร์

10:45-11:00 น. พักรับประทานอาหารว่าง

11:00-11:45 น. นำเสนอรายงานวิจัย “**How Malaysia Reads: Individual, School and Home Initiates**”

โดย ศาสตราจารย์ Ambigapathy Pandian, คณบดี School of Language, Literacies and Translation, Universiti Sains Malaysia (USM) ประเทศมาเลเซีย

11:45-12:30 น. นำเสนอรายงานวิจัย “**The development of book reading activity for promoting better life of citizen in Vietnam**”

โดย Ms. Vu Duong Thuy Nga, รองผู้อำนวยการกรมห้องสมุด กระทรวงการวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการกีฬา ประเทศเวียดนาม

12:30-13:45 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

- 13:45-14:30 น. นำเสนอรายงาน “นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย: ภาพรวม ปัญหา และแนวทางการพัฒนา”
โดย นางพจมาน พงษ์ไพบูลย์, ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ
- 14:30-15:45 น. อภิปราย “ช่องว่างและความเท่าเทียมในการเข้าถึงหนังสือและแหล่งเรียนรู้: ประสบการณ์จากประเทศลาวและไทย”
โดย Ms. Somphet Phongphachanh, ผู้อำนวยการโครงการ Room to Read สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ ดร.ชัยศ อิ่มสุวรรณ, รองเลขาธิการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
- 15:45-16:00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 16:00-17:00 น. การบรรยายพิเศษ “ข้อสังเกตบางประการต่อกระบวนการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของไทย”
โดย ศาสตราจารย์ชาน ไกรฤทธิ์ บุญเกียรติ

วันพฤหัสบดีที่ 25 สิงหาคม

- 08:00-09:00 น. ลงทะเบียน
- 09:00-09:15 น. วิชาทัศน
- 09:15-09:45 น. ปาฐกถาพิเศษ “นิสัยการอ่านของคนไทย ในมิติด้านวัฒนธรรม”
โดย ศาสตราจารย์ นิธิ เอียวศรีวงศ์
- 09:45-10:45 น. การบรรยายพิเศษ “Bringing Books Alive for Children: Korea’s Reading Promotion Efforts”
โดย Ms. Sook Hyeun Lee, ผู้อำนวยการห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชน ประเทศเกาหลีใต้ (National Library for Children and Young Adults Seoul, Republic of Korea)
- 10:45-11:00 น. พักรับประทานอาหารว่าง

- 11:00-11:45 น. นำเสนอรายงานวิจัย **“The Myth of Illiterate Culture: The Case of Indonesian Children”**
โดย รองศาสตราจารย์ Setiono Sugiharto, Atma Jaya Catholic University, ประเทศอินโดนีเซีย
- 11:45-12:30 น. นำเสนอรายงานวิจัย **“ปัจจัยส่งเสริมคนไทยให้มีวัฒนธรรมการอ่าน”**
โดย รองศาสตราจารย์ อรศรี งามวิทยาพงศ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 12:30-13:45 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13:45-14:30 น. นำเสนอรายงาน **“Every Filipino Child a Reader”**
โดย Mrs. Flor Marie (Neni) Sta. Romana Cruz, Philippine Board on Books for Young People, Sa Aklat Sisikat (“Books Make you Cool”) Foundation, ประเทศฟิลิปปินส์
- 14:30-15:45 น. อภิปราย **“Bangkok World Book Capital 2013 กับก้าวต่อไปของภาคีส่งเสริมการอ่าน”**
โดย ม.ร.ว.สุขุมพันธุ์ บริพัตร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ Mr. Ichiro Miyazawa ผู้แทนยูเนสโก
- 15:45-16:00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 16:00-17:00 น. การบรรยายพิเศษ **“ร่วมสร้างรากฐาน อ่าน คิด เรียนรู้ เตรียมคนสู่พลเมืองอาเซียน”**
โดย นายอาคม เต็มพิทยาไพสิฐ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 17:00-17:15 น. คำประกาศ และพิธีปิดการประชุม

การประชุมใช้ภาษาไทยและอังกฤษ และมีล่ามแปลตลอดงาน

สารบัญ

หน้า

คำนำ

อุทยานการเรียนรู้ Thailand Knowledge Park

ความเป็นมา

กำหนดการ Thailand Conference on Reading 2011

ตำนานของวัฒนธรรมการไม่รู้หนังสือ : กรณีของเด็กอินโดนีเซีย 1

- รองศาสตราจารย์ Sugiharto Setiono, Atma Jaya Catholic University, Jakarta

การส่งเสริมการอ่านและห้องสมุดในสาธารณรัฐประชาธิปไตย 14

ประชาชนลาว (สปป.ลาว) ภายใต้การสนับสนุนของ Room to Read Lao

- Ms. Somphet Phongphachanh, ผู้อำนวยการ Room To Read Lao
- การอ่านหนังสือในมาเลเซีย: โครงการส่งเสริมระดับบุคคล ครัวเรือน และโรงเรียน 36

- ศาสตราจารย์ Ambigapathy Pandian, Universiti Sains Malaysia (USM)

เด็กฟิลิปปินส์ทุกคนเป็นนักอ่าน 63

- Mrs. Flor Marie (Neni) Sta. Romana Cruz, Philippine Board on Books for Young People, Sa Aklat Sisikat (“Books Make you Cool”) Foundation

กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาห้องสมุดและการส่งเสริมการอ่าน ในเด็กและ 84

- Mrs. Sook Hyeun Lee, ผู้อำนวยการห้องสมุดสำหรับเด็กและเยาวชน
- พัฒนาการของกิจกรรมการอ่านหนังสือเพื่อการส่งเสริมชีวิตที่ดีขึ้นของ 97

- Miss Vu Duong Thuy Nga, รองผู้อำนวยการกรมห้องสมุด กระทรวงวัฒนธรรม การกีฬา และการท่องเที่ยว

ปัจจัยส่งเสริมคนไทยให้มีวัฒนธรรมการอ่าน	117
• รองศาสตราจารย์ อรศรี จามวิทยาพงศ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
ช่องว่างและความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงหนังสือและแหล่งเรียนรู้	138
• ดร.ชัยศ อิมสุวรรณ	
นิสัยการอ่านของคนไทย ในมิติด้านวัฒนธรรม	144
• ศาสตราจารย์ นิธิ เอียวศรีวงศ์	
นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย: ภาพรวม ปัญหา	150
และแนวทางการพัฒนา	
• คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ	
การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้	195
• ศาสตราจารย์ หุติมา สัจจามันท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ใจกว้าง,	
รองศาสตราจารย์มาลี ล้ำสกุล	
ห้องสมุดเพื่อชีวิต ประสบการณ์ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์	229
• เกียง โกะ ไถ ลิน - ผู้อำนวยการ โครงการริเริ่มด้านการอ่าน	
Jasna Dhansukhlal ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายการบริหารจัดการห้องสมุดสาธารณะ	
คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์	
เกี่ยวกับผู้เขียน	245

ตำนานของวัฒนธรรมการไม่รู้หนังสือ : กรณีของเด็กอินโดนีเซีย

Sugiharto Setiono

ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์

Atma Jaya Catholic University

กรุงจาการ์ต้า, อินโดนีเซีย

สื่อของอินโดนีเซียเคยรายงานครั้งหนึ่งว่าอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีอัตราการไม่รู้หนังสืออยู่ในระดับสูงติดหนึ่งในเก้า รายงานยังระบุเพิ่มเติมอีกว่าระหว่างปี พ.ศ. 2538-2548 อัตราการไม่รู้หนังสือของผู้ใหญ่ในประเทศอินโดนีเซียสูงมากกว่าร้อยละ 90 ตัวเลขดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานล่าสุดจากองค์การเอกชนแห่งหนึ่งซึ่งให้บริการการศึกษาฟรีสำหรับเด็กในชุมชนแออัดของประเทศที่ระบุว่าอัตราการไม่รู้หนังสือในกลุ่มเด็กเพิ่มขึ้นทุกปี (Sugiharto, 2010b) นอกจากนี้ยังมีกรรายงานอีกด้วยว่าเด็กชาวอินโดนีเซียไม่มีนิสัยชอบอ่านหนังสือ

ในอดีตที่ผ่านมารัฐบาลอินโดนีเซียได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อมุ่งจัดการไม่รู้หนังสือให้หมดไป (ดู Sugiharto, 2008) ภายใต้ยุคของซูฮาร์โต ประธานาธิบดีคนที่สองของอินโดนีเซีย โครงการจัดการไม่รู้หนังสือได้ถูกดำเนินการในภาคการศึกษาทั้งในและนอกระบบ สำหรับในส่วนการศึกษานอกระบบโครงการดังกล่าวรู้จักกันในนาม kejar (ย่อมาจาก kelompok belajar) หรือการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอันมากในการลดอัตราการไม่รู้หนังสือในประเทศ สำหรับการศึกษาในระบบอดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่ามีปรัชญาที่จะสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษาให้เกิดขึ้นภายในประเทศได้ทำการสร้างโรงเรียนประถมศึกษารัฐในพื้นที่ห่างไกลของประเทศนับพันแห่ง ตัวอย่างเช่นรัฐบาลของซูฮาร์โตได้สร้างโรงเรียนจำนวน 22,600 แห่ง ในช่วง พ.ศ. 2525-2526 และ สร้างเพิ่มอีก 15,000 แห่งในช่วง พ.ศ. 2536-2537

การไม่รู้หนังสือได้กลายเป็นประเด็นรองๆ ลงมาในวาระแห่งชาติสำหรับ

รัฐบาลต่างๆ ยุคหลังซูฮาร์โต ยกตัวอย่างเช่นในสมัยประธานาธิบดีซูซีโล บัมบัง ยูโทโยโน (Susilo Bambang Yudoyono) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการอินโดนีเซียได้ตั้งเป้าที่จะลดอัตราการไม่รู้หนังสือจากร้อยละ 10.12 ในปี 2546 ให้เหลือร้อยละในปี 2552 (Sugiharto, 2008 a) ในการต่อสู้เพื่อขจัดการไม่รู้หนังสือ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็ก) รัฐบาลชุดปัจจุบันมีการณรงค์ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง และยังสามารถจัดตั้งห้องสมุดชุมชนและห้องสมุดเคลื่อนที่ซึ่งรู้จักกันในภาษาท้องถิ่นว่า taman bacaan masyarakat และ perpustakaan keliling ตามลำดับ การนำเอาการสอนภาษาอังกฤษเข้ามารวมไว้ในหลักสูตรระดับชาติเพื่อเน้นถึงความสำคัญของการอ่านภาษาต่างประเทศนับเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของรัฐบาลในการรณรงค์ส่งเสริมการรู้หนังสือให้กว้างขวางทั่วประเทศ ความพยายามทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ได้ถูกนำมาเข้ามารวมอยู่ในนโยบายหลักสี่ด้านของกระทรวงการศึกษา กล่าวคือ ป้องกันการไม่รู้หนังสือในหมู่เยาวชน สร้างความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงการศึกษาระดับประถมศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ เพิ่มช่องทางและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการรู้หนังสือ และการรักษาความสามารถในการรู้หนังสือ

อย่างไรก็ตามแม้จะมีความพยายามดำเนินการต่าง ๆ แต่ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าอัตราการไม่รู้หนังสือในประเทศอินโดนีเซียตกต่ำลงหรือไม่การกล่าวอ้างของรัฐบาลที่ว่าจำนวนคนไม่รู้หนังสือ (ทั้งผู้ใหญ่และเด็ก) ลดลงมักจะไม่สามารถคล้องกับการติดตามตรวจสอบกิจกรรมการศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชน หรือกล่าวให้ตรงจุดก็คือองค์กรเหล่านี้ไม่ยอมรับการกล่าวอ้างในเรื่องนี้ของรัฐบาลนั่นเอง

ผู้เขียนขอโต้แย้งไว้ ณ ที่นี้ว่าปัญหาการไม่รู้หนังสือที่มีมานาน (ซึ่งทำให้ประชาชนโดยเฉพาะเด็กไม่สามารถอ่านออกและเขียนได้) รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กโดยทั่วไปมิได้เกิดมาจากปัญหาด้านวัฒนธรรมแต่อย่างใดผู้เขียนอยากจะบอกด้วยซ้ำว่าปัญหาเหล่านี้เกิดจากการไม่สามารถเข้าถึงหนังสือมากกว่า พื้นที่หลายแห่งในจังหวัดต่าง ๆ ของประเทศนั้นมีเด็กจำนวนมากที่มีชีวิตอยู่อย่างยากจนข้นแค้นและทำให้มีโอกาสน้อยมากที่จะได้ไปโรงเรียนและเพลิดเพลินกับการอ่านหนังสือ

¹ เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าวัฒนธรรมอินโดนีเซียเป็นวัฒนธรรมที่ชอบพูดมากกว่าอ่านและเขียน

ยิ่งไปกว่านั้นหลักสูตรการศึกษาเองก็ไม่สนับสนุนหรือเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการรู้หนังสือในเด็ก ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอว่าการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงห้องสมุดต่างหากเป็นขั้นตอนแรกที่ต้องกระทำเพื่อต่อสู้กับการไม่รู้หนังสือ และวิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กไม่เพียงแต่เปิดโอกาสให้พวกเขาสามารถเข้าถึงหนังสือได้เท่านั้น แต่ควรต้องกระตุ้นอย่างต่อเนื่องให้เด็กหาความเพลิดเพลินจากการอ่านด้วยตนเอง หรือที่ Krashen (2004) เรียกว่า “การอ่านโดยสมัครใจ” ผู้เขียนจะสรุปโดยการอภิปรายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการไม่รู้หนังสือและการเข้าถึงห้องสมุด

ตำนานของวัฒนธรรมการไม่รู้หนังสือ

เป็นความจริงที่เด็กจำนวนมากโดยเฉพาะที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกลเป็นผู้ไม่รู้หนังสือ (ไม่สามารถอ่านและเขียน) และเด็กจำนวนมากไม่คุ้นเคยกับการอ่านหนังสือซึ่งเราจะกล่าวถึงสาเหตุในส่วนถัดไป ยังเป็นเรื่องจริงอีกเช่นกันที่เด็กอีกไม่น้อยแม้จะมาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางถึงสูงก็ยังไม่ชอบอ่านหนังสือ แต่แม้จะเป็นเช่นนั้นเราก็ไม่ควรด่วนสรุปว่าพวกเขาอยู่ในวัฒนธรรมที่ไม่รู้หนังสือหรือไม่มีนิสัยรักการอ่าน

Sugiharto (2010a) ได้นำเสนอหลักฐานสนับสนุนความคิดที่ว่าแท้จริงแล้วเด็กและวัยรุ่นอินโดนีเซียเป็นนักอ่านตัวยง มิใช่ว่าพวกเขาไม่มีนิสัยรักการอ่าน เด็กเหล่านี้ไปร้านขายหนังสือเป็นประจำในวันหยุดสุดสัปดาห์และเลือกหยิบหนังสือที่พวกเขาต้องการจะอ่านจากชั้นหนังสืออย่างกระตือรือร้น หนังสือที่พวกเขาชอบอ่านก็มีหลากหลายประเภท เช่น เทพนิยาย การ์ตูน นวนิยายวัยรุ่น และหนังสือวิทยาศาสตร์เป็นชุด ๆ ซึ่งได้รับความนิยม นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและวัยรุ่นมักแห่ไปขังห้องสมุดเคลื่อนที่และสนามเด็กเล่นของห้องสมุดชุมชนเพื่อขอยืมและอ่านหนังสือ การที่พวกเขาเข้าห้องสมุดเหล่านี้ก็เพราะพวกเขาชอบอ่านหนังสือด้วยกันเป็นกลุ่มนั่นเอง จะได้แบ่งปันสิ่งที่ตนเองอ่านพบมาให้ เพื่อนฟัง นอกจากนี้ยังน่าสนใจที่สังเกตพบอีกว่าขณะที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้กระตือรือร้นในการอ่านการบ้าน

²การสำรวจของ Rosita's (2007) เรื่องนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอินโดนีเซียได้พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบตนเองในทางลบเมื่อถูกถามเกี่ยวกับเรื่องความสนใจในการอ่านหนังสือทั้งภาษาอินโดนีเซียและภาษาอังกฤษ

ที่โรงเรียนมอบหมายมาแต่พวกเขากลับใช้เวลาหยุดพักในการแสวงหาความเพลิดเพลินจากการอ่านหนังสือ (อ่านการ์ตูน นวนิยายสำหรับวัยรุ่นและนิตยสาร) นักศึกษายังชอบอ่านสิ่งที่เด็กทั่ว ๆ ไปอ่าน และหากมีคำถามว่าอ่านอะไรก็ไม่อายที่จะยอมรับว่าพวกตนชอบอ่านหนังสือเบาสมองแทนการอ่านตำรับตำรา

มีหลักฐานที่เป็นพยานบุคคลมากมาย อาทิ นักศึกษาคณะหนึ่งของ Sugiharto (2010 c) ได้พบว่าเธอรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมากขึ้นเพราะอ่านหนังสืออ่านเล่นที่เป็นภาษาอังกฤษมากขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่น ได้อ่านเรื่อง *The Adventure of Huckleberry Finn*, *The Adventure of Moby Dick* และ *Travelers on Gulliver's Island* เธอบอกว่านิสัยรักการอ่านของเธอพัฒนาขึ้นเพราะการอ่านหนังสืออ่านเล่นเหล่านี้

Stoltz (2006) ได้กล่าวว่า นักเรียนคนหนึ่งจากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศอินโดนีเซียเป็นพยานหลักฐานที่น่าสนใจเกี่ยวกับเรื่อง “พลัง” ของการอ่าน โดยบอกว่าตัวเองเป็นพวก ‘ชอบอ่านแฮรี่ พอตเตอร์’ และบอกว่าตัวเองเป็นนักอ่านนิยายตัวง นักเรียนผู้นี้บอกว่าการที่เธอมีทักษะการเขียนภาษาอังกฤษดีขึ้นและประสบความสำเร็จได้รับการตีพิมพ์ (เป็นครั้งแรก) ใน หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่มีชื่อเสียงของอินโดนีเซียก็เป็นผลมาจากนิสัยการอ่านนิยายของเธอนั่นเอง เธอได้เขียนว่า “ฉันรักที่จะเขียนก็เพราะฉันเป็นคนชอบอ่านนิยาย และเพราะการเป็นคนชอบอ่านนิยาย ทำให้ฉันกระหายอยากเขียนเรียงความและรายงาน จากแต่ก่อนที่ไม่ชอบเลย” (Stoltz, 2006) ในที่สุดจากนักเรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่และมี ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างจำกัด ฉันต้องสารภาพว่าพัฒนาการของการอ่านออกเขียนได้ทั้งในภาษาอินโดนีเซียและภาษาอังกฤษของฉันเกิดจากการหมกมุ่นในการอ่านเรื่อง “เบาสมอง” อย่างเช่นนิทานพื้นบ้าน การ์ตูน นิยายฉบับปรับปรุงให้อ่านง่าย (ประเภทสยองขวัญและโรแมนติก) และนิตยสารวัยรุ่น

นิทานพื้นบ้านของอินโดนีเซียที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งสำหรับระดับผู้เริ่มอ่าน ระดับกลางไปจนถึงระดับสูงเป็นหนังสือที่ฉันสนใจอ่านเป็นพิเศษและอ่านเอา ๆ เกือบทุกวันหลังเลิกเรียน เรื่องเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สนุกน่าอ่านชวนติดตามเสียจนฉันรู้สึกเหมือน “ถูกดูดหายเข้าไปในหนังสือ” และแทบไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่ากำลังอ่าน ภาษาอื่นอยู่

ความหลงใหลในการอ่านเรื่องเบาสมองยังคงติดตัวไปแม้เข้าเรียนมหาวิทยาลัยแล้ว ปัจจุบันความเข้าใจในภาษาอังกฤษมีมากขึ้นและฉันก็ยังรักในการอ่านอยู่เช่นเดิมเพียงแต่ขยับจากวรรณกรรมที่อ่านง่าย ๆ สำหรับเด็กมาเป็นเรื่องที่หนักขึ้นและเอาจริงเอาจังมากขึ้น (Sugiharto, 2010 c หน้า 422)

หลักฐานทั้งหมดนี้ชี้ให้เห็นว่าทุกคน (ไม่ว่าเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่) โดยพื้นฐานแล้วเป็นนักอ่าน และมุมมองที่ว่าคนอื่น โดนิเซียโดยเฉพาะเด็กไม่มีนิสัยรักการอ่านก็เป็นเพียงตำนานเล่าขาน แต่ก็จะเป็นเรื่องปกติที่มักได้ยินว่าเด็กเล็ก ๆ ไม่ชอบอ่านหนังสือและมักเมินหนังสือที่ครูหรือผู้ปกครองหามาให้อ่าน หรือจะพูดกันตรง ๆ ก็คือเด็ก ๆ จะไม่สนใจหนังสือที่ผู้ใหญ่และครูกิจว่าเป็นวรรณกรรม “คุณภาพ” นั่นเอง (Krashen and Ujije, 2005) และนี่เป็นสาเหตุที่มักจะนำไปสู่การตีความและความเข้าใจโดยรวมว่านักเรียนขาดนิสัยรักการอ่าน ทั้งที่ปัญหาแท้จริงนั้นไม่ใช่ว่าพวกเขาไม่มีนิสัยรักการอ่านหากแต่เป็นเพราะพวกเขาไม่ชอบหนังสือที่มีคนบอกให้อ่านต่างหาก

Sugiharto (2010a) and Rosita (2011) ได้โต้แย้งไว้ว่าการสอนและการรู้หนังสือที่ทำกันอยู่ในบริบทของอินโดนีเซียล้มเหลวในการมีบทบาทเอื้อต่อการช่วยเหลือเด็ก ๆ ให้ประดับประดาศักยภาพการเป็นนักอ่านของพวกเขา ล้มเหลวเพราะไม่รู้ว่แท้จริงแล้วเด็ก ๆ ทุกคนมีความเป็นนักอ่านอยู่ในตัว นอกจากนี้โรงเรียนยังสร้างความเข้าใจผิด ๆ ว่าการอ่านเป็นเรื่องของการ “เอาจริงเอาจัง” ทางวิชาการและการอ่านวรรณกรรมที่กำหนดตั้งแต่ปีแรกๆ จะยิ่งทำเด็ก ๆ ได้เปรียบในเรื่องของการรับรู้ ครูเองก็รู้สึกว่าเป็นต้องบังคับให้นักเรียนอ่านตำราเรียนตามที่กำหนดในหลักสูตรให้จบ ผู้ปกครองเองก็มักเข้าใจแบบเดียวกันและเกิดความวิตกเมื่อเห็นเด็ก ๆ อ่านหนังสือที่ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับหลักสูตร กลัวว่าเด็กจะมีผลการเรียนไม่ดี สอบตกและไม่ไต่ขั้นชั้นใหม่หากไม่อ่านหนังสือเรียน

มุมมองดังกล่าวพอเป็นที่เข้าใจได้เพราะการอ่านหนังสืออ่านเล่นเช่นการ์ตูน นิยายรักหวานแหวว และนวนิยายไม่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จด้านการศึกษาและมักเชื่อกันว่าการอ่านหนังสืออ่านเล่นไม่ก่อให้เกิดคุณค่าทางการศึกษาและมีผลต่อการ

เจริญเติบโตทางสติปัญญาน้อยมาก แกรมยังถูกกล่าวหาว่าเป็นปัจจัยยับยั้งเส้นทางของนักเรียนไปสู่การอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องเป็นราวมากขึ้น กล่าวโดยสรุปก็คืออาจถึงขั้นทำลายความอยากอ่านวรรณกรรมวิชาการของเด็กเลยด้วยซ้ำ

อย่างไรก็ตามสิ่งที่พบจากงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้หนังสือได้ลบล้างคำกล่าวอ้างผิด ๆ ที่ยึดถือกันมาอย่างกว้างขวางนี้โดยชี้ให้เห็นว่าการอ่านหนังสืออ่านเล่นก็มีคุณค่าและทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้เช่นกัน (ดูตัวอย่าง Cho, 2005; Lee, 2005; Mason, 2006) ผลจากการศึกษางานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นเกี่ยวกับผลของการอ่านหนังสืออ่านเล่นที่มีต่อการพัฒนาการรู้หนังสือ Krashen and Ujije (2005) ทำให้เกิดข้อสรุปดังต่อไปนี้ (1) การอ่านหนังสืออ่านเล่นช่วยส่งเสริมการรู้หนังสือโดยรวม และ (2) การอ่านหนังสืออ่านเล่นนำไปสู่การอ่านหนังสือที่เป็นเรื่องเป็นราวมากขึ้น (เช่น ทำหน้าที่เป็นตัวกลางส่งผ่านไปสู่การอ่านที่มีเนื้อหาลึกซึ้งมากขึ้น)

สำหรับในประเด็นของมุมมองที่ว่า การอ่านหนังสืออ่านเล่นมีคุณค่าเพียงน้อยนิดต่อการพัฒนาการรู้หนังสือและความสำเร็จด้านการศึกษา นั้น Krashen (2004) ได้นำเสนอพยานหลักฐานจำนวนมากที่แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ในแง่ของการสอนของหนังสืออ่านเล่น ยกตัวอย่างหนังสือการ์ตูนที่พบว่ามีความเหมาะสมในแง่ของภาพประกอบทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ง่าย ไม่มีผลเสียต่อการพัฒนาการและผลสัมฤทธิ์ในการเรียน แต่ทำหน้าที่เป็นท่อนำส่งต่อไปสู่การอ่านหนังสือที่มีเนื้อหาลึกซึ้งมากขึ้น ยิ่งกว่านั้นตัวอย่างอื่น ๆ ของการอ่านหนังสืออ่านเล่นเช่นหนังสือรกรกหวานแหววของวัยรุ่นและนิตยสารได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ในการสร้างแรงจูงใจให้อุบายอ่านมากขึ้น อย่างไรก็ตาม Krashen ไม่ได้บอกว่าการอ่านหนังสืออ่านเล่นเพียงอย่างเดียวเพียงพอแล้วที่จะทำให้บรรลุพัฒนาการระดับสูงต่อไปได้เพียงแต่มันเป็น “ตัวแปร” ที่ช่วยยกระดับพัฒนาการในการรู้หนังสือ กระนั้นก็ตาม ประโยชน์เชิงลึกที่ได้จากงานวิจัยเรื่องการเรียนรู้อาษาที่สองได้ต่อยอดถึงประสิทธิภาพและประโยชน์เชิงลึกของการอ่านหนังสืออ่านเล่นไว้ว่า “ก่อให้เกิดทั้งแรงจูงใจที่ให้อุบายอ่านหนังสือมากขึ้นและเพิ่มขีดความสามารถทางภาษาซึ่งช่วยให้การอ่านหนังสืออยากๆ เป็นไปได้” (Krashen, 2004, หน้า 116) ดังนั้น การมองว่าการอ่านหนังสืออ่านเล่นเป็นทางเลือกหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านของเด็กจึงมีเหตุผล

การอยากอ่านหนังสือด้วยความสมัครใจเป็นก้าวแรกในการสร้างวัฒนธรรมการอ่านของเด็ก

หากเราอยากจะช่วยให้อุปกรณ์ของเราที่มีทักษะในการรู้หนังสือมากขึ้น ก่อนอื่นเราต้องลดความคาดหวังของเราในตัวพวกเขาเสียก่อน อย่างที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ว่าโรงเรียนมีความพยายามอย่างมากที่จะให้นักเรียนรู้หนังสืออันเป็นผลให้นักเรียนต้องแบกรับภาระความต้องการเหล่านี้มากเกินไป ความกระตือรือร้นในส่วนนี้ของโรงเรียนไม่เพียงพอให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เต็มไปด้วยความวิตกกังวลเท่านั้น แต่ยังเป็นอุปสรรคที่คอยถ่วงความพยายามของเด็ก ๆ ที่อยากใฝ่หาความรู้ด้านภาษาศาสตร์ด้วยตนเองซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการเรียนรู้ภาษาอีกด้วย

นอกจากนี้ ด้วยความที่เกรงว่าบุตรหลานของตนจะสอบตกหรือได้เกรดต่ำผู้ปกครองจึงคอยจี้จ้ำจี้ให้บุตรหลานของตนอ่านหนังสือเรียน (ซึ่งมักเป็นหนังสือที่ถูกกำหนดมา) ในหลายๆ กรณีผู้ปกครองที่อยากสนองตอบความต้องการของตัวเองก็จะคอยหลอกล่อให้เด็กมุ่งอ่านแต่ตำราเรียนโดยเสนอรางวัลให้ วิธีนี้หากใช้กับเด็กที่ชอบอ่านหนังสือเรียนอยู่แล้วก็ไม่มีปัญหาอะไร แต่ Krashen (2004, 2007) ได้เตือนว่าการใช้วิธีดังกล่าวอาจก่อผลที่ไม่คาดคิดหากหนังสือที่ถูกบังคับให้อ่านไม่น่าสนใจหรือไม่มีความหมายต่อเด็ก ในระยะยาวการหลอกล่อด้วยการให้รางวัลอาจก่อให้เกิดผลเสียและเป็นอันตรายได้ นั่นคือการติดสินบนเด็กด้วยรางวัลเป็นการเบนความสนใจของเด็กจากความเป็นจริงที่ว่า การอ่านเป็นกิจกรรมน่าเพลิดเพลินด้วยตัวของมันเองอยู่แล้ว

แนวคิดที่ว่า การอ่านเป็นความเพลิดเพลินมิได้เป็นการพูดเกินจริง เพราะจริงๆ แล้วการอ่านเป็นกิจกรรมที่เด็กและผู้ใหญ่ใช้เป็นที่อาศัยหลบหนีจากกิจวัตรประจำวันอันจำเจ เพื่อพิสูจน์คำกล่าวนี้ Neil (1988) ได้แสดงประจักษ์พยานโดยยกเอาคำพูดของ W. Somerset Maugham นักเขียนชื่อดังมาประกอบดังนี้

การพูดคุยสนทนาสักพักก็ทำให้ผมเบื่อ การเล่นเกมสักพักก็ทำให้ผมเริ่มรำคาญ และความคิดอ่านของผมซึ่งพวกเรามักถูกบอกว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีวันหมดของผู้มีปัญญา ก็มีแนวโน้มว่าจะเหือดแห้ง ผมจึงโอดกล่าเข้าหาหนังสือของผมราวกับพวกสุบปีนถลาเข้าหากล้องยาสูบก็มีปาน ... (หน้า 232)

ดังนั้นถ้าเรามีความกระตือรือร้นในการสร้างวัฒนธรรมการอ่านของเด็ก ขั้นตอนแรกที่พึงกระทำก็คือหาให้พบว่าหนังสืออะไรที่เด็กชอบอ่านมากที่สุดแล้วจึงจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการมาให้ ถ้าจำเป็นเราอาจต้องทำเป็นตัวอย่างโดยการอ่านหนังสือในเวลาที่เรารว่าง แบบนี้จึงจะสร้างความรู้สึกที่ว่า การอ่านเป็นกิจกรรมที่น่ารื่นรมย์ คุณค่าในระยะยาวของการอ่านหนังสืออ่านเล่นจะเป็นตัวกระตุ้นอย่างดี ดังแสดงให้เห็นจากคำกล่าวอ้างดังต่อไปนี้:

เมื่อเด็กอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินพวกเขาได้พัฒนาความสามารถจากระดับเริ่มต้นของการ “พูดคุยกันตามธรรมดา” ไปสู่ระดับที่พวกเขาสามารถใช้ภาษาที่สองทำกิจกรรมบางอย่างที่ต้องใช้ความสามารถมากขึ้น เช่น การศึกษารรณกรรมและธุรกิจและอื่นๆ (Krashen, 2004, 146-147)

ขั้นตอนข้างต้นเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการที่เราหาหนังสือที่พวกเขาเด็ก ๆ อยากรออ่านมาให้ได้นั้นเท่ากับเราได้ป้อนความเข้าใจและความหมายให้พวกเขากรวิจัยยืนยันว่า หากสิ่งที่เราป้อนให้เด็กเป็นเรื่องที่เข้าใจได้มีความหมายและมีคุณค่าในเชิงการสื่อสารการเรียนรู้ภาษาย่อมมีโอกาสที่จะเกิดขึ้น

Wang and Lee (2007) ซึ่งให้เห็นว่าการเข้าถึงหนังสือที่น่าสนใจได้ง่ายเป็นหนึ่งในเงื่อนไขที่ชัดเจนที่สุดที่จะทำให้ได้หากต้องการพัฒนานิสัยการอ่านของเด็กขณะที่ยังอ่อนแออื่น ๆ ได้แก่การพัฒนาความกระตือรือร้นในการอ่านและการพัฒนาความสามารถให้ มีพอที่จะเริ่มต้นการอ่านได้

เมื่อใดก็ตามที่การเข้าถึงหนังสือที่น่าสนใจและมีเนื้อหาเข้าใจง่ายเป็นไปได้ เด็กจะเริ่มพัฒนาความรู้สึกคุ้นเคยและความกระตือรือร้นกับหนังสือ พวกเขาจะเริ่มติดหนังสือ เริ่มรู้จักเลือกสิ่งที่จะอ่านและในที่สุดจะกลายเป็น “นักเล่าเรื่องที่ดี” การวิจัยพบว่าเด็ก ๆ ที่อ่านหนังสือหลากหลายจะลงเอยด้วยการเลือกสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญได้เลือกแล้วว่า เป็น “หนังสือดี” และพวกเขาจะค่อย ๆ ขยายความสนใจในการอ่านออกไปเรื่อย ๆ เมื่อได้อ่านมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่าบ่อยครั้งที่เด็กๆ เลือกอ่านหนังสือที่ยากเกินกว่าผู้ใหญ่วิดิต (ดู Krashen, 2004)

³ ดู Krashen (2003) and (2004) สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้โดยละเอียด

และแม้ไม่มีผู้ปกครองมาคอยจ้ำจี้จ้ำไชเด็ก ๆ ก็ยังหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านเอง และค้นพบกลยุทธ์ในการอ่านของตัวเอง ตรงนี้แหละเป็นจุดที่ผู้ปกครองจำเป็นต้องให้พวกเขาที่มีอิสระที่จะตัดสินใจเลือกหนังสือประเภทต่างๆเอง และที่สำคัญไปกว่านั้น ต้องคอยส่งเสริมให้พวกเขาเป็นผู้เลือกหนังสือด้วยตัวเอง ยิ่งนักเรียนมีอิสระในการเลือกหนังสืออ่านเล่นมากขึ้นเท่าไร พวกเขาก็มีโอกาสปรับปรุงความสามารถในการรู้หนังสือมากขึ้นเท่านั้น (Rosita, 2011)

อีกจุดหนึ่งที่พึงระลึกไว้ก็คือนอกเหนือจากความสะดวกในการเข้าถึงหนังสือแล้วสภาพแวดล้อมก็เป็นเรื่องสำคัญที่ควรมี ความรื่นรมย์ที่เอื้อต่อการอ่าน การเข้าถึงหนังสือประกอบกับสถานที่ค่อนข้างสะดวกสบายในการอ่านย่อมเอื้อให้เกิดการเรียนรู้ได้ เช่นที่ Krashen (2004) ระบุว่า

ในงานวิจัยของผมเรื่องการเรียนรู้ภาษา ผมได้ข้อสรุปว่าเราจะเรียนรู้เรื่องภาษาได้ดีด้วยวิธีเดียวเท่านั้นคือ : โดยการทำความเข้าใจข้อความหรือการได้รับ “การป้อนข้อมูลที่เข้าใจได้” ในสถานการณ์ที่ความวิตกกังวลต่ำ (หน้า 37)

ข้อโต้แย้งเหล่านี้ทั้งหมดสะท้อนถึงข้อสรุปหลักของ Krashen (2003, 2004) ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเรื่องการรู้หนังสือของเขา นั่นก็คือ การอ่านด้วยความสมัครใจ (free voluntary reading : FVR) FVR เกิดขึ้นด้วยความสมัครใจโดยมาจากตัวของนักเรียนเอง ไม่จำเป็นต้องมีการทำรายงานหรือข้อผูกมัดว่าต้องอ่านให้จบ และนักเรียนก็จะไม่ถูกบีบคั้นให้ต้องเข้าใจเนื้อหาทั้งหมดในหนังสือเพื่อนำมาตอบคำถามในการทดสอบสาระสำคัญก็คือ FVR มีขึ้นเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อนหย่อนใจและเพื่อวัตถุประสงค์ของคนๆ นั้นเป็นสำคัญ ดังเช่นที่ Rosita (2011) ได้แย้งว่าการอ่านหนังสืออ่านเล่นช่วยปลูกเร้าความสนใจของเด็กซึ่งจะยังดำเนินต่อไปจนกระทั่งพวกเขามีความชำนาญ

⁴ ดู Krashen (2003) and (2004) สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้โดยละเอียด

ในการใช้ภาษามากพอที่จะอ่านตำราวิชาการที่มีความท้าทายหรือยากขึ้น Rosita ยังได้แย้งต่อไปอีกว่าเมื่อนิสัยการอ่านในภาษาแรกได้รับการพัฒนานักเรียนจะกลายมาเป็นนักอ่านด้วยความสามารถในการอ่านภาษาแรกจะอำนวยความสะดวกให้เกิดความเข้าใจในการอ่านภาษาที่สอง

ดังนั้นเราจึงอาจสรุปความสำคัญของ FVR เพื่อการสอนให้รู้หนังสือได้ด้วยประโยคเดียว นั่นก็คือ การอ่านหนังสืออ่านเล่นอาจจะไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตในเรื่องการรู้หนังสือ แต่นิสัยรักการอ่านจะติดตัวไปจนผู้อ่านสามารถใช้ภาษาและมีความเข้าใจมากพอที่จะอ่านหนังสือหนัก ๆ ได้ การอ่านหนังสือเบา ๆ จึงเป็นการปูทางไปสู่การอ่านหนังสือยาก ๆ มีงานวิจัยจำนวนมากที่เพิ่มขึ้นในบริบทต่าง ๆ โดยมีหัวข้อและวิธีการที่แตกต่างกันไปเกิดขึ้นเพื่อประสิทธิภาพของ FVR และการศึกษาเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นผลที่สอดคล้องกันอย่างมากที่ว่า FVR เป็นตัวช่วยอันทรงประสิทธิภาพของความสำเร็จในการทำให้ผู้อ่านกลายเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้ภาษาได้ด้วยตัวเอง

การไม่รู้หนังสือและการเข้าถึงห้องสมุด

Ceteris paribus เด็กที่สามารถเข้าถึงหนังสือได้อย่างง่ายดายและมีแนวโน้มสูงในการพัฒนาขีดความสามารถในการรู้หนังสือเร็วกว่าผู้ที่เข้าถึงหนังสือได้ยากข้อความข้างต้นบ่งบอกเป็นนัยว่า สภาพแวดล้อมที่อุดมไปด้วยสิ่งตีพิมพ์นับเป็นเงื่อนไขแรกต่อการสร้างวัฒนธรรมการอ่าน งานวิจัยได้ยืนยันสมมติฐานนี้เช่นกัน การเข้าถึงหนังสือได้ดีกว่าทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนส่งผลให้เกิดการอ่านมากขึ้น (Krashen, 2004) และยิ่งได้อ่านมากเท่าไร พัฒนาการรู้หนังสือก็จะยิ่งดีมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้การเข้าถึงห้องสมุดสาธารณะได้ง่ายไม่เพียงเพิ่มความกระตือรือร้นในการอ่านหนังสือเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อความมากน้อยในการอ่านของเด็กด้วย

อย่างไรก็ตามไม่ใช่ว่าเด็กทุกคนจะโชคดีพอกับการเข้าถึงหนังสือในเมืองใหญ่ ๆ ในประเทศอินโดนีเซียซึ่งการเข้าถึงหนังสือ (ร้านหนังสือ, ห้องสมุดสาธารณะ) เป็นเรื่องง่าย จำนวนเด็กที่ไม่รู้หนังสือมีอัตราแนวโน้มลดลงเมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ยากจน เช่นเดียวกับเด็กที่เกิดและเติบโตมาจากครอบครัวที่มีรายได้สูงจะถูกประเคนด้วยหนังสือจำนวนมากที่บ้านตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนทำให้เด็กกลุ่มนี้เรียนรู้ภาษาแรก

ของพวกเขาได้เร็วขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นเด็กที่มาจากครอบครัวมั่งคั่งเท่านั้นจึงสามารถออกไปหาซื้อหนังสือจากร้านหนังสือได้ทำให้พวกเขาอ่านมากขึ้น ไปอีกเด็กพวกนี้ยังมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพดีมีห้องเรียนและห้องสมุดเพียงพอไปด้วยอุปกรณ์การเรียนการสอน และเพราะสิทธิพิเศษเช่นนี้เด็กจากครอบครัวร่ำรวยจึงพัฒนาทักษะการรู้หนังสือได้ก่อนและเร็วกว่าเด็กๆ ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ

นอกเหนือจากเรื่องการเข้าถึงหนังสือได้ง่ายแล้ว เมืองใหญ่ๆ ในประเทศอินโดนีเซียมักจะได้รับการจัดลำดับความสำคัญให้ได้รับงบประมาณการศึกษาจากรัฐบาลกลางก่อน ตัวอย่างเช่นการจัดตั้งห้องสมุดชุมชนและห้องสมุดเคลื่อนที่อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการภาครัฐที่มุ่งรณรงค์ส่งเสริมการอ่านก็ยังคงเกิดขึ้นแต่ในเมืองใหญ่ ๆ และยังไม่ค่อยได้เข้าถึงพื้นที่ที่ขาดแคลนในประเทศเท่าไหร่นัก อย่างเช่นที่ผู้เขียนได้เคยเสนอไว้ก่อนนี้ (Sugiharto, 2008 b) ว่าความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐบาลควรจะดำเนินการเพื่อป้องกันปัญหาเด็กและเยาวชนไม่รู้หนังสือก็คือการสร้างห้องสมุดชุมชนขึ้นในพื้นที่ห่างไกลที่มีอัตราการไม่รู้หนังสือสูง

ในขณะที่โครงการซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพื่อกระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสือน่าจะได้รับการยกย่องสรรเสริญแต่ก็ยังมีได้ลงไปถึงเด็กๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ยากจน ข้อมูลล่าสุดจากรายงานของกระทรวงศึกษาธิการอินโดนีเซียที่จัดทำและบรรจุไว้ในรายงานปี 2549 ของ Education for All หัวข้อ Literacy for Life ได้แสดงให้เห็นว่ามีเพียงร้อยละ 5 ของหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 70,000 หมู่บ้านในอินโดนีเซียที่มีห้องสมุดชุมชน โดยไม่มีการรายงานจำนวนของหนังสือที่มีอยู่

แต่เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ไดมาจากปี 2549 จึงอาจไม่เป็นธรรมที่จะนำมาใช้อ้างอิงในปัจจุบันนี้ จำนวนของห้องสมุดที่สร้างขึ้นในพื้นที่ห่างไกลอาจมีจำนวนมากขึ้นแล้วก็เป็นได้ กระนั้นก็ยังคงมีความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ (ระหว่างภาครัฐและองค์กรเอกชนที่คอยตรวจสอบเรื่องการศึกษาของชาติ) ว่าอัตราการไม่รู้หนังสือในประเทศอินโดนีเซียตกต่ำลงหรือไม่ ดูเหมือนจะปลอดภัยหากแย้งว่าจำนวนอาจเพิ่มขึ้น แต่อาจจะไม่มีนัยสำคัญนัก

ในมุมมองของผู้เขียนกลยุทธ์ที่น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงที่สุดที่รัฐบาลอินโดนีเซียควรทำเพื่อต่อสู้กับการไม่รู้หนังสือคือการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือ (print environment) นั่นคือการจัดให้มีการเข้าถึงห้องสมุดชุมชนที่เต็มไปด้วย

ด้วยหนังสือที่น่าสนใจและมีบรรณาธิกรรย์ที่ผ่านการฝึกรวมมาเป็นอย่างดี ด้วยความมุ่งมั่นของรัฐบาลอินโดนีเซียที่จะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของชาติ แผนการดังกล่าวย่อมเป็นไปได้อย่างแน่นอน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าแม้จะมีการสร้างห้องสมุดสาธารณะเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังคงไปไม่ถึงจังหวัดที่ยากจนและห่างไกลซึ่งนั่นหมายความว่ายังมีเด็กอีกมากมายที่อยู่ในสถานะยากจนไม่ได้รับโอกาสที่จะเข้าถึงหนังสือ ความไม่เท่าเทียมของการเข้าถึงหนังสือก่อให้เกิดช่องว่างมากขึ้นระหว่างเด็กที่รู้หนังสือและไม่รู้หนังสือในประเทศอินโดนีเซีย เด็กที่สามารถเข้าถึงหนังสือได้ทั้งที่บ้านและโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะอ่านมากขึ้นและพัฒนาการรู้หนังสือได้เร็วขึ้นในขณะที่เด็กซึ่งไม่สามารถเข้าถึงหนังสือก็ยังคงไม่รู้หนังสืออยู่ต่อไป

Krashen (2004) ได้ทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการเข้าถึงห้องสมุดโดยย้าถึงประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้

- เมื่อสภาพแวดล้อมที่มีหนังสือได้รับการเพิ่มพูนจะทำให้เกิดการอ่านมากขึ้น ยิ่งเด็กมีหนังสือที่บ้านมากขึ้นเท่าไรพวกเขา ก็จะอ่านมากขึ้นเท่านั้น
- โรงเรียนและห้องเรียนที่มีห้องสมุดที่ดีขึ้นย่อมกระตุ้นให้เกิดการอ่านที่มากขึ้นและสร้างวัฒนธรรมการอ่านของเด็ก
- การเข้าถึงห้องสมุดสาธารณะไม่เพียงแต่ส่งผลให้มีการอ่านมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังจะเพิ่มความกระตือรือร้นในการอ่านอย่างมหาศาลอีกด้วย
- ท้ายสุด ยิ่งสภาพแวดล้อมอุดมไปด้วยสิ่งตีพิมพ์มากเท่าไรพัฒนาการรู้หนังสือก็ยิ่งดีมากขึ้นเท่านั้น

ความเข้าใจเชิงลึกเหล่านี้ทำให้เห็นชัดเจนว่าความพยายามอย่างต่อเนื่องเพื่อต่อสู้กับการไม่รู้หนังสือและเพื่อรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน (เช่นการสร้างวัฒนธรรมการอ่านของเด็ก) จะไม่สูญเปล่าหากเด็ก ๆ มีบ้าน โรงเรียน และสังคมโดยรวมที่อุดมไปด้วยสิ่งตีพิมพ์ โดยวิธีการนี้ก็จะพอรับประกันได้ว่าวัฒนธรรมการอ่านของเด็กย่อมถูกสร้างขึ้นได้อย่างแน่นอน.

⁵รัฐบาลอินโดนีเซียได้จัดสรรงบประมาณของประเทศร้อยละ 20 เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- Cho, K.S. (2005). Light reading for intermediate ESL students: Adult ESL students react enthusiastically to “teen romances”. *The International Journal of Foreign Language Teaching*, 3, 2-4.
- Krashen, S. (2003). *Explorations in language acquisition and use: The Taipei lectures*. Portsmouth, N.H.: Heinemann.
- Krashen, S. (2004). *The power of reading: Insights from the research (2nd ed.)*. Englewood, CO: Libraries Unlimited.
- Krashen, S. (2007). *Literacy campaign: Access to books is the first step*. Literacy Network News, Spring, 7.
- Krashen, S. & Ujji, J. (2005). Junk food is bad for you, but junk reading is good for you. *The International Journal of Foreign Language Teaching*, 3, 5-12.
- Lee, S.Y. (2005). The robustness of extensive reading. *The International Journal of Foreign Language Teaching*, 3, 13-19.
- Mason, B. (2006). Free voluntary reading and autonomy in second language acquisition: Improving TOEFL scores from reading alone. *The International Journal of Foreign Language Teaching*, 2, 2-5.
- Nell, V. (1988). *Lost in a book*. New Haven: Yale University Press.
- Sugiharto, S. (2010 c). The Robustness of the Comprehension Hypothesis: A Review of Current Research and Implications for the Teaching of Writing. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities* 18, 2, (pp.417- 425).
- Sugiharto, S. (2010 b). Access vs. Book Reading Habit, *The Jakarta Post*, October, 16.
- Sugiharto, S. (2010 a). Exploding the Myth of non-Literate Culture, *The Jakarta Post*, May 28.
- Sugiharto, S. (2008 b). Libraries: Weapons against illiteracy, *The Jakarta Post*, September, 20.
- Sugiharto, S. (2008 a). Equity in National Education the Best Option (Special Issue on Education), *The Jakarta Post*, May 2.
- Rosita, E. (2007). Enhancing literacy in English from young age. *The Jakarta Post*, April 8.
- Rosita, E. (2011). Instilling habit of reading for pleasure. *The Jakarta Post*, May 2.
- Wang, F. Y. & Lee, S.Y. (2007). Story telling is the bridge. *The International Journal of Foreign Language Teaching*, 3, 30-35.

¹ หมายเหตุจาก The Myth of non-literate Culture: The Case of Indonesian Children รายงานวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2554 Thailand Conference on Reading 2011 จัดโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2554

การส่งเสริมการอ่านและห้องสมุด ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้การสนับสนุนของ Room to Read Lao

ข้อมูลประเทศ :

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว)เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมีพื้นที่เพียง 236,000 ตารางกิโลเมตร ความยาวจากทิศเหนือจรดทิศใต้เป็นระยะทางกว่า

1,700 กิโลเมตรและความกว้างจากทิศตะวันออกไปทางทิศตะวันตกคิดเป็นระยะทางประมาณ 100-400 กิโลเมตร สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่ไม่มีทางออกสู่ทะเลทิศเหนือของประเทศมีพรมแดนติดจีนทางทิศตะวันออกติดประเทศเวียดนามทิศใต้ติดกัมพูชาและทิศตะวันตกติดประเทศพม่าและประเทศไทย พรมแดนด้านตะวันตกส่วนใหญ่เลาะเลียบบตามลำแม่น้ำโขงพื้นที่ประมาณร้อยละ80 ของประเทศเป็นภูเขาและเกือบครึ่งหนึ่ง (47%) เป็นป่าไม้การที่พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาก่อให้เกิดความยากลำบากในเรื่องของการขนส่งและการสื่อสารอย่างไรก็ตามด้วยความที่ประเทศเต็มไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำหลายสายพื้นที่ซึ่งเป็นภูเขาสูงจึงเอื้อประโยชน์อย่างมากต่อการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำนอกจากนั้นผืนป่ายังอุดมไปด้วยพืชและสัตว์ป่านานาชนิดรวมทั้งไม้เนื้อแข็งแร่ธาตุจำนวนมากไม่น้อยอาทิแร่เหล็กและถ่านหินก็มีกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปตามภูเขา

ลาวเป็นประเทศที่มีประชากรหนาแน่นน้อยสุดในบรรดาประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นคือเฉลี่ยมีประชากร 24 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งสิ้นใน พ.ศ. 2548 มีจำนวน 5,621,982 คนและคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 2.1 ในปี 2552 หรือคิดเป็นจำนวน 6,100,000 คน ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท (ร้อยละ 80) ตามหมู่บ้านเล็ก ๆ จากลักษณะภูมิประเทศและการด้อยพัฒนาได้นำไปสู่ความแตกต่างอย่างมากทั้งในแง่ของสภาพเศรษฐกิจ สุขภาพ การศึกษาและด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทและในพื้นที่ห่างไกล ประเทศถูกแบ่งเขตปกครองออกเป็น

16 แขวง (เทียบเท่าจังหวัด) กับอีกหนึ่งนครหลวง แต่ละแขวงแบ่งออกเป็นเมือง (เทียบเท่าอำเภอ) และหมู่บ้าน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 142 เมือง และ 10,500 หมู่บ้าน ในจำนวนนี้ 47 อำเภอ ได้รับการประเมินว่าเป็นพื้นที่ที่ยากจนที่สุดและสมควรได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลเป็นอันดับต้น ๆ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศเกษตรกรรม, (ปศุสัตว์, การประมงและการป่าไม้) ซึ่งแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ ร้อยละ 85 อยู่ในภาคนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง แรงงานสตรีมีจำนวนทั้งสิ้นร้อยละ 45 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด ภาคอุตสาหกรรมและการบริการคิดเป็นตัวเลขประมาณร้อยละ 40 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) รายได้ประชากรต่อหัวต่อปีเท่ากับ 500 เหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2548 และ 800-900 เหรียญสหรัฐในปี พ.ศ. 2552 (โดยประมาณ) ภายใต้กลไกของเศรษฐกิจยุคใหม่ที่ประเทศนำมาใช้ในปีพ.ศ. 2529 การผลิตในภาคอุตสาหกรรมและการค้าส่งค้าปลีกในภาคบริการมีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลการศึกษา :

ระบบการศึกษาของลาวได้รับการพัฒนาปรับปรุงขึ้นใหม่ในปี พ.ศ.2518 โดยแบ่งออกเป็นระดับประถมห้าปีมัธยมต้นสามปี และมัธยมปลายสามปี (5 +3 +3) ต่อมาระหว่างการประชุมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการเสนอให้มีการปฏิรูปการศึกษาโดยรวมซึ่งทำให้โครงสร้างถูกเปลี่ยนเป็น 5 +4 +3 โดยได้เริ่มใช้ในปีการศึกษาพ.ศ. 2552-53 ปัจจุบันมีจำนวนโรงเรียนประถมทั้งสิ้น 8,871 โรงเรียน (ร้อยละ 51.9 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาอย่างสมบูรณ์) และโรงเรียนมัธยม จำนวน 1,125 โรงเรียน

การรู้หนังสือหมายถึงความสามารถในการอ่าน การเขียนและการนับตัวเลข การศึกษานอกระบบและการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาชั้นนั้นมีความหลากหลายต่างกันไปในแต่ละแขวง อัตราการรู้หนังสือในผู้ใหญ่มีความต่างกัน

ไปตั้งแต่ร้อยละ 43.1- 91.7 สำหรับค่าเฉลี่ยของอัตราการรู้หนังสือในระดับประเทศตกอยู่ที่ร้อยละ 85 ในกลุ่มประชากรอายุระหว่าง 15-40 ปี และร้อยละ 77 ในกลุ่มอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ขณะที่อัตราส่วนสุทธิของการเข้าเรียนในระบบเท่ากับร้อยละ 73.6 ในแขวงหลวงน้ำทาต่อร้อยละ 94.2 ในนครหลวงเวียงจันทน์ อัตราการรู้หนังสือทั้งในกลุ่มเยาวชนและผู้ใหญ่อยู่ในอัตราที่ต่ำทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นเทือกเขาสูงและในกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเนื่องมาจากคุณภาพของครูตามปกติชั้นเรียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือจะมีขึ้นหลังชั่วโมงเรียนปกติ และสอนโดยครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูในพื้นที่ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม (ประมาณร้อยละ 15-18 ของจำนวนครูในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ)

อัตราการรู้หนังสือในกลุ่มผู้ใหญ่และเยาวชนของประเทศลาวจากผลการสำรวจในปี พ.ศ.2544 สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ดังนี้

ประชากรอายุมากกว่า 15 ปี ขึ้นไปมีร้อยละ 68.7 เป็นหญิง ร้อยละ 60.9 และชาย ร้อยละ 77.0

ผู้ใหญ่อายุระหว่าง 15-39 ปี มีร้อยละ 75.4 เป็นหญิงร้อยละ 71.1 และชาย ร้อยละ 80.2

ผู้ใหญ่อายุระหว่าง 15-59 ปี มีร้อยละ 72.3 เป็นหญิงร้อยละ 65.5 และชาย ร้อยละ 79.5

หากดูในระดับแขวงกรุงเวียงจันทน์ซึ่งเป็นเมืองหลวงมีอัตราการรู้หนังสือในกลุ่มผู้ใหญ่ (อายุมากกว่า 15ปีขึ้นไป) สูงสุดโดยมีอัตราการรู้หนังสือร้อยละ 93.8 ในเพศชาย และร้อยละ 86.7 ในเพศหญิง อันดับสองได้แก่แขวงจำปาสักโดยมีอัตราการรู้หนังสือร้อยละ 83 เท่ากันทั้งในชายและหญิง ทั้งนี้หากพิจารณาในแง่ที่ว่ากรุงเวียงจันทน์เป็นนครหลวงที่มีความโดดเด่นกว่าในแง่ของสังคมและเศรษฐกิจถือว่าอัตราการรู้หนังสือสำหรับผู้ใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้นคือเพียงร้อยละ 81.4 ในเพศชาย และร้อยละ 67.8 ในเพศหญิง จะเห็นได้ว่าอัตราการรู้หนังสือในเพศหญิงนั้นต่ำมาก (ต่ำกว่าร้อยละ 50) ในแขวงสาละวัน

พงสาลี หลวงน้ำทา อุดมไชย หัวพัน หลวงพระบาง และบ่อแก้ว โดยแยกเป็นตัวเลขได้ดังนี้

อัตราการรู้หนังสือ (ในภาษาลาว) ในเขตพื้นที่ที่ RtR ลาว ดำเนินการอยู่

เขตปกครอง	ประชากรอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป		ผู้ใหญ่อายุระหว่าง 15-39			
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
สปป.ลาว	77.0%	60.9%	68.7%	80.2%	71.1%	75.4%
นครหลวงเวียงจันทน์	93.8%	86.7%	90.2%	94.6%	94.5%	94.5%
แขวงพงสาลี	56.2%	37.2%	46.5%	60.1%	48.0%	53.8%
แขวงอุดมไชย	69.1%	41.8%	55.3%	73.3%	49.9%	61.2%
แขวงบ่อแก้ว	72.1%	48.6%	59.6%	77.3%	63.3%	69.7%
แขวงไชยะบุรี	78.9%	69.8%	74.3%	82.9%	81.3%	82.0%
แขวงเวียงจันทน์	81.4%	67.8%	74.5%	85.9%	79.3%	82.4%
แขวงบอลิคำไซ	83.7%	69.2%	76.3%	87.1%	79.1%	82.8%
แขวงสะหวันนะเขต	72.2%	56.8%	64.1%	76.7%	70.4%	73.4%
แขวงสาระวัน	57.9%	36.8%	47.1%	57.4%	41.9%	49.5%

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมโดยกรมการศึกษาออกโรงเรียนสำหรับปีการศึกษา พ.ศ. 2551 -2552 จากรายงานของแต่ละเขตปกครองต่าง ๆ แม้จะยังไม่เสร็จสมบูรณ์ เพราะเป็นข้อมูลที่รวบรวมมาจาก 8,925 หมู่บ้านเท่านั้นจากจำนวน 10,500 หมู่บ้านทั่วประเทศ แต่ก็พอจะทำให้เห็นภาพกว้าง ๆ ของอัตราการรู้หนังสือของประเทศได้ ตารางด้านล่างเป็นรายงานแสดงตัวเลขของคนไม่รู้หนังสือ ซึ่งได้รับการคำนวณโดยที่ปรึกษา

อัตราการไม่รู้หนังสือในเขตปกครองที่ได้รับการสนับสนุนโดย Room to Read

เขตปกครอง	อัตราผู้ไม่รู้หนังสือ อายุระหว่าง 6-14 ปี		อัตราผู้ไม่รู้หนังสือ อายุระหว่าง 15-24 ปี		อัตราผู้ไม่รู้หนังสือ อายุระหว่าง 25-40 ปี		อัตราผู้ไม่รู้หนังสือ อายุ 40+ ปี ขึ้นไป	
	รวม	หญิง	รวม	หญิง	รวม	หญิง	รวม	หญิง
สปป.ลาว	5.01%	5.45%	4.52%	5.76%	5.81%	7.26%	18.34%	20.49%
นครหลวงเวียงจันทน์	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	2.34%	3.14%
แขวงพงสาลี	28.0%	30.3%	28.0%	46.0%	29.76%	33.64%	60.79%	73.79%
แขวงอุดมไชย	1.98%	2.54%	3.08%	3.78%	5.56%	6.69%	29.53%	34.64%
แขวงบ่อแก้ว	8.99%	11.30%	12.1%	13.76%	17.17%	22.11%	25.52%	28.47%
แขวงไชยะบุรี	0.38%	0.39%	0.97%	1.3%	1.60%	1.82%	2.50%	3.26%

แขวงเวียงจันทน์	0.8%	0.8%	1.60%	1.82%	2.50%	3.26%	11.87%	12.17%
แขวงบอลิคำไซ	1.88%	2.27%	2.96%	4.28%	5.80%	8.14%	15.76%	19.62%
แขวงสะหวันนะเขต	8.99%	10.16%	6.41%	8.19%	7.54%	8.83%	20.07%	24.34%
แขวงสະຫະວັນ	15%	15%	6.98%	8.39%	7.40%	8.19%	22.86%	23.12%
แขวงจำปาศักดิ์	0.41%	0.41%	0.18%	0.21%	0.33%	0.37%	4.19%	5.16%

ที่มา : กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2551-2552

การส่งเสริมการอ่านในลาว :

ผลสำรวจพฤติกรรมการอ่านในหมู่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่ได้รับการจัดทำโดยห้องสมุดแห่งชาติของประเทศลาวและกรมสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2518 - 2531 พบว่าเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในช่วงสามปีแรกไม่สามารถอ่านหนังสือได้ (ได้แต่ท่องตามจนขึ้นใจ) แม้แต่ผู้ที่เรียนจบระดับประถมศึกษาก็ยังไม่สามารถอ่านได้ดี การสำรวจซึ่งได้ดำเนินการในทุกเขตปกครองของประเทศลาวพบว่าเด็กไม่สนุกกับการอ่านก็เพราะว่าไม่มีหนังสือที่เหมาะสมสำหรับพวกเขาเหล่านั้นเอง หรือจะพูดให้ถูกก็คือมีแต่ตำราเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ไม่มีหนังสือภาพที่เหมาะสมกับวัยของพวกเขา หลายคนบอกว่าคนลาวไม่ชอบอ่านหนังสือ แต่อันที่จริงแล้วพวกเขามีวรรณกรรมและประเพณีการเล่าเรื่องซึ่งตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นมายาวนาน ผลจากการสำรวจพบว่าเด็กรักการอ่าน แต่ยังขาดอุปกรณ์และผู้นำพาหล่อหลอมความสนใจของพวกเขา จากผลดังกล่าวทำให้กระทรวงสาธารณสุขและวัฒนธรรม และกระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านแห่งชาติขึ้นซึ่งได้ดำเนินการ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบันและมีแผนดำเนินการต่อจนถึงปี พ.ศ. 2563 เพื่อสร้างให้เกิดสังคมแห่งการอ่านขึ้น

กิจกรรมของโครงการประกอบไปด้วยการจัดพิมพ์หนังสือเด็ก ห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดแบบพกพาห้องอ่านหนังสือ ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดชุมชน สำหรับเด็กที่ยังไม่ได้ไปโรงเรียนจะจัดให้มีทีมงานระดับหมู่บ้านสำหรับเล่านิทานโดยใช้การแสดงหุ่นประกอบนอกจากนั้นจะทำการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาของเด็กและการอ่านให้ผู้ปกครองได้รับทราบอีกด้วยนอกเหนือจากการสำรวจและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มให้เกิดการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการ

รู้หนังสือและบริการห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดแห่งชาติยังได้ขอสนับสนุนเงินทุนจากภายนอกเพื่อนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างและได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากนานาชาติ อย่างไรก็ตามหากเปรียบเทียบการสนับสนุนดังกล่าวกับฝนซึ่งอาจตกไม่ทั่วฟ้า บางครั้งก็มีปริมาณมากในที่หนึ่ง ขณะที่ที่อื่นๆ ยังคงแห้งแล้ง ทำให้ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาโครงการดังกล่าวสามารถดำเนินการครอบคลุมได้ประมาณร้อยละ 40 ของประเทศเท่านั้น จึงยังมีเด็กอีกเป็นจำนวนมากที่ยังต้องการความช่วยเหลือ จากสถิติที่เก็บรวบรวมโดยกระทรวงศึกษาธิการพบว่าจากโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมด 8,400 แห่ง ห้องสมุดเคลื่อนที่ของ Room to Read Laos เข้าถึงได้เพียง 6,800 โรงเรียนเท่านั้น ห้องสมุดเคลื่อนที่แต่ละหน่วยจะมีกล่องที่บรรจุหนังสือ 250 เล่ม หากโรงเรียนใดมีห้องว่างเราก็มักจะไปจัดตั้งห้องอ่านหนังสือขึ้น แต่หากโรงเรียนใดมีพื้นที่จำกัดก็จะจัดให้มีแค่เพียง “มุมอ่านหนังสือ” เมื่อภาครัฐมีงบประมาณพอก็จะดำเนินการสร้างอาคารห้องสมุดแยกเป็นสัดส่วนมีขนาดประมาณ 5 x 7 เมตร สามารถบรรจุหนังสือได้ 1,500 - 3,000 เล่ม นอกจากนี้ยังมีแผนจัดสร้างห้องสมุดประชาชนขึ้นในแต่ละแขวงปัจจุบันแล้วเสร็จไปเพียงเก้าแห่งจากทั้งสิ้น 17 แขวง ห้องสมุดประชาชนเหล่านี้จะมีบทบาทเป็นศูนย์ให้บริการแก่ห้องสมุดดาวเทียมอีกด้วย

โดยสรุปเงินทุนจากภายนอกช่วยให้ Room to Read Laos สามารถจัดทำห้องสมุดเคลื่อนที่กว่า 6,000 หน่วย ห้องอ่านหนังสือในโรงเรียนเกือบ 1,000 แห่ง และสนับสนุนให้มีห้องสมุดโรงเรียน และชุมชนและศูนย์การเรียนรู้อีก 35 แห่ง และห้องสมุดประจำแขวงอีกเก้าแห่ง ผู้ให้การสนับสนุนหลักได้แก่ Room to Read Laos, Shanti Volunteer Association (SVA), Action for Lao Children (ACL), the American Library Project, Empowerment for All (EFA), Collectif et de Bibliothécaires Intervenants en Action Culturelle (COBIAC) และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีโครงการก่อสร้างห้องสมุด ‘10วัน’ ดำเนินการโดยผู้นำโครงการส่งเสริมการอ่านและทีมงานโดยมีอาสาสมัครจากต่างประเทศมาทำงานกับทีมห้องสมุดแห่งชาติเป็นเวลา 10 วันซึ่งในระหว่างนั้นบรรดาอาสาสมัครเหล่านี้จะได้รับประสบการณ์การใช้ชีวิตในชนบทของลาวกับการเข้าพักอาศัยกับครอบครัวในชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการนี้ต่างก็มีความอึ้งอับใจขณะที่ผู้คนใน

ชุมชนที่พากันประหลาดใจที่เห็นห้องสมุดอันสวยงามถูกสร้างขึ้นในเวลาเพียงไม่กี่วัน และพากันขนานนามผู้นำโครงการว่าเป็น “หญิงมหัศจรรย์ของการก่อสร้างห้องสมุด”

โครงการส่งเสริมการอ่านที่นำเสนอมาข้างต้นเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลและลดช่องว่างในการเข้าถึงหนังสือของลาวมานานกว่า 20 ปี ความก้าวหน้าของโครงการได้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาระหว่างเขตเมืองและชนบทและทำให้เด็กในพื้นที่ชนบทหลายแห่งได้มีโอกาสมากขึ้นที่จะเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้เช่นการบริการห้องสมุด ขณะเดียวกันครูผู้สอนก็ยังได้รับการปรับปรุงวิธีการสอน จากการศึกษาพบว่าอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชนทำให้รัฐบาลลาว สนับสนุนการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในประเทศลาวโดยอนุญาตให้องค์กรเอกชนจากต่างประเทศหลายหน่วยงานเข้ามาให้การสนับสนุนกิจกรรมการอ่านต่างๆ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและหาวิธีการลดช่องว่างในการเข้าถึงหนังสือและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Quality of Education)

แม้ว่ารัฐบาลจะต้องการให้ทุกส่วนของประเทศได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพแต่ในการปฏิบัติยังคงมีความเหลื่อมล้ำอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับการอ่านออกเขียนได้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งในเมืองและชนบทอยู่ในระดับที่ต่ำมากเด็กจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆถูกกำหนดให้ต้องเรียนรู้ภาษาลาวในปีแรกของการศึกษาระดับประถมศึกษาก่อนที่จะเริ่มหลักสูตรปกติในปีที่สองรัฐบาลเองก็ได้สร้างความคืบหน้าอย่างเห็นได้ชัดในการก่อสร้างโรงเรียนในชนบทตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาซึ่งพบเห็นได้ทั่วประเทศโดยมีความแตกต่างกันน้อยมากระหว่างเขตเมืองและชนบทรัฐบาลยังมีการผลิตและแจกจ่ายหนังสือเรียนไปยังโรงเรียนทุกแห่งและครูผู้สอนได้รับการฝึกอบรมในแต่ละปี อย่างไรก็ตามยังคงมีความเหลื่อมล้ำอย่างมีนัยสำคัญในคุณภาพของการศึกษาระหว่างพื้นที่ในชนบทและเมืองซึ่งสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่นห้องสมุดและร้านหนังสือ คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตได้มากกว่า พื้นที่ชนบทซึ่งเป็นที่อาศัยของเด็กส่วนใหญ่ขาดแคลนทรัพยากรการเรียนรู้เหล่านี้เป็นอย่างมาก การจะช่วยลด ความเหลื่อมล้ำนี้ก็คือ “การพัฒนาทักษะการอ่าน” อันเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีการศึกษาที่มีคุณภาพได้ ดังนั้น Room to Read Laos ได้

จัดทำ โครงการเพื่อพัฒนาการรู้หนังสือในพื้นที่ชนบทขึ้นอัน ได้แก่ การอ่าน การเขียน และการพูด โดยการสร้างอาคารห้องสมุด การจัดพิมพ์หนังสือในภาษาท้องถิ่นสำหรับเด็กจำนวนมาก และการแจกจ่ายหนังสือไปตามโรงเรียนที่มีห้องสมุดอยู่แล้ว ฯลฯ จุดมุ่งหมายโดยรวมของโครงการเหล่านี้คือการปรับปรุงการบริการที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและความรู้สำหรับเด็กในประเทศลาวนั่นเอง

ในช่วงเริ่มต้นของโครงการ เราได้เผชิญกับความท้าทายมากมาย ตัวอย่าง เช่น การขาดแคลนสื่อการอ่านนอกเวลาเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็กๆ เนื่องจากหนังสือที่มีอยู่ส่วนใหญ่เหมาะสำหรับผู้ใหญ่มากกว่าซึ่งทำให้อ่านยากเกินไปสำหรับเด็กเล็ก Room to Read พบว่าทางแก้ปัญหานี้ก็คือการจัดพิมพ์หนังสือของเด็กให้มากขึ้นแต่ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจสำหรับครูและนักเรียนเนื่องจากความแตกต่างกันทางวัฒนธรรม ในเวลานั้นนักเขียนลาวยังไม่ได้มีการผลิตหนังสือออกมามากนักทางเราจึงจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเขียนสำหรับนักเขียนเยาวชนขึ้นเพื่อให้นักเขียนเหล่านี้สามารถผลิตหนังสือเด็กที่ดีและน่าอ่าน และจากแนวคิดนี้เองทำให้ Room to Read Laos จัดพิมพ์หนังสือจำนวนมากกว่า 80 เรื่องในช่วงห้าปีที่ผ่านมาและยังได้รับรางวัล “การผลิตหนังสือที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก” จากกระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรมต่อเนื่องกันถึงสองปีซ้อนอีกด้วย

Room to Read Laos ช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2553 :

Room to Read ทำงานร่วมกับรัฐบาลลาวและองค์กรเอกชนที่สำคัญในอันที่จะช่วยเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในประเทศไทย และเพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อของ Room to Read ที่ว่าการใช้ทีมงานที่เป็นคนในพื้นที่จะดีที่สุดสำหรับการทำงานในพื้นที่ Room to Read Laos จึงได้จัดตั้งทีมงานซึ่งนอกจากจะพูดภาษาท้องถิ่นได้แล้วยังมีความคุ้นเคยกับขนบธรรมเนียมประเพณีและกฎหมาย ที่สำคัญกว่านั้นก็คือเข้าใจถึงประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ

Room to Read ได้จัดวางโครงการสามด้านด้วยกันในประเทศลาวด้วยการสนับสนุนของกระทรวงศึกษาธิการและกรมสามัญศึกษา ได้แก่ โครงการห้องเรียน โครงการห้องอ่านหนังสือ และโครงการจัดพิมพ์หนังสือในภาษาท้องถิ่น ต่อมาได้มีการเพิ่มโครงการการศึกษาของเด็กผู้หญิงเข้ามาในเนื่องงานอีกด้วย

เมื่อห้าปีก่อน Room to Read Laos ได้ทำโครงการ “ส่งเสริมการศึกษาสำหรับเด็กลาว” ขึ้น ทั้งนี้เพราะ

“เราเชื่อว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงได้ต้องเริ่มจากเด็กมีการศึกษา” งานในพื้นที่ที่เราทำจึงประกอบไปด้วยการจัดทำห้องอ่านหนังสือ การสร้างห้องเรียน การจัดพิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่น และการให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนหญิง

รายงานนี้ได้รวบรวมสรุปผลการทำงานของเราไว้ ตัวเลขเหล่านี้เป็นประจักษ์พยานแสดงให้เห็นความทุ่มเทและมุ่งมั่นของเราเพื่อตอบสนองเป้าหมายและเพื่อให้บรรลุภารกิจที่ตั้งไว้

เราทำงานอย่างหนักเพื่อให้ครอบคลุมจำนวน โรงเรียนใหม่ ๆ มากขึ้นและขณะเดียวกันก็มุ่งมั่นให้ความสำคัญกับคุณภาพและเนื้อหาในงานแต่ละด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหนังสือที่มีคุณภาพเข้ามาไว้ในห้องสมุดของเรามีการตรวจสอบอย่างเข้มงวดพร้อมระบบการประเมินผลที่ได้ออกเหนือจากการสนับสนุนของชุมชนผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ทำงานหนักเพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินโครงการควบคู่ไปกับคุณภาพ นอกจากนี้เรายังเคารพการตัดสินใจของชุมชนและสนับสนุนให้พวกเขาเป็นเจ้าของร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มแรกเรายังได้รับความร่วมมือที่ดีจากกระทรวงศึกษาธิการทั้งในระดับแขวงและระดับเมือง โดยคอยให้แรงบันดาลใจผลักดันและช่วยเหลือในทุกขั้นตอนแต่ที่มีคุณค่าเหนืออื่นใดเห็นจะเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการตรวจสอบและฝึกอบรมทีมงานของเราออกเหนือไปจากการเข้ามารับช่วงต่อของงานหลังโครงการที่เราดำเนินการมาสามปีสิ้นสุดลงการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่ากับ

เป็นการค้าประกันความยั่งยืนในระยะยาวให้กับงานที่เราได้ทำไป

โครงการห้องอ่านหนังสือ:

โครงการห้องอ่านหนังสือได้ริเริ่มขึ้นเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในเด็กเพื่อให้พวกเขาได้รับประโยชน์จากนิสัยรักการอ่าน Room to Read Laos ได้ร่วมมือกับรัฐบาลผ่านกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนและชุมชนในการตั้งห้องสมุดตามโรงเรียนซึ่งต่อไปจะขอเรียกว่าห้องอ่านหนังสือ (Reading Room : RR)

รูปแบบห้องอ่านหนังสือในลาวมีด้วยกันสองแบบคือ แบบที่เป็นห้องแยกต่างหาก (Separate Room : SR) หรือห้องสมุดที่เต็มไปด้วยหนังสือและอุปกรณ์การอ่าน ส่วนแบบที่สองจะเป็นห้องสมุดในชั้นเรียน (class room library :CR) ซึ่งประกอบไปด้วยตู้และชั้นวางหนังสือตั้งไว้ตรงมุมใดมุมหนึ่งของห้องที่ง่ายต่อการเข้าถึง และ แบบที่เป็นห้องอ่านหนังสือที่ถูกสร้างขึ้นมา (Construction Reading Room : CRR) ให้กับโรงเรียนที่มีเด็กจำนวนมาก

ห้องสมุดแต่ละแห่งจะได้รับการสนับสนุนเป็นเวลาสามปีในด้านของอุปกรณ์การอ่านและการฝึกอบรมครู/ผู้ดูแลห้องสมุด การฝึกอบรมมุ่งเน้นเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและวิธีการให้เด็กสามารถเข้าถึงหนังสือได้อย่างอย่างเท่าเทียมกันทั้งในโรงเรียนและชุมชน

ความพยายามของเราคือการปลูกฝังความเชื่อมั่นและทักษะให้กับชุมชนและ โรงเรียน เพื่อช่วยให้พวกเขาเข้ามาเป็นเจ้าของโครงการเองได้ภายหลังที่เราถอนตัวไปเมื่อครบสามปี

ในช่วงระยะเวลาของรายงานชิ้นนี้ เราได้จัดกิจกรรมมากมายในหกแขวงที่เราทำงานอยู่ (18 เมือง และห้องสมุด 424 แห่ง) เพื่อกระตุ้นให้เด็กอ่าน กิจกรรมทั้งหมดนี้ได้รับการ

ตอบรับอย่างดีและจุดประกายให้เด็กสนใจใคร่จะได้ฟังหรืออ่านเรื่องราวเพิ่มเติม สรุปก็คือมีนักเรียน 8,229 คน ครู 589 คนและ คนในชุมชนอีก 2,055 คนที่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมเหล่านี้

ผลงาน :

ตัวเลขข้างล่างนี้แสดงให้เห็นจำนวนห้องอ่านหนังสือที่ได้รับการจัดตั้งในแต่ละปี

ปี พ.ศ. 2548 : 50 RR

ปี พ.ศ. 2549 : 102 RR

ปี พ.ศ. 2550 : 210 RR

ปี พ.ศ. 2551 : 170 RR

ปี พ.ศ. 2552 : 160 RR

ปี พ.ศ. 2553 : 160 RR

รวมทั้งหมด : จำนวน 852 ห้อง

โครงการจัดพิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่น :

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าลาวขาดแคลนหนังสือที่น่าสนใจและสร้างสรรค์สำหรับเด็กและนักแต่งหนังสือและนักวาดภาพประกอบหนังสือในประเทศที่ด้อยประสิทธิภาพในการผลิตหนังสือเด็ก ทาง RfR ลาวจึงมีได้มุ่งเน้นไปที่การจัดตั้งห้องอ่านหนังสือเท่านั้นแต่ยังมุ่งเน้นในการผลิตหนังสือที่มีความสร้างสรรค์และดึงดูดเด็ก โดยร่วมมือกับนักเขียนในท้องถิ่นนักวาดภาพประกอบ และสำนักพิมพ์ในประเทศลาวเพื่อจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กให้มากขึ้น

Room to Read เริ่มจัดพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กเป็นภาษาท้องถิ่นเพื่อเติมเต็มช่องว่างในเรื่องดังกล่าว จากประสิทธิภาพการทำงานของเราในพื้นที่ทำให้เราทราบดีว่าการที่จะทำให้เด็กตื่นตัวและสนใจในการอ่านได้เด็กต้องเข้าใจภาษาและบริบทเป็นอย่างดีก่อนหนังสือส่วนใหญ่ที่มีอยู่เป็นภาษาอังกฤษมีแต่จะทำให้เด็กถอยห่างจากการอ่านเพราะพวกเขาไม่คุ้นเคยกับคำบางคำและบางครั้งก็ไม่ได้เข้าใจในบริบทเพราะหนังสือเหล่านี้

นั้นไม่ได้รับการออกแบบมาให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

นับตั้งแต่มีการก่อตั้งห้องอ่านหนังสือขึ้นเป็นห้องแรกในปี พ.ศ.2548 ห้องสมุดของเราได้จัดให้มีอุปกรณ์การอ่านที่มีความเป็นมิตรกับเด็กและเหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย โครงการที่มุ่งเน้นกิจกรรมทั้งหมดของเราล้วนแล้วแต่กระตุ้นให้นักเรียนได้อ่านและเรียนเก่งขึ้นไปพร้อม ๆ กัน เรายังได้สังเกตพบอีกว่าโครงการของเราได้ช่วยเสริมสร้างให้เด็กเกิดความมั่นใจขึ้นจนทำให้พวกเขาพูดและเข้าสังคมเก่งขึ้นในโรงเรียน

โครงการจัดพิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่น (Local Language Publishing Program : LLP) ในลาวได้ทำการคัดเลือกนักเขียนและนักวาดภาพประกอบท้องถิ่นที่มีความสามารถเพื่อนำมาเข้ารับการอบรมการเขียนหนังสือให้เด็ก ๆ เพื่อเด็ก ๆ ในโรงเรียนชนบทจะได้มีหนังสือที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาและอายุและเป็นหนังสือที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

นอกเหนือจากการจัดพิมพ์หนังสือของเราเองแล้ว ทีมงานของเรายังได้ร่วมมือกับนักเขียนและนักวาดภาพประกอบในท้องถิ่นหลายท่านในการตีพิมพ์หนังสือของพวกเขาอุปรณ์การอ่านเหล่านี้ถูกแจกจ่ายไปยังห้องอ่านหนังสือของเราในแขนงต่าง ๆ และมอบให้กับหน่วยงานอื่น ๆ ที่ร้องขอให้กับชุมชนของพวกเขา และทำการแจกจ่ายหนังสือเหล่านี้ไปยังเขตที่ยากจน และห้องสมุดอื่น ๆ เพื่อลดช่องว่างของการเข้าถึงหนังสือในประเทศลาว

นอกเหนือจากการทำงานตามปกติคือโครงการจัดพิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่นและโครงการห้องอ่านหนังสือเรายังได้จัดกิจกรรมหนังสือร่วมกับครูและเด็กในเขตปกครองที่ถูกทอดทิ้ง (ตัวอย่างเช่นพื้นที่ในเขตลุ่มแม่น้ำโขงที่ไม่ใช่พื้นที่เป้าหมายของเรา) โดยมีการนำหนังสือไปให้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับวิธีการที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็กที่ไม่มีโอกาสในการเข้าถึงหนังสือ

ผลงาน :

จัดพิมพ์หนังสือ 561,000 เล่ม และพิมพ์หนังสือที่แต่งใหม่ โปสเตอร์และบัตรนิทานภาพ ทั้งหมดจำนวน 98 เรื่อง

รางวัลที่ได้รับ

หนังสือที่เราได้จัดพิมพ์ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและได้รับรางวัลมากมาย อาทิ เช่น

พ.ศ. 2551 : รางวัลหนังสือยอดเยี่ยมแห่งปี – ชื่อ “แสงเทียน”

พ.ศ. 2552 : รางวัลหนังสือยอดเยี่ยมแห่งปี สำหรับ หนังสือสองเล่ม -- ชื่อ “ความฝันของนางออย” และ “กระเป๋าคอหลายใบ”

หนังสือที่ดีพิมพ์เป็นภาษาท้องถิ่นของ Room to Read สองเล่มยังได้รับรางวัลหนังสือลาวยอดเยี่ยมอันเป็นรางวัลที่ให้เป็นประจำทุกปี โดยกระทรวงสารสนเทศและวัฒนธรรม (จากทั้งหมดสี่รางวัล) ในปีพ.ศ. 2552 อีกด้วย

เรื่องราวดีๆ :

เด็กในประเทศลาวต้องการหนังสือในเดือนกุมภาพันธ์พ.ศ. 2552 เจ้าหน้าที่ของ Room to Read พร้อมเพื่อนๆ จาก Warehouse Associates ได้เดินทางไปยังแขวงเซกอง ในภาคใต้ของประเทศลาวเพื่อแจกจ่ายหนังสือให้กับโรงเรียนในพื้นที่อันห่างไกลและได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากเจ้าพนักงานการศึกษาจังหวัดซึ่งต่างก็พากันยินดีที่ได้ทราบว่า Room to Read Laos ได้เดินทางมาแจกหนังสือในเขตนี้ทุกๆ ที่อยู่นอกพื้นที่การทำงาน เมื่อเดินทางมาถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาเซกอง มีครูจำนวนมากมารวมตัวกันเพื่อรอรับหนังสือ พวกเขา ต่างตื่นเต้นที่เห็นหนังสือจำนวนมากมายและครูบางคนก็เริ่มอ่านหนังสือเหล่านั้นเกือบจะในทันที หลายคนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับหนังสือที่จัดพิมพ์โดย Room to Read

นาย Lisaka Priayen ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาท้องถิ่น (Thonglay Primary School) ในเมืองละมำ แขวงเซกอง กล่าวว่า ผมมาที่นี่ในวันนี้เพราะผมได้ยินมาว่า Room to Read จะมาแจกหนังสือให้ฟรี และผมก็หวังว่าจะได้รับหนังสือไปบ้างเพื่อ นักเรียนของผมที่กำลังรอคอยอยู่ที่โรงเรียนผมจิตใจที่ได้เห็นหนังสือนิทานทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาลาว ผมต้องขอขอบคุณเป็นพิเศษเพราะ โรงเรียนของผมมีความต้องการ หนังสือนิทานดี ๆ พวกนี้สำหรับนักเรียน

ผมใคร่ขอขอบคุณ Room to Read ที่ได้เดินทางมายังจังหวัดที่ห่างไกลของเราซึ่งนับว่าเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่ขาดแคลนหนังสือเป็นที่สุดในประเทศลาว และผมยังใคร่ขอเรียนเชิญ ให้ Room to Read Laos ขยายโครงการมาที่แขวงเซกอง และจัดพิมพ์หนังสือให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวรรณกรรมลาว บทกวีในท้องถิ่น นิทานพื้นบ้านลาวสำหรับเด็ก ๆ ของเรา”

โครงการห้องเรียน :

โครงการห้องเรียนของ Room to Read เกิดจากความต้องการเพื่อสร้างความมั่นใจว่า โรงเรียนมีสถานที่ที่จะรองรับห้องอ่านหนังสือ ซึ่งนับเป็นปัจจัยหนึ่งในการลดช่องว่างของการเข้าถึงหนังสือเพราะ โรงเรียนจำเป็นต้องมีพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและต้องเป็นรูปแบบที่เป็นมิตรกับเด็กด้วย เนื่องจากเราทำงานกับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชนบทเราพบว่า มีหลายโรงเรียนที่มีสภาพทรุดโทรมอันไม่ใช่สภาพแวดล้อมที่ดีที่สุดที่จะทำให้เด็กอยากมาโรงเรียน นับแต่นั้นเราจึงเริ่มให้การสนับสนุน โรงเรียนเพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้นด้วยความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและทำให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

เงินทุนเพื่อความท้าทายที่เราจัดสรรขึ้นก่อให้เกิดโอกาสอันมีความหมายยิ่งต่อชุมชนต่างๆในการที่จะมีส่วนร่วมในโครงการทั้งในด้านของการเงินและการตัดสินใจ เงินทุนสำหรับโครงการห้องเรียนนี้สร้างความมั่นใจว่าชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งแกร่ง การร่วมแรงร่วมใจของชุมชน และการร่วมดูแลรักษาสิ่งที่สร้างขึ้น

วัตถุประสงค์ที่สำคัญของเงินกองทุนเพื่อความท้าทาย

- เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของชุมชนในขบวนการการก่อสร้าง
- เพื่อพัฒนาความรู้สึกของความเป็นเจ้าของในโรงเรียน ในหมู่ชุมชน
- เพื่อส่งเสริมความยั่งยืนของโครงการ โดยถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของชุมชนที่จะบำรุงรักษาทรัพย์สินและความต่อเนื่องของการปฏิบัติที่ดีซึ่งได้แสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างระหว่างการดำเนินโครงการ
- เพื่อสร้างความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการ โรงเรียน
- เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน, Room to Read และชุมชนให้แข็งแกร่งขึ้น
- เพื่อให้โอกาสสตรีได้มีส่วนในการตัดสินใจของชุมชน
- เพื่อลดต้นทุนการดำเนินการในโครงการห้องเรียนทั้งในส่วนของ Room to Read และในส่วนของผู้บริจาค

นอกเหนือจาก เงินกองทุนเพื่อความท้าทาย แล้ว เรายังเพิ่มความมั่นใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างโรงเรียนโดยมอบหมายให้ชุมชนเป็นแกนนำ มีการเลือกสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อจัดตั้งเป็น คณะกรรมการการก่อสร้างโรงเรียน (School Construction Committee: SCC) และคณะกรรมการชุดนี้จะทำหน้าที่ดำเนินโครงการภายใต้การแนะนำดูแลของ Room to Read ทีมงานซึ่งมีตัวแทนจำนวนหนึ่งเป็นสตรี ประกอบไปด้วยครู ผู้นำชุมชน และสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองโรงเรียน สมาชิกจากเยาวชนในท้องถิ่นและสหภาพแม่หญิงและบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับนับถือในหมู่บ้าน คณะกรรมการชุดนี้จะรับผิดชอบในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ กำกับดูแลการก่อสร้างและควบคุมค่าใช้จ่าย และมีการแต่งตั้งสมาชิกหนึ่งคนให้ทำหน้าที่รายงานให้ชุมชนทราบเป็นระยะๆ ถึงความคืบหน้าของโครงการ

ในพื้นที่ที่กรรมการหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง กรรมการดังกล่าวจะได้รับการมอบหมายหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบโครงการห้องเรียน อย่างไรก็ตามหากกรรมการหมู่บ้าน

ไม่เข้มแข็งหรือไม่อาจรับผิดชอบหน้าที่นี้ได้ SCC ก็จะทำหน้าที่นี้แทนเพื่อให้มั่นใจว่าโครงการห้องเรียนดำเนินการไปตามแผนที่ได้วางไว้

บทบาทและความรับผิดชอบของ SCC

- SCC เป็นคณะทำงานที่ทำหน้าที่ลงนามในบันทึกความเข้าใจกับ Room to Read
- SCC มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนชุมชน ดึงชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วม และรายงานความคืบหน้าเรื่องงานก่อสร้างให้ชาวบ้านทราบอีกทั้งคอยสร้างความมั่นใจว่าทั้งหมู่บ้านได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนโครงการนี้
- SCC มีส่วนร่วมในกิจกรรมการก่อสร้างทั้งหมดที่ Room to Read ทำให้กับชุมชน
- SCC ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดตั้งอนุกรรมการและมอบหมายงานสำหรับกิจกรรมต่างๆ อาทิ เช่น กรรมการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ กรรมการเหรียญก
- SCC จัดหาวัสดุอุปกรณ์ตามปริมาณที่ต้องการให้ตรงตามข้อกำหนดและขั้นตอน
- SCC จัดหาและกำกับดูแลแรงงานที่มีฝีมือและไร้ฝีมือสำหรับโครงการ
- SCC เป็นผู้เรียกเก็บ “กองทุนเพื่อความท้าทาย” จากชุมชน/ภาครัฐ และส่วนอื่น ๆ

ความสำเร็จที่ผ่านมา

ปี พ.ศ. 2548 : 8 ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2549 : 16 ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2550 : 48 ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2551 : 38 ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2552 : 32 ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2553 : 30 ห้องเรียน

ทั้งหมด : 172 ห้องเรียน

โครงการการศึกษาสำหรับเด็กหญิง

โครงการการศึกษาสำหรับเด็กหญิงของ Room to Read นับเป็นงานที่สำคัญอีกด้านหนึ่งของเราเพราะเป็นการช่วยให้เด็กหญิงที่ด้อยโอกาสได้รับการศึกษา ทีมงานของเราจะทำ

การคัดเลือกเด็กหญิงจากชุมชนชายขอบที่มีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ และให้ทุนการศึกษาแก่พวกเธอให้ได้เรียนจนจบการศึกษานอกเหนือไปจากการมอบหนังสือ ชุดนักเรียน การกวดวิชาเพิ่มเติม การฝึกอบรมทักษะการดำรงชีวิต หรือแม่แต่รถจักรยาน หากจำเป็นเพื่อให้เด็กหญิงเหล่านั้นมีโอกาสสำเร็จการศึกษา เราได้ให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษกับเด็กผู้หญิงในระดับมัธยมเนื่องจากเราพบว่าระดับนี้เป็นช่องว่างที่ใหญ่ที่สุดในความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในเรื่องของการศึกษา

ในประเทศลาวการคัดเลือกผู้รับทุนการศึกษาจะเริ่มต้นคัดเลือกจากนักเรียนในชั้นประถม 3 เพื่อรับทุนเรียนต่อชั้นประถม 4 และคัดเลือกนักเรียนในชั้นประถม 5 เพื่อรับทุนเรียนต่อระดับมัธยม Room to Read ร่วมกับสำนักงานบริการการศึกษาระดับแขวง (Provincial Education Service - PES) และสำนักงานการศึกษาเขต (District Education Bureau - DEB) จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกเด็กนักเรียนหญิงขึ้นประกอบด้วย หัวหน้าหมู่บ้าน ตัวแทนจากสมาพันธ์นักเรียนหญิง, นักเศรษฐศาสตร์ประจำหมู่บ้าน ครูและผู้ปกครองจากแต่ละโรงเรียนในพื้นที่เพื่อช่วยกันคัดเลือกเด็กนักเรียนหญิงที่เหมาะสมจะได้รับทุนการศึกษา

Room to Read ยังได้ตัดสินใจมอบความไว้วางใจให้กับชุมชนเป็นผู้ชี้แนะเราในการคัดเลือกเด็กโดยใช้วิธีการเจาะกลุ่ม (Group Base Approach) เป็นผลให้เราเจาะไปยังพื้นที่ที่พบว่ามีการเลือกปฏิบัติระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายและเราได้ทำการคัดเลือกเด็กหญิงจากชาติพันธุ์กลุ่มน้อยที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลมาอีกด้วย ในปีพ.ศ. 2551 เราได้คัดเลือกเด็กหญิงจากชาติพันธุ์กลุ่มน้อยมาทั้งหมด 52 คนและนำไปไว้ในโรงเรียนประจำเนื่องจากเด็กหญิงเหล่านี้ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนอื่น ๆ ตามโควตาของรัฐได้

โครงการการศึกษาสำหรับเด็กหญิงได้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้รับทุนซึ่งครอบคลุมค่าเล่าเรียนอุปกรณ์การศึกษา เช่น ตำรา สมุด เครื่องเขียน เครื่องแบบนักเรียน รองเท้า กระเป๋า และจักรยานสำหรับเด็กที่อาศัยอยู่ห่างจากโรงเรียนเกินกว่า 2.5 กม. นอกจากนี้โครงการยังจัดให้มีการเรียนพิเศษสำหรับวิชาหลักตลอดปีการศึกษา จัดให้

มีการคววิชาเป็นเวลาหนึ่งเดือนก่อนสอบสำหรับนักเรียนบางคนอีกด้วย นอกจากนี้ยังจัดให้มีการฝึกอบรม “ทักษะการดำรงชีวิต” เพื่อให้เด็กหญิงเหล่านี้ได้เรียนรู้และเกิดความมั่นใจ เพิ่มพูนความนับถือตนเอง ฝึกทักษะการตัดสินใจเพื่อให้พวกเขาสามารถต่อรองและตัดสินใจด้วยตัวเองได้

โครงการนี้นอกจากจะช่วยให้เด็กหญิงมีความก้าวหน้าในเรื่องการเรียนแล้ว ยังช่วยเสริมสร้างให้พวกเขามีสุขภาพที่ดีด้วยการจัดให้มีการตรวจสุขภาพเป็นระยะ ๆ

เจ้าหน้าที่ของเราจะใช้เวลากับพ่อแม่ของเด็กที่ได้รับทุนการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจให้พวกเขาตระหนักถึงความสำคัญและผลักดันส่งเสริมให้ลูกสาวเรียนหนังสือแทนที่จะส่งลูก ๆ ไปทำงานในเมืองไทย

ความสำเร็จของโครงการ

ปี พ.ศ. 2550 : 200 คน

ปี พ.ศ. 2551 : 325 คน

ปี พ.ศ. 2552 : 300 คน

ปี พ.ศ. 2553 : 250 คน

รวมทั้งหมด : 1075 คน

การติดตามและประเมินผล (M & E)

Room to Read ภาคภูมิใจในความเป็นองค์กรที่รับผิดชอบและโปร่งใส มีทีมประเมินผลและตรวจสอบที่มีคุณภาพคอยระแวดระวังอยู่ตลอดเวลาและหาวิธีเพื่อสนับสนุนให้ทีมงานทั้งหมดได้บรรลุแผนงานเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อีกทั้งยังคอยช่วยเหลือให้ผู้บริจาคและผู้ถือหุ้นมีความเชื่อมั่นในการทำงานขององค์กรอีกด้วย

หน่วยงานนี้ยังคอยแจ้งเตือนเจ้าหน้าที่ให้ใช้มาตรการแก้ไขที่ทันท่วงทีหากเกิดความผิดพลาดเพื่อให้โครงการต่าง ๆ ดำเนินต่อไปได้อย่างยั่งยืนทั้งหลายทั้งปวงนี้ก็เพื่อ

ประโยชน์สำหรับเด็กสาวเพื่อที่พวกเขาจะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่ดีขึ้นนั่นเอง

ทีมตรวจสอบและประเมินผลของเราได้ให้ความสนใจอย่างมากกับจำนวนหนังสือที่นักเรียนขโมยกลับบ้าน จำนวนนักเรียนที่มาใช้ห้องสมุด หนังสือเล่มไหนที่เด็กๆ ชอบมากที่สุด นอกจากนี้ยังใส่ใจติดตามดูแลกิจกรรมของห้องอ่านหนังสือและเนื้อหาของการประชุมที่จัดให้มีขึ้นทุกๆ สองเดือนเพื่อหาวิธีดึงดูดนักเรียนมาเข้าห้องสมุด ทีมยังมีการตรวจเช็คคะแนนการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และการประเมินผลเป็นระยะๆ ทุกๆ หกเดือน ก็ช่วยทำให้เราเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นถึงพัฒนาการของนักเรียนเหล่านี้

Room to Read Laos พยายามอย่างมากในการออกแบบระบบ/กลไกการตรวจสอบและประเมินผลโดยได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สำนักงานภูมิภาคและทั่วโลก เราได้ติดตั้ง Global Solutions Database (GSD) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ทั่วโลกสามารถเข้าถึงได้ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเก็บข้อมูลในพื้นที่ แคคลิกปุ่มเพียงครั้งเดียวเราก็สามารถเข้าสู่ข้อมูลที่ต้องการมากมายไม่ว่าจะเป็นจำนวนโรงเรียนใหม่ที่สร้างขึ้นในปีที่ผ่านมาหรือจำนวนห้องสมุดที่เราจะต้องถอนตัวออกในปีนี้ อีกทั้งจำนวนของนักเรียนในแต่ละโครงการ

ในช่วงห้าปีที่ผ่านมา โครงการที่สำคัญๆ สี่โครงการของ Room to Read ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาในประเทศลาวโดยการจัดให้มี ห้องอ่านหนังสือ, ห้องเรียน, มอบทุนการศึกษาแก่เด็กหญิงและจัดพิมพ์หนังสือที่เป็นภาษาท้องถิ่น โครงการเหล่านี้ได้ให้โอกาสเด็กหลายร้อยคน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกลและด้อยโอกาสได้เข้าถึงโรงเรียนและหนังสือ

แผนการดำเนินงานของ Room to Read Laos: (พ.ศ. 2554 -- 2559)

วิสัยทัศน์

Room to Read เชื่อว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงได้ต้องเริ่มจากการที่เด็กมีการศึกษา เราอยากเห็นโลกที่เด็กทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อช่วยให้พวกเขามีศักยภาพที่เต็มเปี่ยมและสามารถทำสิ่งดีๆ ให้กับชุมชนและโลกได้

พันธกิจ

Room to Read จะแสวงหาหนทางเพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตของเด็ก ๆ นับล้าน ๆ ในประเทศกำลังพัฒนาโดยเน้นในเรื่องของการรู้หนังสือและความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย ในด้านการศึกษา เราจะอาศัยการทำงานร่วมกับชุมชน องค์กรพันธมิตรและภาครัฐเพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการอ่านออกเขียนได้และนิสัยรักการอ่านในหมู่นักเรียนระดับประถมศึกษาและสนับสนุนให้เด็กผู้หญิงได้เรียนจบระดับมัธยมศึกษาโดยมีทักษะการดำรงชีวิตที่จำเป็นติดตัวไปด้วยเพื่อที่พวกเขาจะได้ประสบความสำเร็จในการเรียนและการใช้ชีวิตต่อไป

ขณะที่เราทำงานอย่างหนักตลอดเวลาสิบปีที่ผ่านมาในหลายพื้นที่ทั่วโลก Room to Read ก็พร้อมที่จะยกระดับการทำงานไปสู่ขั้นต่อไปโดยกำหนดให้เรื่องการเรียนรู้หนังสือและการศึกษาของเด็กผู้หญิงเป็นวาระที่สำคัญสองวาระในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ทำให้เราต้องเปลี่ยนจาก การสร้างนิสัยรักการอ่าน มาทำให้เด็ก ๆ กลายเป็นนักอ่านอิสระ และเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายของเราจากก่อนวัยเรียนและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไปสู่เด็กในระดับประถมศึกษาโดยมุ่งเน้นในชั้นประถม 1 และ 2 เป็นหลัก ด้วยเหตุนี้โครงการต่าง ๆ ทั้งหมดของเราจะสิ้นสุดการเป็นโครงการเดี่ยวๆ อีกต่อไป แต่จะถูกนำเข้ามาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของ โครงการการเรียนรู้หนังสือและโครงการการศึกษาของเด็กผู้หญิงแทน

แผนในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของเรามีดังต่อไปนี้:

โครงการห้องอ่านหนังสือ

1. สร้างโอกาสสำหรับเด็ก ๆ ให้สามารถเข้าถึงอุปกรณ์การอ่านที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม สมกับวัยและสะท้อนให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันทางเพศมากขึ้น
2. เสริมสร้างศักยภาพให้แก่ครูและบรรณารักษ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือและการพัฒนานิสัยรักการอ่านในเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา
3. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้เป็นมิตรกับเด็ก

4. สร้างความเข้าใจ ตระหนักรู้ในหมู่ผู้ปกครอง เพื่อนบ้านและชุมชนในการสนับสนุน และผลักดันเรื่องการอ่าน
5. ร่วมมือกับภาครัฐเพื่อแสวงหาการสนับสนุนในอันที่จะนำนโยบายและแผนกลยุทธ์ มาสู่การปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา

โครงการการจัดพิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่น

1. ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับโครงการห้องอ่านหนังสือและการรู้หนังสือในการผลิตสิ่งพิมพ์เพื่อสนับสนุนนิสัยรักการอ่านและเสริมทักษะการอ่าน การจัดพิมพ์หนังสือภาษาท้องถิ่นจะช่วยให้รู้ถึงระดับการอ่านและทำให้สามารถผลิตหนังสือให้เหมาะสมกับการอ่านหนังสือในแต่ละระดับได้
2. พัฒนาทักษะการเขียนและการวาดภาพประกอบสำหรับนักเขียนและนักวาดภาพท้องถิ่นเพื่อช่วยในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่สนับสนุนการรู้หนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้่านที่ยังเป็นเด็ก เช่น นักเรียนชั้นประถม 2
3. สนับสนุนทั้งในส่วนของโครงการห้องอ่านหนังสือและโปรแกรมการรู้หนังสือ

โครงการห้องเรียน

1. เอื้อให้มีการเข้าถึง โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาซึ่งมีความเป็นมิตรกับเด็กโดยเน้นเรื่องความสะดวก สดใส และมีพื้นที่การเรียนรู้ที่ได้รับการก่อสร้างอย่างดี
2. รวบรวมข้อมูลโรงเรียนลงในแบบฟอร์มพร้อมทั้งระบุให้ชัดเจนว่าเป็นโรงเรียนในโครงการการรู้หนังสือ และ / หรือโครงการการศึกษาของเด็กผู้หญิง (GEP)
3. เริ่มทำโครงการการรู้หนังสือหรือโปรแกรมการศึกษาของเด็กหญิงที่โรงเรียน
4. วิเคราะห์ความต้องการ โครงสร้างพื้นฐานและจัดทำงบประมาณการก่อสร้างโรงเรียน
5. ให้การสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติมแก่โรงเรียนตามความจำเป็น

6. จัดให้มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอและให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคสำหรับการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง

โครงการการศึกษาของเด็กผู้หญิง (GEP)

1. คัดเลือกเด็กผู้หญิงเพื่อรับทุนการศึกษาให้มากขึ้น โดยใช้วิธีเจาะกลุ่ม (community based approach)
2. ระบุให้ได้ว่าชุมชนใดมีส่วนความต่างระหว่างชายและหญิงในระดับสูง
3. จัดให้มีการเรียนพิเศษและให้คำปรึกษาหากจำเป็น
4. ให้การฝึกอบรมทักษะการดำรงชีวิตแก่นักเรียนที่ได้รับทุนทุกคน
5. สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ลงในโครงการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

บทสรุป

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ความก้าวหน้าอย่างมีนัยสำคัญเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความพยายามของเราที่จะลดช่องว่างในการเข้าถึงหนังสือและลดความเหลื่อมล้ำในคุณภาพของการศึกษาในเขตเมืองและชนบทของลาวเป็นสำคัญเด็กในพื้นที่ชนบทหลายแห่งสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้มากขึ้น เช่น การบริการห้องสมุดและครูเองก็ยังสามารถปรับปรุงวิธีการสอนสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากผลของโครงการภายใต้การดำเนินงานของ Room to Read ที่ส่งต่อกับรัฐบาลลาว โดยมีเป้าหมายรวมคือการจัดการด้านการศึกษาที่ตนเอง

อุทยานการเรียนรู้

การอ่านหนังสือในมาเลเซีย: โครงการส่งเสริมระดับบุคคล ครูวัยเรียนและโรงเรียน¹

Ambigapathy Pandian

“มนุษย์ที่ไม่อ่านหนังสือไม่มีความได้เปรียบเหนือคนซึ่งไม่สามารถอ่านเลย”

มาร์ค ทเวน (Mark Twain)

เกริ่นนำ

เราอยู่ในโลกใหม่ซึ่งมีประสบการณ์ที่มหัศจรรย์และมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (M. Kalantzis & Ambigapathy Pandian, 2001) จากกระดาษสู่หนังสือ เรากำลังเผชิญหน้ากับรูปแบบการจารอักษรที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นรูปถ่ายและภาพที่ผ่านกระบวนการปรับแต่ง ภาษาอินเทอร์เน็ต (hypertexts) รูปแบบของเกม (game interfaces) รูปแบบการบันทึกและส่งข้อมูลใหม่ ๆ อย่างเช่น แผ่นซีดี รัมป์ไดรฟ์ และเครือข่าย w w w ยุคสื่อดิจิทัลใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นเน้นถึงความสำคัญของการส่งเสริมนิสัย และพฤติกรรมการอ่านในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน เพราะการอ่านช่วยในการพัฒนามนุษย์ ทั้งการส่งเสริมความเคารพต่อตนเองและการสร้างความเข้มแข็งให้บุคคล การมีส่วนร่วมของประชาชน การเติบโตทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม (M. Kalantzis & Cope, 2005) นิสัยการอ่านที่ฝังลึกช่วยให้เกิดทักษะที่จำเป็นในการสอน การเรียน และการทำงาน (Ambigapathy Pandian, 1997a) and (Ambigapathy Pandian, 1997b) ในเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันเพิ่มขึ้นมาก จำเป็นต้องมีผู้ปฏิบัติงานที่มีทักษะการอ่านสูงเพื่อสามารถทำงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และพลเรือน และส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ชีวิตของชุมชนและการมีส่วนร่วมของภาคพลเรือน (Ambigapathy Pandian & Shanthi Balraj, 2005)

ทักษะใหม่ต่อการอ่านปรากฏตามข้อสรุปขององค์การเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Development) (OECD, 2003):

“ ทักษะการอ่านตามนิยามของ PISA หมายถึงความสามารถในการทำความเข้าใจ การใช้ และการใคร่ครวญต่อข้อความตามลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้อ่าน เพิ่มพูนความรู้และทักษะ และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมอย่างเป็นผล ”

จากทักษะดังกล่าวการอ่านจึงมีความหมายข้ามพ้นไปจากความเข้าใจทั่วไปและมีบทบาทกว้างขวางในฐานะเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่มีประโยชน์อย่างเป็นองค์รวมมากขึ้นต่อผู้เรียน กล่าวอีกอย่างหนึ่ง ผู้อ่านไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อความเพียงเพื่อการบริโภคและประโยชน์ส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นไปเพื่อการแบ่งปันและประโยชน์ต่อสาธารณะด้วย

(Ruddell & Unrau, 2004) กล่าวไว้ว่า “พฤติกรรมกรรมการอ่านเป็นเหตุการณ์ หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อ่านบางคนและรูปแบบของวิทยาศาสตร์ ข้อความบางอย่างซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งและในบริบทที่เฉพาะของมัน ” (หน้า 1369) เป็นการมองผู้อ่านแยกออกจากข้อความที่อ่านในสองมิติแต่ก็มีพลวัตร่วมกัน การพยายามทำความเข้าใจของผู้อ่านไม่ได้เกิดขึ้นจากตัวบทหรือตัวผู้อ่าน แต่เป็นกระบวนการทางจิตที่เข้มแข็งในช่วงการเปลี่ยนผ่านระหว่างตัวบทไปสู่ผู้อ่าน โครงสร้างการอ่านของผู้อ่านจึงได้รับอิทธิพลอย่างมากจากพื้นเพความเป็นมาด้านวัฒนธรรม ส่วนบุคคลและสังคมของผู้อ่านเอง นอกจากนี้ การอ่านยังได้รับอิทธิพลจากความสนใจ แรงจูงใจและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันของผู้อ่าน (Ruddell & Unrau, 2004)

การอ่านในมาเลเซีย

พฤติกรรมกรรมการอ่านในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งมาเลเซีย อยู่ในภาวะถดถอยในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบรรดาคนรุ่นใหม่ (Ambigapathy Pandian, 1997b) ในบริบทของมาเลเซีย การอ่าน กำลังสูญเสียความนิยมไปอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับสื่อในรูปแบบและประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยมมากขึ้น (Ambigapathy Pandian, 2004b) ความถดถอยดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการถือกำเนิดขึ้นของ สื่อใหม่ ๆ

ที่มีศักยภาพทั้งการให้ข้อมูลและความบันเทิงและมีปฏิสัมพันธ์สองทางโดยผ่านรูปแบบที่ทันสมัยมากมาย ทำให้เกิดรูปแบบการติดต่อทั้งในเชิงของภาพ เสียง และความรู้สึกที่เข้าถึงได้ง่าย (Ambigapathy Pandian & Shanthi Balraj, 2010a) รูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ เช่นนี้ไม่เพียงเข้ามาทดแทนรูปแบบการอ่านแบบเก่า แต่ยังทำให้เกิดความคิดที่ว่า การอ่านเป็นกิจกรรมที่น่าเบื่อและซ้ำซากจำเจ ส่งผลให้เกิดความถดถอยของการอ่านของประชาชนในมาเลเซียดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจการอ่านระดับชาติหลายครั้ง (Small & Associates, 1997) โดยมีข้อสังเกตจากการสำรวจเหล่านี้ว่า โดยเฉลี่ยแล้วอัตราการอ่านต่อหัวประชากรของมาเลเซียอยู่ที่ 7 หน้าต่อวัน และประชาชนเกือบ 80% อ่านหนังสือเพียง 2 เล่มในแต่ละปี ผลสำรวจนี้ชี้ให้เห็นว่าการอ่านสำหรับชาวมาเลเซียกำลังเข้าสู่จุดติดตัน ทำให้เกิดข้อกังวลว่าคนจำนวนมากไม่ว่าจะมีอายุชาติพันธุ์ เพศ และการศึกษาแบบใดก็ไม่ยอมอ่านหนังสือ ในขณะที่สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านก็ค่อนข้างอ่อนแอ การอ่านหนังสือกลายเป็นเพียงกิจกรรมที่สำคัญเพื่อให้สอบผ่าน และเมื่อคนหนุ่มสาวเรียนจบแล้ว พฤติกรรมการอ่านของพวกเขาก็ลดลงอย่างรวดเร็ว (Ambigapathy Pandian, 1997a)

วัฒนธรรมการอ่านที่อ่อนแอยังเป็นผลมาจากการที่ผู้เรียนมาจากครอบครัวและโรงเรียนที่ไม่มีวัฒนธรรมการอ่าน (Ambigapathy Pandian & Shanthi Balraj, 2002b) จากการสำรวจพฤติกรรมการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยและนักเรียนมัธยมปลาย พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ที่บอกว่าอ่านหนังสือเป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่มาจากในเมืองและมาจากครอบครัวแวดล้อมที่พูดภาษาอังกฤษอยู่แล้วมีโอกาสเข้าถึงสื่อการอ่านมากมายที่บ้านของตัวเอง มีบรรยากาศที่สนับสนุนที่โรงเรียนและมหาวิทยาลัย และมี สถานะทางสังคม-เศรษฐกิจที่ดีกว่ากลุ่มอื่น ๆ อย่างชัดเจน (Is-mail & Zainab, 2005) ในการสำรวจผู้เรียนระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในท้องถิ่นแห่งหนึ่งพบว่า นักศึกษาอ่านหนังสือเพียงเพราะวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา (Ambikapathi Shanmugam, 1999) ซึ่งเป็นตัวเลขที่คล้ายคลึงกับครูฝึกสอนทั่วไป ผลสำรวจเหล่านี้สอดคล้องกับการศึกษาที่คล้ายคลึงกันในที่อื่น ๆ อย่างเช่น (Wei Xia, 2003) พบว่ามีรูปแบบการอ่านที่คล้ายคลึงกันสำหรับผู้เรียนระดับปริญญาตรีในประเทศนิวซีแลนด์ ในงานศึกษาของ (McKnight & Dearnley, 2003) และ (Guthrie, 2002) ยังเน้นถึงแนว

โน้มน้าให้นักศึกษามหาวิทยาลัยใช้ประโยชน์จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพียงเพราะต้องการทำการบ้านและงานที่มอบหมายให้เสร็จเท่านั้น งานศึกษาเหล่านี้เผยให้เห็นปัญหาเกี่ยวกับการอ่านซึ่งพบได้ทั่วไปในหลายบริบททางวัฒนธรรม

มีความจำเป็นที่จะต้องสำรวจพฤติกรรมกรรมการอ่านในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อทำแผนที่แสดงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและปัญหาที่ท้าทายสำหรับการเรียนรู้ในมาเลเซียการให้ความสำคัญกับบริบทส่วนบุคคล ครอบครัว และสถานศึกษามีส่วนสำคัญต่อแนวทางการวิเคราะห์ประสบการณ์การอ่าน

ระดับบุคคล

ปัญหาใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นกับผู้เรียนในมาเลเซีย ได้แก่ ความไม่ยอมอ่าน (reading reluctance) (Ambigapathy Pandian, 1997b) ผู้อ่านที่ไม่ยอมอ่านหมายถึงผู้อ่านที่ทำได้คะแนนได้ดีในด้านภาษา แต่ไม่ประสงค์จะอ่านหนังสือแม้จะมีหนังสือมากมายในห้องสมุด แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่ก็ไม่อ่านหนังสือเหล่านี้ไม่ว่าจะเพื่อการเฝ้าหาความรู้หรือความเพลิดเพลินก็ตาม (Ambigapathy Pandian, 1997b) มีเหตุผลหลายประการซึ่งทำให้ผู้เรียนไม่ต้องการอ่าน อาจเป็นเพราะผู้เรียนประสบกับปัญหาในการอ่าน แต่ส่วนใหญ่แล้วความรู้สึกไม่ยอมอ่านเป็นผลมาจากการขาดฉันทะต่อเนื้อหาที่ต้องอ่านหรือการขาดฉันทะต่อพฤติกรรมกรรมการอ่านเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับทักษะในการอ่านเลย (Worthy, Patterson, Salas, Prater, & Turner, 2002)

ผู้อ่านที่ไม่ยอมอ่านยังหมายถึงคนที่สามารถอ่านแต่เลือกจะไม่อ่าน (Ambigapathy Pandian, 1997a) และ (Smith, 1994) การที่คนซึ่งมีการศึกษาในมาเลเซียไม่ยอมอ่านหนังสือเป็นผลมาจากการไม่ได้ปลูกฝังนิสัยการอ่านและการขาดฉันทะต่อการอ่านหนังสือระหว่างอยู่ในโรงเรียนเนื่องจากระบบการศึกษาในมาเลเซียให้ความสำคัญกับการสอบแข่งขันซึ่งเป็นมาตรวัดความสัมฤทธิ์ผลทางวิชาการ โดยอาจไม่ได้ใส่ใจกับมาตรการและคุณค่าอื่น ๆ (Ambigapathy Pandian, 1997a) ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกว่าการอ่านหนังสือมีประโยชน์เพียงเพื่อการสอบแข่งขัน แทนที่จะเป็นไปเพื่อการแสวงหาความรู้และความเพลิดเพลิน เหตุผลอีกอย่างหนึ่งที่คนหนุ่มสาวมักอ้างถึง

คือการไม่มีเวลาอ่านหนังสือชีวิตประจำวันของพวกเขาหมดไปกับการทำกรบ้าน กิจกรรมนอกหลักสูตร การกวัดวิชา การเล่นเกม การช้อปปิ้ง และการใช้สื่อสังคมทาง อินเทอร์เน็ต (Ambigapathy Pandian & Shanthi Balraj, 2010b) พวกเขาให้เหตุผลหลาย ประการด้วยกันแต่โดยรวมแล้วการขาดแรงจูงใจต่อการอ่านหนังสือเป็นเพราะการ ขาดเงินหรือการไม่ได้ให้คุณค่ากับการอ่าน พวกเขาจึงอาจเห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งที่ น่าเบื่อและขาดแรงจูงใจ ประสบการณ์ในอดีตเกี่ยวกับการอ่านหนังสือ ความคิดและ ทักษะในแง่ลบ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการอ่านและการขาดความมั่นใจเป็นปัญหาท้าทาย ต่อพฤติกรรมกรอ่าน การขาดสมาธิและทิศทาง การขาดความสนับสนุนจากเพื่อนและ ครอบครัวทำลายแรงจูงใจที่จะส่งเสริมวัฒนธรรมกรอ่าน ความสนใจและพฤติกรรม ของผู้อ่านได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ อย่างเช่น คุณค่าทางสังคมของสังคม ตนเอง สถานศึกษา ครอบครัวและสิ่งแวดล้อม แต่ละปัจจัยก็มีหน้าที่และมีส่วนส่งเสริม บุคลิกภาพเพื่อการอ่านแตกต่างกันไป (Ambigapathy Pandian, 1997b)

ระดับครัวเรือน

การฝึกที่จะอ่านเหมือนกับการพยายามพูดภาษาแม่ของตนเอง เด็ก ๆ ที่เห็น คนใน ครอบครัวอ่านหนังสือพิมพ์หรือพลิกหน้าหนังสือ ก็ทำให้พวกเขาต้องการจะเลียนแบบ เหมือนกัน มีประโยชน์ที่คนรุ่นเยาว์จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยหนังสือ มี โอกาสจะได้อ่านหนังสือที่เหมาะสม และมีตัวแบบของ ผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ที่อ่านหนังสือ ทั้งการอ่านให้ตัวเอง และการอ่านให้เด็ก ๆ ฟัง (Woolfolk, 2004) เราไม่ควรหยุดอ่าน หนังสือให้เด็กแม้ว่าเด็กจะโตขึ้นแล้วเป็นเรื่องสำคัญที่สมาชิกในครอบครัวควรมี โอกาสทำกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน นอกจากนั้นแล้ว สิ่งสำคัญคือการที่คนรุ่นเยาว์ สามารถพัฒนาไปจากการอ่าน และปลูกฝังให้เกิดวัฒนธรรมกรอ่านตลอดชีวิต (Am- bigapathy Pandian, 2002a)

ความถี่ของการอ่านในบ้านมักเกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจวัตรและกิจกรรมส่วนบุคคลของ ผู้อ่านที่มีต่อกิจกรรมกรอ่าน (Ambigapathy Pandian, 1997a) พ่อแม่ที่สร้างสิ่งแวดล้อม ที่เป็นมิตรต่อการอ่าน ช่วยปลูกฝังนิสัยกรอ่าน โดยการจัดให้มีพื้นที่ สื่อ สำหรับอ่าน

ไว้กำลังใจและทำตัวเป็นตัวอย่างเพื่อส่งเสริมความรักต่อการอ่าน (Greaney, 1986) การมีตัวแบบอยู่ที่บ้านมีส่วนสัมพันธ์กับปัจจัยด้านพฤติกรรมกรอ่านสองประการ ได้แก่ ความหลากหลายของสื่อและเวลาที่ใช้ในการอ่าน มีความเป็นไปได้ที่ผู้ปกครองและลูกซึ่งอ่านหนังสือที่บ้าน อาจจะอ่านหนังสือที่หลากหลาย ทั้งหนังสือพิมพ์และหนังสือเล่มที่เป็นภาษาอังกฤษและมาเลย์ ทำให้มีเวลาอ่านหนังสือมากขึ้น

มีการสำรวจพบว่าผู้เรียนในมาเลเซีย (Ambigapathy Pandian, 1997a) มีแนวโน้มที่จะอ่านเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้น ถ้าหากเขา หรือเธอ

- อยู่ในเมืองแทนที่จะอยู่ในชนบท
 - มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจ-สังคมสูงกว่าคนอื่น
 - มาจากครอบครัวที่มีสื่อเป็นภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ได้รับ อิทธิพลจากทางบ้าน และมีตัวอย่างของผู้อ่านหนังสือที่บ้าน
 - ได้เข้าเรียนในสถานศึกษาซึ่งมีสื่อในภาษาอังกฤษมากมายและหลากหลาย
- ครูส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ และเพื่อน ๆ ที่ โรงเรียนก็อ่านภาษาอังกฤษ
- มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษมากกว่าคนอื่น ๆ
 - มีทัศนคติในเชิงบวกต่อการอ่านในภาษาอังกฤษมากกว่าคนอื่น

ระดับโรงเรียน

การลดลงของนิสัยการอ่านในบรรดานักเรียนไม่ใช่ปัญหาใหม่ในมาเลเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2469 Lehman ให้ความเห็นว่าในโรงเรียนมัธยมไม่ได้จัดให้มีการสอนการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินอย่างเหมาะสม (Rankin, 1972) เช่นเดียวกับข้อกังวลของ Hirsch(1987) และที่อ้างใน (Ambigapathy Pandian, 1997a) เมื่อเขากล่าวว่า โรงเรียนเป็นที่อยู่ของคนหนุ่มสาวประมาณเจ็ดชั่วโมงต่อวัน จึงน่าจะสร้างอิทธิพลต่อความสามารถในการอ่านของเด็กได้ และดังที่ Carpenter (1985) ซึ่งมีการอ้างถึงใน (Ambigapathy Pandian, 1997a) และการอ้างถึง Purves (1981) ดังที่มีการอ้างถึงใน (Ambigapathy Pandian, 1997a) ซึ่งเดิมเคยแย้งว่าพื้นเพครอบครัวมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลในการอ่านแต่ในปัจจุบันก็เห็น ด้วยว่าโรงเรียนมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน Bowers, Howard

และ Charles (1987) ซึ่งอ้างถึงใน (Ambigapathy Pandian, 1997a) รายงานข้อค้นพบจากการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2529-2530 ที่โรงเรียนในชนบทของมลรัฐเทนเนสซีว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อ สัมฤทธิ์ผลของนักเรียนทั้งในเชิงบวก หรือลบ นักวิจัยคนอื่นๆ ก็มีแนวโน้มจะเห็นด้วยว่าสภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีอิทธิพลในแง่เป็นแรงจูงใจตามธรรมชาติ (Eccles & Midgley, 1989) ซึ่งรวมทั้งการจัดโครงสร้างในห้องเรียน ปัจจัยการสอนและบรรยากาศแวดล้อม รวมทั้งคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนด้วยกันเอง

สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนิสัยการอ่านในเชิงบวก และการมีห้องสมุดที่ดีมีส่วนสำคัญที่ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก อย่างกรณีเด็กซึ่งอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน แต่กลับมีทักษะการอ่านแตกต่างกัน

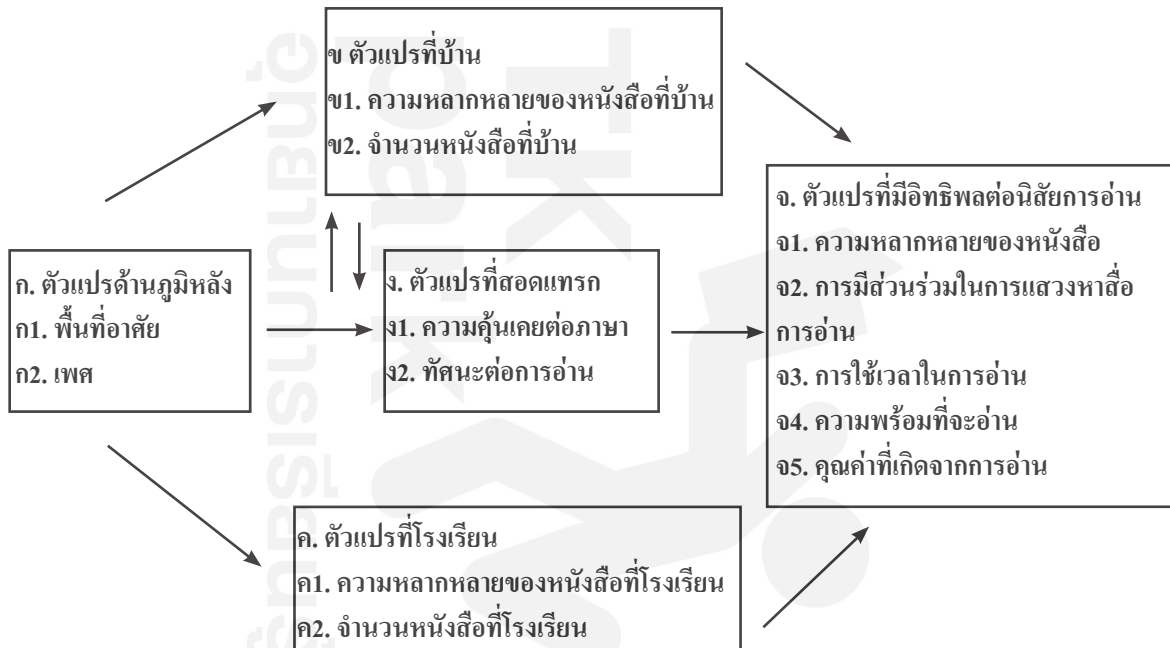
ในปัจจุบันโรงเรียนในมาเลเซียมีการเตรียมพร้อมและมีห้องสมุดที่มีหนังสือจำนวนมาก ทำให้ครูสามารถใช้เวลากับนักเรียนที่อ่านช้า ส่วนนักเรียนที่อ่านเร็วก็สามารถใช้เวลาอย่างเป็นอิสระ (Ambigapathy Pandian, Shaik Abdul Malik Mohamed Ismail, & Toh Chwee Hiang, 2010) ห้องสมุดที่มีการจัดเตรียมเป็นอย่างดีและมีพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือเป็นการเฉพาะและสะดวกสบาย ย่อมเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเข้ามาอ่านหนังสือ

การมีสื่อการอ่านที่หลากหลายและการมีหนังสือจำนวนมากพอสำหรับหยิบยืมเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนอ่านเพื่อการเรียนรู้ที่ผลิตผลตลอดชีวิต การจัดพื้นที่การอ่านให้เพียงพอในห้องสมุดเป็นปัจจัยสำคัญต่อการอ่านของนักเรียน ประเภทของโรงเรียน (โรงเรียนประจำหรือไม่ประจำ) มีอิทธิพลต่อนักเรียนแต่ละคนทั้งในโรงเรียนระดับประถมและมัธยม มีบทบาทต่อนิสัยการอ่านของนักเรียน (Ambigapathy Pandian, 1997b) ประกติแล้วโรงเรียนประจำในมาเลเซียไม่เพียงจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกดีกว่า (รวมทั้งมีห้องสมุดที่มีหนังสือมากมาย) แต่ยังมีครูที่ผ่านการฝึกอบรมและมีคุณภาพ ส่วนโรงเรียนไม่ประจำนั้นมักจะมียุทธศาสตร์ที่ค่อนข้างเก่าและครูก็ขาดการฝึกฝนอบรม

ปัจจัยด้านโรงเรียนมีอิทธิพลโดยตรงต่อนิสัยการอ่าน (Ambigapathy Pandian, 1997b) นักเรียนที่มาจากโรงเรียนที่มีห้องสมุดที่มีหนังสือมากมายและได้รับอิทธิพลอย่างมากจากเพื่อน มักจะเลือกอ่านหนังสือที่หลากหลายและมีส่วนร่วมในการแสวงหาและใช้เวลามากขึ้นเพื่อการอ่าน (Ambigapathy Pandian, 1997b) นักเรียนที่มาจากโรงเรียนซึ่งมีพื้นที่การอ่านในห้องสมุดมาก ได้รับอิทธิพลจากครูและเพื่อน มักมีนิสัยชอบอ่านมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจในการอ่านน้อยกว่า การมีพื้นที่อ่านหนังสือในห้องสมุดและมีเวลาให้นักเรียนอ่านหนังสือ ทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับการอ่าน ซึ่งความคุ้นเคยเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญสุดต่อนิสัยการอ่าน (Ambigapathy Pandian, 1997b)



รูปแบบที่อธิบายนิสัยการอ่าน



ภาพประกอบ 1: รูปแบบของนิสัยการอ่านนิสัยการอ่าน

ประเทศมาเลเซียพยายามจะเป็นผู้เล่นที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจ การเมือง และกิจกรรมด้านสังคม-วัฒนธรรมของโลก และเห็นว่าการอ่านและการรู้หนังสือเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนความพยายามและวัฒนธรรมของมนุษย์อันมาจากความรู้เป็นแกนกลางของยุทธศาสตร์การพัฒนา ในขณะที่มาเลเซียพยายามแสวงหาโอกาสที่จะใช้อ่านของข้อมูลสนเทศและเทคโนโลยีการสื่อสารเพื่อให้ก้าวกระโดดในยุคข้อมูลสนเทศ ด้วยความตระหนักว่าในยุคใหม่และในสถานที่ทำงานใหม่ ผู้ทำงานจะต้องมีความรู้ความชำนาญด้านธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ (e-business, e-technology, e-culture, e-commerce, e-learning, e-governance, มาเลเซียจึงมุ่งส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านเพื่อช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในชุมชน รัฐบาลและสังคมของตน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก (Ambigapathy Pandian & Kell, 2007)

การส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน

ในบทนี้จะกล่าวถึงกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านในมาเลเซีย โดยมีหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อส่งเสริมการอ่าน และมีโครงการส่งเสริมการรู้หนังสือซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาชนบท กระทรวงทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงเยาวชนและการกีฬา และกระทรวงข้อมูลสนเทศ การสื่อสารและวัฒนธรรม กองส่งเสริมชุมชน (Community Development Division - KEMAS) ภายใต้กระทรวงพัฒนาชนบท ได้รับมอบหมายให้จัดการไม่รู้หนังสือในบรรดาผู้ใหญ่ในมาเลเซียให้หมดไป แม้ว่าอัตราการไม่รู้หนังสือจะมีอยู่น้อยมาก แต่ก็ยังเล็งเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดทำและดำเนินการตามโครงการการศึกษาตลอดชีวิต ในบรรดากิจกรรมของหน่วยงานส่งเสริมการรู้หนังสือประกอบด้วย อย่างเช่น โครงการการศึกษาครอบครัวที่เป็นเอกภาพ (Harmonious Family Education Programme) โครงการให้ความรู้ด้านศาสนา (Religious Education Programme) โครงการฝึกอาชีพ (Skill Training Programme) ศูนย์ทรัพยากรชุมชน (Community Resource Center) และโครงการส่งเสริมการอ่าน (Reading Programme) โครงการส่งเสริมการรู้หนังสือ (Functional Literacy Program) และโครงการสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน (Preschool Programme) จาก การเข้าร่วมโครงการเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะที่ช่วยให้เป็นพลเรือนที่มีความสามารถในการผลิตและรู้หนังสือโครงการส่งเสริมการรู้หนังสือและการศึกษา

นอกระบบของหน่วยงานของรัฐเน้นที่การสอนและการเรียนรู้ของกลุ่มและห้องเรียน ซึ่งจัดอยู่ในสถานที่และเวลาที่มีความเหมาะสมต่อผู้เข้าเรียน ผู้เข้าเรียนในห้องเรียนหรือกลุ่มอาจมีจำนวนไม่ถึง 15 คน หลักสูตรครอบคลุมถึงการอ่านการเขียนและคณิตศาสตร์ และแง่มุมต่างๆ ของชีวิตครอบครัว สุขภาพ เศรษฐกิจ หน้าที่พลเมืองและศาสนา กิจกรรมการสอน การเรียน และการอบรมทั้งหมดต่างดำเนินไปในลักษณะที่เหมาะสมกับพื้นที่แต่ละแห่ง เพื่อประกันว่าผู้รู้หนังสือจะไม่กลายเป็นคนไม่รู้หนังสืออีก ทางกระทรวงพัฒนาชนบทจึงจัดให้มีการยืมสื่อสำหรับอ่านและเรียนรู้ อย่างเช่น หนังสือ เทปเสียง โปสเตอร์ และเกมเพื่อการศึกษาในชุมชนชนบท

ในขณะที่กระทรวงศึกษาธิการได้ริเริ่มโครงการด้านการอ่านทั้งในโรงเรียนประถมและมัธยมที่มาเลเซียในนามโครงการ NILAM (Nadi Ilmu Amalan Membaca – ซัพพจรความรู้ที่ได้จากการอ่าน The Pulse of Knowledge is through Reading) ซึ่งกำหนดให้นักเรียนมีกิจกรรมการอ่านในโรงเรียน โครงการนี้มีเป้าหมายส่งเสริมและบ่มเพาะความรักในการอ่านสำหรับนักเรียน และกระตุ้นให้โรงเรียนเสนอความคิดที่สร้างสรรค์และแปลกใหม่เพื่อปลูกฝังนิสัยการอ่าน ทางโครงการยังมุ่งส่งเสริมทักษะและความสนใจในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนฝึกฝนนิสัยการอ่าน

โครงการนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลักสามประการได้แก่:

- (ก) การบันทึกสถิติการอ่าน: นักเรียนแต่ละคนจะบันทึกสถิติว่าอ่านหนังสือเล่มใดไปบ้างในแต่ละเดือน
- (ข) การยืมยืมการอ่าน: ครูจะเป็นผู้ยืมยืมสถิติการอ่านหนังสือของนักเรียน
- (ค) การรับรองผลการอ่าน: ทั้งนี้ในรูปแบบของการให้

ประกาศนียบัตรตามจำนวนหนังสือที่นักเรียนแต่ละคนอ่าน

โครงการนี้ประสบความสำเร็จและช่วยกระตุ้นให้นักเรียนยืมหนังสือจากศูนย์ทรัพยากรโรงเรียน ห้องสมุด หรือแหล่งหนังสืออื่น ๆ มากขึ้น นอกจากนั้น ยังพบว่า

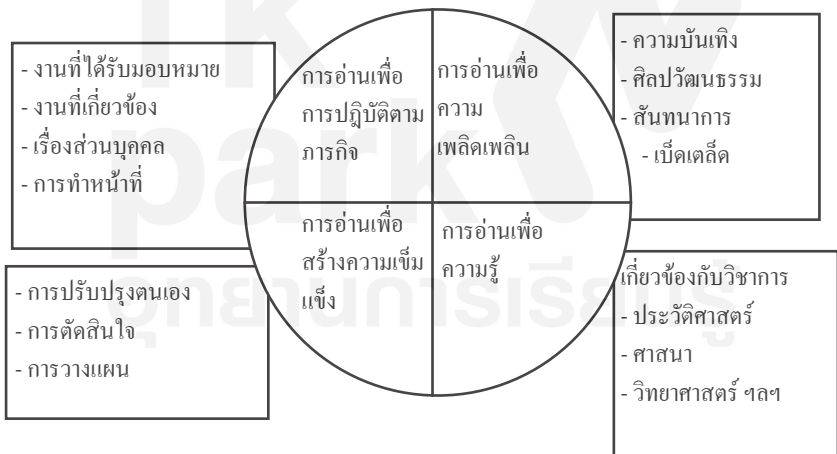
นักเรียนได้แบ่งปันหนังสือสำหรับอ่านกับเพื่อนและครอบครัวห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในแต่ละชุมชน ทางหอสมุดแห่งชาติมาเลเซียซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงข้อมูลสนเทศการสื่อสารและวัฒนธรรมจัดให้มีกิจกรรมการอ่านที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมการอ่าน ทางชมรมอ่านหนังสือก็จัดให้มีการแข่งขันการอ่าน/การสะกดคำมีเวทีและมีการอภิปรายเกี่ยวกับการเล่าทานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับคนมาเลเซียให้อ่านหนังสือ โครงการ Read 1 Malaysia ได้เกิดขึ้นเพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมการอ่านตลอดชีวิต ทั้งนี้โดยจัดให้มีนิทรรศการด้านหนังสือ การอภิปรายและสัมมนาเกี่ยวกับหนังสือ นอกจากนี้ ทางหอสมุดแห่งชาติยังได้สร้างเครือข่าย ภาคี ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ โครงการจัดพิมพ์หนังสือและศิลปินแต่ละคนเพื่อส่งเสริมผู้เขียนหนังสือในท้องถิ่น

ทางสถาบันภาษา การรู้หนังสือและการแปล (School of Languages, Literacies and Translation - SoLLaT) ซึ่งตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัย Univeristi Sains Malaysia (USM) ส่งเสริมให้นักศึกษา เจ้าหน้าที่และสาธารณชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอ่าน และมีการเริ่มโครงการส่งเสริมการอ่านอย่างมีคุณภาพและเป็นองค์รวม (Integrated Quality Reading Approach - IQRA) เมื่อปี 2552 เพื่อเชื่อมโยงสถาบันอุดมศึกษากับชุมชนในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านหนังสือ มีการเปิดชมรมหนังสือ การจัดเทศกาลฉายภาพยนตร์ และโครงการอ่านหนังสือที่โรงเรียน สถานที่ทำงานและศูนย์ชุมชนอื่น ๆ (Ambigapathy Pandian et al., 2009)

ทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการส่งเสริมการอ่านอย่างมีคุณภาพและเป็นองค์รวม (IQRA) ได้แก่ ทฤษฎีด้านสังคม-วัฒนธรรมของการอ่านตามแนวคิดที่เสนอโดย Vygotsky โดยมีแนวคิดว่ามนุษย์นั้น โดยพื้นฐานเป็นสัตว์สังคมซึ่งจำลองแผนที่ความเข้าใจต่อโลกผ่านกระบวนการที่ซับซ้อนของการอ่าน ปฏิสัมพันธ์ การเจรจา และการแลกเปลี่ยนความเห็นและความคิดที่มีโอกาสได้รับ มีโอกาสใคร่ครวญ ทำความเข้าใจ และสุดท้ายคือการน้อมนำความคิดไปใช้ หลักในการทำงานของ IQRA ยังสอดคล้องกับวิธีการด้านสังคม-วัฒนธรรมตามที่อธิบายไว้อย่างละเอียดโดย (McVee, Gavelek, & Dunsmore, 2007). ประการแรก กระบวนทัศน์การเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดด้านสังคม-

วัฒนธรรมสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่ากิจกรรมการอ่านเกิดขึ้นในกลุ่ม เล็กๆ ประการที่สอง กรอบ IQRA ยังอยู่บนพื้นฐานการแลกเปลี่ยนความคิด การโต้เถียงอย่างเปิดเผย และการแลกเปลี่ยนความเห็นอย่างจริงจัง จากทัศนะดังกล่าว ผู้อ่านตามกรอบคิดแบบ IQRA จะต้องผ่านกระบวนการแบบที่ Vygotskian (L. S. Vygotsky, 1978); (L. S. Vygotsky, 1987) กล่าวไว้ว่าเป็นพื้นที่ถกเถียงในสาธารณะ พื้นที่ส่วนบุคคลและสังคม รวมทั้งพื้นที่ทางวิชาการ ประการที่สาม กรอบคิดแบบ IQRA ยังเชื่อมโยงกับความสามารถในการส่งเสริมการอ่านและการแสวงหาความรู้ในสภาพการเรียนรู้ของชุมชน

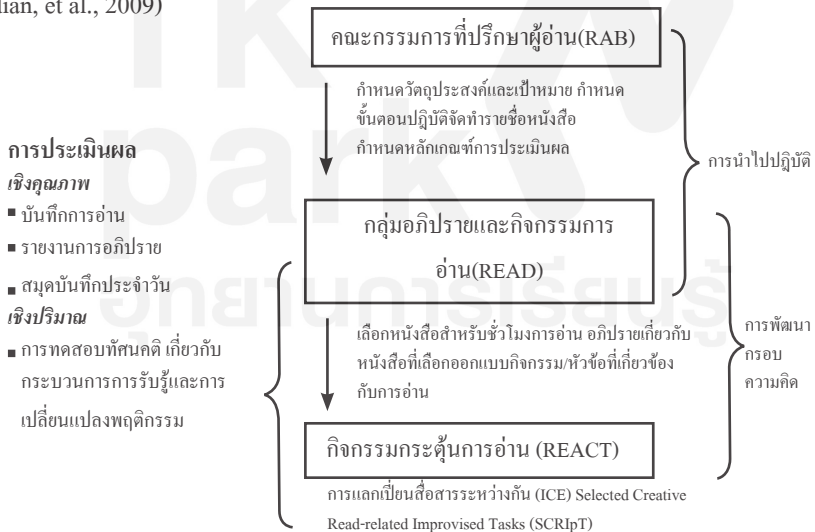
IQRA มีส่วนช่วยส่งเสริมการอ่านในฐานะเป็นกระบวนการด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเพื่อการปฏิบัติตามภารกิจ การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน การอ่านเพื่อความรู้ และการอ่านเพื่อสร้างความเข้มแข็งดังจะเห็นได้จากภาพประกอบ 2



ภาพประกอบ 2. การอ่านในฐานะกระบวนการด้านสังคม

โดยหลักแล้ว จุดแข็งของ IQRA อยู่ที่ความยืดหยุ่น ทำให้สามารถปรับแต่งวิธีการให้สอดคล้องกับชุมชนเป้าหมายและความต้องการในการอ่านได้ ประการที่สอง IQRA ยังมีลักษณะช่วยสร้างความเข้มแข็ง เนื่องจากผู้อ่านมีความยืดหยุ่นและเป็นตัวของตัวเอง ในแง่ความต้องการของการอ่าน อีกแง่มุมหนึ่งของ IQRA คือรูปแบบการทำหน้าที่และการวางแผนอย่างไม่เป็นทางการ ประการที่สาม ในแง่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของ IQRA ยังมีส่วนเชื่อมโยงกับกรอบอย่างไม่เป็นทางการที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างชนชั้น เชื้อชาติ และวัฒนธรรม

นอกจากนั้น IQRA ยังเป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งให้สังคมในแง่ความเป็นอิสระทางเศรษฐกิจ เพราะช่วยให้ชุมชนที่ขาดแคลนความรู้สามารถแสวงหาข้อมูลใหม่ๆ และนำไปเพิ่มพูนความรู้เดิมที่มีอยู่ได้ สุดท้าย IQRA ยังมีแนวโน้มส่งเสริมการอ่านเชิงคุณภาพ (อย่างเช่น การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การใช้หลัก cognitive และ affective ในการวิเคราะห์ตีความและพัฒนาทฤษฎีปัญหาอย่างจริงจัง (Ambigapathy Pandian, et al., 2009)



ภาพประกอบ 3: กรอบปฏิบัติการส่งเสริมการอ่านอย่างมีคุณภาพและเป็นองค์รวม (IQRA Implementation Framework)

ขั้นตอนแรกเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหรือที่เรียกว่า คณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อ่าน (Reader Advisory Board- RAB) ซึ่งรับผิดชอบในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของชมรม รวมทั้งกำหนดคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีในการจัดกิจกรรมการอ่านในชุมชน นอกจากนั้นแล้ว คณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อ่านยังมีหน้าที่จัดทำขั้นตอนการอ่านและการจัดประชุมของชมรมหนังสือ สมาชิกของคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อ่านประกอบด้วยผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียที่สำคัญของ โครงการจึงต้องมีการ ให้ความสำคัญต่อความเห็นและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจาก IQRA เป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมายเชิงองค์กร จึงต้องมีช่องทางสื่อสารสองทางเพื่อให้มีการเจรจาความต้องการของกลุ่มเป้าหมายกับความต้องการของหน่วยงานได้

ขั้นตอนที่สองเป็นการคัดเลือกตัวบทสำหรับอ่านโดยกลุ่มกิจกรรมการอ่านและการอภิปราย (Reading Activity and Discussion (READ) Group) ทั้งนี้ตามชุดของคุณค่าที่กำหนดโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อ่าน (RAB) ขั้นตอนเพื่อสร้างความเข้มแข็งในส่วนนี้มุ่งที่จะส่งเสริมความรู้สึกมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของในบรรดาชุมชนเป้าหมายของการอ่าน (Target Reading Community - TRC) ซึ่งจะต้องรู้สึกว่าเป็นผู้รับบริการในโครงการนี้ นอกจากนั้น จากการใช้มีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการคัดเลือกทำให้ชุมชนเป้าหมายของการอ่าน ไม่ต้องติดขัดกับข้อจำกัดด้านความคิดการทำงานแบบบนสู่ล่าง นอกจากนั้น ทางกลุ่มกิจกรรมการอ่านและการอภิปราย (READ) ยังได้รับการส่งเสริมให้จัดทำแผนกิจกรรมภายหลังการอ่านให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่มีการอ่าน การใช้ประโยชน์จากกลุ่มกิจกรรมการอ่านและการอภิปราย (READ) มุ่งเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อตัวบท และใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดกิจกรรมการอ่านในภายหลัง

ขั้นตอนที่สามเกี่ยวข้องกับการประชุมของชุมชนเป้าหมายของการอ่านในบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการและผ่อนคลาย โดยผู้เข้าร่วมสามารถทำกิจกรรมการอ่านและกิจกรรมหลังการอ่านตามกระบวนทัศน์การเรียนรู้ของชุมชนได้

ในขั้นตอนนี้จะมีการนำขั้นตอนปฏิบัติที่กำหนดโดยคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้อ่าน (RAB) มาใช้ และจะเน้นการอภิปรายแง่มุมต่าง ๆ ของตัวบท นอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่กระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเช่นการตอบสนองหลังการอ่าน (Post-Reading Activated Response: PAR), การแลกเปลี่ยนโต้ตอบระหว่างกัน (Interactive Collaborative Exchange: ICE), และ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้มีการเตรียมการมาก่อน อันเป็นผลมาจากการอ่านที่สร้างสรรค์ (Suggested Creative Read-related Improvised Tasks: SCRIPt) ที่ได้รับการออกแบบเพื่อกระตุ้นผู้อ่านและประเมินความเข้าใจ/ความไม่เข้าใจภายในของผู้อ่าน และยังเป็นเวทีเพื่อทดสอบความคิดที่แสดงออกในพื้นที่สาธารณะตามขั้นตอนที่สี่ของกระบวนการที่ค้นพบของ Vygotskian paradigm (McVee, et al., 2007) และ (Forman & Cazden, 2004)

มีการจัดทำชมรมหนังสือเพื่อส่งเสริมคุณภาพของชีวิตส่วนบุคคล ชีวิตการทำงานและชีวิตทางสังคม โครงการชมรมหนังสือตั้งอยู่บนความเชื่อว่าทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพและการคิดแบบมีวิจารณญาณส่งเสริมให้เกิดสภาพที่เหมาะสมแก่การพัฒนาของโลก แนวคิดที่อยู่เบื้องหลังชมรมหนังสือ BOOK Club@SoLLaT, USM เกิดจากความต้องการที่จะบ่มเพาะนิสัยการอ่าน และการปลูกฝังความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างสมาชิกในชุมชนมหาวิทยาลัย USM ทั้งนี้เพื่อสร้างสังคมที่เท่าทันข้อมูลข่าวสาร นอกจากนั้น เครื่องข่ายแลกเปลี่ยนหนังสือผ่านชมรม BOOK Club@SoLLaT, USM ยังเป็นเวทีให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่สนใจสามารถแลกเปลี่ยนหนังสือใช้แล้วกับหนังสืออื่นๆ หรือซื้อหนังสือในราคาที่เหมาะสมได้ ชมรม BOOK Club@SoLLaT, USM ยังทำหน้าที่เป็นธนาคารหนังสือเพื่อรับบริจาคหนังสือจากบุคคล ห้องสมุด ร้านหนังสือและหน่วยงานอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของชมรม BOOK Club@SoLLaT, USM ไม่เพียงเพื่อช่วยให้นักศึกษาพัฒนานิสัยการอ่านที่ดีเท่านั้น แต่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านด้วย ทั้งนี้เป็นวิสัยทัศน์ของชมรม BOOK Club@SoLLaT ที่จะพัฒนากิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมและบ่มเพาะนิสัยการอ่านในบรรดานักศึกษาของมหาวิทยาลัย USM กิจกรรมชมรมหนังสือยังช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย ห้องสมุด และหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน ความ

พยายามทั้งสองด้านช่วยให้มีการใช้ประโยชน์จากการอ่านในระดับประเทศ ซึ่งข้อมนำไปสู่สังคมที่ขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้มากขึ้น

ทางมหาวิทยาลัยยังร่วมมือกับสภาการอ่านแห่งปีนัง (Penang Reading Council) เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือในชุมชนต่าง ๆ ของปีนัง มีทั้งโครงการวิจัย การจัดทำนโยบาย การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการแทรกแซง ยุทธศาสตร์บางส่วนประกอบด้วย การส่งเสริมความเป็นมืออาชีพของครูการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำหลักสูตร การวิจัยในห้องเรียน การเขียนหลักสูตรและทักษะการอ่านสำหรับครู เจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาและผู้นำชุมชน มีการตีพิมพ์แบบฝึกหัดและหนังสือคู่มือสำหรับครู การจัดประชุมด้านการรู้หนังสือและการเผยแพร่ข้อมูลการรู้หนังสือและแผนปฏิบัติการต่าง ๆ

ในขณะที่ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นภาษาหลักของโลกความรู้และความชำนาญในภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการมีส่วนร่วมในเศรษฐกิจโลกได้อย่างเข้มแข็งเป็นที่ชัดเจนว่าต้องมีการส่งเสริมการอ่านในภาษาอังกฤษ เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนระหว่างมนุษย์ การใคร่ครวญและการผลิตองค์ความรู้ในชุมชนท้องถิ่นได้

แต่ก็มีความจำเป็นที่จะต้องรักษาภาษารองและภาษาถิ่นอื่น ๆ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของงานวรรณกรรมในท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการอ่านงานที่เขียนในภาษาถิ่นเหล่านี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพการเรียนรู้อย่างรวดเร็วส่งผลให้ครูต้องค้นหาและต่อยอดทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสื่อใหม่ ๆ ด้วยเหตุดังกล่าว ทางสภาการอ่านแห่งปีนังจึงทำหน้าที่ชี้นำแนวทางแก้ปัญหาด้านวิชาชีพของครูในแง่การรู้หนังสือ ทำให้ครูรู้สึกมั่นใจต่อการปฏิบัติหน้าที่และทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการอ่านมากขึ้น

ผลลัพธ์ในเชิงบวกและข้อจำกัด

ผู้เข้าร่วมจากโครงการต่าง ๆ ภายใต้กรอบ IQRA ให้ความเห็นว่า พวกเขาได้รับประโยชน์หลายประการจากการเข้าร่วมในกิจกรรมข้างต้น โดยอาจสรุปได้ดังนี้:

- สภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและไม่เป็นทางการ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ร่วมงาน/สมาชิกกลุ่มในลักษณะที่เป็นกันเองมากขึ้น

- ความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อผู้เข้าร่วมสัมผัสได้ถึงความรู้สึกเป็นมิตรและความเป็นสหายราวกับเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน

- เกิดแรงจูงใจที่จะหาทางเชื่อมโยงปัญหาสังคมกับสิ่งที่อ่าน รวมทั้งการเรียนการสอน ยกตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมมีความเห็นเชิงวิพากษ์มากขึ้นต่อการถ่ายทอดและการคัดแปลงข้อมูล

- ได้เรียนรู้ถึงความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารอย่างเปิดเผยเพื่อหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิด

- เกิดกำลังใจมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะรู้สึกว่าการอื่นให้การยอมรับต่อความเห็นของตนเอง และต่างคนต่างให้ความเคารพซึ่งกันและกัน

- เกิดแรงจูงใจที่จะแสดงความเห็นและความรู้สึกในบางประเด็น ทำให้เกิดความเข้มแข็งมากขึ้น

- ทำให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสทบทวนและวิเคราะห์ความคิดและการกระทำของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวบทที่ได้อ่าน

- สามารถพัฒนาทักษะการอ่าน การพูด และการเขียน ผู้เข้าร่วมได้จัดบันทึกพัฒนาการของการอ่านไว้เป็นขั้นตอน

- เป็นเวทีการพบปะและแลกเปลี่ยนความคิด กระตุ้นให้เสนอแนวคิดและวิเคราะห์ห้วงค์ความรู้ที่ได้จากสภาพการเรียนรู้แบบเป็นชุมชน

- ทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้เข้าร่วมคนอื่น

- เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้นต่อการสร้างและการรื้อสร้างเนื้อหา

- กิจกรรมการอ่านช่วยให้ผู้เข้าร่วมเชื่อมโยงเหตุการณ์และเนื้อหาที่เกิดขึ้นกับ

อุดมการณ์ ปัจฉัยทางสังคม-วัฒนธรรม ฯลฯ

แม้ว่าวิธีการแบบ IQRA จะค่อนข้างประสบความสำเร็จ แต่ในขั้นตอนปฏิบัติเราก็คพบข้อจำกัดหลายประการ อย่างเช่น

ความแตกต่างของความเชี่ยวชาญ (Proficiency Levels)

ข้อจำกัดที่ชัดเจนอย่างหนึ่งได้แก่ความแตกต่างของระดับความเชี่ยวชาญซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการอภิปรายและการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างเป็นอิสระปัญหานี้เกิดขึ้นโดยเฉพาะกรณีกับผู้เข้าร่วมที่มีความรู้ภาษาอังกฤษน้อย เราแก้ปัญหานี้โดยการนำภาษามาใช้

ข้อจำกัดด้านกำหนดเวลา

ในเบื้องต้นกำหนดเวลาของกิจกรรม IQRA ไม่สอดคล้องกับครูและสมาชิกในครอบครัวจำนวนมากเพราะพวกเขาต่างเหนื่อยล้าจากการทำงานมาทั้งวันและยังต้องทำงานบ้านอีกหลายอย่างกลายเป็นอุปสรรคในเชิงขั้นตอนที่ชัดเจนความก้าวหน้าของโครงการ แต่จากการพูดคุย ทำให้มีมิตรร่วมกันกับผู้เข้าร่วมว่า จะทำกิจกรรมการอ่านในช่วงพักกลางวัน นอกจากนั้น เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่เป็นมิตรในการพูดคุย ผู้เข้าร่วมยังได้นำอาหารมากินในที่ประชุม และพูดคุยกันในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีการกินอาหารว่างร่วมกัน

ความยอมรับต่อวิธีการแบบ IQRA

อุปสรรคสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นคือการกระตุ้นให้สมาชิกนำวิธีการแบบ IQRA ไปใช้เพื่อพัฒนาทักษะการรู้หนังสืออย่างจริงจังของตนเอง (Ambigapathy Pandian, et al., 2009) แรงต่อต้านในช่วงแรกมักเกิดขึ้นเนื่องจากเป็นเรื่องใหม่ และความตื่นเต้นกังวลเนื่องจากไม่เข้าใจเนื้อหาของกิจกรรม เพื่อเน้นให้เห็นประสิทธิภาพของ IQRA ในแง่ที่เป็นเวทีการเรียนรู้ทางเลือก เราส่งเสริมให้ผู้อ่านจัดทำบันทึกการอ่าน ซึ่งครอบคลุมรายละเอียดความก้าวหน้าของการฝึกฝนด้านภาษา การทำงานในชั้นเรียน/สถานที่ทำงาน และการพัฒนาการรู้หนังสืออย่างจริงจัง

ความสนใจของผู้เข้าร่วม

ปัญหาท้าทายสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีความสนใจต่อโครงการในระยะยาว เราแก้ปัญหานี้โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายภายหลังการอ่านผ่านทั้งการตีความเนื้อหาของแต่ละบุคคล, การมีส่วนร่วมกับสังคมและกลุ่มคนหลากหลายที่อยู่

ภายนอกชุมชน กิจกรรมการเขียนที่สร้างสรรค์ และกิจกรรมที่สนุกสนาน ทำให้การพูดคุยไม่น่าเบื่อ

การสมัครเข้าร่วมโครงการ IQRA

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การกระตุ้นให้สมัครเข้าร่วมโครงการ IQRA เนื่องจากทางชมรมหนังสือต้องพยายามหาทางแข่งขันกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจที่เกิดจากสื่อใหม่ ๆ เราแก้ปัญหาโดยการทำให้เกิดเอกลักษณ์ที่แตกต่าง มีการออกแบบอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษ อย่างเช่น การจัดทำเสื้อยืด ถ้วยกาแฟ หมวก และบัตรลดราคาหนังสือ ทำให้ผู้เข้าร่วมในโครงการ IQRA รู้สึกถึงเอกลักษณ์ที่ได้รับ เรายังสร้างแรงจูงใจโดยการทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและไม่เป็นทางการ และยังมี การนำวัฒนธรรมท้องถิ่นของมาเลเซียในลักษณะของการ “นั่ง-กิน-พูด” โดยทางหน่วยงานได้จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งของว่างไว้ให้ ฯลฯ เรายังอยู่ระหว่างการพัฒนาเวทียชมรมหนังสือทางอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ความสนใจของผู้เข้าร่วม

ปัญหาท้าทายสำคัญอย่างหนึ่ง คือ การกระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมมีความสนใจต่อโครงการในระยะยาว เราแก้ปัญหานี้โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายภายหลังการอ่านผ่านทั้งการตีความเนื้อหาของแต่ละบุคคล, การมีส่วนร่วมทั้งสังคมและกลุ่มคนหลากหลายที่อยู่ภายนอกชุมชน กิจกรรมการเขียนที่สร้างสรรค์ และกิจกรรมที่สนุกสนาน ทำให้การพูดคุยไม่น่าเบื่อ

การสมัครเข้าร่วมโครงการ IQRA

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ การกระตุ้นให้สมัครเข้าร่วมโครงการ IQRA เนื่องจากทางชมรมหนังสือต้องพยายามหาทางแข่งขันกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่น่าสนใจที่เกิดจากสื่อใหม่ ๆ เราแก้ปัญหาโดยการทำให้เกิดเอกลักษณ์ที่แตกต่าง มีการออกแบบอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องเป็นพิเศษ อย่างเช่น การจัดทำเสื้อยืด ถ้วยกาแฟ หมวก และบัตรลดราคาหนังสือ ทำให้ผู้เข้าร่วมในโครงการ IQRA รู้สึกถึงเอกลักษณ์ที่ได้รับ เรายังสร้างแรง

จงใจโดยการทำให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและไม่เป็นทางการ และยังมีการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นของมาเลเซียในลักษณะของการ “นั่ง-กิน-พูด” โดยทางหน่วยงานได้จัดเตรียมอาหารและเครื่องดื่ม รวมทั้งของว่างไว้ให้ ฯลฯ เรายังอยู่ระหว่างการพัฒนาเวทียชรมหนังสือทางอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ปัญหาการเข้าถึงและราคาที่เหมาะสม

ข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่เราไม่ต้องเผชิญแต่อาจกลายเป็นอุปสรรคสำหรับหน่วยงานที่สนใจในกิจกรรมนี้ได้แก่ การไม่สามารถเข้าถึงสื่อเพื่อการอ่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมการอ่านในประเทศโลกที่สามในแง่หนึ่งการเข้าถึงก็เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอย่างแยกไม่ออกกับต้นทุนของกิจกรรม เนื่องจากสื่อเพื่อการอ่านที่มีคุณภาพมักมีราคาสูงกว่าที่ผู้บริโภคทั่วไปจะจ่ายได้ อาจจะเป็นเพราะความแตกต่างด้านอัตราแลกเปลี่ยน การเก็บภาษี และความสามารถในการหารายได้ อุปสรรคเหล่านี้จึงขัดขวางการพัฒนาของชุมชนการอ่าน อย่างเช่น กลุ่ม IQRA ในบริบทต่าง ๆ แม้ว่าปัญหาเหล่านี้จะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากในบางสถานการณ์ แต่ก็สามารถแก้ไขได้โดยการใช้สื่อทางเลือกเพื่อการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งที่มาจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร ภาพยนตร์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ฯลฯ

อุปสรรคในโรงเรียน

ในระดับโรงเรียนมีปัญหาท้าทายมากมายต่อการส่งเสริมการอ่านการขาดแรงจูงใจและทักษะในการรวบรวมสื่อเพื่อการอ่าน การขาดปัจจัยพื้นฐานที่ดีในหลายครอบครัวและโรงเรียน ต่างเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับผู้ปกครอง ครู และนักวิจัย ครูยังต้องเผชิญปัญหาเนื่องจากมีทรัพยากรที่จำกัดไม่ค่อยได้รับการยอมรับและยังมีข้อจำกัดด้านเวลา ทำให้ต้องเร่งรีบสอนจนจบหลักสูตรตามเวลาที่มีอยู่น้อยและมักไม่มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ ที่สำคัญ ครูจะต้องมีอิทธิพลต่อทัศนคติและวิถีคิดของนักศึกษาซึ่งในปัจจุบันนี้ให้ความสนใจต่อสื่อใหม่ ๆ มากกว่ารวมทั้งให้ความสนใจต่อการเล่นเกม ภาพยนตร์ เพลง และวัฒนธรรมร่วมสมัย

สรุป

งานนิพนธ์ชิ้นนี้พยายามที่จะให้ภาพรวมของการอ่าน โดยเริ่มจากการพิจารณาภูมิทัศน์ การอ่านที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเติบโตขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการบรรยายถึงปรากฏการณ์การอ่านที่เกิดขึ้นในมาเลเซีย และปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้มีการส่งเสริมการอ่านทั้งในระดับบุคคล ครัวเรือน และโรงเรียน พฤติกรรมและนิสัย การอ่านที่ลดลงในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาเป็นข้อกังวลที่กำลังเกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังเกิดภาวะไม่ชอบอ่านหนังสือ ซึ่งทำให้ต้องมีการหาทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและการพัฒนาประเทศ ความนิยมในภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นในระดับโลก ยังชี้ให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมการอ่านในภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และความรู้ที่สร้างสรรค์ เชื่อมโยงชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลก

ช่วงเวลาในปัจจุบันสะท้อนถึงสภาพการสื่อสารระดับโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง มีความหลากหลายมากขึ้นในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชนการเรียนรู้ เป็นเหตุให้เกิดความสนใจมากขึ้นที่จะส่งเสริมการอ่าน และกลายเป็นแผนการสำคัญที่ได้รับความสนใจ การให้ความสำคัญต่อการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวมาเลเซียในการตัดสินใจ การผลิตองค์ความรู้ ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งในระดับบุคคล โรงเรียน หรือสถานที่ทำงาน และตาม พื้นที่สาธารณะต่างๆ ประเทศมาเลเซียตระหนักว่าการอ่านและรูปแบบงานวรรณกรรมเป็นองค์ประกอบหลักที่ช่วยให้ผู้เรียนในมาเลเซียจัดการความสัมพันธ์กับความแตกต่าง การเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลกได้

การเปลี่ยนรูปของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทวีความสำคัญมากขึ้น และการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมแห่งความรู้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเราสามารถค้นพบปัญหาทั้งในเชิงความคิดและการปฏิบัติในแง่ของการอ่าน และหาทางตอบสนองความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต และความต้องการใหม่ๆ ในการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับความต้องการเฉพาะได้ เป็นที่ชัดเจนว่า การเปลี่ยนแปลงของกระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีมาตรการ

เชิงนโยบายที่เหมาะสมของรัฐบาล รวมทั้งการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ การส่งเสริมการเข้าถึงสื่อเพื่อการอ่านทั้งในระดับครัวเรือนและโรงเรียนนับเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ ทั้งยังจะต้องหาทางเปลี่ยนการบริหารจัดการสถานการสอน และที่สำคัญ ต้องมีการเปลี่ยนบทบาทของผู้ปกครอง ครู นักการศึกษา และต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของสังคมเพื่อให้การอ่านตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นของระบบข้อมูลและการสื่อสารผ่านสื่อที่หลากหลาย ทำให้ต้องมีการหาทางตอบสนองพฤติกรรมใหม่ๆ ทางสังคมของการอ่าน โครงการและนโยบายด้านการรู้หนังสือของหน่วยงานรัฐบาลหลายแห่งมักมุ่งที่การบ่มเพาะวัฒนธรรมการอ่านตลอดชีวิตและการเปิดช่องทางใหม่เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะ ในอัตลักษณ์ วิถีชีวิตและบุคลิกใหม่ๆ ระบบการศึกษาในมาเลเซียได้นำไปสู่แผนการและกิจกรรมมากมายที่เกิดขึ้นในระดับโรงเรียนประถมและมัธยม ทั้งนี้เพื่อบ่มเพาะวัฒนธรรมการอ่านสำหรับคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็น มีทักษะที่สร้างสรรค์และสามารถคิดได้ ทำให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาท้าทายที่หลากหลายมากขึ้นในโลกที่พวกเขาอาศัยอยู่ได้

วิธีการแบบ IQRA ที่เน้นการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลทั้งในระดับครัวเรือนและโรงเรียน และควรพิจารณาว่ากิจกรรมของชมรมหนังสือ BOOK Club@ SoLLAT เป็นปัญหาท้าทายสำหรับผู้วิจัย ครู ผู้ปฏิบัติและผู้กำหนดนโยบาย โดยจะต้องแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการอ่านกับการบรรยายประสบการณ์ของมนุษย์ สิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเชื่อมโยงและความเป็นเครือข่ายมากขึ้นกับหน่วยงานต่างๆ ในมาเลเซีย ทั้งในแง่การแลกเปลี่ยนแนวคิด สื่อการอ่าน ข้อมูล การอบรม และทรัพยากรมนุษย์ การอภิปรายข้างต้นแสดงให้เห็นพลังและศักยภาพรวมทั้งปัญหาท้าทายจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มที่สนใจการอ่าน ที่มุ่งสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งยังแสดงให้เห็นว่า การลงทุนในหนังสือและการอ่านเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาและสังคม การส่งเสริมการรู้หนังสือ และการรักษาทักษะการรู้หนังสือไว้ตลอดชีวิต และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

มาเลเซียมีแผนการและโครงการมากมายที่จะช่วยให้ผู้เรียนในสหัฐวรรษใหม่มีพฤติกรรม การอ่านและมีทักษะการรู้หนังสือหลายด้านซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการเผชิญหน้ากับโลกที่มีความหลากหลายมากขึ้นแม้จะมีการอภิปรายและการวางแผน การเปลี่ยนนิสัยการอ่านอยู่มากรมายเพื่อเปลี่ยนแปลงนิสัยการอ่านแต่ก็ยังมีข้อจำกัด และระบบโรงเรียนก็ยังคงบกพร่อง รวมทั้งที่บ้านก็ขาดตัวแบบในการอ่าน ซึ่งนับเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความพยายามพัฒนาให้เกิดนิสัยการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านมีวิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาทักษะในการอ่าน การมีส่วนร่วมในสังคม และการเติบโตเข้มแข็งขึ้น เป็นที่ชัดเจนว่าจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงและความเป็นเครือข่ายมากขึ้นกับหน่วยงานต่างๆ ในมาเลเซีย ทั้งในแง่การแลกเปลี่ยนแนวคิด สื่อการอ่าน ข้อมูล การอบรม และทรัพยากรมนุษย์ การทำงานเช่นนี้เท่านั้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนในชุมชนไม่เพียงเป็นผู้เฝ้ามอง และเป็นผู้บริโภคความรู้ แต่ยังเป็นพลเมืองของโลกที่มีส่วนในการผลิตองค์ความรู้อย่างเข้มแข็ง.

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

บรรณานุกรม

- Ambigapathy Pandian. (1997a). Post-Colonial Literacy in Malaysia. *International Journal of Adolescent and Adult Literacy*.
- Ambigapathy Pandian. (1997b). Reading in Malaysia. Kuala Lumpur: Bangi: UKM.
- Ambigapathy Pandian. (2002a). Readership behavior among multi-ethnic, multilingual Malaysian students. In M. Singh (Ed.), *Global learning* (pp. 39-54): Australia: Common Ground Publishing.
- Ambigapathy Pandian. (2004b). Literacy, Information Technology and Language Learning. *Journal of Communication Practices*, 1.
- Ambigapathy Pandian, & Kell, M. (2007). Literacy diverse perspectives and pointers for practice: Universiti Putra Malaysia Press.
- Ambigapathy Pandian, Shaik Abdul Malik Mohamed Ismail, Syed Yusof Syed Ke chik, Ahmad Sofwan Nathan Abdullah, Fauzilah Mohamed Hussain, Tan, A. L. D., et al. (2009). IQRA:Unlocking The Hidden Reading Potentials. *Malaysian Education Deans Council Journal*, 3, 9-22.
- Ambigapathy Pandian, Shaik Abdul Malik Mohamed Ismail, & Toh Chwee Hiang (Eds.). (2010). *Teaching and learning in diverse contexts:Issues and approaches*. Pinang: Pusat pengajian bahasa, literasi dan terjemahan, USM.
- Ambigapathy Pandian, & Shanthi Balraj. (2002b). *Learning to Communicate* Common Ground Publishing Pvt. Ltd. .
- Ambigapathy Pandian, & Shanthi Balraj. (2005). *Approaching Learning By Design as an Agenda In Malaysian Schools*. In M. Kalantzis & B. Cope (Eds.), *Learning By Design*: Australia: Common Ground.
- Ambigapathy Pandian, & Shanthi Balraj. (2010a). *Young people and new media:social uses and social consequences*. Unpublished Research Project. Malaysian Commission of Multimedia and Communications, Ministry of Information, Communications and Culture.

- Ambigapathy Pandian, & Shanthi Balraj. (2010b). Driving the agenda of learning by design in science literacy in Malaysia. *e-learning and digital media*, 7(3), 301-316.
- Ambikapathi Shanmugam. (1999). Information seeking behavior of trainee teachers in selected teacher training colleges in Malaysia. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 4(1), 1-26.
- Eccles, J. S., & Midgley, C. (1989). Stage-environment fit: Developmentally appropriate classrooms for young adolescents. In C. Ames & R. Ames (Eds.), *Research on motivation in education: Goals and cognitions* (Vol. 3, pp. 139-186). New York: Academic Press.
- Forman, E. A., & Cazden, C. B. (2004). Exploring Vygotskian perspectives in education: The cognitive value of peer interaction. In R. B. Ruddell & N. J. Unrau (Eds.), *Theoretical models and processes of reading* (5th ed., pp. 163-186): Newark, DE: International Reading Association.
- Greaney, V. (1986). Parental influences on reading. *The reading teacher*, 39(8), 813-818.
- Guthrie, R. (2002). The e-book: Ahead of its time or a burst bubble? *LOGOS. The Journal of a World Book Community*, 13(1), 9-17.
- Ismail, R., & Zainab, A. N. (2005). The pattern of e-book use amongst undergraduates in Malaysia: A case of to know is to use. *Malaysian Journal of Library and Information Science*, 10(2), 1-23.
- Kalantzis, M., & Ambigapathy Pandian (Eds.). (2001). *Literacy Matters: Issues for New Times*: Common Ground Publication, Australia.
- Kalantzis, M., & Cope, B. (2005). *The Learning by Design Project Group Common Ground*, Australia.
- McKnight, C., & Dearnley, J. (2003). Electronic book use in a public library. *Journal of Librarianship and Information Science*, 35(4), 235-242.

- McVee, M. B., Gavelek, J. R., & Dunsmore, K. L. (2007). Considerations of the social, individual, and embodied: A response to comments on “Schema Theory Revisited. *Review of Educational Research*, 77, 245-248.
- OECD. (2003). *Literacy Skills for the World of Tomorrow - Further Results From PISA 2000*.
- Rankin, M. (1972). *Children’s interests in library books of fiction*. New York: Colege Press.
- Ruddell, R. B., & Unrau, N. J. (2004). *Theoretical models and processes of reading* (5th ed.): USA: International Reading Association Incorporated.
- Small, F., & Associates. (1997). *Study of Reading Habits in Malaysia, Final Report prepared for the National Library of Malaysia* Kuala Lumpur.
- Smith, F. (1994). *Understanding Reading: A Psycholinguistic Analysis of Reading and Learning to Read* (5th ed.): Hillsdale, N.J. : Lawrence Erlbaum Associates.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*: Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Vygotsky, L. S. (1987). *Thinking and Speech*. In R. W. Rieber & A. S. Carton (Eds.), *The collected works of L. S. Vygotsky, Vol. 1, Problems of general psychology* (N. Minick, Trans.) (pp. 39-285). New York: Plenum Press.
- Wei Xia. (2003). *Digital Library Services: Perceptions and Expectations of Users Communities and Librarians in a New Zealand Academic Library*. *AARL. Australian Academic and Research Libraries*, 34(1), 56-70.
- Woolfolk, A. (2004). *Educational Psychology* (9th ed.): Pearson Allyn and Bacon.
- Worthy, J., Patterson, E., Salas, R., Prater, S., & Turner, M. (2002). *More than just reading”:The Human Factor in reaching resistant readers*. *Reading Research and Instruction*, 41(2), 177-201.

ⁱ แปลจาก HOW MALAYSIA READS: INDIVIDUAL, HOME AND SCHOOL INITIATIVES รายงานวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2554 Thailand Conference on Reading 2011 จัดโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2554

เด็กฟิลิปปินส์ทุกคนเป็นนักอ่าน

Neni Sta. Romana Cruz

25 สิงหาคม 2554

“เมื่อคุณให้หนังสือกับใครบางคน
คุณไม่ได้ให้เขาแค่ กระดาษ หมึก และกาวเท่านั้น แต่คุณได้มอบโอกาสแห่งชีวิตใหม่ที่ทั้งชีวิตแก่เขา”

Christopher Morley

เมื่อปีการศึกษาใหม่ได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนมิถุนายนของปีนี้ สื่อมวลชนรายงานข่าวดีๆ และที่รู้จักกันในแบบที่คุ้นเคยและชวนเหนี่ยวนำ แต่ก็ถึงเวลาอีกครั้งที่จะต้องให้ความสนใจกับปัญหาที่เป็นเรื่องปกติในระบบโรงเรียนของรัฐในฟิลิปปินส์ ซึ่งมักได้รับการอธิบายว่าเป็น “ภาวะที่หนักเกินไป และขาดแคลนทรัพยากร” และตามด้วยเสียงท่องบ่นต่อไปนี้ ห้องเรียนไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนที่สมัครเข้าเรียน ห้องเรียนมีนักเรียนมากเกินไป ขนาดชั้นเรียนใหญ่ ครูไม่พอ ตำราเรียนไม่เพียงพอ คุณภาพของตำราเรียนที่มีอยู่ต่ำ ต่ำกว่าสถานศึกษาตามอุดมคติ นักเรียนที่เคยเรียนโรงเรียนเอกชนสมัครเข้าเรียน โรงเรียนของรัฐเพิ่มขึ้นเนื่องจากค่าเรียนที่ต่ำกว่าอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม มันไม่ใช่ข่าวที่สิ้นหวังโดยสิ้นเชิง ข่าวดีก็คือ งบประมาณปี พ.ศ. 2554 ของกรมการศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็น 192,000 ล้านเปโซฟิลิปปินส์ มากกว่างบประมาณ 122,000 ล้านเปโซฟิลิปปินส์ของปี พ.ศ. 2549 ถึง 52% แต่นี่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับจัดการกับปัญหาที่ยากมากที่ระบบการศึกษาภาครัฐของฟิลิปปินส์เผชิญอยู่ การศึกษาระดับประถมเป็นภาคบังคับและฟรีขณะที่การศึกษาระดับมัธยมฟรีแต่ไม่บังคับ ในโรงเรียนมัธยมของรัฐ เราไม่สามารถพูดเรื่องการรู้หนังสือโดยไม่กล่าวถึงเรื่องสถานศึกษา การออกจากโรงเรียนกลางคันที่กำลังเกิดขึ้น หรือไม่เกิดขึ้นเลยได้จากข้อมูลปีการศึกษา 2547 – 2548 ของโรงเรียนของรัฐพบว่า อัตราการออกจาก โรงเรียนกลางคันชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นเกรด 1 ถึงเกรด 2 เพราะปัญหาสุขภาพ และโภชนาการ

เนื่องจากความยากจน จากอัตราการสมัครเข้าเรียนในเกรด 1 100% เหลือ 68.38% ในเกรด 6 ถดถอยลงในแต่ละปีเพราะทักษะความเข้าใจต่ำ และไม่สามารถประสบความสำเร็จในโรงเรียน ปัญหาหลักคือ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

ในโรงเรียนมัธยมปีที่ 4 อัตราการสมัครเข้าเรียนลดลงถึง 42.50% และจบการศึกษาจากวิทยาลัย 14% เท่านั้น อย่างน้อยที่สุด สถิติที่น่าตกใจและน่าท้อแท้ การโอ้อวดเดิมๆของประเทศว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนาการศึกษาสูงที่สุดด้วยอัตราการสมัครเข้าเรียนในระดับต่างๆไม่เป็นความจริงอีกต่อไป สิ่งที่เป็นปัญหามากกว่าอัตราการสำเร็จการศึกษาคือ คุณภาพการเรียนการสอนที่ต่ำ เป็นเรื่องชัดเจนว่าความสามารถในการอ่านเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการรู้หนังสือเบื้องต้น และการประสบความสำเร็จในโรงเรียนและโลกแห่งการทำงานในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในการรักษานักเรียนไว้ในโรงเรียนได้สร้างปัญหาใหม่ขึ้น ความขัดแย้ง ที่รักษานักเรียนไว้ในโรงเรียนจะเพิ่มปัญหาเรื่องความขาดแคลนในปัจจุบัน การปรับปรุงเรื่องการรักษานักเรียนในโรงเรียน จะทำให้มีเด็กเพิ่มขึ้น 1 – 1.2 ล้านคนในระบบ

ส่วนหนึ่งของวาระ 10 ประการสำหรับการปฏิรูปการศึกษาพื้นฐานของรัฐบาลเบนนิโย อากีโน คือ การสร้างความมั่นใจว่าภายในปี พ.ศ. 2558 เด็กจากทุกๆแห่งในประเทศ ชายและหญิงเท่าเทียมกันจะสามารถจบการศึกษาหลักสูตรโรงเรียนประถม

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรามากที่สุด คือ การปฏิรูปการศึกษาที่ระบุว่าเด็กทุกคนต้องเป็นนักอ่านตั้งแต่เกรด 1 เมื่อสิ้นสุดวาระของรัฐบาลอากีโนในปี พ.ศ. 2559 ด้วยการนำเสนอการเรียนชั้นอนุบาลภาคบังคับในเดือนมิถุนายนปีนี้ เป้าหมายซึ่งขึ้นต่อการเรียนโรงเรียนอนุบาลที่ครบปีจะเป็นการเริ่มต้นที่ทำให้เด็กทุกคนเป็นนักอ่านภายในเกรด 3 จากนั้นลดมาที่ภายในเกรด 2 และเกรด 1 จึงต้องจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับสิ่งนี้ ได้แก่ ห้องสมุด หนังสือที่อ่าน ครูที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการสอนให้อ่าน จริงๆแล้วดูเหมือนจะเป็นแผนที่ยาก แต่มีบางเรื่องที่เป็นไปได้มาก

การปฏิรูปการศึกษานี้สร้างและปรับปรุงโครงการเด็กทุกคนเป็นนักอ่าน (Every Child a Reader Program ECARP) เริ่มดำเนินการ โดยกรมการศึกษาในปี พ.ศ.

2544 ซึ่งวางเป้าหมายว่าเกรด 3 เป็นระดับที่เด็กทุกคนต้องเป็นนักอ่านที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งบางครั้งมีการระบุเป้าหมายว่าผู้ไม่สามารถอ่านได้จะมีจำนวนเป็นศูนย์เมื่อถึงเกรด 4 ในการอภิปรายเมื่อเร็ว ๆ นี้ พบว่าเกรด 3 ซ้ำเกินไปในระดับประถม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการนำโครงการโรงเรียนอนุบาลเข้ามาใช้ เป้าหมายที่ยากและครอบคลุมทั้งหมดส่งผลให้เกิดการปฏิรูปเชิงสถาบันหลักๆ โครงสร้างพื้นฐานที่ตามมา และการฝึกอบรมครูที่ต้องการเพิ่มขึ้นเพื่อสอนการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อสะท้อนความคิดเห็นที่มีอยู่ทั่วไปต่อการริเริ่มดังกล่าวจากกรมการศึกษา ไม่มีการปฏิเสธว่าเรามีโครงการมากมายที่คิดเลิศที่กำลังดำเนินต่อ แต่ยังไม่ใช่โครงการที่เป็นมาตรฐาน เท่าเทียมกัน และยั่งยืนที่ทุกคนจะยึดตามได้ แต่สิ่งที่เราถืออยู่ในมือ คือ การริเริ่มที่แตกต่างกันจากภาคต่างๆทั่วประเทศ เช่น สารบัญญเพิ่มการฝึกอ่านที่ดีที่สุด และโครงการจัดการการอ่านจาก 30 โรงเรียนใน 17 พื้นที่ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2553 ดังนั้น หนึ่งในทศวรรษภายหลังจากการเริ่มคำขวัญที่ดึงดูดใจนี้ว่า เด็กทุกคนเป็นนักอ่าน เราจะไม่มีความสำเร็จของอะไรที่จะโอ้อวดได้

โครงการเด็กทุกคนเป็นนักอ่านได้ก่อให้เกิดโครงการหลักสองโครงการซึ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนในอนาคตต่อชั้นเรียนและระดับชาติ และไม่เพียงแต่สร้างงานธุรการมากขึ้นให้กับครู โรงเรียนรัฐบาลที่ได้ค่าจ้างต่ำและทำงานหนักอยู่แล้ว

โครงการแรก คือ คลังการอ่านตามอักษศาสตร์ของฟิลิปปินส์ เป็นการประเมินองค์ประกอบของ ECARP ซึ่งทำโดยครูหนึ่งต่อหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับส่วนที่อ่านปากเปล่า

โครงการที่สอง ได้ทำนำร่องในโรงเรียนแห่งเดียวเท่านั้น ยังไม่ ได้ทำในโรงเรียนอื่นๆ เป็นโครงการฟื้นฟูการอ่านของนิวซีแลนด์สำหรับนักเรียนเกรด 1 โครงการระยะสั้น ซึ่งจัดการบนพื้นฐานของโรงเรียนสำหรับผู้ได้รับการศึกษาดำ ประกอบด้วยบทเรียนแบบหนึ่งต่อหนึ่งที่เข้มข้นวันละ 30 นาที ด้วยครูที่รู้หนังสือที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาเฉลี่ย 20 สัปดาห์ ครูในโรงเรียนรัฐบาลได้รับคัดเลือกไปฝึกอบรมเรื่องนี้ที่นิวซีแลนด์ และกลับมาฝึกอบรมเพื่อนร่วมงานในฟิลิปปินส์

แต่แน่นอนว่า สิ่งที่สำคัญและจำเป็นมากกว่าเรื่องทั้งหมดเหล่านี้ คือ คำสั่งกรมการศึกษา (DepEd) จากปี พ.ศ. 2544 ที่ให้นักเรียนทุกคนต้องแสดงหลักฐานที่เป็น

ลายลักษณ์อักษร หรืออาจว่าได้อ่านหนังสืออย่างน้อยที่สุดปีละสองเล่ม หนึ่งเล่มต่อ

ภาคเรียนก่อนจะได้รับการส่งเสริมไปประดับต่อไป ซึ่งได้รับว่าหนังสือหมายถึง สิ่งที่ไม่ใช่ ตำราเรียน และเล่มหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษ และอีกเล่มหนึ่งเป็นภาษาของเจ้าของหรือภาษาแม่ ดูเหมือนว่าไม่ใช่ภารกิจที่ใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาข้อจำกัดของระบบโรงเรียนของรัฐ มันก็ไม่ใช่เรื่องง่าย

การปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่มีสัมพันธกับการอ่านโดยตรงคือ สื่อการสอนที่ใช้ในโรงเรียน ประธานาธิบดีอาคีโน กล่าวถึงหลักการสามภาษาที่ต้องใช้ความพยายามอย่างสูงซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทาย “เรียนภาษาอังกฤษให้ดีเพื่อติดต่อกับโลก เรียนภาษาฟิลิปปินส์ให้ดีเพื่อติดต่อกับประเทศ และรักษาภาษาแม่ไว้เพื่อเชื่อมต่อกับมรดกของพวกเขา” เป็นการปรับปรุงนโยบายสองภาษาให้เป็นที่สื่อการสอนเพราะนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานในภาษาอังกฤษและภาษาฟิลิปปินส์ที่เป็นภาษาแห่งชาติ ในอันที่จะประสบความสำเร็จในภาษาใดภาษาหนึ่ง ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับและได้รับสนับสนุนจากการวิจัยและหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าการใช้ภาษาแม่ในเกรดต้นๆส่งเสริมการเรียนรู้วิชาต่างๆ ให้ดีขึ้นรวมทั้งภาษาอังกฤษและฟิลิปปินส์ด้วย เราควรสร้างความหลากหลายหลายทางภาษาและวัฒนธรรมในสังคมฟิลิปปินส์มากกว่าที่จะมองมันเป็นหน้าที่ มันเป็นความอุดมสมบูรณ์ของมรดกวัฒนธรรมของเราและลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นหมู่เกาะของประเทศที่มี 7,100 เกาะ ที่ทำให้เรามีภาษาที่แตกต่างกัน 120 ภาษาและภาษาท้องถิ่นหลักๆ 8 ภาษาซึ่งใช้พูดกันอย่างกว้างขวาง

รัฐบาลอาคีโนที่มีอายุหนึ่งปีกำลังดำเนินการปฏิรูปที่จำเป็นอย่างหนักในระบบการศึกษา สำหรับโรงเรียนในปี พ.ศ. 2554 – 2555 Br. Armin Luistro FSC เลขาธิการกรมการศึกษาได้ประกาศแผนปฏิบัติการในระดับสากลของโครงการโรงเรียนอนุบาลของรัฐเป็นครั้งแรกสำหรับเด็กอายุ 5 ปีซึ่งจะเป็นการเตรียมตัวเด็กให้ดีขึ้นแบบเคร่งครัด เพื่อเข้าโรงเรียนในระบบการศึกษา อย่างน้อยที่สุด เด็กก่อนวัยเรียนหนึ่งล้านคน (ตัวเลขจริงๆ 1.12 ล้าน) ถูกลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการนี้ นี่เป็นขั้นตอนแรกภายใต้โครงการ K + 12 ซึ่งจะเพิ่มอีก 2 ปีให้กับหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน 6 ปีของโรงเรียนประถมและ 4 ปีของระดับมัธยม มาตรการนี้ถูกมองว่าเป็นขั้นตอน ที่สำคัญที่จะแก้ปัญหาความขาดแคลนความรู้ความสามารถในวิชาหลัก ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ในกลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาระดับมัธยม

และทำให้นักวิชาชีพชาวฟิลิปปินส์เป็นที่ยอมรับของนายจ้างต่างประเทศ ในปัจจุบัน ประเทศฟิลิปปินส์เป็นหนึ่งในสองประเทศเท่านั้นที่มีหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน 10 ปี อีกประเทศหนึ่งคือประเทศพม่า ผลที่ชัดเจนที่สุดของหลักสูตรการศึกษา 10 ปี คือความไม่เต็มใจของบริษัทต่างประเทศในการจ้างผู้จบการศึกษาโครงการที่ถูกตัดทอนนี้ โครงการ K + 12 ของเราควรทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาของเราแข่งขันในระดับสากลได้มากขึ้น

ผลการทดสอบความสำเร็จระดับชาติ (National Achievement Test NAT) สำหรับเกรด 6 ในปีการศึกษา 2552 – 2553 สะท้อนอัตราการสอบผ่าน 69.21% เท่านั้น นี่แสดงให้เห็นการปรับปรุงขึ้น 24% จากปี พ.ศ. 2548 – 2549 แต่แสดงว่าการปฏิรูดยังคงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนเพื่อทำให้การปรับปรุงที่สำคัญบรรลุผลอย่างยั่งยืน

เราจะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษาในสภาพแวดล้อมเช่นฟิลิปปินส์ ในปัจจุบันได้อย่างไร สององค์กรที่ข้าพเจ้าทำงานด้วย คือ คณะกรรมการฟิลิปปินส์ว่าด้วยหนังสือสำหรับเยาวชน (Philippine Board on Books for Young People: PBBY) และ มูลนิธิ Sa Aklat Sisikat (“Books Make you Cool”) ทั้งสององค์กรมีความกระตือรือร้นในการรณรงค์เพื่อทำให้เด็กฟิลิปปินส์ทุกคนไม่เพียงแต่เรียนรู้การอ่านเท่านั้นแต่ยังรักการอ่านด้วย

นับเป็นเวลาหลายปีในหลักสูตรการฝึกอบรมครูสำหรับครูในโรงเรียนของรัฐข้าพเจ้าพูดตลอดเวลาเกี่ยวกับหนังสือที่ได้รับรางวัลที่ข้าพเจ้าชื่นชอบซึ่งเป็นที่วรมณกรรมเด็กจากประเทศที่พัฒนาแล้ว และจากเรื่องเกี่ยวกับเด็กๆของฟิลิปปินส์แล้ว ข้าพเจ้าก็ตระหนักว่าคุณเหมือนจะไร้ประโยชน์ถ้าหากข้าพเจ้าตั้งสอนเรื่องความรักการอ่านได้อย่างไรเมื่ออันดับแรกนักเรียนไม่มีหนังสือที่จะอ่าน เราสามารถพูดเรื่องความรักการอ่านได้อย่างไรเมื่อนักเรียนไม่สามารถแม้แต่จะอ่าน และความจริงเกลียดการอ่านเพราะชั้นเรียนการอ่านของพวกเขาหมายถึงการเรียนรู้คำที่ไร้ความหมายและแบบฝึกหัดที่ไม่มีที่สิ้นสุดเท่านั้น ไม่ใช่ว่าครูเจตนาทำให้ชั้นเรียนน่าเบื่อหน่ายเช่นนั้น เพียงแต่พวกเขาไม่มีทรัพยากรหรือทักษะความรู้ที่จะทำให้ครูเชื่อเรื่องหนังสือที่ข้าพเจ้ารักได้อย่างไรเมื่อมีสิ่งแปลกแยก ไม่สามารถเข้าถึงพวกเขาได้ จะหาความเบิกบานใจได้ที่ไหนในสภาพนั้น

เราคงไม่ได้ที่จะให้ความสนใจกับครูในโรงเรียนของรัฐที่มีชั่วโมงการทำงานยาวในตอนกลางวันและสืบเนื่องไปถึงกลางคืนเพราะพวกเขาต้องเขียนรายละเอียดแผนงานที่ยาวเหยียดตามที่ฝ่ายบริหารต้องการอีกนั่นหมายความว่าพวกเขาจะรู้สึกเหน็ดเหนื่อยเกินกว่าที่จะสอนในวันรุ่งขึ้น และยังคงต้องจับเคียวกับนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนรู้เพราะพวกเขาไม่ได้รับประทานอาหารที่เหมาะสม และจำนวนนักเรียนมากกว่า 60 คนต่อชั้นเรียนซึ่งคุณภาพต่ำกว่าในอุดมคติอย่างแน่นอน ครูเหล่านี้เป็นความหวังที่สดใส แต่พวกเขาขาดโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อเป็นครูที่ดีเลิศ ขอให้ครูเหล่านี้ยังคงสดชื่นร่าเริงและมั่นคงในงาน และเป็นคนที่มีอารมณ์ขัน (มีสุขภาพจิตที่ดีด้วย) ดังที่พวกเขาบอกข้าพเจ้าว่ารายได้จากการนำงานกลับไปทำที่บ้านไม่สามารถแม้แต่จะพาพวกเขากลับบ้าน

ด้วยเจตนาที่โปร่งใscข้าพเจ้าต้องกล่าวตั้งแต่เริ่มต้นว่าสามองค์กรที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงซึ่งเป็นผู้สนับสนุนหลักเรื่องการเรียนรู้หนังสือและการส่งเสริมการอ่านเป็นองค์กรที่ข้าพเจ้ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิด คณะกรรมการฟิลิปปินส์ว่าด้วยหนังสือสำหรับเด็กเยาวชน (PBBY) เป็นองค์กรเอกชน ไม่แสวงหากำไร ไม่มีหลักทรัพย์ เป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆหลายภาคส่วนทั้งนักเขียน นักวาดภาพ สำนักพิมพ์ ผู้จำหน่ายหนังสือ นักการศึกษา นักวิจารณ์หนังสือ บรรณารักษ์ นักวิจัย นักเล่านิทาน ผู้สนับสนุนการอ่าน และผู้แทนสื่อมวลชน ให้คำมั่นสัญญาร่วมกันที่จะพัฒนางานวรรณกรรมเด็กในประเทศและส่งเสริมการอ่านในกลุ่มเด็กๆ องค์กรนี้เป็นคณะกรรมการระดับชาติของฟิลิปปินส์ ที่เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการนานาชาติว่าด้วยหนังสือสำหรับเด็กเยาวชน (International Board on Books for Young People : IBBY) ซึ่งเป็นองค์กรระดับโลกที่จัดตั้งขึ้นที่เมืองซูริค (Zurich) เมื่อปี พ.ศ. 2496 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจระดับนานาชาติผ่านหนังสือของเด็ก ข้าพเจ้าเป็นตัวแทนของภาคส่วนนักวิจารณ์หนังสือในคณะกรรมการฯ ซึ่งเป็นภาคส่วนขนาดใหญ่ในประเทศ และเคยเป็นประธานของ PBBY

PBBY เป็นองค์กรนำในการเฉลิมฉลองวันหนังสือเด็กแห่งชาติที่กำหนดจัดขึ้นในทุกวันอังคารที่สามของเดือนกรกฎาคมของทุกปี วันที่ถูกเลือกขึ้นโดยเฉพาะนี้เนื่องจากเป็นวันครบรอบของการจัดพิมพ์ “The Monkey and the Turtle” ของ Jose

Rizal ในบันทึกประจำวันออกของ Trubner สำนักพิมพ์ลอนดอน ไซ! Rizal ทำวรรณกรรมเด็กเล่นๆด้วยแม่แต่การร่างภาพและแปลบทนิยายของ Hans Christian Andersen ส่งกลับมาให้หลานชายและหลานสาวที่บ้านระหว่างที่ไปลี้ภัยอยู่เป็นเวลาหลายปีในยุโรป ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมที่แผ่นป้ายโฆษณาและประเด็นหลักของเราปีนี้จะให้ความสำคัญกับเขาด้วยความซาบซึ้งใจอย่างมากในฐานะ คุณปู่ Pepe (ชื่อเล่นที่แสดงความรักใคร่ของ Jose): คนหนึ่งที่อ่าน และบางคนที่ถูกอ่าน

ปีนี้เป็นโอกาสเฉลิมฉลองครบรอบวันเกิด 150 ปีของวีรชนแห่งชาติของเรา Dr. Jose Rizal ปัญญาชนอัจฉริยะ ผู้รักหนังสืออย่างแท้จริง และ ชายที่มีพรสวรรค์มากมาย ซึ่งเป็นเจ้าของวรรณกรรมที่เขียนในภาษาสเปน Noni Me Tangere และ El Filibusterismo เป็นเหตุการณ์สำคัญที่นำไปสู่การประกาศเอกราชของประเทศจากโซ่ตรวนของการปกครองจักรวรรดินิยม 300 ปีจากสเปนและ 30 ปีจากสหรัฐอเมริกา วรรณกรรมของเขานับเป็นเครื่องมือปลุกเร้าเบื้องต้นต่อต้านอิทธิพลของนักบวชเมื่อได้บรรยายถึงการกระทำเกินขอบเขตของนายพลผู้ปกครองชาวสเปน และนักบวช Noni Me Tangere เป็นภาษาละตินแปลว่า “อย่าแตะต้องฉัน/ แตะต้องฉันไม่ได้” บันทึกอยู่ในพระคัมภีร์เป็นคำพูดของพระเยซูที่ตรัสกับ Mary Magdalen หลังจากกลับคืนชีพ ขณะที่ El Filibusterismo มีหัวข้อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษว่า The Reign of Greed (การปกครองของคนโลก) ขณะที่ภาษาสเปน filibustero หมายถึง “ความสงสัยที่ปฏิบัติ การลี้ภัย” ถึงตอนนี้คุณคงสามารถเข้าใจและตระหนักแล้วว่าทำไมสเปนจึงห้ามเผยแพร่หนังสือนี้และอยากรู้หรืออยากเห็นพอ แม้ในทศวรรษที่ 1950 ผู้เขียนกฎหมายของเราได้สร้างประเด็นการโต้เถียงอย่างร้อนแรงว่าหนังสือเหล่านี้เป็นวัสดุที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับการอ่านในโรงเรียนหรือไม่ ปัจจุบัน มันเป็นที่ต้องการอ่าน แต่จะทำให้มันถูกปากเยาวชน ปัจจุบัน ได้อะไรเป็นอีกประเด็น การเฉลิมฉลองครบรอบ 150 ปี เมื่อเร็ว ๆ นี้เป็นการทอ้ออาขานหมู่ “Mi Ultimo Adios” (“My last Farewell”) ของ Razel สนับสนุนโดย Instituto Cervantes ในมะนิลา ย้อนหลังกลับไปสองสามปี มีการอ่านมาราธอนวรรณกรรมของ Razel ร่วมกับการเฉลิมฉลองเชิญชวนให้อ่านแต่ละบท ที่จัดโดยคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

มูลนิธิ Sa Aklat Sisikat (SAS “หนังสือทำให้คุณเท่” หรือ “หนังสือทำให้คุณฉลาด” เป็นการแปลอย่างกว้างๆ) องค์กรที่ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้จัดการดูแลตั้งแต่ก่อตั้งกว่าทศวรรษที่ผ่านมา ร่วมมือกับกรมการศึกษาของฟิลิปปินส์ (DepEd) ได้ดำเนินโครงการการอ่านเชิงนวัตกรรมและประชุมเชิงปฏิบัติการฝึกอบรมครูเป็นเวลา 11 ปีที่ผ่านมา กรมการศึกษายอมรับกับสาธารณะว่าองค์กรนี้เป็นผู้มีส่วนร่วม ไม่ใช่ภาครัฐที่ดำเนินงานยาวนานที่สุดในเรื่องการรู้หนังสือ เหตุผลของการดำรงอยู่ขององค์กรคือเพื่อสร้างชาติของนักอ่าน และพัฒนาเด็กๆ ในโรงเรียนของรัฐ ให้มีนิสัยรักการอ่าน SAS ได้รับการแต่งตั้งจากกรมการศึกษาให้ดำเนินการเรื่องการอ่านในระบบโรงเรียนชั้นประถมของรัฐ ภายใต้โครงการอุปถัมภ์โรงเรียน (Adopt – A – School) กิจกรรมที่สำคัญของ SAS คือการดำเนินโครงการการอ่าน 31 วัน โครงการการอ่านแบ่งเป็นส่วนหลักๆ 3 ส่วน คือ ประชุมเชิงปฏิบัติการฝึกอบรมครู อ่านมาราธอน (the Read – A – Thon) และกิจกรรมที่ส่งผลให้เกิด “เฉลิมฉลองการอ่าน” ให้สูงสุด

การเริ่มต้นโครงการการอ่านของ SAS ได้นำครูเกรด 4 และครูใหญ่จากแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วมมาประชุมเชิงปฏิบัติการฝึกอบรมครูร่วมกัน 2 วันในวันหยุดสุดสัปดาห์ก่อนเริ่มโครงการอ่านมาราธอน การประชุมเชิงปฏิบัติได้รับการออกแบบให้ต่อยอดความรู้และทักษะในการสอนของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนเรื่องการอ่านรวมทั้งสื่อสารเรื่องนวัตกรรม ยุทธวิธีที่สร้างสรรค์ และกิจกรรมที่พวกเขาสามารถใช้ในห้องเรียนทั้งระหว่างและหลังจากโครงการการอ่าน SAS เชื่อว่าครูเป็นผู้ให้การสนับสนุนการอ่านที่สำคัญในโรงเรียนของรัฐ เมื่อสิ้นสุดวันสุดสัปดาห์ผู้มีส่วนร่วมแต่ละคนจะได้นำคู่มือการฝึกอบรมครูของ SAS กลับบ้าน ซึ่งคู่มือจะประกอบด้วยยุทธวิธีและกิจกรรมระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการนี้ จะเป็นหนังสืออ้างอิงสำหรับครูเมื่อพวกเขานำโครงการไปปฏิบัติในโรงเรียนของพวกเขา

วรรณกรรมและอ่านมาราธอนที่น่าสนุก นำเสนอการอ่านในอีกมุมมองหนึ่งต่อนักเรียน ไม่น่าเบื่อเหมือนบทเรียนการอ่านปกติ มันเป็นเกมมากกว่าบทเรียน และนำเสนอชุดนิทาน 60 เรื่องในภาพสี ทั้งหมดเป็นสิ่งพิมพ์ของฟิลิปปินส์ สำหรับทุกชั้นเรียนเพื่อใช้ในวันเรียน 31 วัน นับว่าเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่งมากสำหรับนักเรียนผู้ที่ไม่เคยมีแม้แต่ตำราเรียนของพวกเขาเอง ข้าพเจ้าไม่เคยลืมข้อคิดเห็นของเด็กผู้ชายคน

หนึ่งทีลือหนังสือด้วยความรักและอิมกับมัน เพราะเขาไม่เคยมีประสบการณ์ทีมีความสุขเช่นนี้ ดึงความหมายของชื่อ มันเป็นการแข่งขันการอ่าน ทีมีแผนผังคิดตามความก้าวหน้าเพื่อตรวจสอบผลงานของนักเรียนแต่ละคนและไบผ่านการอ่านสำหรับเด็ก ๆ ทุกคนเพื่อบันทึกการอ่านหนังสือสำหรับกิจกรรมต่างๆทีต้องทำกิจกรรมทีเสร็จสมบูรณ์จะให้สิทธินักเรียนได้ปะชนนกระดาศบนจิตกรรมผาผนังทีมีนกIbong Adarma (นกในตำนานของฟิลิปปินส์) เมื่อสิ้นสุด 31 วัน โรงเรียนต่างๆในเมืองวางแผนกิจกรรมสุดท้ายเพื่อเฉลิมฉลองการอ่าน

ทำไมต้อง 31 วัน และทำไมต้องเป็นเกรด 4? SAS ได้ทำการวิจัยเรื่องนี้ก่อนไ้ลงในโครงการซึ่งค่อนข้างจะสิ้นเปลืองเงินและแรงงาน ในเรื่องการฝึกอบรมครู ชุดของหนังสือ การตรวจติดตามทีงานระหว่างช่วงปฏิบัติการ บนพื้นฐานของหลักฐานเชิงวิทยาศาสตร์ มันต้องใช้เวลปฏิบัติเป็นกิจวัตรอย่างต่อเนื่องติดๆกัน 21 ถึง 28 ครั้งเพื่อสร้างนิสัย ในกรณีเช่นนี้ นิสัยรักการอ่านจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต แน่นอนให้ดีที่สุดนิสัยนี้ต้องได้รบอบรมบ่มเพาะตั้งแต่วัยเยาว์ และเกี่ยวข้องกับการสร้างความต้องการการอ่าน

เกรด 4 เป็นกลุ่มวิชาการเฉพาะทีได้รับการคัดเลือกเพราะตามข้อมูลของกรมการศึกษา เกรดนี้เป็นระดับทีสำคัญมากในการพัฒนาการรู้หนังสือเชิงการปฏิบัติได้ นี้เป็นวัยทีเด็กเริ่มอ่านอย่างสะดวกสบาย และการจัดการ ณ จุดนี้พิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพมากกว่าในด้านการพัฒนานิสัยรักการอ่านและการป้องกันการออกจากโรงเรียนกลางคัน

ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจกับ SAS เป็นอย่างยิ่งเพราะจากบันทึกการติดตามผลพบว่ ผลการดำเนินงาน 11 ปีทีผ่านมาของมัน ไม่เคยมีความไม่น่าพึงพอใจเลย การส่งเสริมเป็นการเฉพาะนั้น ได้กลั่นกรองโครงการให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องมันเป็นโครงการเดียวเท่านั้นทีได้รับการยอมรับจากกรมการศึกษา เป็นโครงการทียั่งยืนตลอดมาหลายปีทีมีการผสานเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียนทีเข้าร่วมในโครงการฯ และเข้าไปแทนทีหลักสูตรศิลปภาษาปกติของเดือนเป็นการพันฝ้าอุปสรรคทีสำคัญในตัวมันเองถ้าเราคิดว่าระบบราชการเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุความสำเร็จนั้นมันเป็นการสนับสนุนเชิงวิชาชีพให้กับครูด้วยการเพิ่มพูนความรู้ การประชุมเชิงปฏิบัติการประชุมวันสุดสัปดาห์ประจำปีอย่างสม่ำเสมอเพื่อสนับสนุนการอ่าน และการพิมพ์

หนังสือ Star Teacher เผยแพร่สู่โรงเรียนที่มีส่วนร่วมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ผ่านโครงการ การอ่านจากปี พ.ศ. 2542 ถึงปีการศึกษา ล่าสุด SAS ได้ให้บริการโรงเรียนของรัฐ 868 แห่ง สร้างประโยชน์ให้ครู 24,619 คน และเข้าถึงความคิฉนนักเรียนฟิลิปปินส์กว่าหนึ่ง ล้านคนทั่วประเทศ SAS ยังได้เผยแพร่หนังสือเด็กเกือบ 181,000 เล่มด้วย

เมื่อก้าวมาถึงปีที่ 10 SAS ต้องการรู้ประสิทธิภาพของโครงการ และเริ่ม ดำเนินการสำรวจเพื่อประเมินตนเองโดยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ที่ได้รับการยอมรับอย่างสูง คือ the Massachusetts Institute of Technology Abdul Latif Jameel Poverty Action Lab (J-PAL) มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย และกรมการศึกษา วัตถุประสงค์ของ J-PAL คือการปรับปรุงประสิทธิภาพของโครงการความยากจนโดย จัดหาผู้วางนโยบายให้ กับผลลัพธ์เชิงวิทยาศาสตร์ที่ชัดเจน ที่ช่วยปรับนโยบายต่างๆที่ ประสบความสำเร็จให้เป็นรูปเป็นร่างขึ้น และยังให้ข้อมูลการวิจัย ประเภทเดียวกับของ Warren Buffett และ Bill Gates ต่อโครงการองค์กรการกุศลของมัน การศึกษาอิสระที่ ได้เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2552 และสิ้นสุดปี พ.ศ. 2554 นี้ เป็นการศึกษาแรกในกลุ่มริเริ่ม โครงการหนังสือในประเทศ สำหรับทุกๆช่วงของการศึกษา นักศึกษาระดับปริญญา เอก และตัวแทนอื่นๆมาจากสหรัฐอเมริกามาดำเนินการและตรวจติดตามการสำรวจ โดยส่วนบุคคล ซึ่งดำเนินการกับโรงเรียน 100 แห่งใน Tarlac จังหวัดทางเหนือของกรุง มะนิลา ซึ่งคิดว่าเป็นส่วนที่เล็กมากของประเทศ

ผลของการศึกษาออกมาในเชิงบวกและให้กำลังใจ เป็นการพิสูจน์ความถูก ต้องของความพยายามของ SAS โดยพื้นฐานแล้วโครงการการอ่านของ SAS ระยะ สั้นเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพสำหรับ “การบ่มเพาะนิสัยการอ่านที่ดี ในเด็กๆ ดังนั้นจึง เป็นการปรับปรุงความสามารถในการอ่านของพวกเขา” หนังสือที่เหมาะสมกับอายุ ปรับปรุงทักษะการอ่าน และโครงการมีผลที่คงอยู่ยาวนานและมากที่สุดต่อการจดจำคำและ ส่งเสริมนิสัยการอ่านของนักเรียน แม้อยู่ภายนอกโรงเรียน

กำลังใจจากผลลัพธ์เชิงบวกของการศึกษา MIT J-PAL, SAS กำลังจะ ทำให้แผนเสร็จสมบูรณ์ และใช้ซอฟต์แวร์แปลหลักสูตรของมันหน้าต่อ หน้าให้เป็น โครงการฝึกอบรมครูทางออนไลน์เพื่อทำให้การเข้าถึงกว้างขึ้น โครงการใหม่นี้เรียกว่า โครงการการให้คำปรึกษาที่เข้าถึงทางคอมพิวเตอร์ (Computer Access Mentorship Program CAMP)

ในปี พ.ศ. 2553 the Republic of Korea's e-Asia and Knowledge Partnership Fund ให้เงินสนับสนุน SAS ผ่านธนาคารการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank ADB) เงินสนับสนุนนี้มอบให้กับการพัฒนาโครงการฝึกอบรมครูออนไลน์ รวมทั้งการสร้างห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 25 แห่งทั่วประเทศฟิลิปปินส์เพื่อวัตถุประสงค์นี้ CAMP จะดำเนินการ โดย SAS ตลอดระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน โดยประสานกับลูกเสือชาวบ้านของฟิลิปปินส์ (Boy Scouts of Philippines: BSP) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ หรือ "CAMP Sites" ตั้งอยู่ที่สำนักงานสภาลูกเสือชาวบ้าน และใช้เป็นสถานที่สำหรับครูโรงเรียนประถม 9,000 คนเพื่อเรียนรู้วิธีการสอนเชิงนวัตกรรมและการสอนแบบใหม่ๆผ่านโครงการบริการออนไลน์ โครงการจะมีเป้าหมายเฉพาะในการปรับปรุงทักษะของครูในการสอนการอ่านและจัดให้มีอยู่เพื่อครูมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ความพยายามใหม่ๆอีกเรื่องหนึ่งของ SAS คือ การสัมมนา-อบรมครูจากโรงเรียนรัฐบาลสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ที่เกิดขึ้นจากความสนใจของผู้ให้การสนับสนุนการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน มีความสนใจเรื่องการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนเพิ่มมากขึ้นดังที่ข้าพเจ้ากล่าวถึงก่อนหน้านี้ว่ามันกลายเป็นภาคบังคับในปีการศึกษานี้ซึ่งเริ่มต้นเดือนมิถุนายนด้วยการที่รัฐบาลได้ทำอะไรบางอย่างเกี่ยวกับความรู้ที่เป็นการส่งเสริมการรู้หนังสือและเตรียมผู้เรียนให้ดีขึ้นเพื่อการศึกษาในโรงเรียนประถมอย่างเป็นทางการ ก่อนหน้านี้มีแต่เด็กๆในครอบครัวที่สามารถจ่ายให้กับการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนเท่านั้นที่ได้ประโยชน์ที่ไม่ยุติธรรมนี้มากกว่า

มีพัฒนาการที่น่ายินดี คือ อาเบล-ลาดา (Jr. Pinky Aquino Abellada) พี่สาวของท่านประธานาธิบดีเบนิโญ อากีโน ได้ให้ความสนใจและพยายามในการสร้างชั้นเรียนอนุบาลและจัดหาหนังสือที่คัดสรรไว้ก่อนให้ และอุปกรณ์การเรียนผ่านมูลนิธิ AGAPP และโครงการ Silid Pangarapขององค์กร ซึ่งแปลว่า ห้องแห่งความฝัน หรือห้องฝัน ตัวช่วยของมูลนิธิ AGAPP มาจาก Aklat, Gabay at Aruga Tungo sa Pag-angat at Pag-asa ในภาษาอังกฤษ หมายถึง หนังสือ การฝึกอบรมครู การให้อาหาร ความเป็นอยู่ และโครงการสนับสนุนพ่อแม่ผู้คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าและมีความหวัง ในการเป็นพันธมิตรกับกรมการศึกษา เป้าหมายของโครงการนี้คือ เพื่อสร้างโรงเรียนอนุบาล 100 แห่งระหว่างปีแรกของการบริหารงานของรัฐบาลอากีโน ซึ่งเริ่มต้นเมื่อ 30 มิถุนายน

พ.ศ. 2553 และพวกเขาได้จัดการ - เปิดโรงเรียนที่ 100 เมื่อกลางเดือนมิถุนายน สำหรับปีที่สองของโครงการ มีความมุ่งหวังว่าจะสร้างโรงเรียนอนุบาลอีก 150 แห่ง เน้นที่โครงการ การให้อาหาร ความเป็นอยู่ สนับสนุนพ่อแม่ และพัฒนาระบบติดตามผลการดำเนินงานสำหรับทักษะการสอนและประสิทธิภาพของนักเรียนโครงการนี้ได้รับการส่งเสริมจากรายงานที่ว่าการสมัครเข้าโรงเรียนอนุบาลเพิ่มขึ้นจาก 30 เป็น 60% ในชั้นเรียนของพวกเขา ขณะที่ภาพต่างๆจะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าโครงสร้างเก่าที่ยังคงมีอยู่ หรือชั้นเรียนใหม่ที่ถูกเปลี่ยนให้เป็นดินแดนมหัศจรรย์แห่งการเรียนรู้ที่ควรจะเป็นอะไรจะเป็นใบรับรองที่ดีกว่าการที่บุคลากรของกรมการศึกษาที่เกษียณในจังหวัดทางใต้ของ Leyte ผู้ซึ่งถูกพามาให้เห็นห้องเรียนที่มีสี่สัปดาห์ประกาศเชิญชวน ซึ่งเธอไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะได้เห็นในอาชีพของเธอ ส่วนใน จังหวัดทางภาคเหนือ เด็กบางคนที่มีแผนสมัครเข้าเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนเปลี่ยนมาเข้าโครงการ Silid Pangarap แทน เป็นการส่งเสริมที่ดียิ่งที่ที่สาวประธานาธิบดีได้ริเริ่มโครงการนี้ เพราะการหาผู้อุปถัมภ์จึงไม่ใช่เรื่องยาก

ถ้า SAS มีเป้าหมายที่นักเรียนเกรด 4 และเป้าหมายของ AGAPP อยู่ที่นักเรียนอนุบาล องค์กรอื่นอีกสององค์กรก็มีผู้รับประโยชน์ระดับเกรดอื่นเป็นเป้าหมายของพวกเขา

The Ronald McDonald House Charities (RMHC) ใช่! แม้แต่องค์กรการกุศลของ McDonald ที่มีโครงการอ่านด้วยจิตใจที่เบิกบาน (Bright Minds Read : BMR) เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2545 สำหรับนักอ่านเริ่มต้น มีความตั้งใจให้ความสำคัญกับเกรด 1 หลังจากพบว่านักเรียนโรงเรียนของรัฐ เพียง 4% เท่านั้นในระดับเกรด 1 ที่สามารถอ่านหนังสือได้ โดยร่วมมือกับกรมการศึกษา ได้พัฒนาชุดเครื่องมือการอ่านขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญเรื่องการอ่าน ซึ่งได้ผลิตหนังสือนิทานเล่มใหญ่ 33 เล่มเป็นภาษาฟิลิปปินส์ 28 เล่ม และภาษาอังกฤษ 5 เล่ม หนังสือแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียน ที่มีแผนกิจกรรม 200 ชุดสำหรับหนังสือนิทาน 33 เล่ม แผนบทเรียนของครู ทั้งหมดเป็นเครื่องมือช่วยสอนการอ่านพื้นฐาน สร้างความเข้าใจและเพิ่มพูนทักษะด้านภาษาของนักเรียน ชุดเครื่องมือเหล่านี้อาจถูกแบ่งปันกันระหว่างชั้นเรียน ดังนั้นจึงมีชุดเครื่องมือ BMR 1 ชุดสำหรับทุกๆโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการ การฝึกอบรมครู หัวหน้างาน และครูใหญ่โรงเรียนของรัฐเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของโครงการ BMR ถึงปัจจุบัน โรงเรียน

ประมาณของรัฐกว่า 2,700 โรงเรียน ซึ่งถูกเสนอว่าเป็นโรงเรียนที่ขาดคนที่สุด ใน 17 พื้นที่ที่ได้รับชุดเครื่องมือของ BMR ชุดเครื่องมือเหล่านี้ไม่ได้หมายถึงวัสดุเสริม แต่ถูกใช้ในชั้นเรียนฟิลิปปินส์เนื่องจากถูกออกแบบภายใต้หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของกรมการศึกษา

แนวทางของโครงการได้จากวัตถุประสงค์ 4 ประการของการอ่านเริ่มต้น ได้แก่ การพัฒนาความรักการอ่านที่แท้จริง การพัฒนาความเข้าใจและทักษะการคิดที่สำคัญ การพัฒนาภาษาพูด และการพัฒนาทักษะการตีความ ปัจจุบัน ปีที่เก้า โครงการอ่านด้วยจิตใจที่เบิกบาน (BMR) วัดประสิทธิภาพผ่านการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ และผลการทดสอบก่อนและหลังการบริหารจัดการ

ในการสำรวจโครงการรู้หนังสือที่มีอยู่สำหรับระดับเกรดต่างๆ โครงการ the Union Bank of the Philippines Corporate Philanthropy and Social Responsibility (CPSR) พบว่าหน่วยงานพัฒนาเอกชน (NGOs) ไม่มีโครงการสำหรับนักเรียนเกรด 2 จึงได้ตัดสินใจสนับสนุนเกรดนี้เพราะคิดว่าเป็นเกรดที่มีความเหมาะสมที่สุดสำหรับการศึกษามีคุณค่าด้วย ในขั้นตอนนี้ของชีวิตในโรงเรียนของพวกเขา นักเรียนสามารถได้รับการช่วยเหลือที่ดีที่สุดเพราะนี่เป็นเวลาของเด็กส่วนใหญ่ยังอยู่ในโรงเรียน อัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันสูงมากในเกรด 4

โครงการที่ได้รับการพัฒนาใช้หัวข้อ การอ่านอย่างมีพัฒนาการผสมกับการศึกษาที่มีคุณค่าเพื่อพลเมืองดี เป็นชุดเครื่องมือที่สมบูรณ์ที่มีหนังสือแบบฝึกหัดของนักเรียน หนังสือคู่มือของครู และชุดวิดีโอการสอนด้วยสื่อหลากหลาย ที่ได้รับการออกแบบเพื่อสร้างทักษะการอ่านพื้นฐานให้เข้มแข็งและปลูกฝังค่านิยมเคารพในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญฟิลิปปินส์ พ.ศ. 2530 ซึ่งสอนให้นักอ่านเป็นพลเมืองของประเทศที่มีความรักชาติ มุ่งมั่น และรับผิดชอบต่อหน้าที่มากขึ้น มีความภาคภูมิใจต่อมรดกของฟิลิปปินส์ มันได้รับการพัฒนาด้วยแนวความคิดของเป้าหมายการพัฒนา สหัสวรรษของสหประชาชาติ (The United Nations Millennium Development Goals MDGs) เพื่อบรรลุความสำเร็จการศึกษาขั้นประถมในระดับสากล และเป้าหมายของการศึกษาที่จะให้มีจำนวนผู้ที่ไม่เป็นนักอ่านเป็นศูนย์กลางผ่านโครงการเด็กทุกคนเป็นนักอ่านเด็กทุกคนมีหนังสือแบบฝึกหัดของตนเองซึ่งจะใช้กับชั้นเรียนภาษาและการ

อ่านระหว่างปีการศึกษา สำหรับโรงเรียนส่วนใหญ่ การมีเพียงหนังสือก็เป็นสิ่งที่ เป็นประโยชน์แล้วเนื่องจากพวกเขาไม่มีหนังสือตั้งแต่แรก ปีนี้ นักเรียนเกรด 2 จำนวน 533,000 คนจาก 5,200 โรงเรียนทั่วประเทศบนเกาะใหญ่สามเกาะของประเทศจะได้ ใช้อุปกรณ์การเรียนรู้เหล่านี้ ผู้อำนวยการระดับภูมิภาคจำนวนมากมีความเห็นว่าเป็น ครั้งแรกที่นักเรียนเกรด 2 จะได้อ่านหนังสือแบบฝึกหัดที่เหมือนกันในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ เทเรซิต้า (Teresita Domalanta) ผู้อำนวยการกรมการศึกษา สำนักงาน ภูมิภาค (the National Capitol Region) ให้ความเห็นว่า “โครงการนี้ไม่เพียงแต่ปรับปรุง คุณภาพของนักเรียนเท่านั้นแต่ยังรวมถึงผลการทำงานของครูด้วย เป็นครั้งแรกใน ประวัติศาสตร์ของระบบการศึกษาทั้งประเทศฟิลิปปินส์ที่นักเรียนได้เซ็นชื่อแสดง ความเป็นเจ้าของบนหนังสือที่แจกจ่ายเป็นส่วนตัวฟรีให้แก่แต่ละคน.....”

เนื้อหาของหนังสือเป็นไปตามข้อกำหนดของกรมการศึกษา สำหรับหลักสูตร ทั้งหมดตลอดปีการศึกษาในวิชาภาษาอังกฤษและวิชาการอ่าน และอาจบูรณาการร่วม กับวิชาอื่น ๆ แบบฝึกหัดถูกเขียนโดยยึดความสามารถในการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์กรม การศึกษา และข้อกำหนดการทำงานอย่างเป็นทางการ เป้าหมายสำคัญของโครงการ คือ การพัฒนานักอ่านอิสระที่เป็นจริงและสามารถปฏิบัติได้ ดังนั้นแม้ว่าในที่สุดพวกเขา จะออกจากโรงเรียนกลางคัน พวกเขายังคงสามารถอ่านและอยู่รอดได้เพราะทักษะที่ จำเป็นนั้น ความเชื่อของพวกเขาคือ “การอ่านเป็นทักษะการอยู่รอด ถ้าคุณไม่สามารถ อ่านได้ คุณก็ไม่สามารถเรียนรู้ ถ้าคุณไม่สามารถเรียนรู้ คุณก็ไม่สามารถอยู่รอด ได้.....”

ขณะนี้ โครงการ CPSR ได้ดำเนินการมาเป็นปีที่ห้า และได้รับการกลั่น กรองจากขั้นแรกของปฏิบัติการให้ดีขึ้น ได้สร้างประโยชน์ให้กับนักเรียนเกรด 2 ของ โรงเรียนรัฐจำนวน 1.4 ล้านคน และครู 24,000 คน ถ้าโครงการนี้ได้รับความสำเร็จและ การยอมรับในระดับหนึ่ง ก็เพราะ UnionBank ปกป้องหรือก๊อบกรวมการศึกษาทุกๆขั้น ตอน และทำงานกับโครงการต่างๆตามระเบียบวิธีปฏิบัติและขั้นตอนที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังได้แบ่งปันความร่วมมือที่ดีที่สุดให้กับกรมการศึกษาด้วย นอกเหนือจากทรัพยากร ด้านการเงิน โครงการ CPSR ยังได้ใช้หลักคุณธรรมของธุรกิจ ความคิดสร้างสรรค์ การ สร้างชุมชน และความเป็นจริงที่ปฏิบัติได้ ระบบการเรียนรู้ของUnionBank ได้รับการ

ยอมรับว่าเป็นโครงการที่รับผิดชอบต่อสังคมที่ดีที่สุดในด้านการศึกษาและความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

ด้วยโครงการการรู้หนังสือที่กล่าวมาข้างต้น เราสามารถเห็นว่า K, เกรด 1 2 4 มีโครงการเฉพาะที่มอบให้กับพวกเขา ถ้าเพียงแต่ทุกๆเกรดจะ “นำมาใช้” จาก K ถึง 12 มีงานที่จำเป็นอีกมากที่ต้องทำ

กรมการศึกษาผ่านวิสัยทัศน์ของ Juan Miguel Luz อดีตปลัดกระทรวงการคลังและบริหาร ได้สร้างกรอบความคิดเรื่องศูนย์กลางห้องสมุดทั่วประเทศในช่วงที่เขาอยู่ในตำแหน่ง เขาตระหนักว่ามีบางเรื่องเป็นเรื่องพื้นฐานอย่างยิ่ง คือ ถ้านักเรียนได้รับการสนับสนุนให้อ่านและรักการอ่าน จะต้องมีการสร้างพื้นฐานสำหรับการอ่านในทุกๆโรงเรียน นักเรียนจำเป็นต้องมีหนังสืออยู่ในมือ ห้องสมุดโรงเรียนยังไม่มีอยู่ในระบบโรงเรียนรัฐบาลของเรา ถ้าพวกเขาไม่รักการอ่าน ก็ไม่มีหนังสือที่จะดึงดูดใจใครให้อ่าน หรือไม่มีบรรณารักษ์ที่จะสร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมการอ่าน ถ้ามีบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน จะต้องเป็นใครบางคนที่ต้องเกษียณหรือไม่สามารถทนกับงานประจำของการสอนในห้องเรียนที่เคร่งเครียดอีกต่อไปจริงๆ ก็คือหน้าที่การสอนที่เป็นที่ต้องการน้อยที่สุด กรมที่มีทรัพยากรอยู่จำกัดสำหรับประชากรที่กำลังเติบโตรู้ว่าการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียนประถมของรัฐ 37,000 + สำหรับแต่ละโรงเรียนเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ในเชิงเศรษฐกิจและจะต้องใช้เวลา

ดังนั้นศูนย์กลางห้องสมุดจึงเกิดขึ้นมันเป็นคลังหรือห้องสมุดรวมที่จัดตั้งขึ้นในโรงเรียนในเขตการศึกษาต่างๆของประเทศเพื่อให้บริการโรงเรียนประถมและมัธยมของรัฐที่อยู่ในเขตนั้น ๆ แต่ละเขตซึ่งขึ้นกับการจัดแบ่งประเภทเฉพาะมิมีโรงเรียนของรัฐในสังกัดจำนวนมาก ศูนย์กลางห้องสมุดจะจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการอ่านไว้ในถังพลาสติกที่คัดแยกโดยระดับการศึกษา วิชา และแยกหัวข้อหลักจำนวนนับร้อยไว้ในกล่องจัดเก็บพลาสติกที่แข็งแรงแน่นหนาเพื่อให้ตัวแทนโรงเรียนตรวจสอบในแต่ละเดือน เพื่อนำไปใส่ไว้ในห้องสมุดโรงเรียนตามลำดับ มิฉะนั้นอุปกรณ์ส่งเสริมการอ่านเหล่านี้จะไม่สามารถเข้าถึงครูและนักเรียนได้ก่อนการเปิดศูนย์กลางห้องสมุด ครูได้รับการฝึกอบรมเรื่องความสำคัญของการอ่านกลยุทธ์การส่งเสริมการอ่านต่างๆ และบรรณารักษ์เรื่องการจัดประเภทและกระบวนการจัดหนังสือผู้บริหารโรงเรียนรายงานคะแนนการอ่านที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในการทดสอบสัมฤทธิ์ผล ของโรงเรียนที่ได้

รับบริการจากศูนย์กลางห้องสมุดศูนย์กลางห้องสมุดตั้งอยู่ในอาคารศูนย์กลางที่มีอยู่ที่รัฐบาลท้องถิ่นจัดให้ซึ่งจะได้รับการตกแต่งใหม่เพื่อวัตถุประสงค์นี้โดยเฉพาะ แนวความคิดและการมีส่วนร่วมระหว่างกรมการศึกษา ส่วนราชการท้องถิ่นและภาคประชาชนนั้นได้รับยอมรับเป็นอย่างดีซึ่งเป็นร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาในสภาผู้แทนฯ เพื่อให้แนวความคิดศูนย์กลางห้องสมุดเป็นข้อบังคับทางกฎหมาย ดังนั้นศูนย์กลางห้องสมุดจะถูกทำให้เป็นสถาบันและสร้างขึ้นในเมืองสำคัญรวมทั้งกระจายพื้นที่อย่างกว้างขวางกฎหมายยังได้กำหนดให้กรมการศึกษาสร้างทีมงานในศูนย์ ได้แก่ บรรณารักษ์ ผู้ช่วยบรรณารักษ์ ผู้ช่วยห้องสมุด และคนงานที่อำนวยความสะดวก จนถึงปัจจุบัน มีศูนย์กลางห้องสมุดที่สร้างแล้ว 194 แห่งในประเทศ สำหรับโรงเรียนใน 117 เขตการศึกษาจากทั้งหมด 204 เขตทั่วประเทศ 87 เขตเผ่าร่อที่จะมีศูนย์กลางห้องสมุดของตัวเอง สำหรับบางเขตมีศูนย์กลางห้องสมุดมากกว่าหนึ่งแห่ง เนื่องจากจำนวนโรงเรียนที่ให้บริการมีจำนวนมาก

ข้าพเจ้าต้องยอมรับว่า แผนยังไม่สมบูรณ์ดังที่กล่าว การจัดส่งหนังสือเข้าครุโรงเรียนว่าศูนย์กลางอยู่ไกลจากโรงเรียนของพวกเขา มาก จึงก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง หนังสือไม่เพียงพอ และหัวข้อเรื่องที่สนับสนุนหลักสูตรก็ไม่เพียงพอด้วย แต่แน่นอน เราทุกคนรู้ว่าห้องสมุดไม่สามารถมีหนังสือพอสำหรับทุกๆ ความสนใจและเคลื่อนตามทุกคนได้ หนังสือเหล่านี้ต้องได้รับการบำรุงรักษาและเติมเต็มอย่างสม่ำเสมอ

ในจังหวัด Batangas ทางใต้ของกรุงมะนิลา โรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการโดยบาทหลวงคริสเตียนชื่อ La Salle ในเมือง Lipa มีโครงการการอ่านและหนังสือเคลื่อนที่ (BookMobile & Reading Program: BMRP) สำหรับโรงเรียนประถมของรัฐที่ขาดแคลนมากที่สุดในเมือง โครงการหนังสือเคลื่อนที่จัดห้องสมุดให้นักเรียนที่โรงเรียนของพวกเขาไม่มีองค์ประกอบของโครงการรู้หนังสือ คือ สิทธิพิเศษในการยืมหนังสือ โครงการอ่านที่มีแนวทาง ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ผ่านงานศิลปะ ทัศนกรรม และการเล่านิทาน การสอนพิเศษวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ การสร้างคำนิยามและการรู้หนังสือทางคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีชุดการฝึกอบรมสำหรับครูสอนการอ่านซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญเป็นพิเศษเมื่อ 60% ของครูในปี พ.ศ. 2550 ไม่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ที่เป็นสื่อกลางของการสอนใน

โรงเรียนของรัฐทุกแห่ง นอกจากนี้องค์ประกอบเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็ได้รับการพัฒนาด้วย

โครงการการอ่านและหนังสือเคลื่อนที่ (BMRP) เล็งเห็นว่าในอนาคตอันใกล้เราจะมีนักเรียนโรงเรียนประถมของรัฐที่รักการอ่าน มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการอ่าน และถูกจัดให้มีองค์ประกอบพร้อมที่จะผันฝ่าวุฒิธรรมของกระบวนการเรียนรู้ และกลายเป็นนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติเป็นหน่วยงานรัฐบาลภายใต้การกำกับและบริหารจัดการของกรมการศึกษาที่รับผิดชอบการพัฒนาและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการจัดพิมพ์หนังสือประเทศฟิลิปปินส์ รับผิดชอบโครงการต่อไปนี้

- Booklatan sa Bayan (สำนวนที่ติดกับคำว่า “หนังสือ” ซึ่งมีความหมายตามตัวอักษร “ความพร้อมในประเทศ”) นี้เป็นชุดกิจกรรมการฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาความเป็นนักอ่านที่จัดขึ้นทั่วประเทศ บรรยายบทกวี นวนิยาย และงานเขียนที่ได้จากเรื่องจริง และเรื่องประเภทอื่นๆของฟิลิปปินส์ นอกจากนี้ยังมีตารางการประชุมเชิงปฏิบัติการ การเล่านิทานกับครู บรรณารักษ์ และผู้ทำงานชุมชนด้วย

- เดือนแห่งการพัฒนาหนังสือฟิลิปปินส์ ในเดือนพฤศจิกายนของแต่ละปีเป็นงานเฉลิมฉลองที่ใหญ่ที่สุดเกี่ยวกับหนังสือและการอ่าน กับเทศกาลวรรณกรรมนานาชาติ กรุงมะนิลา เป็นเทศกาลสำคัญที่นักเขียนต่างประเทศและท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงได้มาพูดคุยเรื่องหนังสือ วรรณกรรม และศิลปะของการเขียน ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ได้รับการเรียกว่า LOL (Lit Out Loud!) และแขกพิเศษคือ Simon Beaufoy ผู้แต่ง Slumdog Millionaire

- การประชุมสโมสรหนังสือ NBDB เพื่อส่งเสริมความสนใจหนังสือที่เขียนโดยนักเขียนชาวฟิลิปปินส์ สโมสรหนังสือจัดประชุมเพื่ออภิปรายหนังสือ โดยนักเขียนที่เป็นแขกสำคัญ

- เข้าใจการอ่าน เป็นการรณรงค์เรื่องการอ่านของสมาคมสำนักพิมพ์อเมริกัน (the American Association of Publishers AAP) ในสหรัฐอเมริกาซึ่ง NBDB ลอกเลียนแบบ ผู้มีชื่อเสียงจะได้รับเชิญมาแสดงทำการอ่านเพื่อถ่ายรูปสำหรับพิมพ์บนโปสเตอร์

- รางวัลหนังสือแห่งชาติ เป็นรางวัลประจำปีที่พึงปรารถนามากที่สุดของอุตสาหกรรมหนังสือของฟิลิปปินส์ที่จัดโดยแวดวงนักวิจารณ์มะนิลา (the Manila Critics Circle) ในปี พ.ศ. 2524 เพื่อแสดงความเป็นเลิศของการจัดพิมพ์หนังสือ ซึ่ง NBDB ได้คัดเลือกเพื่อสร้างความเป็นสถาบันผ่านการมีส่วนร่วมด้วย MCC ในปี พ.ศ. 2551

- รางวัลหนังสือเด็กแห่งชาติ เป็นความร่วมมือระหว่าง NBDB และคณะกรรมการหนังสือเยาวชนฟิลิปปินส์เพื่อรับรองหนังสือเด็กที่ดีที่สุดของประเทศ หนังสือที่น่าขบขอมมากถึง 10 เล่มอาจได้รับการระบุชื่อในแต่ละครั้งเพื่อจัดทำบรรณานุกรมเด็กที่ดีที่สุด ในปี พ.ศ. 2553 มีหนังสือ 6 เล่มได้รับคัดเลือกสำหรับรางวัลหนังสือเด็กแห่งชาติครั้งแรก

- Bookwatch เป็นนิตยสารอย่างเป็นทางการของ NBDB ซึ่งให้ข่าวสารหนังสือที่เกี่ยวข้องและการพัฒนา

โครงการอ่านกับ **The Inquirer (The Inquirer Read – Along)** ของ **the Philippine Daily Inquirer** หนังสือพิมพ์ชั้นนำของฟิลิปปินส์เปิดตัวเมื่อเดือนพฤษภาคม 2550 เป็นแนวความคิด “ง่ายๆ ดันทุนต่า” ที่มีเป้าหมายส่งเสริมให้สาธารณชนใช้ห้องสมุดของ Inquirer ตามหัวข้อการวิจัย

เมื่อการประชุมเริ่มต้นขึ้นครั้งแรก เรียกว่า “การประชุมเรื่องการอ่าน” มีเป้าหมายที่เด็กๆ ในโรงเรียนด้วยความหวังว่าจะทำให้พวกเขาเริ่มนิสัยการอ่านตั้งแต่ยังเยาว์ ด้วยความพยายามที่จะทำให้การอ่านเป็นเรื่องสนุกและดึงดูดใจต่อเด็กๆ

Letty Jimenez Magsanoc หัวหน้ากองบรรณาธิการของ Inquirer ให้ชื่อโครงการใหม่ตามที่เรียก ในปัจจุบันว่า “Inquirer Read-Along” และเสนอว่าให้เชิญชวนคนมีชื่อเสียงและผู้เป็นต้นแบบที่มีบทบาทมาอ่านนิทานให้นักเรียนฟังในที่ประชุมการประชุมที่ใช้เวลาเป็นชั่วโมงจัดขึ้นเดือนละ 2 ครั้ง โดยปกติจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การอ่านพร้อมกันคนมีชื่อเสียงและผู้เป็นต้นแบบที่มีบทบาท การอ่านกับนักเล่านิทานที่ได้รับการฝึกอบรม และส่วนที่สามร่วมกับนักอ่าน Junior Inquirer (ฉบับเสริมสุดสัปดาห์สำหรับเด็กของหนังสือพิมพ์) ผู้ซึ่งแบ่งปันเคล็ดลับการอ่านร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรและผู้มีชื่อเสียงโดดเด่นจากสื่อ กีฬา ดนตรี การเมือง การศึกษา การทูต มาให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และอ่านเรื่องของเด็ก

ฟิลิปปินส์ งานนี้เปิดสู่สาธารณะ และจัดขึ้นที่อาคาร Inquirer เมือง Makati และเข้าถึงเด็กได้มากกว่าบางงานจัดขึ้นในห้างสรรพสินค้า โรงเรียน และสถานที่นอกเมือง ผู้มีชื่อเสียงเป็นพลังที่ดึงดูด การปรากฏตัวของพวกเขาช่วยได้จริง ๆ และเพราะหนังสือพิมพ์รายวันแพร่กระจายกว้างที่สุด แนวความคิดเรื่องการอ่านร่วมกัน (read-along) และคุณสมบัติที่ดีของการอ่านเองทำให้ได้รับความสนใจ และการเผยแพร่ตามที่ต้องการ และที่ควรได้รับ โครงการยังต้องการสื่อสารข้อความที่ว่า “การอ่านเป็นเรื่องสนุก สบาย อยู่ภายใน” มันเป็นการส่งเสริมที่เริ่มจากผู้เริ่มต้นที่เป็นนักเรียน 15 คน ถึงผู้เข้าร่วมขยายขึ้นเป็นร้อย Inquirer ได้ฝึกอบรมพนักงานของตนเองให้เป็นผู้จัดรายการ นักเล่านิทาน ผู้ประสานงาน ต้นแบบการอ่านร่วมกันจึงได้รับการปฏิบัติตามโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ห่างไกลจากกรุงมะนิลา

ข้าพเจ้าคงจะสะพร่าถ้าไม่ได้กล่าวถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องอื่น ๆ ที่ช่วยส่งเสริมนิสัยการอ่าน มีงานหนังสือแห่งชาติมะนิลา (the Manila International Book Fair: MIBF) จัดขึ้นทุกๆปีในเดือนกันยายนเป็นเวลาอย่างน้อยที่สุด 5 วัน ปัจจุบันเป็นปีที่ 32 แล้ว ถ้าใครสงสัยว่าชาวฟิลิปปินส์เป็นผู้รักหนังสือหรือไม่ งานนี้จะจัดข้อสงสัยทั้งหลาย MIBF กลายเป็นประเพณีประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมมากกว่า 85,000 คนในสัปดาห์ และผู้เข้าร่วมแสดงหนังสือจากต่างประเทศและท้องถิ่นกว่า 300 แห่ง ผู้จัดงาน เช่น สมาคมพัฒนาหนังสือแห่งฟิลิปปินส์ (the Book Development Association of Philippines), Asian Catholic Communicators, Inc. สมาคมผู้จัดจำหน่ายหนังสือแห่งฟิลิปปินส์ และ ตัวแทนสมาคมของสำนักพิมพ์ต่างประเทศของฟิลิปปินส์ ท่ามกลางความท้าทายที่โลกสิ่งพิมพ์กำลังเผชิญกับการปรากฏตัวของการอ่านรูปแบบอื่น ๆ แต่พวกเขาก็สัญญาว่าตราบนานเท่าที่ถ้อยคำที่ถูกเขียนยังคงดิบโตรองงามในสื่ออยู่บ้าง MIBF ก็จะสืบทอดการส่งเสริมการรักการอ่านต่อไป

นอกจากนี้ยังมีนักวาดภาพประกอบและนักเขียนรุ่นเยาว์ที่ปราดปรองกำลังเป็นที่นิยม Jomike Tejido ผู้เป็นเจ้าของหนังสือสองเล่ม (Tagu – Taguan หนังสือค้นหาที่สนุก และ Lub-Dub, Lub-Dub หนังสือที่ Tejido วาดภาพประกอบ) ได้รับการกล่าวถึงในกลุ่มหนังสือ 6 เล่มที่ได้รับรางวัลหนังสือเด็กแห่งชาติในปี พ.ศ. 2553 จาก การมีส่วนร่วมในงานนวัตกรรมและการใช้ภูมิความรู้ ด้านสถาปัตยกรรมของเขา

เขาได้จัดพิมพ์หนังสือ Foldabots Toy* ซึ่งได้วาดรูปเด็กที่บ้าหุ่นยนต์ที่โลกมากผู้ซึ่งใส่ใจเรื่องราวของเขา และกระบวนการสร้างหุ่นยนต์ อดไม่ได้ที่จะอ่าน “อย่างละเอียด ไกล่ซิด และกระหาย”

คอลัมภ์รายสัปดาห์ในหนังสือพิมพ์รายวันระดับชาติใหญ่ ๆ 3 ฉบับที่มอบพื้นที่ให้กับเรื่องหนังสือและการอ่าน ได้แก่ Philippine Daily Inquirer และ Philippine Star วันจันทร์ และ Manila Bulletin วันเสาร์ และฉบับเสริมรายสัปดาห์สำหรับเด็กของ Inquirer และ Bulletin ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับงานของเด็กเท่านั้นแต่ยังมีบทวิจารณ์หนังสือเป็นประจำด้วย

นอกจากนี้ต้องกล่าวถึงสำนักพิมพ์ของฟิลิปปินส์ที่จัดพิมพ์หนังสือคุณภาพอย่างต่อเนื่องซึ่งขายและได้รับการตอบรับอย่างดีแม้ว่าจะต้องแข่งขันกับสิ่งที่ยุคดิจิทัลเสนอ และกลยุทธ์การส่งเสริมการขายและการตลาดที่ประสบความสำเร็จที่ทำให้หนังสือต่างประเทศเป็นปรากฏการณ์ทั่วโลก รวมทั้งฟิลิปปินส์ก็มี “พฤติกรรม และการบริโภค หนังสือเหมือนตลาดอเมริกัน” เป็นข้อสังเกตของ Karina Bolasco ผู้จัดการสำนักพิมพ์ Anvil Publishing, Inc. สำนักพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุด และได้รับรางวัลแห่งปีของสำนักพิมพ์แควดวงนักวิจารณ์มะนิลา (the Manila Critics Circle’s Publisher of the Year Award) ถึงแปดครั้ง ทุกวันนี้ สำนักพิมพ์หนังสือไม่ใช่ธุรกิจง่าย ๆ เมื่อหนังสือท้องถิ่นต้องแข่งขันอย่างประชิดกับหนังสือต่างประเทศ จึงเกือบจะดูเหมือนว่าเป็นการกระทำที่กล้าหาญที่สำนักพิมพ์ต้องดำเนินกิจการต่อเมื่อผลผลิตจากหนังสือระดับท้องถิ่นซึ่งไม่รวมหนังสือเรียนหรือตำราเรียนมีเพียง 5,900 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2552 และ 5,800 เรื่องในปี พ.ศ. 2553 เรื่องเด็กจากสำนักพิมพ์ 9 รายมีน้อยกว่า 100 เรื่องในสองปีที่ผ่านมา ระหว่างการบรรยายของเธอที่การประชุมสมาคมนักเขียนและนักวาดภาพประกอบหนังสือเด็กเมื่อเร็ว ๆ นี้ Bolasco ได้สะท้อนความรู้สึกรักของสำนักพิมพ์และผู้รักหนังสือที่มุ่งมั่น “... ตราบเท่าที่เราทำหนังสือที่让孩子อ่าน โดยตัวมันเองก็เป็นเรื่องที่ดี สำหรับนิสัยการอ่านซึ่งไม่เหมือนกับนิสัยอื่น ๆ เช่น การดูทีวี เล่นเกมคอมพิวเตอร์ หรือไปเดินห้าง นั่นคือสิ่งที่เราปรารถนาที่จะพัฒนาเยาวชนของเราให้เป็นนิสัยตลอดชีวิต การอ่านหนังสือเป็นความคิดแก่ตัวมันเอง และถ้าสำนักพิมพ์ประสบความสำเร็จในการปรับเปลี่ยนมันให้เป็นสิ่งที่ต้องพึ่งพาและติดตลอดชีวิตแล้วมันก็ควรจะได้ เพราะโดยแท้จริง

และน่าสลดใจที่ในปัจจุบันนักอ่านหนังสือเป็นพวกที่ตกอยู่ในอันตราย”

เด็กฟิลิปปินส์ทุกคนเป็นนักอ่านขอให้นี่เป็นมากกว่าถ้อยคำโน้มน้าวที่สวยงาม แม้จะดูเหมือนว่ามันเป็นเรื่องทะเลาะทะเลาะและยากที่จะเข้าใจ แต่เราไม่ได้ฝันถ้าเราไม่พยายาม เราจะทิ้งอะไรไว้ เป็นเรื่องที่ชัดเจนว่ากรมการศึกษาและงบประมาณที่จำกัดของรัฐบาลไม่สามารถจัดการกับปัญหาที่ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในระบบการศึกษาของรัฐ จึงจำเป็นต้องให้ภาคเอกชนและองค์กรเอกชนเปลี่ยนเด็ก ๆ ทุกคนให้เป็นนักอ่าน ไม่มีเวลาที่จะอ้อยอิ่ง แม้ว่าจะต้องใช้เวลา และความพยายามและความอดทนอย่างมากก็ตาม เพราะการสอนเด็กให้อ่านอย่างแท้จริงเหมือนการเฝ้ามองดอกไม้บาน มันจะต้องเกิดขึ้นในเวลาหนึ่ง

*หนังสือของเด็กๆ ทำด้วยกระดาษตัดสามารถพับเป็นยานพาหนะและสัตว์ต่างๆ ได้

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

¹ แปลจาก Every Filipino Child a Reader บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2554 Thailand Conference on Reading 2011 จัดโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2554

กลยุทธ์เพื่อการพัฒนาห้องสมุดและการส่งเสริมการอ่าน ในเด็กและเยาวชนของประเทศเกาหลี

Sook Hyeun Lee

ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชน

The National Library for Children and Young Adults

Seoul, South Korea

บทนำ

ประเทศเกาหลีได้รับเอกราชจากการปกครองของญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่สองเมื่อปี พ.ศ.2488 แต่เนื่องจากเกิดสงครามเกาหลีในปี พ.ศ.2493 ผลผลิตมวลรวมประชาชาติเฉลี่ยต่อหัวต่อปีของชาวเกาหลีอยู่ที่ 60 เหรียญดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น ทำให้ประเทศเกาหลีเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในโลกแต่ในปัจจุบันเกาหลีได้กลายเป็นประเทศที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับที่ 13 ของโลก และได้เปลี่ยนสถานะจากประเทศที่รับการช่วยเหลือจากนานาประเทศมาเป็นประเทศที่ให้ความช่วยเหลือประเทศอื่นๆ สาเหตุที่ประเทศเกาหลีซึ่งมีจำนวนประชากร 50 ล้านคนแต่ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติสามารถพัฒนาจนกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรม มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและประสบความสำเร็จในด้านเศรษฐกิจได้นั้นเนื่องมาจากความต้องการอันแรงกล้าที่จะได้รับการศึกษาของประชาชนชาวเกาหลีเอง

ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา พ่อแม่ชาวเกาหลีเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านในวัยเยาว์และให้ความสนใจในเรื่องการอ่านของเด็กมากขึ้นเป็นผลให้มีการสร้างห้องสมุดใหม่ๆ หลายแห่ง ซึ่งนำไปสู่โครงการสร้าง “ห้องสมุดมหัศจรรย์” หรือ “Miracle Libraries” ในปี 2546 ดำเนินการโดย MBC ซึ่งเป็นบริษัทวิทยุและโทรทัศน์ขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในเกาหลี โครงการนี้มีบทบาทสำคัญ

ในการสร้างห้องสมุดขนาดเล็กลงมาทั่วประเทศ โดยส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

ความเคลื่อนไหวดังกล่าวกระตุ้นให้ภาครัฐทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นในประเทศเกาหลีเริ่มต้นตัว ในปี 2546 กระทรวงวัฒนธรรมได้ประกาศแผนพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจร (Comprehensive Development Plan for the Library) นอกจากนี้ องค์การภาครัฐระดับท้องถิ่นยังได้พยายามปรับปรุงการบริการ

สำหรับเด็ก เช่น สร้างห้องสมุดแห่งใหม่ และการขยายพื้นที่สำหรับเด็ก ในห้องสมุดสาธารณะ เป็นต้น

บทบาทของห้องสมุดในการส่งเสริมการอ่านนั้นมีอีกกล่าวให้เกินจริง กฎหมายว่าด้วยห้องสมุดประเทศเกาหลีฉบับปัจจุบัน ที่มีการแก้ไขรวม 11 ครั้งตั้งแต่ปี 2506 มีเนื้อหาเน้นการก่อตั้งห้องสมุดสาธารณะ และ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายข้อมูลภายใต้การกำกับดูแลของประธานาธิบดี

กฎหมายนี้ครอบคลุมแผนการพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจร โดยกำหนดบทบาทของห้องสมุดในการลดช่องว่างระหว่างคนใช้คอมพิวเตอร์และคนที่ไม่ได้ใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งการช่วยให้มีการบังคับใช้แผนการพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจรอีกด้วย

ในขณะเดียวกัน กฎหมายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านได้เริ่มประกาศใช้ในปี 2549 บัญญัติให้จัดตั้งแผนพื้นฐานเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน โดยให้องค์กรของรัฐในระดับท้องถิ่นให้การศึกษาด้านการอ่านแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และกำหนดบทบาทของชุมชน โรงเรียนและบริษัทเอกชนต่าง ๆ ในการสนับสนุนการอ่านกฎหมายส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียน (The School Library Promotion Act) ได้อธิบายกติกากฎและข้อบังคับเรื่องการจัดตั้ง การปฏิบัติงาน และการช่วยเหลือห้องสมุดโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนทางกฎหมาย เช่น การช่วยเหลือด้านเงินทุนสำหรับการจัดตั้งห้อง

สมุดโรงเรียนการจัดทำแผนพื้นฐานเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านของห้องสมุด การจัดวางตำแหน่งบุคลากรห้องสมุด และการสร้างเครือข่ายห้องสมุด เป็นต้น กล่าวได้ว่ากฎหมายส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียนนี้มีส่วนช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมของห้องสมุดโรงเรียนให้ดีขึ้น

รัฐบาลได้ประกาศแผนพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจรในปี พ.ศ.2546 ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากการเคลื่อนไหวด้านการอ่านทั่วประเทศในช่วงปลายทศวรรษ 1990 [ระหว่างปี 2533-2542] โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ มุ่งให้ประชาชนเข้าถึงห้องสมุดได้มากขึ้น เพิ่มจำนวนชุดหนังสือ ให้การบริการห้องสมุดที่เน้นรายบุคคล ตลอดจนส่งเสริมการอ่านหนังสือ ต่อมาในปี 2549 มีการแก้ไขกฎหมายห้องสมุดเพื่อให้แผนมีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้ยังมีการประกาศแผนพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจรฉบับที่สองในปี 2552 แผนพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจรทั้งสองฉบับนี้นับเป็นพลังสำคัญในการปรับปรุงบรรยากาศของห้องสมุดสาธารณะให้ดีขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับห้องสมุดโรงเรียนรวมทั้งเพิ่มจำนวนห้องสมุดโรงเรียนและจำนวนชุดหนังสือ และจัดหาบุคลากรห้องสมุด ซึ่งเป็นนโยบายที่กำหนดไว้ในแผนเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้ห้องสมุดโรงเรียนแบบครบวงจร (Comprehensive Revitalization Plan for School Libraries) ในปี 2546 ผลที่ได้รับคือ สภาพแวดล้อมของห้องสมุดโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการปรับปรุง โรงเรียนหลายแห่งมีการสร้างห้องสมุดโรงเรียนใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการยกระดับหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 7 ภายใต้กฎหมายส่งเสริมการอ่าน มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่าน ซึ่งมีแนวคิดหลักดังต่อไปนี้:

- เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการอ่านที่ดีในบ้าน โรงเรียนอนุบาล
โรงเรียน และ ชุมชน
- เพื่อกระตุ้นนิสัยรักการอ่าน เพื่อพัฒนาและเผยแพร่โครงการส่งเสริมการอ่าน ตลอดชีวิต
- เพื่อสร้างกิจกรรมด้านการอ่าน โดยใช้ประโยชน์จากช่องทางการสื่อสารต่างๆ
- เพื่อจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่าน โดยเฉพาะในกลุ่มคนพิการ คนสูงอายุ คนที่อยู่ในคุกและผู้ที่อยู่ในครอบครัวที่มีหลายวัฒนธรรม

การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับห้องสมุด

การแก้ไขกฎหมายห้องสมุด, แผนพัฒนาห้องสมุดแบบครบวงจรในปี 2546 และปี 2552 และเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้ห้องสมุดโรงเรียนแบบครบวงจร นำไปสู่การปรับปรุงระบบห้องสมุดของประเทศครั้งที่สำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์เกาหลี

จำนวนห้องสมุดสาธารณะได้เพิ่มจาก 436 แห่งในปี 2544 เป็น 748 แห่งในปี 2553 และในช่วงแปดปีที่ผ่านมา มีจำนวนชุดหนังสือในห้องสมุดสาธารณะเพิ่มขึ้นเท่าตัว ส่วนจำนวนชุดหนังสือในห้องสมุดโรงเรียนได้เพิ่มขึ้นถึงสองเท่าครึ่ง จำนวนบรรณารักษ์ในโรงเรียนยังเพิ่มขึ้นเป็นสี่เท่าตัวอีกด้วย

อุทยานการเรียนรู้

จำนวนห้องสมุด

ปี	ห้องสมุดสาธารณะ	ปี	ห้องสมุดโรงเรียน	ปี	ห้องสมุดขนาดเล็ก
2544	436	2545	8,101	2548	130
2553	748	2553	10,937	2551	3,324

จำนวนชุดหนังสือในห้องสมุดสาธารณะและห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุด สาธารณะ		ปี 2545	ปี 2549	ปี 2552
	จำนวนชุดหนังสือ	30.97 ล้านชุด	49.34 ล้านชุด	62.56 ล้านชุด
จำนวนชุดหนังสือต่อ นักเรียนหนึ่งคน	0.64 เล่ม	1.01 เล่ม	1.26 เล่ม	
ห้องสมุด โรงเรียน		ปี 2545	ปี 2549	ปี 2552
	จำนวนชุดหนังสือ	48.73 ล้านชุด	72,02 ล้านชุด	114.89 ล้านชุด
จำนวนชุดหนังสือต่อ นักเรียนหนึ่งคน	5.5 เล่ม	9.5 เล่ม	15.4 เล่ม	

จำนวนบรรณารักษ์ในห้องสมุดสาธารณะและห้องสมุดโรงเรียน

ห้องสมุด สาธารณะ		ปี 2545	ปี 2549	ปี 2552
	จำนวนบรรณารักษ์	1,918 คน	2,560 คน	3,052 คน
จำนวนชุดหนังสือต่อ บรรณารักษ์หนึ่งคน	25,051 คน	19,173 คน	16,308 คน	
ห้องสมุด โรงเรียน		ปี 2545	ปี 2549	ปี 2552
	จำนวนบรรณารักษ์	164 คน	424 คน	682 คน
จำนวนชุดหนังสือต่อ บรรณารักษ์หนึ่งคน	2%	4.2%	6.2%	

ความพยายามในการส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดและผลที่ได้รับ

หอสมุดแห่งชาติประเภทเกาหลีใต้ (หอสมุดแห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชน)

ความพยายามของรัฐบาลส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นนำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดที่เน้นหนักในด้านปริมาณ เช่น การสร้างห้องสมุดเพิ่มขึ้น และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของห้องสมุด โดยรวมต่อมาระดับที่ต่ำกว่าห้องสมุดควรมีบรรณารักษ์มืออาชีพประจำอยู่ ควรมีนโยบายพัฒนาชุดหนังสือที่มีคุณภาพ ตลอดจนโครงการส่งเสริมการอ่านที่ดีเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังนั้น หอสมุดแห่งชาติประเภทเกาหลี หรือ National Library of Korea (NLK) จึงได้พยายามพัฒนาด้านคุณภาพให้มากขึ้น

หอสมุดแห่งชาติฯ (NLK) จึงจัดตั้งหอสมุดแห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชน National Library for Children and Young Adults (NLCY) ขึ้นในปี 2549 ในฐานะตัวแทนห้องสมุดเด็กในเกาหลี NLCY ได้แสดงออกถึงความเป็นผู้นำให้ห้องสมุดเด็กทั่วประเทศได้เห็นเป็นตัวอย่าง ในการให้บริการที่ดีขึ้นแก่เด็ก ๆ และ โครงการส่งเสริมการอ่านที่ดีขึ้น หนึ่งในจุดประสงค์หลักของ NLCY คือการพัฒนาโครงการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กและเยาวชนที่สร้างสรรค์ และเผยแพร่โครงการเหล่านั้นสู่ห้องสมุดสาธารณะและห้องสมุดตามโรงเรียนต่าง ๆ นอกจากนี้ NLCY ยังได้จัดทำโครงการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดเด็ก

ต่อไปนี้เป็นโครงการการศึกษาและโครงการส่งเสริมการอ่านหลักๆ ที่จัดทำโดย NLCY:

- โครงการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดเด็ก

สถิติจากกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวของเกาหลี พบว่าเกินครึ่งหนึ่งของผู้ใช้ห้องสมุดสาธารณะเป็นเด็กและเยาวชน และพบว่าทั่วประเทศมีการยืมหนังสือกว่า 92 ล้านเล่มในปี พ.ศ. 2551 และ ร้อยละ 51 ของจำนวนของหนังสือที่ถูกยืมเป็นหนังสือสำหรับเด็ก ตัวเลขนี้ชี้ให้เห็นว่าการบริการเด็ก ๆ เป็นหนึ่งในการบริการที่สำคัญที่สุดของห้องสมุด ในขณะที่มีหน่วยงานด้านข้อมูลข่าวสารและห้องสมุดในเกาหลีจำนวนไม่กี่แห่งที่เปิดหลักสูตรการสอนเกี่ยวกับการบริการเด็ก ๆ เพียงสองหรือสามหลักสูตร ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะบรรณารักษ์ห้องสมุดเด็กตามห้องสมุดสาธารณะทั่วไป จึงเป็นผู้จบการศึกษาที่ไม่มีความรู้เชิงลึกและไม่มี ความเข้าใจในการบริการเด็ก ด้วยเหตุนี้ โครงการการศึกษาต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างเร่งด่วนเพื่อให้บรรณารักษ์ห้องสมุดเด็กได้รับความรู้เพื่อปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ ดังนั้น NLCY ได้กำหนดสิ่งที่บรรณารักษ์ห้องสมุดเด็กต้องการเรียนรู้และจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์สำหรับโครงการการศึกษาต่อเนื่อง ไม่เพียงเท่านั้น NLCY ยังได้ทำการวิเคราะห์เพื่อปรับหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดเด็กให้ดีขึ้น จนในที่สุดเราได้พัฒนาหลักสูตรทั้งหมด 9 หลักสูตร ซึ่งรวมถึง หลักสูตรการทำความเข้าใจหนังสือเด็ก หลักสูตรการสร้างโปรแกรมสำหรับเด็ก หลักสูตรการสื่อสารกับเด็ก หลักสูตรการทำความเข้าใจวรรณกรรมเด็ก และ หลักสูตรการอ่านหนังสือภาพเชิงลึก หลักสูตร

เหล่านี้ได้ถูกออกแบบโดยใช้ความรู้ในสาขาหลักๆ เช่น หนังสือเด็ก โครงการส่งเสริมการอ่านและทักษะการสื่อสารกับเด็ก โดยในระยะแรก เราเปิดหลักสูตรฝึกอบรมเป็นกลุ่ม จากนั้นจึงได้พัฒนาเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนผ่านโลกไซเบอร์ ทุกวันนี้ NLCY เน้นหลักสูตรการเรียนการสอนแบบออนไลน์เนื่องจากได้รับการพิสูจน์แล้วว่า เป็นวิธีที่ได้ผลมากกว่าสำหรับบรรณารักษ์ที่มีอุปสรรคทางด้านเวลาและสถานที่ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมเป็นกลุ่มได้ เรายังมีการฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อเสริมการอบรมทางด้านปฏิบัติ ผลสำรวจความพึงพอใจในหลักสูตร พบว่าร้อยละ 87.2 ของผู้ถูกสำรวจกล่าวว่าการฝึกอบรมช่วยพัฒนาให้พวกเขามีความเป็นมืออาชีพ และร้อยละ 75.4 ของผู้ถูกสำรวจกล่าวว่าพวกเขาจะประยุกต์สิ่งที่ได้เรียนมาในการทำงานด้านห้องสมุด ผลสำรวจนี้ชี้ชัดว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

- โครงการอ่านหนังสือกับห้องสมุด (Reading Books with the Library)

โครงการนี้ได้รับการออกแบบเพื่อมุ่งส่งเสริมการอ่านในเด็กด้วยโอกาส โดยได้รับความร่วมมือจากห้องสมุดสาธารณะ 90 แห่งทั่วประเทศ บรรณารักษ์ หรือผู้สอนจะออกเยี่ยมชุมชนวัยสังเคราะห์เด็ก หรือศูนย์ดูแลเด็กเป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อจัดโครงการส่งเสริมการอ่านและทำกิจกรรมหลังการอ่านร่วมกับเด็กๆ ด้วยโอกาสเหล่านี้ ในแต่ละปี NLCY ให้เงินสนับสนุนห้องสมุดที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวแห่งละ 3,500 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่นำไปซื้อหนังสือและจ้างผู้สอน โครงการนี้นับเป็นโครงการช่วยเหลือให้เด็กด้วยโอกาสพัฒนานิสัยรักการอ่านและส่งเสริมจินตนาการของพวกเขาในห้องสมุด นอกจากนี้ยังเป็นการคัดกรองอุปาทว้แห่งความยากจนด้วยการเพิ่มโอกาสการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ และทักษะการอ่าน ให้ดีขึ้น เนื่องจากเด็กๆ ที่เข้าร่วมโครงการมาจากครอบครัวยากจน พวกเขาจึงเรียนช้ากว่าเด็กคนอื่นในชั้นเรียนและมีความยากลำบากในการพัฒนาด้านภาษา นอกจากนี้พวกเขายังมีแนวโน้มในการแสดงออกถึงปัญหาบุคลิกภาพ เช่น เฉีบบขริมหรือก้าวร้าว ในช่วงแรกของโครงการ เด็กๆ ไม่ได้ให้ความสนใจกับบรรณารักษ์หรือการอ่านมากนัก แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง พวกเขาเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เด็กๆ เริ่มมีความมั่นใจในการอ่านและเพลิดเพลินกับชีวิตในโรงเรียน เมื่อพวกเขาเริ่มมองโลกในแง่ดีขึ้น ผลที่ตามมาคือพวกเขามีทักษะการเข้าสังคมดีขึ้น

ตัวอย่างความประทับใจของเด็กๆ ที่เข้าร่วมโครงการ

“ครั้งแรกเมื่อได้อินโครงการบำบัดด้วยการอ่าน ผมคิดว่ามันเป็นโครงการที่ง่าย เพราะผมไม่ได้ป่วยเป็นโรคอะไรสักหน่อย เมื่อผมถามว่า “ทำไมผมต้องเข้าโครงการบำบัดด้วยการอ่าน?” ครูบรรณารักษ์บอกผมว่า “มันจะช่วยให้เรามีทัศนคติที่กว้างไกล มันจะจรรโลงจิตใจของเธอด้วย” เราเริ่มอ่านหนังสือและทำกิจกรรมที่สนุกสนานด้วยกัน ในช่วงแรกผมไม่ชอบกิจกรรมในห้องเรียน ครูที่สอนการอ่านก็มีความอดทนกับผมอย่างมาก ทำให้ผมค่อยๆ เริ่มชอบการอ่าน สิ่งที่ทำให้ผมสนใจเป็นพิเศษในระหว่างโครงการคือการได้เรียนรู้ว่าคนพิการดำเนินชีวิตอย่างไร ผมเห็นใจพวกเขาและตระหนักถึงความท้าทายและความยากลำบากที่พวกเขาต้องเผชิญ ทุกวันนี้ผมสนใจการอ่านและรู้สึกรักว่าผมมีความภาคภูมิใจในตัวเองมากขึ้น ก่อนหน้านี้นี้ผมกลัวที่จะอ่านออกเสียงในชั้นเรียน แต่ตอนนี้ผมชอบอ่านออกเสียงดัง ๆ และชอบโรงเรียนมากครับ”

“ก่อนเข้าร่วมโครงการการอ่านหนังสือ หนูไม่ชอบอ่านหนังสือเลยล่ะ และไม่ชอบเข้าห้องสมุดด้วย แต่ตอนนี้หนูกลายเป็นคนละคน หนูชอบอ่านหนังสือและเป็นคนที่ชอบสังคมและมีความมั่นใจมากขึ้นล่ะ”

“ตอนแรกหนูประหม่อมามากเมื่อเข้าชั้นเรียน แต่ไม่นานทักษะการอ่านของหนูเริ่มดีขึ้นมากล่ะ และหนูได้พบหนังสือที่น่าสนใจมากมาย นอกจากนี้หนูยังอ่านหนังสืออย่างต่อเนื่องทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านล่ะ”

“เมื่อก่อนผมไม่ชอบอ่านหนังสือครับ ผมว่ามันน่าเบื่อ แต่โครงการนี้ทำให้ผมชอบอ่านหนังสือมากขึ้น ที่ผมชอบเป็นพิเศษก็คือการเขียนบทวิจารณ์หนังสือพร้อมกับครูของผม เธอได้กรุณาอธิบายคำศัพท์ที่ผมไม่รู้จัก ตอนนี้ผมรู้คำศัพท์มากขึ้นเยอะเลยครับ”

โครงการนี้ทำให้เด็กด้อยโอกาสเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นหลายอย่าง รวมทั้งยังเปิดโอกาสให้บรรณารักษ์ได้มองเห็นงานของตนเองในมุมที่ต่างออกไป แต่เดิมพวกเขาเคยคิดว่าลูกค้าของพวกเขาคือผู้ที่เข้ามาใช้ห้องสมุด แต่ปัจจุบันพวกเขาเห็นว่าผู้ที่มีความ

ยากลำบากในการเข้าถึงห้องสมุดนั้นเป็นที่เป็ลลือกค้ากลุ่มใหญ่อีกกลุ่มหนึ่งด้วย เมื่อเหล่าบรรณารักษ์เห็นว่าโครงการอ่านหนังสือนี้สามารถเปลี่ยนเด็ก ๆ ได้ พวกเขา ก็หันมาตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านอีกครั้ง และพบว่างานของพวกเขาเป็นงานที่มีความหมายและน่าพอใจ แม้ว่าห้องสมุดเหล่านี้ยังไม่มี การสนับสนุนทางการเงินที่ถาวรจาก NLCY แต่ห้องสมุดเองก็เต็มใจที่จะเจียจคงประมาณส่วนหนึ่งเพื่อทำโครงการนี้ต่อ

- การผจญภัยในห้องสมุดโดยหนอนหนังสืออายุ 13-18 ปี (Library Adventure by Bookworms aged 13 to 18) เด็กนักเรียนมัธยมต้นและปลายที่ชื่นชอบการอ่านตอนเป็นเด็ก มักจะมีเวลาอ่านหนังสือน้อยลงเมื่อต้องเรียนหลายวิชาและมีกรบ้านมากขึ้น โครงการนี้ออกแบบโดย NLCY และได้กระจายสู่ห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศ หนอนหนังสือวัยรุ่นนี้มีบทบาทในการสร้างรายการซื้อหนังสือแนะนำ โดยที่ NLCY จะผลิตโปสเตอร์รายการซื้อหนังสือแนะนำที่เรียกว่า “แผนที่ผจญภัยในห้องสมุดโดยหนอนหนังสืออายุ 13-18 ปี” ซึ่งมีการ์ตูนที่วาดโดยเยาวชนเหล่านี้เป็นสื่อ การมีส่วนร่วมของเยาวชนมีส่วนช่วยให้เพื่อน ๆ ของพวกเขา สนใจการอ่านมากขึ้น เพราะว่วัยรุ่นมักจะได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนด้วยตัวเองมากกว่าจากผู้ปกครอง ครู หรือบรรณารักษ์ โครงการนี้เป็นโครงการที่สร้างสรรค์และดำเนินการโดยนักเรียนเป็นส่วนใหญ่

หนอนหนังสือเหล่านี้ประกอบด้วยนักเรียนกว่า 800 คนที่เป็นนักอ่านตัวยง และได้รับเลือกให้แนะนำ หนังสือแก่เพื่อน ๆ ภายใต้ 9 ประเด็นที่พวกเขาสนใจ เช่น “อนาคตของฉัน”, “เพศและความรัก”, “เพื่อน”, “โลกของเรา”, “ความหมายของครอบครัว”, “ความลับแห่งชีวิต”, และ “ทุกอย่างที่เราทำคือศิลปะ” ชุมชนออนไลน์จัดทำขึ้นเพื่อเอื้อปฏิสัมพันธ์ในหมู่ผู้ร่วมโครงการ ซึ่งพวกเขาสามารถเขียนบทวิจารณ์หนังสือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ ในแต่ละปีมีนักเรียนระดับมัธยมต้นและปลายจำนวน 40 คนได้รับเลือกให้เป็นผู้จัดทำโครงการนี้ และโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับเงินสนับสนุนจาก NLCY จำนวน 2,000 เหรียญดอลลาร์ เงินงบประมาณครั้งหนึ่งนำไปซื้อหนังสือและส่วนที่เหลือนำไปจัดกิจกรรมต่าง ๆ โครงการนี้มีส่วนอย่างมากในการสร้างบรรยากาศ

การอ่านโดยสมัครใจในชีวิตประจำวันของเยาวชน และยังมีส่วนในการส่งเสริมห้องสมุดของโรงเรียน มีบรรณารักษ์และครูจำนวนมากขึ้นที่ให้บริการคำปรึกษาด้านการอ่านแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้ประโยชน์จากรายการซื้อหนังสือแนะนำนี้ไม่เพียงเท่านั้นโครงการนี้ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นให้กับห้องสมุดที่เข้าร่วมโครงการเพื่อดึงดูดให้นักเรียนใช้ห้องสมุดมากขึ้น

- โครงการพัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลการอ่านให้กับครอบครัวหลากหลายวัฒนธรรม (Development and Distribution of Reading Content for Multicultural Families) เมื่อมีจำนวนแรงงานจากต่างประเทศเข้ามาทำงานในเกาหลีมากขึ้น รวมทั้งมีการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมทำให้เกาหลีเปลี่ยนจากสังคมวัฒนธรรมเดียวเป็นสังคมหลากหลายวัฒนธรรม เรามักจะพบว่าเด็กที่เกิดจากคุณแม่ต่างชาติจะประสบความลำบากในด้านการพูดและพัฒนาทางภาษาเล็กๆเหล่านี้เรียนไม่ทันเพื่อนและมีพฤติกรรมที่เฉียบขมหรือ ไม่ก็มีพฤติกรรมรุนแรงกว่าเด็กทั่วไปด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่ห้องสมุดต้องให้บริการเฉพาะแก่เด็กจากครอบครัวหลากหลายวัฒนธรรมเพื่อให้พวกเขามีการพัฒนาด้านภาษาและทักษะการอ่านที่ดีขึ้น NLCY จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน เมืองมิลเวเกี (University of Wisconsin, Milwaukee) ประเทศสหรัฐอเมริกา จัดทำหนังสือนิทานและวีดีโอแจกจ่ายให้แก่ห้องสมุดสาธารณะและศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดหลากหลายวัฒนธรรม หนังสือภาพสำหรับเล่านิทานของเกาหลีได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษ และภาษาต่างๆ เช่น ภาษาเวียดนาม ไทย มองโกเลีย และจีน และในท้ายที่สุดหนังสือภาพเหล่านี้ได้รับการแปลงให้เป็นการ์ตูนแอนิเมชันในรูปแบบของวีดีโอ เพื่อให้เด็กได้เพลิดเพลินอีกด้วย จวบจนปัจจุบันเราได้จัดทำข้อมูลหนังสือนิทานกว่า 150 เรื่องและวางแผนที่จะทำอีกกว่า 130 เรื่องในปีนี้ คนทั่วไปสามารถหาอ่านข้อมูลเหล่านี้ได้จากเว็บไซต์ของห้องสมุดโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ

- โครงการสมุดธนาคารหนังสือ (Reading Bankbook Program)

โครงการสมุดธนาคารหนังสือมุ่งส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน โครงการนี้มีการใช้ชิป RFID ซึ่งแผ่นป้าย RFID จะถูกติดไว้กับหนังสือทุกเล่มของ NLCY เด็กๆ สามารถ

ทราบจากสมุดรายนามหนังสือว่าพวกเขาขีมนหนังสือเล่มใด เมื่อไร และขีมนไปแล้วกี่เล่ม โครงการนี้ประสบความสำเร็จอย่างงดงามหลังจากที่ได้เปิดตัวไป เด็กๆ จะถือว่าสมุดรายนามหนังสือเป็นสมบัติส่วนตัวที่สำคัญ พวกเขาขีมนหนังสือที่อยู่ในห้องสมุดมากขึ้นและอ่านมากขึ้นเพื่อทำสถิติการอ่านให้มากขึ้น นับได้ว่าโครงการนี้ช่วยให้เด็กๆ มีความมั่นใจมากขึ้น เมื่อพวกเขาสามารถสร้างสถิติใหม่ในสมุดรายนามหนังสือ ผู้เขียนรายงานนี้มักพบเด็กๆ เลือกหนังสือที่อ่านง่ายหรือหนังสือเล่มบางเพื่อสร้างสถิติให้เร็ว แต่ในภายหลังพวกเขาตัดสินใจอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของตนเองมากขึ้น และตอบสนองความสนใจในการอ่านของพวกเขาได้ในที่สุด

- โครงการสอนอ่านหนังสือในหอสมุดสาธารณะแห่งชาติ (National Public Library Reading Class) NLCY ได้จัดทำคู่มือการสอนอ่านหนังสือ และแจกจ่ายคู่มือนี้ให้แก่ห้องสมุดสาธารณะทั่วประเทศ เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ ห้องสมุดทำการจัดอบรมการสอนอ่านหนังสือโดยมุ่งเป้าไปที่บรรณารักษ์ห้องสมุดเด็กปีละสองครั้ง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ซึ่งช่วยพัฒนาความเป็นมืออาชีพให้กับบรรณารักษ์ ตั้งแต่ปี 2553 เราจัดทำโปรแกรมวิทยุชุมชนบรรณารักษ์เข้าอบรมสอนการอ่านในช่วงฤดูร้อนและฤดูหนาว และแจกจ่ายไปยังห้องสมุดสาธารณะต่างๆ โดยมีรางวัลจากประธานผู้บริหารของหอสมุดแห่งชาติเกาหลีและ NLCY มอบให้แก่นักเรียนที่จบหลักสูตรการสอนภาคฤดูร้อนและฤดูหนาวที่มีผลการเรียนดีเด่น นอกจากนี้ยังมีรางวัลจากกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวมอบให้กับผู้นำดีเด่นจำนวน 30 คน เช่น บรรณารักษ์ ครู และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องที่มีความเป็นผู้นำสูงห้องสมุดสาธารณะที่เข้าร่วมโครงการอบรมนี้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี

ผลที่ได้รับ

จากสถิติการอ่านแห่งชาติปี 2553 ซึ่งให้เห็นว่าการส่งเสริมการอ่านและความพยายามในการพัฒนาห้องสมุดของภาครัฐและภาคเอกชนตั้งแต่ปี 2543 นั้นไม่ได้สูญเปล่า จากสถิติพบว่าอัตราการอ่านหนังสือของเด็กและเยาวชนอยู่ในระดับสูงสุดหลังจากที่มีการสำรวจครั้งแรกในปี 2536 จำนวนหนังสือที่เด็กเกาหลีแต่ละคนอ่านเพิ่มจาก 11.6 เล่ม (โดยเฉลี่ย) ต่อเทอมในปี 2545 เป็น 16.5 เล่มต่อเทอมในปี 2553 ในขณะที่มีผู้ใช้ห้อง

สมุดสาธิตที่เป็นเด็กเพิ่มจากร้อยละ 54.3 ในปี 2545 เป็น ร้อยละ 71.5 ในปี 2553 ปัจจัยที่สำคัญของตัวเลขที่เพิ่มขึ้นนี้คือบรรยากาศที่ดีขึ้นของห้องสมุดเด็กและการปรับปรุงพื้นที่ของเด็กในห้องสมุดสาธารณะต่างๆ ตลอดจนการสร้างห้องสมุดสำหรับเด็กและห้องสมุดขนาดแห่งใหม่ๆ ปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ โครงการอ่านหนังสือ 10 นาทีในตอนเช้า มีเด็กนักเรียนระดับมัธยมต้นและปลายกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนที่มีอยู่ทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการนี้ พวกเขาอ่านหนังสือ 20.3 เล่มต่อเทอม ในขณะที่นักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการอ่านเพียง 11.8 เล่มต่อภาคเรียนเท่านั้น ตัวเลขนี้ชี้ชัดว่าโครงการอ่านหนังสือในตอนเช้าได้ผลในการพัฒนานิสัยการอ่านของเด็กและกระตุ้นให้พวกเขาอ่านมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีจำนวนเด็กนักเรียนระดับประถมและมัธยมเข้าห้องสมุดมากที่สุดตั้งแต่ปี 2545 เนื่องจากมีจำนวนห้องสมุดและจำนวนชุดหนังสือเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งบรรณารักษ์ห้องสมุดเด็กมอบบริการที่ดีขึ้นแก่ผู้ใช้ห้องสมุดวัยเยาว์ ยิ่งไปกว่านั้น NLCY และห้องสมุดสาธารณะยังจัดหาโครงการต่างๆ เพื่อส่งเสริมความสำคัญของการอ่าน

สรุป

ในสังคมยุคข่าวสารข้อมูล ไม่เพียงแต่การแข่งขันในระดับปัจเจกบุคคล แต่ยังรวมถึงการแข่งขันระดับประเทศที่ต้องใช้ข้อมูลความรู้เป็นพลังสำคัญห้องสมุดแบกหน้าที่สำคัญในการเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศห้องสมุดควรมีบรรณารักษกรอ่านที่น่ารื่นรมย์เพื่อให้ผู้ใช้รวมทั้งผู้ที่มีอุปสรรคในการเข้าถึงห้องสมุดสามารถใช้ห้องสมุดได้อย่างเท่าเทียมกัน และเพื่อเป็นที่สานความฝันและอนาคตของพวกเขา เมื่อหนังสือ “การเรียนรู้อย่างมหัศจรรย์ที่ห้องสมุด” (Miraculous Learning at Library) ตีพิมพ์ในปี 2548 ได้สร้างความประหลาดใจให้กับบรรดาครอบครัวในสังคมเกาหลีที่ได้ใช้จ่ายเงินจำนวนมากไปกับการศึกษาภาคเอกชน ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้เล่าประสบการณ์ของเธอเองในการให้การศึกษาแก่ลูกๆ โดยไม่ได้พึ่งการศึกษาภาคเอกชนแต่ใช้ประโยชน์จากห้องสมุดเธอเดินทางไปเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่กรุงปารีสโดยมีลูกสาวอายุ 6 ขวบตามไปด้วย ลูกของเธอไม่เข้าใจภาษาฝรั่งเศสแม้แต่คำเดียว แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการเล่านิทานที่จัดทำโดยห้องสมุดสาธารณะแห่งหนึ่งในกรุงปารีสเป็นประจำทุกวัน เป็นเวลา 18 เดือน ลูกของเธอสามารถเข้าใจภาษาฝรั่งเศสเป็นอย่างดี หลังจากที่เธอ

กลับประเทศเกาหลีเธอพาลูกสาวคนที่สองที่มีปัญหาการพูดภาษาเกาหลีไปเข้าห้องสมุดสาธารณะและอ่านหนังสือให้ลูกของเธอฟัง ต่อมาลูกสาวของเธอเรียนภาษาเกาหลีได้โดยไม่ยากลำบาก หลังจากที่ประสบความสำเร็จในการเรียนด้านภาษาจากห้องสมุด เธอให้ลูกสาวของเธออ่านหนังสือเด็กที่เกี่ยวข้องกับวิชา ในโรงเรียน ตัวอย่างเช่น เธอจะส่งเสริมให้ลูก ๆ ของเธออ่านหนังสือเกี่ยวกับวิชาคณิตศาสตร์ มากกว่าที่จะให้ลูก ๆ ทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นความคิดที่ดีในการทำให้แนวคิดทางคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่น่าสนใจผู้เขียนหนังสืออ้างว่าการอ่านสามารถเป็นครูที่ดีที่สุดและเด็ก ๆ สามารถเรียนรู้และเข้าใจวิชาต่าง ๆ จากการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับวิชาในโรงเรียนได้ นอกจากนี้เธอยังยกย่องให้ห้องสมุดเป็นหนึ่งในสถาบันการศึกษาที่ดีที่สุดที่เต็มไปด้วยแหล่งข้อมูลและเครื่องมือในการสร้างความรู้หากเราสร้างห้องสมุดเด็กที่น่ารื่นรมย์และจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น จะเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อการแข่งขันของประเทศในอนาคต เพราะว่าอนาคตของเราขึ้นอยู่กับ เด็ก ๆ วิธีหนึ่งที่เราจะได้ประโยชน์สูงสุดจากการลงทุนคือการเสริมสร้างความสามารถพิเศษให้กับเด็ก ๆ ผลการเรียนในระดับที่ดีของนักเรียนเกาหลีรวมทั้งการที่เด็กเกาหลีได้รับการจัดอันดับให้เป็นที่สองในโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติในกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การเพื่อการพัฒนาและร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) ในปี 2553 นั้น ไม่ใช่ความสำเร็จในช่วงข้ามคืน แต่เป็นผลจากการลงทุนและความใส่ใจอย่างต่อเนื่องตลอดมา

อุทยานการเรียนรู้

¹ แปลจากรายงานวิจัยเรื่อง “Korean National Strategy for Library Development and Reading Promotion for Children and Young Adults” นำเสนอในการประชุมสัมมนานานาชาติ Thailand Conference on Reading 2011 จัดโดย สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK Park สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ.2554

พัฒนาการของกิจกรรมการอ่านหนังสือ เพื่อการส่งเสริมชีวิตที่ดีขึ้น ของประชาชนในประเทศเวียดนาม

โดย

Miss Vu Duong Thuy Nga

รองผู้อำนวยการกรมห้องสมุด กระทรวงวัฒนธรรม การกีฬา
และการท่องเที่ยว ประเทศเวียดนาม

คำนำ

จากการที่รัฐบาลตั้งเป้าที่จะพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมในปี พ.ศ.2563 เราจึงปรับทิศทางการพัฒนาประเทศโดยชุมชนโยบายใหม่ๆ ที่นำเอาแนวคิดเศรษฐกิจอัจฉริยะ (intelligent economy) เข้ามาประกอบ แนวความคิดนี้เกี่ยวข้องกับการนำเอาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเป็นมืออาชีพทั้งในด้านของผู้มีความรู้และแรงงานมีฝีมือมาช่วยในการพัฒนาประเทศเพื่อเชื่อมโยงประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจสากลเป็นที่ชัดเจนว่าการอ่านเป็นช่องทางที่สำคัญมากสำหรับการส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศวัฒนธรรมการอ่านเป็นตัวกำหนดท่าทีของคนเวียดนามในการพัฒนาประเทศมาเป็นเวลาช้านาน จึงมีเหตุผลสมควรที่จะกล่าวว่ากิจกรรมการอ่านได้ก่อให้เกิดความรู้พื้นฐานในการสร้างคนเวียดนามรุ่นใหม่ในทุกๆ ด้านของชีวิต จะว่าไปแล้วตามธรรมชาติการอ่านหนังสือนับเป็นสิ่งที่นำความรู้มาสู่คนและช่วยพัฒนาความรู้ของพวกเขาเป็นขั้น ๆ เพื่อให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเข้าสู่เครือข่ายเศรษฐกิจสากลต่อไปได้

ในกรณีของการเปิดประตูสู่ภูมิภาคเอเชียและทั่วโลก เวียดนามจำเป็นต้องใช้ความพยายามมากขึ้นอีกเพื่อส่งเสริมในเรื่องจำนวนและคุณภาพแรงงานเพื่อรองรับความต้องการในปัจจุบันที่ต้องการทรัพยากรมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพสูงขึ้น (UNDP, 2001 and Nguyen Thang, 2002) กลยุทธ์สำหรับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ให้ดีขึ้นของรัฐบาลเวียดนามก็คือการสร้างวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมผ่านกิจกรรมการอ่านในทุกระดับชั้นของพลเมือง กลยุทธ์นี้ต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งในเรื่องระดับการศึกษา ภาวะเศรษฐกิจและอื่น ๆ (Vu Duong Thuy Nga, 2011)

รัฐบาลเวียดนามทราบดีว่าการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ดังนั้นกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวของเวียดนาม โดยเฉพาะกรมห้องสมุดได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาวรรณกรรมการอ่านสำหรับช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2563 ขึ้นมา รัฐบาลเองก็ยืนยันที่จะสนับสนุนกิจกรรมการอ่านทั่วประเทศเพื่อสร้างนักอ่านเวียดนามรุ่นใหม่ ๆ ขึ้นในอนาคต งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งสรุปให้ทราบถึงสถานะของกิจกรรมการอ่านและนำเสนอทางออกที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในประเทศเวียดนาม

ในการกำหนดนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการพัฒนาวรรณกรรมการอ่านในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวได้ดำเนินการสำรวจหาข้อมูลใน 12 จังหวัด/เมืองของประเทศเวียดนามเมื่อปี พ.ศ. 2553

อุทยานการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ทั่วไป : วัตถุประสงค์โดยรวมของการศึกษาค้นคว้านี้ก็เพื่อต้องการทราบท่าทีของคนที่อ่านหนังสือในแง่ของความต้องการในปัจจุบันสำหรับการอ่านหนังสือชนิดของหนังสือซึ่งเหมาะกับผู้อ่านแต่ละกลุ่มจากคนต่างระดับซึ่งอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ กันไปของประเทศ

วัตถุประสงค์พิเศษ :

- เพื่อกำหนดประเภทของหนังสือและนิตยสารที่ผู้อ่านต้องการอ่านมากที่สุด ทั้งจากนักเรียน ผู้ปกครองและผู้ใหญ่ (ผู้อ่านที่ไม่ใช่ นักเรียน) โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทของหนังสือที่ผู้อ่านแต่ละกลุ่มอยากอ่านที่สุด
- เพื่อจะได้ทราบว่าผู้คนใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และเพื่อการผ่อนคลายหรือไม่
- เพื่อประเมินบทบาทของผู้ปกครองในการกำกับดูแลเด็กในเรื่องการแสวงหาความรู้ด้านต่าง ๆ ของชีวิตโดยอาศัยการอ่านหนังสือและนิตยสาร
- เพื่อรับทราบสถานะปัจจุบันของการบริการห้องสมุดในจุดต่างๆ ของประเทศและกำหนดทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อการพัฒนา ระบบห้องสมุดที่จะทำให้ผู้คนมีโอกาสไปห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ห่างไกลของประเทศ
- เพื่อกำหนดนโยบายใหม่ในการสร้างแรงจูงใจในกิจกรรมการอ่านของสังคมเพื่อส่งเสริมชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การสำรวจนี้จัดทำขึ้นโดยกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬาและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เวียดนามเพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับประเด็นคำถามหลักของการวิจัยดังต่อไปนี้คือ อะไรเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการเพิ่มกิจกรรมการอ่านให้มากขึ้นในประเทศ และจะทำอย่างไรจึงจะช่วยให้คนทั่วไปได้ประโยชน์มากขึ้นจากนโยบายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน การจะแสวงหาคำตอบเหล่านี้ได้ต้องมีการสำรวจกรณีศึกษาทำอย่างไรเราถึงจะหาคำตอบของคำถามแต่ละประเด็น ได้สำเร็จ ก่อนอื่นคำถามที่ใช้ในการสำรวจวิจัยต้องชัดเจน หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือวัตถุประสงค์ของระเบียบวิธีวิจัยต้องแสดงให้เห็นว่าคำถามเหล่านี้ได้ถูกกำหนดขึ้นด้วยวิธีการที่เข้มงวดมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จำเป็นต้องได้ข้อมูลที่มีคุณภาพสูงและระเบียบวิธีวิจัยที่มีเหตุผล ดังนั้นการสำรวจนี้จึงวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิในระบบ ห้องสมุดตามจังหวัดต่างๆ ในประเทศ

• การสำรวจด้วยแบบสอบถามได้รวบรวมประเด็นที่เกี่ยวข้องไว้ถึง 18 ประเด็น เพื่อสอบถามนักเรียน ประเด็นอื่นๆ อีก 10 ประเด็นสำหรับสอบถามผู้ปกครองและอีก 20 ประเด็นสำหรับสอบถามผู้ใหญ่ทั่วไปตามจังหวัดต่างๆของประเทศ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา Participatory development communication (PDC) เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล กระบวนการสื่อสารนี้จะนำผู้อ่านทุกคนมาพูดคุยสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านของพวกเขา ถือเป็นกุญแจสำคัญที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการกำหนดวาระการพูดคุยสนทนาขึ้นโดยยึดฉันทามติของผู้เข้าร่วมพูดคุยเป็นหลักเพื่อลดอคติอันไม่พึงประสงค์ใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

• การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบเดิม ๆ เช่นการประชุมผู้แทนกลุ่ม การออกเยี่ยมห้องสมุดและพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม การใช้วิธีเหล่านี้แล้วแต่วัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องเป็นเรื่อง ๆ ไป

• ข้อมูล/ข่าวสารจะถูกนำมาแบ่งปันและใช้ทันทีในระดับรากหญ้าและประมวลผลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปใช้ในการจัดทำเอกสารต่อไป

ผลการศึกษาและการอภิปราย

การพิจารณาบทบาทของวัฒนธรรมการอ่านในการพัฒนาประเทศ

แม้ชาวเวียดนามจะดำรงชีพด้วยการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์มาเป็นพันๆปีก็ตามแต่ความยั่งยืนของการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะในพื้นที่ยากจนกลับถูกคุกคามโดยจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและผลกระทบเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยและพายุไต้ฝุ่นในฤดูมรสุมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม (World Bank Vietnam, 2002) เวียดนามได้ผลักดันการปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างถอนรากถอนโคนที่รู้จักกันในนาม Doi Moi มาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี 1986 และส่งผลให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่น่าประทับใจและลดปัญหาความยากจนได้อย่างรวดเร็ว (GSO, 2001) เศรษฐกิจขยายตัวใน อัตราเฉลี่ย ประมาณร้อยละ 7.0 ต่อปีนับตั้งแต่ประเทศเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลกเต็มรูปแบบในปี 2007 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของเวียดนามเป็นผลมาจากการนโยบายเปิดประเทศควบคู่ไปกับการปฏิรูปเศรษฐศาสตร์จุลภาคซึ่งทำให้

ระบบกระตุ้นเศรษฐกิจเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน (World Bank Vietnam, 1999) และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้กระจายออกไปในวงกว้างส่งผลให้ความยากจนลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด (World Bank Vietnam, 2001)

ปณิธานข้อ 5 วรค 8 ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามกล่าวว่า “วัฒนธรรมเป็นพื้นฐานทางจิตใจที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคม ไม่เพียงแต่เป็นแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจเท่านั้นแต่ยังช่วยกำหนดทิศทางของแต่ละบุคคลไปสู่ความรู้ที่สูงขึ้นและชีวิตที่ดีขึ้นอีกด้วย” ในความเป็นจริงรัฐบาลได้สนับสนุนโครงการต่างๆ มากขึ้นเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมเวียดนามให้คงอยู่เป็นมรดกทั้งของประเทศและของโลก และอนุรักษ์เทศกาลงานประเพณีดั้งเดิมที่มีอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั้งหมดในประเทศอีกด้วย

สำหรับกิจกรรมการอ่านที่มีขึ้นเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรร้อยละ 70 ของประเทศรัฐบาลใช้ความพยายามอย่างมากเพื่อที่จะช่วยให้พวกเขามีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลของนโยบายปัจจุบันของรัฐบาลเวียดนามที่ต้องการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดเทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในภาคเกษตรมากมาย โดยได้รับคำแนะนำจากสถาบันต่างๆ ในประเทศเป็นประจำทุกปี แต่ดูเหมือนว่าเทคโนโลยีเหล่านี้จะปรากฏอยู่ตามแหล่งข้อมูลของสื่อเพื่อให้ทันกวีชัยและนักเรียนอ่านเท่านั้น กลับไม่ประสบความสำเร็จในการนำไปประยุกต์ใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนเกษตรกรที่ยากจน เราจึงคิดว่าการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในหมู่เกษตรกรเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและเทคโนโลยีที่ปัจจุบันมีอยู่ในชุมชนจะได้ถูกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์มากกว่านี้ เพราะการจะเข้าไปหาข้อมูลเหล่านี้ในห้องสมุดเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองไม่ใช่เรื่องง่ายเลยสำหรับคนยากจน

ขณะที่เศรษฐกิจทั่วโลกกำลังเบ่งบาน ประเทศเวียดนามเริ่มเข้าไปเกี่ยวข้องกับแนวคิดใหม่ของเศรษฐกิจอัจฉริยะ ซึ่งหมายความว่าแรงงานที่มีความรู้และมีฝีมือจะเป็นที่ต้องการมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาโครงการการศึกษาและฝึกอบรมอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของรัฐบาลและควรจะต้องเอาเรื่องการศึกษาและการอ่านซึ่งไม่ใช่เฉพาะแต่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่แน่นอนจะมีกิจกรรมการอ่านที่หลากหลายในสังคมเข้าไปร่วมด้วย

เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมาคนเวียดนามโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านเริ่มรับรู้แล้วว่าในระยะยาวประชากรแรกพวกเขาจำเป็นต้องเรียนเพื่อลดความยากจน ไม่ปล่อยให้โชคชะตาเป็นตัวกำหนดเพราะเหตุว่ามีการศึกษาน้อยและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นพวกเขาตระหนักแล้วว่าหากพวกเขาอ่านมากขึ้นก็จะได้เรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิตมากขึ้น เช่นจะใช้ไฟฟ้าอย่างไรจึงจะปลอดภัย จะมีวิธีเพิ่มรายได้ได้อย่างไรโดยอาศัยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและทักษะที่มีประโยชน์อื่น ๆ ประชากรที่สองไม่มีใครปฏิเสธความจริงที่ว่าสภาพภูมิอากาศโลกกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อทุกประเทศและทุกครอบครัวในทางลบ การอ่านเป็นช่องทางที่ทรงประสิทธิภาพในการขยายการรับรู้ของคนในอันที่จะใช้ชีวิตบนโลกนี้อย่างสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติและโลกประชากรสุดท้ายการพัฒนาประเทศในระดับที่สูงกว่านี้ แต่ละบุคคลหรือ / และครอบครัวไม่อาจอยู่ตามลำพังได้ ดังนั้นโครงการพัฒนาชุมชนจึงเป็นความสำคัญอันดับต้น ๆ ในนโยบายของเรา โครงการการเรียนรู้ในสังคมจะสำเร็จได้จำเป็นต้องมีหนังสือและนิตยสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังกล่าว และการรณรงค์การอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากหากต้องการให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ประธานโฮจิมินห์เคยกล่าวไว้ว่า “ ถ้าประเทศใดพลเมืองน้อยคือการศึกษาประเทศนั้นก็อ่อนแอ” ท่านยังตั้งข้อสังเกตอีกด้วยว่า “การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ยาวนาน เช่นการเรียนรู้ในโรงเรียน การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการอ่านหนังสือและการเรียนรู้จากผู้อื่นในสังคมเช่นกัน”

สถานะปัจจุบันของปัจจัยที่เอื้อต่อการอ่านและความต้องการของประชาชนในประเทศเวียดนาม

ปัจจัยที่เอื้อต่อการอ่านในประเทศเวียดนาม

รัฐบาลกลางได้จัดให้มีระบบห้องสมุดลงไปยังพื้นที่ต่างๆของประเทศ ระบบได้ให้บริการจัดหาหนังสือให้ตามความต้องการของประชาชนในระดับต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำรูปแบบการให้บริการใหม่ ๆ มาใช้ ตัวอย่างเช่น การหมุนเวียน

หนังสือเพื่อเพิ่มจำนวนหนังสือในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ยากจน หรือมีการจัดตั้งตู้หนังสือ ครอบครัวยื่นในบางพื้นที่นอกจากนี้เรายังมีการติดต่อกับห้องสมุดเอกชนเพื่อขอให้ลงไปจัดกิจกรรมในพื้นที่ยากจนเพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมการอ่านในสังคมอีกด้วย รูปแบบใหม่ ๆ เหล่านี้ทั้งหมดถูกนำมาดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จากการสำรวจของกระทรวงวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวเวียดนามในปี พ.ศ. 2553 พบว่ามีจำนวนห้องสมุดสาธารณะ 17,936 แห่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัย 300 แห่ง ห้องสมุดโรงเรียน 24,746 แห่ง และห้องสมุดเฉพาะด้านอีกมากที่เป็นของกระทรวงทบวงกรมต่างๆ ระบบหอสมุดแห่งชาติประกอบด้วยห้องสมุดแห่งชาติ ห้องสมุดประจำจังหวัด และห้องสมุดประจำอำเภอกระทรวงแต่ละกระทรวงก็มีห้องสมุดเฉพาะหน่วยงาน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับงานของตนในหมู่บ้านระบบตู้หนังสือที่ใช้แทนห้องสมุดสาธารณะได้รับการจัดตั้งภายใต้การสนับสนุนของภาครัฐเพื่อนำเสนอหนังสือและนิตยสารที่จำเป็นให้กับเกษตรกรโดยเฉพาะที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป้าหมายในการทำตู้หนังสือชุมชนก็เพื่อจัดความยากจน โดยการช่วยให้คนที่ยากจนที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติพันธุ์กลุ่มน้อยได้รู้หนังสือมากขึ้น ความจริงแล้วห้องสมุดขนาดเล็กนี้ได้พัฒนาวัฒนธรรมการอ่านโดยรวมในระดับท้องถิ่นและถูกนำมาใช้เป็นส่วนขยายสำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยจัดเตรียมตำราเรียนให้กับนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าถึงหนังสือเหล่านี้ได้ทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ระบบ

ตู้หนังสือชุมชนนี้มีการนำมาใช้อย่างได้ผลและชาวบ้านก็เข้าร่วมในกิจกรรมการอ่านหนังสือมากขึ้น โรงเรียน/มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในประเทศเวียดนามต่างก็มีห้องสมุดของตัวเองโดยที่ผู้อ่านส่วนใหญ่ได้แก่นักเรียน ครูอาจารย์ และอาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่สนใจใช้เวลาอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้และปรับปรุงชีวิตด้านอื่น ๆ ที่พวกเขาไม่สามารถเรียนรู้ในห้องเรียนได้

สิ่งพิมพ์ที่ได้รับการพัฒนาทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพกิจกรรมนี้จัดขึ้นตามความต้องการของผู้อ่านและด้วยช่องทางนี้ทำให้โปรแกรมการศึกษาและฝึกอบรมต่างๆ เข้าถึงคนในสังคมอย่างทั่วถึง กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยสนับสนุนในการส่งเสริมมาตรฐานทางวัฒนธรรมของผู้คนและช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนที่ยากจนด้วยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับใช้กับธุรกิจของคน ส่วนในเรื่องการเพิ่มกิจกรรมการอ่านของคนเวียดนามรุ่นใหม่ เราได้จัดพิมพ์หนังสือให้มีความหลากหลายขึ้น

และเหมาะสมกับวัยเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมทางหนังสือที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดการพัฒนาคนรุ่นนี้ว่าเป็นธรรมชาติ

เป็นที่น่าสนใจว่าชาวเวียดนามเองก็ตระหนักดีว่าหนังสือมีบทบาทในการช่วยพัฒนาส่วนบุคคลด้วย ประชาชนอยากเลือกอ่านหนังสือและนิตยสารที่มีคุณภาพสูง จากผลของการสำรวจพบว่าครอบครัวเวียดนามเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่มีตู้หนังสือในบ้าน และประชาชนร้อยละ 25 ใช้เวลาหนึ่งชั่วโมงสำหรับการอ่านหนังสือ

อย่างไรก็ตามกิจกรรมการอ่านในประเทศยังคงอ่อนด้อย ตัวอย่างเช่นเราตระหนักดีว่าการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านเป็นสิ่งที่สำคัญมากแต่เราเพิ่งจะเริ่มต้นทำให้มันเหมาะสมเท่านั้น จำนวนหนังสือต่อประชากรหนึ่งคนยังอยู่ในระดับต่ำชาวบ้านในพื้นที่ห่างไกลเข้าถึงทรัพยากรสื่อโดยเฉพาะห้องสมุดอย่างมาก ห้องสมุดตามโรงเรียนเองก็มีปริมาณหนังสือและนิตยสารน้อย อีกทั้งคุณภาพการบริการที่ต่ำ

การใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือในสังคม

พลเมืองเวียดนามจะวุ่นวายอยู่กับการทำงานตลอดเวลาแม้ในยามว่างหลังจากทำงานอย่างหนักมาตลอดทั้งวันก็ตาม กระนั้นพวกเขาก็ยังอยากใช้เวลาว่างหาความรู้ด้วยการอ่านหนังสือด้วยจุดประสงค์ที่แตกต่างกันไป ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นการใช้เวลาว่างของนักศึกษาและผู้ใหญ่ที่เ็นดีอ่านหนังสือหรือหาความรู้จากสื่ออื่น ๆ จากผลของการสำรวจพบว่านักเรียนร้อยละ 59 ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ ร้อยละ 30 หาความรู้ด้วยตนเองและร้อยละ 42 ไปเรียนพิเศษเพิ่มเติม ดูเหมือนนักเรียนอยากหาความรู้ด้วยการไปเรียนเพิ่มเติมมากกว่า ผลการสำรวจยังพบอีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช่คนเรียน (ผู้ใหญ่) ร้อยละ 56.8 ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือ เป็นความจริงที่ปัจจุบันความต้องการหนังสืออ่านของคนเวียดนามอยู่ในระดับสูงทั้งในแง่ของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและเพื่อความบันเทิง คนธรรมดาทั่วไปที่วัน ๆ ต้องทำงานหนักหาเลี้ยงชีพเป็นเวลาหลายชั่วโมงมักจะหมดแรงหลังเลิกงานจึงชอบดูโทรทัศน์มากกว่าเพราะเป็นวิธีที่ง่ายและสะดวกที่สุดในการรับข้อมูลข่าวสารและเพื่อผ่อนคลาย

ตารางที่ 1 : การใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของนักเรียนและผู้ใหญ่

กิจกรรมการอ่าน		ร้อยละ (%)
กลุ่มนักเรียน		
1	อ่านหนังสือ	59
2	เรียนด้วยตัวเอง	30
3	เรียนพิเศษเพิ่มเติม	42
4	ไม่อ่านหนังสือ*	60
กลุ่มที่ไม่ใช่ นักเรียน (ผู้ใหญ่)		
5	อ่านหนังสือ	56.8
6	คู่มือ	35
7	เรียนด้วยตัวเอง	20
8	คู่มือทบทวน และ/หรือ วีดีโอ	43
9	ทำกิจกรรมอื่นๆ**	68

หมายเหตุ : *ทำงานบ้านช่วยพ่อแม่ เล่นเกม, ดูทีวีและ / หรือวีดีโอ กิจกรรมชมรม ท่องเว็บและทำอย่างอื่นที่ชอบ

**และทำอย่างอื่นที่ชอบ เล่นเกม ท่องเที่ยว กิจกรรมชมรมและอื่น ๆ

อาจพูดได้ว่าการดูโทรทัศน์และท่องเว็บในบางกรณีที่น่าสนใจกว่าการอ่านหนังสือโดยเฉพาะสำหรับคนยากจนและคนทำงานในกลุ่มคนที่ต่างสถานะกันกลุ่มคนที่เป็นนักอ่านกลุ่มหลักของห้องสมุดขนาดใหญ่ในแต่ละจังหวัดยังเป็นนักเรียนและนักศึกษา นักวิจัยในสาขาต่างๆ แต่สำหรับคนธรรมดาทั่วไป ยังมีจำนวนไม่มาก

ความต้องการหนังสือที่แตกต่างกันในกลุ่มคนที่มีสถานะต่างกัน

คำตอบหนึ่งที่เราคิดว่าจะได้จากการสำรวจนี้ก็คือหนังสือประเภทใดที่นักเรียนและผู้ใหญ่ชอบอ่านมากที่สุด เพราะเป็นประเด็นสำคัญมากสำหรับการพัฒนา นโยบายห้องสมุดและข้อห่วงใยต่างๆเกี่ยวกับวัฒนธรรมการอ่านให้ดีขึ้นเราได้ตั้งสมมุติฐานว่านโยบายวัฒนธรรมการอ่านขึ้นอยู่กับความต้องการหนังสือในปัจจุบันของผู้อ่านที่มาจากกลุ่มต่างๆ หากเราหาคำตอบในเรื่องนี้ได้เราก็สามารถจัดหาหนังสือ

ที่มีคุณภาพดีให้คนเหล่านี้และดำเนินโครงการกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมได้ต่อไป เรายังตระหนักดีว่านักเรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดทางการศึกษาสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะยาวมีแนวโน้มว่านักเรียนอยากอ่านหนังสือและนิตยสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ต่างๆ ที่พวกเขาได้เรียนรู้จากโรงเรียนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากตาราง 2 ที่แสดงว่ามีนักเรียนร้อยละ 22 ที่อ่านหนังสือพิเศษซึ่งเกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน วัตถุประสงค์ก็มีใช้เพื่อต่อยอดความรู้เท่านั้นแต่เพราะอยากได้คะแนนสอบดีขึ้นด้วย เห็นได้ชัดว่าแม่ในยามว่างนักเรียนก็ยังอยากอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับวิชาที่ตนเรียนเพื่อหวังได้คะแนนสอบปลายภาคดีขึ้น ในทางกลับกันนักเรียนประมาณร้อยละ 70 ที่มาจากครอบครัวเกษตรกรและมีฐานะยากจนต่างตระหนักดีว่าหากพวกเขาสำเร็จการศึกษาด้วยคะแนนสูงๆ พวกเขาจะมี โอกาสดีที่จะเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยและหางานในเมืองทำได้ในอนาคตซึ่งจะทำให้เขาสามารถหลุดพ้นจากชีวิตการเป็นเกษตรกร ที่ต้องทำงานหนักได้ประการสุดท้ายในการรณรงค์เรื่องการอ่านเราได้รับการสะท้อนที่น่ายินดีเรื่องหนึ่งของประชาชนว่าทั้งนักเรียนนักศึกษาและผู้ปกครองต่างต้องการหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียน เช่นตำราเรียนและหนังสือ หรือและนิตยสารอื่น ๆ ที่จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงความรู้ขั้นพื้นฐานของพวกเขา ขณะที่กลุ่มผู้ใหญ่/ไม่ใช่นักเรียนชอบอ่านหนังสือและนิตยสารเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม กีฬาและอื่น ๆ ยังเป็นความจริงอีกด้วยที่ว่าพ่อแม่ของนักเรียนมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการกำชับให้ลูกๆ หลานๆ ของตนหาความรู้และประสบการณ์ชีวิตต่างๆ โดยการอ่านจากหนังสือและนิตยสาร

อุทยานการเรียนรู้

ตาราง 2 : ความต้องการหนังสือของนักเรียน ผู้ปกครองและผู้อ่านที่ไม่มีชั้นนักเรียน (ผู้ใหญ่)

ประเภทของหนังสือ		ร้อยละ %
กลุ่มนักเรียน		
1	วิทยาศาสตร์เบื้องต้น	19
2	หนังสือพิเศษเกี่ยวกับวิชาที่เรียน	22
3	หนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวเก่าๆ	11
4	หนังสือเกี่ยวกับเรื่องความรัก	10
5	หนังสือเกี่ยวกับนักสืบ	9
6	อื่นๆ *	29
คำตอบของผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านของเด็ก		
6	หนังสือเกี่ยวกับเรื่องราวเก่าๆ	28
7	หนังสือพิเศษเกี่ยวกับวิชาที่เรียน	20
8	หนังสือประวัติศาสตร์	11
9	วิทยาศาสตร์เบื้องต้น	9
10	อื่นๆ **	32
คำตอบของกลุ่มที่ไม่มีชั้นนักเรียน (ผู้ใหญ่)		
11	หนังสือเกี่ยวกับชีวิตในครอบครัว	18
12	หนังสือการเมืองและสังคม	16
13	หนังสือวรรณกรรมและศิลปะ	22
14	ตำราเรียน	10
15	วิทยาศาสตร์เบื้องต้น	12
16	อื่นๆ ***	22

* หนังสือที่มีเนื้อหา เล่าเรื่องด้วยภาพ เรื่องสายลับ เรื่องความรัก กังฟู และบุคคลที่มีชื่อเสียง

** หนังสือที่มีเนื้อหา เชิงประวัติศาสตร์ บุคคลที่มีชื่อเสียง เล่าเรื่องด้วยภาพ และกังฟู

*** หนังสือที่รวมเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กีฬาและเศรษฐกิจ

ตาราง 2 ยังชี้ให้เห็นอีกด้วยว่าผู้ใหญ่อยากจะอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับวรรณคดี และศิลปะ ชีวิตในครอบครัว การเมืองและสังคม โดยคิดเป็นร้อยละ 22, 18 และ 16 ตามลำดับ ในขณะที่มีผู้ใหญ่เพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่อยากจะอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์เบื้องต้น

คุณภาพของหนังสือและนิตยสารจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเพิ่มเติมทั้งเนื้อหา และประเภทให้มีความหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการในปัจจุบันของผู้่านทุกระดับ ทุกพื้นที่และทุกวัย จริงอยู่ที่ในบางกรณีหนังสือและนิตยสารเป็นแค่การสนองตอบความชอบตามปกติมิได้เกี่ยวพันกับความลึกซึ้งของจิตวิญญาณ ความจริงข้อนี้เป็นเบาะแสสำหรับการปรับปรุงนโยบายวัฒนธรรมการอ่านเพื่อกำหนดทิศทางของผู้อ่านให้ไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้นและมีความหมาย สำหรับข้อห่วงใยอื่น ๆ ในการสนับสนุนให้หนังสือมีคุณภาพสูงขึ้น ได้แก่เรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ที่น่าจะต้องได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพกว่านี้ในทางปฏิบัติ

บทบาทของพ่อแม่ในการกระตุ้นการอ่านหนังสือของเด็ก

ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการกระตุ้นให้บุตรหลานอ่านหนังสือ และถือว่าเป็นคุณลักษณะพิเศษประการหนึ่งของกิจกรรมการอ่านในสังคมเวียดนาม

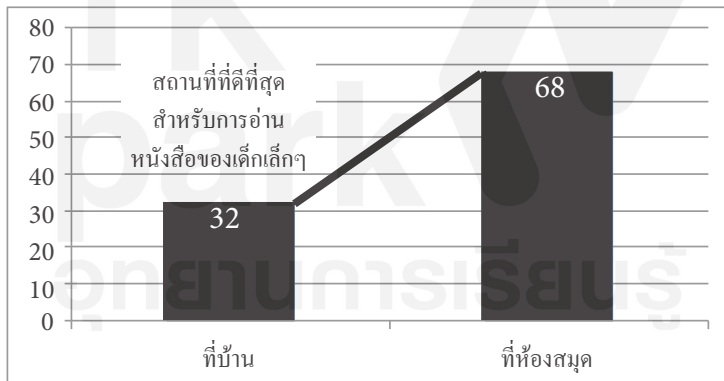
ตาราง 3 : การดูแลเอาใจใส่เรื่องการอ่านหนังสือของนักเรียน โดยผู้ปกครอง

ระดับความดูแลเอาใจใส่	ร้อยละ %
บ่อย	78
ไม่ดูแลเลย	6
ดูแลเป็นบางครั้ง	16

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองร้อยละ 78 ดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนอ่านหนังสืออยู่บ่อยๆ อาจพูดได้ว่าผู้ปกครองอยากใช้วิธีบังคับให้เด็กเรียนมากขึ้นโดยหวังให้เด็กทำคะแนนให้สูงเท่าที่จะเป็นไปได้ ในบางกรณีพ่อแม่ไม่ชอบให้เด็กอ่านหนังสืออื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวกับวิชาที่โรงเรียนสอนด้วยซ้ำไป ทำให้เด็กเกิดความกดดันในการเรียนเพื่อให้ได้คะแนนสูงๆ จนดูเหมือนว่านักเรียนบางคนไม่สามารถกำหนดชีวิตของตนได้

ในส่วนของผู้ปกครองของนักเรียนตอบเกี่ยวกับกิจกรรมการอ่านของเด็กๆ พบการยืนยันจากผู้ปกครองว่ามีเด็กร้อยละ 20 ที่อ่านหนังสือพิเศษเกี่ยวกับวิชาที่เรียน (ตาราง 2) ข้อมูลดังกล่าวต่ำกว่าที่กลุ่มเด็กตอบ รูปที่ 1 ซึ่งให้ เห็นว่ามีผู้ปกครองร้อยละ 68 ที่อยากให้บุตรหลานของตนชอบอ่านหนังสือและนิยายที่ห้องสมุดและมีเพียงร้อยละ 32 อยากให้พวกเขาเด็กๆ อ่านหนังสืออยู่กับบ้าน

รูปที่ 1 : ความเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องสถานที่ที่คิดว่าดีที่สุดสำหรับการอ่านหนังสือของเด็ก (%)



บางแง่มุมของการให้บริการห้องสมุด

บริการห้องสมุดมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในการกระตุ้นกิจกรรมการอ่านในสังคม เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่ามีผู้อ่านร้อยละ 43 ที่บอกว่าเวลาทำการของห้องสมุดไปตรงกับเวลาเรียนที่โรงเรียน

ตาราง 4 : ความเห็นจากผู้อ่านเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของห้องสมุด

ประเด็น		สาเหตุ และ/หรือ ประเด็นย่อยอื่นๆ	ร้อยละ %
1	ความยากในการหาหนังสือ	เวลาเปิดบริการของห้องสมุดตรงกับเวลาเรียนที่โรงเรียน	43
2		ไม่รู้วิธีค้นหาหนังสือในห้องสมุด	27
3		ห้องสมุดมีหนังสือน้อย	30
4	วิธีค้นหาหนังสือในห้องสมุด	เลือกจากบัตรหนังสือ	24
5		เลือกจากชั้นหนังสือ	44
6		เลือกจากแคตตาล็อก	11
7		เลือกจากรายชื่อในคอมพิวเตอร์	21
8	ความคาดหวังการบริการที่ดี	ความหลากหลายของหนังสือในห้องสมุด	35
9		ขยายเวลาให้บริการในแต่ละวันให้ยาวขึ้น	29
10	ชั้นของห้องสมุด	ความช่วยเหลือที่ดีจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุด	16
11		ต้องการคำชี้แนะเพิ่มเติมในการค้นหาหนังสือ	16
12	ข้อเสนอแนะเพื่อให้บริการห้องสมุดดีขึ้น	ความเห็นอื่นๆ	4
13		เพิ่มเวลาการให้บริการห้องสมุด	14
14		ให้มีหนังสือและนิตยสารมากกว่านี้เพื่อ	32
		สนองตอบผู้อ่านประเภทต่างๆ	
15		ความหลากหลายของหนังสือที่ให้บริการ	18
14		ภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นควรขยายการลงทุนเพื่อซื้อหนังสือและนิตยสารให้กับห้องสมุดอำเภอ และชุมชน	17
15		ขอความช่วยเหลือจากผู้บริจาคและห้องสมุดเอกชน เพื่อสนับสนุนและให้บริการห้องสมุดขนาดเล็กยืมหรือ ตู้หนังสือสำหรับพื้นที่ยากจน รวมทั้งการบริจาคหนังสือและนิตยสาร และสถานที่สำหรับ	16

นักเรียนเผชิญอุปสรรคอย่างมากกับการไปห้องสมุดและเราจำเป็นต้องจัดอุปสรรคเหล่านั้นโดยการปรับเวลาทำการห้องสมุดทันที นอกจากนั้นตาราง 4 ยังชี้ให้เห็นอีกว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 30 ที่บ่นเรื่องปริมาณหนังสือในห้องสมุดซึ่งมีน้อย

บทบาทของห้องสมุดชุมชนในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านของกลุ่มชาติพันธุ์

เป็นความจริงที่เกษตรกรและผู้ใช้แรงงานในประเทศคิดเป็นร้อยละ 80 ของประชากรในเวียดนามทั้งหมดเกษตรกรที่ยากจนที่สุดมักจะอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่สูง คนเหล่านี้ต้องประสบภาวะยากลำบากในการพัฒนาผลผลิตเนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่ซับซ้อนและภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เราสันนิษฐานว่าอุปสรรคทางวัฒนธรรมเป็นตัวขวางกั้นเราในการที่จะเข้าไปส่งเสริมกิจกรรมการอ่านสำหรับคนเหล่านี้ประเทศเวียดนามมีชาติพันธุ์กลุ่มน้อยอยู่ 53 กลุ่มรัฐบาลได้ทุ่มงบประมาณเพื่อช่วยบรรเทาความยากจนของพวกเขาโดยการนำความรู้ด้านเทคโนโลยีต่างๆ ที่เหมาะสมเข้าไปสอน อย่างไรก็ตามอุปสรรคทางวัฒนธรรมนี้น่าจะหมดไปเมื่อผู้คนที่อาศัยอยู่ตามชุมชนชาติพันธุ์กลุ่มน้อยเหล่านี้ค่อยๆ เข้าถึงสื่อทั้งในและต่างประเทศและโครงการพัฒนาชนบทอื่นๆ ที่มุ่งลดปัญหาความยากจนรอบๆ พื้นที่ดังกล่าว ดังนั้นการพัฒนากิจกรรมการอ่านจึงเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชนกลุ่มน้อย ในทางกลับกันเป็นที่แน่ชัดว่าหากเราต้องการให้เทคโนโลยีที่นำไปมีความยั่งยืนจำเป็นต้องมีคนเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์เข้าไปด้วยและการอ่านเป็นเครื่องมือที่ทรงอำนาจที่จะทำให้พวกเขาเปิดรับและนำเทคโนโลยีไปปรับใช้ดังนั้นเราจึงต้องคำนึงถึงอุปสรรคทางวัฒนธรรมด้วยในยามที่กำลังหาทางออกในการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในพื้นที่ห่างไกลซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาติพันธุ์กลุ่มน้อย

ในแง่ของสภาพเศรษฐกิจคนเหล่านี้ดำรงชีวิตอยู่ด้วยการทำกสิกรรมและป่าไม้พวกเขามีการศึกษาน้อยและไม่สามารถซื้อหนังสือหรือ/และนิตยสารมาอ่านเป็นประจำทุกวันได้ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านรวมถึงการกำหนดนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้าง

วัฒนธรรมการอ่านอันจะนำไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้นและทำให้ประเทศชาติมีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป

ห้องสมุดสาธารณะได้รับความนิยมนมากในเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทที่เกษตรกรผู้ยากไร้ต้องการหนังสืออ่านเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะรับรู้ถึงโอกาสในการพัฒนา ในช่วงที่เราทำการสำรวจครั้งนี้เราได้รับเสียงสะท้อนจากชาวบ้านว่าควรจะทำกรปรับปรุงห้องสมุดในด้านใดบ้าง ร้อย ละ 32 ของผู้ตอบแบบสอบถามอยากได้หนังสือและนิตยสารหลากหลายประเภทกว่านี้ และร้อยละ 14 อยากให้เพิ่มเวลาทำการของห้องสมุด ขณะที่ร้อยละ 17 ต้องการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่านี้ และร้อยละ 18 อยากให้การบริการมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่ยากลำบากของเกษตรกร ปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาทำให้เห็นว่าหากจะพัฒนากิจกรรมกิจกรรมการอ่านให้ได้ผลสัมฤทธิ์จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มเติมจากรัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อปรับปรุงห้องสมุดสาธารณะให้ดีขึ้น

การณรงคัวัฒนธรรมการอ่านสำหรับการจัดกิจกรรมหนังสือที่เหมาะสมในปี พ.ศ. 2553-2554

การสร้างวัฒนธรรมการอ่านที่เหมาะสมเป็นหนึ่งในยุทธวิธีของรัฐบาลเวียดนามในการพัฒนาความรู้และทักษะอื่นๆ ของประชาชนเพื่อให้พวกเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบันเราได้ทำการณรงคัเรื่องการอ่านในทุกจังหวัดของประเทศโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะกระตุ้นประชาชนให้ตระหนักถึงบทบาทของการอ่านว่าช่วยในเรื่องของการพัฒนาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ชุมชนไปจนถึงประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยขจัดความยากจนในพื้นที่ชนบท เพิ่มรายได้ให้ดีขึ้นในพื้นที่แถบกลาง และเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นในเขตอุตสาหกรรมบางแห่ง ตลอดจนระยะเวลาของการณรงคั ทั้งบรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในส่วนกลางและท้องถิ่น และผู้กำหนดนโยบายได้รับทราบถึงความต้องการของประชาชนในปัจจุบันทั้งในเรื่องจำนวนและประเภทของหนังสือและนิตยสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รับทราบว่ามีหนังสือประเภทใดเหมาะกับคนกลุ่มใด

เป้าหมายหลักอีกเรื่องหนึ่งของการวิจัยก็คือเพื่อให้ทราบถึงสถานะปัจจุบันของระบบบริการห้องสมุดในจังหวัดต่างๆของประเทศและหาทางปรับปรุงแก้ไขทั้งในระดับต้นและระยะยาวเพื่อพัฒนาระบบห้องสมุด ให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบทห่างไกลมีโอกาสไปห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือได้ง่ายขึ้น ระหว่างการรณรงค์ได้มีการจัดเทศกาลหนังสือขึ้นในหลายๆ จังหวัดทั้งที่กรุงฮานอยและเมืองอื่น ๆ ทำให้เป็นโอกาสนำผู้อ่าน นักเขียน สำนักพิมพ์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐมาร่วมพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงข้อสงสัยต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมการอ่าน (Vu Duong Thuy Nga, 2010 a) ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากไม่เพียงแต่ในเรื่องการปรับปรุงการให้บริการห้องสมุด แต่ยังช่วยให้ได้รับข้อมูลพื้นฐานและเอกสารเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายเพื่อจัดทำกฎหมายห้องสมุดที่น่าเอานโยบาย “Doi Moi” ของรัฐบาลเข้าไปผนวกด้วย

ทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมเพื่อปรับปรุงกิจกรรมการอ่านและการบริการห้องสมุด

ตามนโยบายของรัฐบาลเวียดนามในปัจจุบัน มีประเด็นที่ควรให้ความสนใจอีกมากซึ่งควรจะมีไปยังการหาวิธีการเพิ่มเติมหรือทางเลือกอื่นในการนำวัฒนธรรมการอ่านมาเป็นเครื่องมือหลักเพื่อนำความรู้และทักษะแรงงานอื่น ๆ ไปสู่ประชาชนให้ดีกว่านี้ (Vu Duong Thuy Nga, 2010 b) วิธีการหนึ่งก็คือการจับคู่ นโยบายการอ่านใหม่ให้สอดคล้องกับสภาวะการอ่านที่มีอยู่เดิมแล้วในท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับทางออกที่เหมาะสมของปัญหามีดังต่อไปนี้ :

(i) การพัฒนากิจกรรมการอ่านเพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนในประเทศเวียดนามนั้น สิ่งสำคัญที่สุดที่ต้องดำเนินการคือเรื่องของระบบห้องสมุดซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากภาครัฐทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้น จำเป็นต้องมีนโยบายที่เหมาะสมมากกว่านี้ในการที่จะสนับสนุนกิจกรรมการอ่านและโดยเฉพาะในการจัดทำโครงการให้บริการห้องสมุดและนโยบายพัฒนาห้องสมุดเพื่อให้สอดคล้องและเอื้อต่อทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่แล้ว เช่น บรรณารักษ์ เพื่อที่จะจัดหาหนังสือและสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้

มากขึ้นและมีคุณภาพสูงขึ้นให้กับผู้อ่านในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศได้สำเร็จ

(ii) มุ่งเน้นการรณรงค์ระยะยาวเพื่อสร้างวัฒนธรรมการอ่านและเพื่อให้เกิดความตระหนักว่าการอ่านของประชาชนเวียดนามในทุกระดับชั้นมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิต หน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นและกรมห้องสมุดของกระทรวงวัฒนธรรม การกีฬา และการท่องเที่ยว จำเป็นต้องให้ความร่วมมือกันสนับสนุนการจัดเทศกาลหนังสือเป็นประจำทุกปี

(iii) ให้นักเรียนและนักศึกษาได้รู้ว่าการอ่านมีบทบาทและเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการส่งเสริมการศึกษาของพวกเขาและควรจัดให้มี e-books และสื่ออื่นๆ ให้นักเรียนนักศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งในโรงเรียนและตามที่สาธารณะอื่น ๆ

(iv) นโยบายอันดับแรกของเราต้องมุ่งขยายการลงทุนเพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุดทั่วประเทศและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการข้อมูลข่าวสารของประเทศผ่านสื่อในรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น

(v) ปรับปรุงคุณภาพของหนังสือและนิตยสารของสำนักพิมพ์ทั้งหมดทั่วประเทศทั้งในแง่เนื้อหาและประเภทให้มีความหลากหลายอันจะเป็นการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านในระยะยาว

(vi) ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการจัดส่งข้อมูลเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับผู้อ่านในยุคปัจจุบัน

(vii) การกระตุ้นนักลงทุนให้จัดสร้างห้องสมุดเอกชนเพื่อให้เกิดการบริการที่หลากหลายในส่วนต่างๆ ของประเทศก็เป็นหนึ่งในความสำคัญอันดับต้นๆ ในนโยบายของเรา

(ix) การนำระบบห้องสมุดของประเทศเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายทั่วโลกและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในทุกด้านของการบริการห้องสมุดเป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาห้องสมุดของประเทศ

บทสรุป

- คนเวียดนามมีความต้องการสูงในแง่ของสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการอ่าน เช่น ปริมาณและคุณภาพของหนังสือและนิตยสารและห้องสมุดที่ดี
- แม้ว่ารัฐบาลจะได้เพิ่มงบประมาณเพื่อการปรับปรุงระบบห้องสมุดและกิจการการอ่านอันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของพลเมืองทุกระดับชั้นแล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบห้องสมุดและการบริการทั้งในแง่ของสิ่งความอำนวยความสะดวกและทรัพยากรบุคคล
- การขยายกิจการการอ่านให้มากขึ้นเป็นการขยายความรู้พื้นฐานและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเพื่อมุ่งไปสู่การสร้างคนเวียดนามรุ่นใหม่ั่นเอง การอ่านยังมีส่วนสนับสนุนนโยบายการพัฒนาประเทศฉบับใหม่ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2563 ซึ่งมีเป้าหมายจะทำให้ประเทศเวียดนามเป็นประเทศอุตสาหกรรมอีกด้วย

อุทยานการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

General Statistical Office of Vietnam – GSO 2001. Statistical Yearbook, 2001.

World Bank Vietnam. 1999. Vietnam’s Attacking Poverty. Vietnam Development Report (VDR) 2000, November 1999

World Bank Vietnam. 2002. Taking Stock, May 2002

World Bank Vietnam. 2001. Implementing Reforms for Faster Economic Growth and Poverty Reduction

UNDP. 2001 Living Standards During and Economic Boom. Edited by Dominique Haughton, Jonathan Haughton, Nguyen Phong, Statistical Publishing House. Hanoi, December 2001

Nguyen Thang. 2002. “A Note on Goods and Labour Mobility in Vietnam”. Mimeo. April 2002

Vu Duong Thuy Nga. 2011. Making reading culture prosper and the appropriate solutions for promoting citizen’s cultural standard and professional labor in Vietnam. Nhan Dan Daily Newspaper April 2011.

Vu Duong Thuy Nga. 2010 a. How can promote reading culture in Hanoi. Vietnam Library Journal

Vu Duong Thuy Nga. 2010 b. Consideration of proper solutions for promoting reading culture in Vietnam. Information & Documentation Journal

ⁱ แปลจาก The development of book reading activity for promoting better life of citizen in Vietnam รายงานวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2554 Thailand Conference on Reading 2011 จัดโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2554

ปัจจัยส่งเสริมคนไทยให้มีวัฒนธรรมการอ่าน

อรศรี งามวิทย์พงศ์

1. บทนำ : คนไทยไม่รักการอ่าน

“คนไทยไม่รักการอ่าน” เป็นรายงานทางสังคมที่เรามักจะได้ยินได้ทราบกันอยู่อย่างต่อเนื่องทางสื่อต่าง ๆ มานานนับทศวรรษ ผลสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ใน พ.ศ.2546 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตามความต้องการของรัฐบาล เพื่อหาข้อมูลพื้นฐานในเรื่องการอ่านหนังสือพบว่า ประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไปจำนวน 57.8 ล้านคน เป็นผู้อ่านหนังสือ 35.4 ล้านคน คิดเป็น 61.2% และผู้ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน คิดเป็น 38.8% (มติชน ,2546) ต่อมารายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ.2551 ระบุว่าคนไทยใช้เวลาการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียน-นอกเวลาทำงาน เฉลี่ยวันละ 39 นาที (สำนักงานสถิติแห่งชาติ,2551) ในปี 2552 รัฐบาลจึงประกาศอย่างมุ่งมั่นให้ “การอ่าน” เป็นวาระแห่งชาติ ที่จะต้องดำเนินการกันอย่างจริงจัง อันที่จริงแล้ว ในระหว่างทศวรรษที่ผ่านมา นับจากหลังการปฏิรูปการศึกษาในปี 2542 แล้ว หน่วยงานของรัฐและเอกชน หรือแม้แต่องค์กรธุรกิจ ก็ให้ความสำคัญและเข้ามาสนับสนุนการอ่านกันอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ดูเหมือนว่าคนรักการอ่าน ยังเป็นเรื่องของคนส่วนน้อย เป็นโจทย์สังคมที่ยังแก้ไม่ออก และทำท่าว่าจะแก้กันไม่ง่ายเสียด้วย

บทความนี้จะนำเสนอความรู้และความคิดเห็นที่ผู้เขียน ได้จากการวิจัยว่า หากจะส่งเสริมให้คนไทยรักการอ่าน โดยเฉพาะอ่านกันในระดับที่เรียกกันว่าเป็นวัฒนธรรม คืออยู่ในวิถีชีวิตนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยอะไรบ้างมาเกื้อกูล โดยนิยามของผู้ศึกษาต่อคำว่า “วัฒนธรรมการอ่าน คือ พฤติกรรม

¹ เรียบเรียง-ปรับปรุงจากผลการวิจัย โดย อรศรี งามวิทย์พงศ์ กนิษฐา ปวีระโชธิน กนกวรรณ แซ่จิ่ง “โครงการศึกษาปัจจัยที่เอื้อและที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน : กรณีศึกษาแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน” สนับสนุนโดยแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์สุขภาพ (สสส.) ดำเนินการวิจัยโดย : โครงการติดตามและประเมินภายในแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน – สถาบันการจัดการแบบองค์รวม , 2553

การอ่านอย่างต่อเนื่องจนเป็นนิสัยของบุคคล ในทุกพื้นที่ของวิถีการดำเนินชีวิต (อาชีพ การงาน การพักผ่อนบันเทิง การหาความรู้-ปัญญาญาณ การสื่อสาร ฯลฯ) โดยผู้อ่าน รู้สึกเห็นคุณค่าและเห็นคุณประโยชน์จากการอ่าน จนเกิดการ ถ่ายทอดและส่งเสริม สนับสนุนการอ่านไปสู่ผู้อื่น” และคำว่า “การอ่าน” ที่ผู้เขียนกล่าวถึงในบทความนี้มีใช้ เพียงการอ่านออกหรืออ่านหนังสือได้แต่หมายถึงการอ่านที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดแบบต่าง ๆ ของผู้อ่าน อาทิ จินตนาการ การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์การ ตีความ ฯลฯ เพราะมีแต่การอ่านแบบนี้เท่านั้น จึงจะสร้างคน สร้างชาติสร้างและอนาคต ของสังคมไทยได้

2. ย้อนหลังการเคลื่อนไหว ทำคนไทยให้รักการอ่าน

จากการทบทวนวรรณกรรมในการวิจัยพบว่ากระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทเป็นกลไกหลักสำคัญในการส่งเสริมการอ่าน เนื่องจากการอ่านเป็นเรื่อง ที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ คนไทยอ่านออกเขียนได้ทุกคนและใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาเรียนรู้ระดับสูงต่อไป ในทศวรรษที่ผ่านมากระทรวงศึกษาฯระบุว่าสามารถแก้ปัญหาการอ่านออกเขียนได้ ของคนไทยทั้งประเทศได้สำเร็จ แต่สิ่งที่ต้องทำและจำเป็นอย่างยิ่ง คือจะอย่างไรให้ คนไทยมีการอ่านหนังสือมากขึ้น

ปีพ.ศ. 2542 เป็นปีแห่งการเริ่มต้นอย่างจริงจังของภาครัฐที่จะสร้างเสริมให้ คนไทยมีนิสัยรักการอ่านอันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาแนวทางส่งเสริม การอ่านของกระทรวงศึกษาธิการมีลักษณะดำเนินการเป็นแผนงาน-โครงการไปใน แต่ละปี อาทิ

- 1) แผนส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสู่เด็ก เยาวชน และ ประชาชนทั่วไป
- 2) แผนส่งเสริมปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีโครงการส่งเสริมสนับสนุนการ ศึกษา พัฒนาบริการจัดการห้องสมุด สนับสนุนสร้างเครือข่ายแกนนำ พัฒนาห้องสมุดมีชีวิต และส่งเสริมพัฒนาห้องสมุดประชาชนและแหล่งเรียนรู้
- 3) แผนภาคีประชาสามัคคีส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนอกจากกระทรวงศึกษาฯ แล้ว ในปี 2548 รัฐบาลได้ตั้งหน่วยงานพิเศษขึ้น ใหม่ คือ

สำนักงาน อุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ภายใต้สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมการอ่าน การคิด และการแสวงหาความรู้ โดยการสร้างห้องสมุดมีชีวิต เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่ทันสมัย การเคลื่อนไหวสำคัญเพื่อทำให้คนไทยรักการอ่านอีกกิจกรรม เกิดในปี 2549 เมื่อหน่วยงานรัฐ-เอกชน ทั้งในภาครัฐกิจและองค์กรพัฒนาเอกชน รวม 32 องค์กร ในนาม “เครือข่ายหนังสือเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว” ได้รวมตัวกันเพื่อร่วมผลักดันยุทธศาสตร์หนังสือเพื่อเด็ก 4 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การกระจายหนังสือให้เข้าถึงเด็ก, การณรงค์ให้เกิดความต้องการและพฤติกรรมการอ่าน, การส่งเสริมให้มีหนังสือที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสมและการปกป้องเด็กจากสื่อที่เป็นภัยและจัดอุปสรรคการอ่านของเด็ก การผลักดันของเครือข่ายนี้เอง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในปี 2552 คือกระทรวงศึกษาฯ ได้ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นมีการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้กำหนดการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 และกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการอ่านขึ้น ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่

- 1) การพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถในการอ่าน
- 2) การพัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่าน
- 3) การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน

โดยกำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศ มีคณะกรรมการอ่านเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานส่งเสริมการอ่าน

3. ใคร-ทำอะไร อย่างไรให้เกิดวัฒนธรรมการอ่าน

กล่าวในด้านรูปแบบวิธีการของการส่งเสริมคนไทยให้รักการอ่านแล้วพบว่า ในระยะแรกของกระทรวงศึกษาธิการจะเน้นที่เด็กนักเรียนในระบบโรงเรียนตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายกลไกที่ใช้ในการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการอ่านจึงเป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนไปสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ในปี 2548 ได้ขยายกลุ่มเป้าหมายกว้างขึ้นเข้าสู่สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาและการศึกษานอกระบบมีการตั้งห้องสมุดบริการประชาชน ภายใต้การดูแลของกรมการศึกษานอกระบบและการ

ศึกษาตามอรรถาธิบาย(กศน.)กลไกที่ใช้ส่งเสริมการอ่านขยายสู่กลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ สถานศึกษาในระดับอาชีวศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ในกระบวน กิจกรรมตาม แผนกลยุทธ์ที่อยู่ภายใต้การดูแลกำกับของหน่วยงานกลางคือสำนักปลัดกระทรวงศึกษาฯ เรื่อยมาจนถึงปี 2552 จึงมีการจัดโครงสร้างขึ้นมารองรับแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อ การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นผู้ดูแล

สำหรับแนวทางส่งเสริมในระยะแรกมุ่งไปที่การสร้างกิจกรรมอันจะส่งเสริม การอ่านโดยตรง เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น โดยใช้โรงเรียนเป็นตัวขับเคลื่อนสร้างกิจกรรมภายในโรงเรียน ให้นักเรียนรักการอ่าน และ ใช้วิชาเรียนที่อยู่ในโรงเรียนเป็นกระบวนการในการส่งเสริมการอ่าน เช่น การจัดเวลา อ่านหนังสือร่วมกันทั้งโรงเรียนกำหนดเวลาอ่านหนังสือร่วมกันทุกคน ในเวลาเดียวกัน 15 นาที โดยอาจปฏิบัติทุกวัน หรือเป็นบางวันก็ได้ตามความเหมาะสม พร้อมกับจัด สภาพแวดล้อมกระตุ้นการอ่านให้เกิดขึ้นเป็นประจำด้วยการจัดมุมหนังสือในห้องเรียน แนะนำหนังสือนำอ่านการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือและการอ่านการแข่งขัน การอ่านและเขียน การให้รางวัลนักอ่านยอดเยี่ยมและโรงเรียนรักการอ่าน พร้อมกับจัด หนังสือให้เพียงพอแก่การเลือกอ่านของ ครู นักเรียน และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เป็นต้น มีโรงเรียนต่างๆ นำแนวทางนี้ไปดำเนินการต่อเนื่องหลายแห่ง แต่ไม่พบตัวเลข ที่ระบุว่า มีการจัด โครงการนี้ทั้งหมดกี่แห่งและผลการดำเนินโครงการเป็นอย่างไร

นอกจากการผลักดันคนไทยให้รักการอ่านโดยอาศัยโรงเรียนแล้วในทศวรรษ ที่ผ่านมา บทบาทการส่งเสริมคนไทยให้รักการอ่านของรัฐ ยังขยายไปสู่การร่วมมือกับ ภาคเอกชน อาทิ การดำเนินงานร่วมกับบริษัทซี.พี.เซเวนอีเลฟเวน จำกัด (มหาชน), มูลนิธิซิเมนต์ไทย เป็นต้น เกิดกิจกรรมน่าสนใจจำนวนไม่น้อย อาทิ โครงการหนังสือดี สู่เด็กไทยจัดพิมพ์หนังสือดีราคาถูก ให้พ่อแม่มีโอกาสเข้าถึงหนังสือดีที่เด็กทั่วโลกอ่าน และโครงการสร้างนักประพันธ์หนังสือสำหรับเด็กเล็ก โครงการหนังสือเล่ม แรก(Book Start)เป้าหมายของกิจกรรม คือ มุ่งสร้างวัฒนธรรมการอ่านด้วยการบ่มเพาะตั้งแต่วัย เยาว์

4. สร้างงานเชิงรุก บุกขยายพื้นที่

กลไกสำคัญของรัฐในการส่งเสริมเชิงรุกด้านการอ่านในช่วงหลังของทศวรรษที่ผ่านมา คือ อุทยานการเรียนรู้ (TK park) ที่เริ่มดำเนินงานเมื่อปี 2548 ด้วยแนวคิดที่แตกต่าง คือ การผลักดันให้กิจกรรมการอ่านเป็นเรื่องร่วมสมัย ทันสมัย และสร้างสรรค์แตกต่างจากภาพลักษณ์เดิม ๆ โดยบูรณาการการอ่านเข้ากับการคิดและการแสวงหาความรู้ เช่น การทำให้ห้องสมุดมีชีวิต เป็นแรงจูงใจแก่การแสวงหาความรู้ การคิดและการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ตลอดชีวิตโดยผ่านการอ่านเสริมด้วยกิจกรรมแปลกใหม่ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องนอกจากให้บริการทางตรงแล้ว อุทยานการเรียนรู้(TK Park) มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมปัจจัยการอ่านอื่น ๆ อาทิโครงการฝึกอบรมบรรณารักษ์การประกวดห้องสมุดมีชีวิตการจัดทำสื่อ-หนังสือสำหรับเด็กและเก็บรวบรวมพัฒนาองค์ความรู้หลากหลาย รวมไปถึงบทบาทสนับสนุนการรวบรวมความรู้ แนวคิดและแนวปฏิบัติในการส่งเสริมการอ่าน ด้วยงานวิจัยอีกจำนวนมาก

อุทยานการเรียนรู้จึงเป็นหน่วยงานที่มีการดำเนินงานส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบรอบด้าน โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับการดำเนินงานของ ภาคส่วนอื่น ๆ สาเหตุน่าจะมาจากการที่เป็นองค์กรซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีภารกิจที่ชัดเจนและมีรูปแบบการบริหารจัดการที่อยู่นอกระบบราชการจึงมีอิสระและคล่องตัวในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้มากกว่าการดำเนินงานที่อยู่ภายใต้ระบบราชการที่เห็นเด่นชัดคือในขณะที่ห้องสมุดโดยทั่วไปมีภาพลักษณ์ของคลังเก็บหนังสือ(ที่ไม่มีใครอ่าน) ห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) ซึ่งตั้งอยู่ที่เซ็นทรัลเวิลด์ เป็นห้องสมุดคุณภาพที่สามารถดึงดูดผู้สนใจเข้าไปร่วมกิจกรรมกับห้องสมุดได้เป็นจำนวนมาก จากจำนวนสมาชิกใหม่ในปี 2550 ซึ่งมีเพิ่มขึ้นถึง 21,693 คน มีอัตราการใช้บริการของบุคคลทั้งผู้ใช้บริการวันต่อวันและสมาชิกของอุทยานการเรียนรู้ มีจำนวนมากถึง 296,147 ครั้ง ในปี 2550 รวมทั้งยังมีการศึกษาวิจัยในหลายเรื่อง ที่เอื้อให้เห็นถึงปัญหาการอ่านในสังคมไทย

นอกจากบทบาทของอุทยานการเรียนรู้แล้วในโอกาสที่รัฐบาลประกาศให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งมีบทบาทอย่างสำคัญในการสนับสนุนในวาระแห่งชาติของการอ่านได้สนับสนุนให้เกิด “แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน” (สส.วอ.) ขึ้นโดยตรงด้วย

เพื่อให้เป็นกลไกสำคัญของการเชื่อมประสานภาครัฐภาคประชาสังคมฯ ผู้มีส่วนในการสร้างสรรค์หนังสือและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้เข้าถึงเด็กเยาวชนครอบครัว โดยเฉพาะให้ความสำคัญพิเศษกับการส่งเสริมการอ่านของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและการอ่านในระดับชุมชน เพื่อให้การอ่านก่อเกิดสุขภาวะทางปัญญา การเรียนรู้ และเสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างจริงจัง แผนงานฯ มียุทธศาสตร์กิจกรรมหลายระดับและหลายด้าน อาทิ ความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและองค์กรฝึกอบรมของเอกชนในการจัดฝึกอบรมนักส่งเสริมการอ่านให้เป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลง (Change Agent), สนับสนุนการผลิตและการเผยแพร่หนังสือคุณภาพที่ สอดคล้องกับพัฒนาการและความต้องการของเด็ก เยาวชน และครอบครัวในราคาถูก สนับสนุนกลุ่มองค์กรในพื้นที่ต่างๆ อย่างกว้างขวางทั่วประเทศให้สร้างกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรการอ่านที่มีคุณภาพ ฯลฯ

หากกล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่ามีความพยายามอย่างต่อเนื่องขององค์กร-หน่วยงานในสังคมที่จะสนับสนุนให้คนไทยมีวัฒนธรรมของการอ่าน โดยปัจจัยที่ได้รับความสำคัญและให้น้ำหนักมี 4 ด้าน คือ การสนับสนุนงานผลิตสื่อและหนังสือดี, การสร้างช่องทางนำหรือกระจาย หนังสือให้ถึงมือเด็ก ครอบครัว ชุมชน , การอบรมนักส่งเสริมการอ่าน, และกิจกรรมกระตุ้นการอ่านในหลายรูปแบบ รวมไปถึงการทำวิจัย อีกไม่น้อยเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว

ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมรวมกับการศึกษาข้อมูลของรายงานการติดตามประเมินผลแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามขึ้นว่า ปัจจัยที่กล่าวมามากเพียงพอจะทำให้เกิดวัฒนธรรมการอ่านของบุคคลโดยเฉพาะของชุมชนแล้วหรือไม่ ยังมี “ตัวประกอบภาพ” (Jigsaw) นอกจากปัจจัยที่กล่าวมาอีกหรือไม่เพื่อตอบคำถามดังกล่าว ผู้วิจัยหาข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการศึกษาลักษณะศึกษาที่น่าสนใจของแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ซึ่งมีความสำเร็จระดับหนึ่งในพื้นที่ชุมชนจากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดได้ข้อค้นพบ (โดยเบื้องต้น) บางประการที่ช่วยให้ภาพของการสร้างวัฒนธรรมการอ่านมีความชัดเจนในรายละเอียดเพิ่มขึ้น ว่าอะไรคือปัจจัยที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมการอ่านอย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดด้านเวลาและจำนวนข้อมูล ผู้วิจัยจึงสมารถที่จะเรียก

ข้อค้นพบที่นำเสนอในบทความนี้ว่า เป็นกรอบความคิด(Conceptual Framework) หรือข้อสันนิษฐานทางทฤษฎีที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมการอ่านต่อไป

5.ปัจจัยจำเป็น (Necessary Conditions) ในการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

ปัจจัยจำเป็น (Necessary Conditions) หมายถึงปัจจัยที่มีความสำคัญหรือจำเป็นที่สุดต่อการสร้างผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งในที่นี้คือการเกิดวัฒนธรรมการอ่าน อันมิใช่เพียง“การอ่าน”ในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น หากแต่พยายามไปถึงการสร้างวัฒนธรรมซึ่งสัมพันธ์กับกลุ่มคนไม่ว่าในครอบครัว ชุมชน มีเรื่องระบบคุณค่าความเชื่อ การถ่ายทอด การผลิต ชำและ การสร้างสรรค์ใหม่ด้วย จากการศึกษาพบว่า การส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านนี้ให้เกิดขึ้นมีปัจจัยจำเป็นหรือปัจจัยหลักอยู่ 2 ประการ ที่ควรจะต้องได้รับการให้ความสำคัญและสร้างเสริมให้เกิดขึ้นในกระบวนการทำงานของหน่วยงานซึ่งทำกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน คือ

5.1 การมีโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมรองรับกิจกรรมการอ่าน

การอ่านอย่างต่อเนื่องจะเกิดขึ้นได้จริงและยั่งยืนจำเป็นต้องมีระบบความสัมพันธ์สนับสนุน และระบบความสัมพันธ์นั้น ต้องอยู่ในลักษณะที่ไม่เป็นทางการมากกว่าเป็นทางการ มีลักษณะของความสัมพันธ์แบบอิสระ รู้สึกสบาย เป็นกันเอง ไม่ว่าจะในบ้าน โรงเรียน ห้องสมุด-ที่อ่านหนังสือ ฯลฯ แม้เราจะมีความรู้ก่อนแล้ว ว่าพื้นที่ทางกายภาพดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการอ่าน แต่การศึกษานี้ ได้ชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างทางกายภาพดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์ของความสัมพันธ์ทางสังคม(Social Relations) หรือความสัมพันธ์ในแบบไม่เป็นทางการด้วย ได้แก่มีความสัมพันธ์ที่บุคคลรู้สึกสบายเป็นอิสระ ไม่ได้ถูกกระตุ้นอย่างจงใจเพื่อให้อ่านหากแต่ได้อ่านในบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร ตามสบาย รู้สึกว่าสามารถเปิดอ่านหนังสือได้โดยไม่วิตกว่าจะถูกตำหนิ หรือต้องอ่านให้ครบตามจำนวนชั่วโมงที่ถูกกำหนด ฯลฯ

ในการศึกษาพบข้อสังเกตที่ค่อนข้างชัดเจนว่า โครงสร้างที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมในกระบวนการส่งเสริมการอ่านทั้งในบ้าน โรงเรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ เช่น โครงการระดับใบ จ.ระนอง ที่มีผลการพัฒนา พฤติกรรมการ

อ่านได้อย่างต่อเนื่อง ก้าวหน้านั้น ความสำเร็จเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ทางสังคมตามที่กล่าวอย่างเด่นชัด คือความสัมพันธ์ในครอบครัว กลุ่มเพื่อน ผู้จัดกิจกรรม ฯลฯ แม้ว่าทรัพยากรทางกายภาพ ทั้ง ห้องสมุด หนังสือ ฯลฯ จะมีลักษณะเรียบง่าย ธรรมดา มิได้ใช้งบประมาณจำนวนมากก็ตาม

ยิ่งเมื่อพิจารณากระบวนการเกิดและพัฒนาของวัฒนธรรมโดยทั่วไปจะพบความจริงเดียวกันว่า สิ่งที่จะดำรงอยู่เป็นวัฒนธรรมได้นั้น จะต้องเกิดขึ้นท่ามกลางการเรียนรู้ของผู้คน เกิดการถ่ายทอดและการเรียนรู้จากกันและกันโดยไม่รู้ตัว ในลักษณะของการซึมซับ(ระบบคุณค่า ความเชื่อ) โดยนัยนี้ การส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนซึ่งมักใช้กิจกรรมอย่างเป็นทางการ ไม่ว่าจะโดยการบูรณาการเข้ากับวิชาเรียน การจัดห้องสมุดที่ดี การจัดชั่วโมงเฉพาะ ฯลฯ จึงอาจมีใช้หลักประกันการสร้างวัฒนธรรมการอ่าน หากกิจกรรมนั้นละเลยการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่เกี่ยวข้องขึ้นมาด้วย ในกระบวนการสร้างวัฒนธรรมการอ่านนั้น ยิ่งไปกว่านั้น หากกิจกรรมเกิดขึ้นภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของครู-นักเรียน ก็ยากที่การอ่านจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องนอกโรงเรียนได้ โดยยังไม่ต้องกล่าวถึงการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในวิถีชีวิตตามค่านิยม

จากข้อตั้งตระหนักรู้ การส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน จึงต้องส่งเสริมการรวมกลุ่มทางสังคมด้วย ไม่ว่าจะในบ้าน โรงเรียน สถานประกอบการ ฯลฯ และต้องเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีลักษณะไม่เป็นทางการ มีความรู้สึกสบาย เป็นอิสระ ดังนั้น อาจไม่จำเป็นที่กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะต้องเริ่มต้นด้วยการมุ่งตรงไปที่กิจกรรมการอ่าน เช่น การตั้งชมรมนักอ่าน กิจกรรมห้องสมุด ฯลฯ หากควรที่จะสร้างการอ่านสอดแทรกผ่านกิจกรรมอื่น ๆ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่มุ่งการรวมกลุ่มในเรื่องที่กลุ่มเป้าหมายสนใจ แล้วจึงเชื่อมโยงการอ่านให้สอดคล้องกับกิจกรรมนั้น โดยเฉพาะให้สอดคล้องในเชิงส่งเสริมให้เข้ากับความเป็น-ความต้องการในวิถีชีวิตของบุคคล (การเรียนการสอน การอาชีพ ความบันเทิง ฯลฯ) ในบรรยากาศของความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ไม่ว่าจะในบ้าน โรงเรียน ชุมชน สถานประกอบการ ฯลฯ

² โครงการณรงค์การอ่าน ถอดหนังสือสร้างสรรค์ ของกลุ่มระดับป. ๑.ระนอง และ โครงการรณรงค์การอ่าน นิทานอยู่หมอบ ของกลุ่มกิ่งก้านป. ๑.อุตรดิตถ์ โดยความสนับสนุนของแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)

เราอาจสันนิษฐานในเบื้องต้นได้จากการศึกษาอีกด้วยว่า ความสัมพันธ์ทางสังคมมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน เนื่องจาก กลุ่มความสัมพันธ์มักเอื้อต่อการเกิดความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลินในการอ่าน และเอื้อต่อการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งผลต่อการต่อเติมความคิดจินตนาการได้มากด้วย อีกทั้งยังมักจะเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว ในลักษณะของการซึมซับ โดยที่กลุ่มเป้าหมายเองก็อาจจะไม่รู้ตัวว่า เริ่มรักชอบการอ่านตั้งแต่เมื่อไร

5.2 การมีกลไกสนับสนุนกระตุ้น ติดตามการอ่าน

ปัจจัยประการนี้นับเป็นเงื่อนไขจำเป็น (Necessary Conditions) อีกประการหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงกับปัจจัยที่กล่าวไปแล้ว ข้อ (5.1) คือกลไกที่เป็นตัวบุคคล มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกสบาย ไม่เคร่งครัด เคร่งเครียด มีความเป็นกันเองในกิจกรรมการอ่าน อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาและการประเมินสรุปในเบื้องต้นพบว่า กลไกบุคคลที่สนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน พึงต้องมีคุณลักษณะบางประการด้วย การสร้างวัฒนธรรมการอ่านจึงเกิดขึ้นได้ คุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่

(1) เป็นผู้มีความสัมพันธ์อันดีสนิทคุ้นเคยกันอยู่ก่อน ซึ่งหากพิจารณาแล้ว พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ที่เด็กใกล้ชิดคุ้นเคยคือผู้ที่มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามบุคคลภายนอกครอบครัวหากเป็นผู้ที่สามารถสร้างความคุ้นเคยก็สามารถเป็นกลไกส่งเสริมการอ่านได้ แต่ประเด็นที่สำคัญกว่านั้นคือ ในความสนิทสนมคุ้นเคยนั้น (ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัวหรือคนนอกครอบครัว) ต้องสนิทสนมคุ้นเคยอย่างมองเห็นถึงความถนัด ความต้องการ นิสัย ธรรมชาติและบริบทของกลุ่มเป้าหมายด้วย มิใช่เพียงสนิทสนมไว้ใจอย่างทั่วไปเท่านั้น เพราะข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว มีความสำคัญต่อการออกแบบกิจกรรมให้เกิดขึ้นบนฐานเดิมที่เป็นธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย เอื้อให้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านตรงใจของกลุ่มเป้าหมายได้มาก (ความต้องการ ความชอบ ความเชื่อ ฯลฯ) เกิดและพัฒนาการซึมซับทางวัฒนธรรมได้โดยยั่งยืนมากกว่า โดยนัยนี้ การให้ความสนับสนุนแก่โครงการซึ่งผู้ดำเนินการมีทุนทางสังคมอยู่ก่อน น่าจะเอื้อต่อการพัฒนาความสำเร็จได้มากกว่า

(2) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการเรียนรู้ รู้ว่าการอ่านนั้นเป็นช่องทางหนึ่งในการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งมีมากมายหลายช่องทาง (การฟัง การดู การทำ ฯลฯ) ในแต่ละช่องทางก็มีจุดอ่อนจุดแข็ง ความน่าสนใจแตกต่างกันไป จากกรณีศึกษาดังเจตพบว่าโครงการที่ผู้จัดกิจกรรมคือกลุ่มระดับใบมีความเข้าใจในเรื่องของการเรียนรู้จะสามารถส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการเลือกเนื้อหา กลวิธีการกระตุ้น จูงใจ ผ่านการอ่านให้เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายได้มาก โดยเฉพาะเมื่อเชื่อมโยงกับการรู้จักธรรมชาติ นิสัย ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมายตามที่กล่าวมาในข้อ (1) ก็จะสามารเชื่อมโยงการอ่านไปสู่ความเพลิดเพลิน สนุกสนานประทับใจของกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย ซึ่งหากเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องก็จะซึมซับเป็นระบบคุณค่าในการอ่าน เกิดเป็นพฤติกรรมค่านิยมโดยต่อเนื่องเป็นวัฒนธรรมได้มาก

(3) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ในการบริหารจัดการดีสามารถทำงานอย่างมีแผนการและขั้นตอนในการสร้างการเรียนรู้สามารถพลิกแพลงรูปแบบแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ด้วยการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งทุนทางสังคม ทุนที่รับการสนับสนุนจากภายนอก (รัฐบาล องค์กรพัฒนา ภาคธุรกิจ องค์กรปกครองท้องถิ่น ฯลฯ) กรณีศึกษาโดยเฉพาะของกลุ่มระดับใบพบว่ากลุ่มดังกล่าวมีทักษะของการบริหารจัดการสูง มิใช่เพียงด้านการจัดการทางธุรการ หากหมายรวมถึงความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการติดตามอย่างต่อเนื่อง อันเป็นเงื่อนไขสำคัญของการปรับเปลี่ยนปัจจัยต่าง ๆ ให้มีพลวัตเอื้อต่อการเรียนรู้ การจะพลิกแพลง ปรับประยุกต์จะดำเนินการได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นกับความเข้าใจใน เรื่องของการเรียนรู้ ผนวกกับความสามารถในการบริหารจัดการไปสู่วัตถุประสงค์ด้วย

6. ปัจจัยพอเพียง (Sufficient Conditions) ที่ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน

แม้จะมีปัจจัยหรือเงื่อนไขจำเป็นแล้ว แต่การขาดปัจจัยสนับสนุนอย่างพอเพียง โอกาสที่จะเกิดผลที่ต้องการ ก็เกิดไม่ได้หรือเกิดผลน้อยมาก เนื่องจากปัจจัยจำเป็นจะสามารถแสดงหรือสร้างผลให้เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเชื่อมโยง บูรณาการกับปัจจัยสนับสนุน (ปัจจัยพอเพียง) ดังกล่าวด้วย ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ปัจจัยพอเพียงที่จะต้อง มี จึงจะเอื้อให้เกิดวัฒนธรรมการอ่าน ได้แก่

6.1 การมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งโดยตรง โดยอ้อม

“กิจกรรม”ถือได้ว่าเป็นพื้นที่ซึ่งเอื้อให้กลไกสนับสนุนการเรียนรู้จากการอ่าน ในข้อ 5.2 ได้สร้างการเรียนรู้ และยังเอื้อให้การพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้คนเกิดขึ้นได้กิจกรรมจึงถือว่ามีค่าสำคัญที่สนับสนุนให้ความสัมพันธ์และกลไกการเรียนรู้มีเงื่อนไขพัฒนาเพิ่มพูนขึ้นและเกิดได้เร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมที่จะเอื้อไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการอ่านได้กิจกรรมจะต้องมีลักษณะสำคัญ คือ

(1) กิจกรรมต้องมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความหลากหลายแตกต่างของกลุ่มเป้าหมายสามารถเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับกิจกรรมได้อย่างผสมกลมกลืน ผลจากกรณีศึกษาจะพบว่า กิจกรรมไม่จำเป็นต้องมุ่งไปที่เรื่องการอ่านโดยตรง ทั้งโดยชื่อและสาระ แต่สามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมอื่น ๆ ที่กลุ่มเป้าหมายสนใจอยู่ก่อนแล้วจึงโยงการอ่านเข้ามาเกี่ยวข้องกับหนุนเสริมกิจกรรมที่กลุ่มเป้าหมายชื่นชอบหรือสนใจอยู่แล้วด้วยเหตุนี้ผู้จัดกิจกรรมจึงต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะในการเชื่อมโยงกิจกรรมให้ไปโยงกับการอ่านโดยอาศัยฐานกิจกรรมอื่นซึ่งกลุ่มเป้าหมายสนใจและต้องการเรียนรู้

(2) กิจกรรมเชื่อมโยงธรรมชาติของเด็กเข้ากับการอ่าน กลุ่มเป้าหมายในกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จนั้นเพราะกลไกผู้จัดกิจกรรมมีความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้ และเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ว่ามีความอยากรู้อยากเห็นหรือใฝ่รู้ (Curiosity) และมีจินตนาการ (Imagination) จึงจัดกิจกรรมที่เข้าไปกระตุ้นธรรมชาติดังกล่าวแล้วเชื่อมโยงไปสู่การอ่าน ทำให้การอ่านเป็นการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นและการขยายจินตนาการให้มากขึ้นอีก การอ่านจึงเกิดขึ้นอย่างผสมกลมกลืนเป็นธรรมชาติมากกว่าการบังคับ กำกับ หรือกำหนด ซึ่งให้ผลได้เฉพาะและไม่ยั่งยืน แม้แต่การให้รางวัลหรือใช้กลยุทธ์การตลาดของบางกิจกรรมซึ่งเอกชนดำเนินการก็อาจมิได้ให้ผลที่ยั่งยืนไปกว่านั้นผลการเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับความอยากรู้อยากเห็นและจินตนาการ จะทำให้ “การอ่าน” เป็นเครื่องมือสร้างและกระตุ้นความคิด-จินตนาการของกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้นได้อีกด้วย การอ่านในกรณีนี้ จึงมิใช่เพียงเพื่อการอ่านออก อ่านเก่ง หากเป็นการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพความคิด ความสามารถของบุคคล

(3) กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จ จะต้องมีการวิเคราะห์บริบทของครอบครัว และชุมชน เพื่อสร้างกิจกรรมที่มีความเหมาะสมตามลักษณะเฉพาะ และการบริหารจัดการตามเงื่อนไขของบริบท มิใช่กิจกรรมในแบบพิมพ์เดียวกันตลอด หากแต่มีการดัดแปลงและประยุกต์ โดยเอากลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์กลาง (Learner centered) ซึ่งกลไกผู้ออกแบบกิจกรรม จะคิดค้นกิจกรรมในแบบที่ทำได้ จะต้องมีความสัมพันธ์ทางสังคม และทุนสังคม อยู่กับกลุ่มเป้าหมายและบริบท(ครอบครัว ชุมชน) ดังนั้นกิจกรรมการอบรมต่างๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างอาสาสมัครการอ่านที่ดำเนินการกันอยู่ จึงหลีกเลี่ยงการพัฒนาคุณสมบัติดังที่กล่าวไว้ในข้อ 5.2 ได้ยาก โดยเฉพาะอาสาสมัครส่งเสริมการอ่านที่มีเป้าหมายมิใช่เพียงให้บุคคลอ่านออก แต่ส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพการคิด ฯลฯ

(4) การส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นวัฒนธรรมโดยเฉพาะในระดับชุมชนนั้น จำเป็นจะต้องแสวงหาความสนับสนุนจากท้องถิ่น ทั้งบุคคลและองค์กร หากกิจกรรมเชื่อมโยงกับปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ ในชุมชน โอกาสที่กิจกรรมจะประสบผลสำเร็จก็มีได้มากขึ้น ดังนั้น กลไกกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กรผู้รับทุนสนับสนุน จึงต้องมีทุนสังคมในด้านความไว้วางใจจากชุมชน หากมีเงื่อนไขดังกล่าวมาก โอกาสของความยั่งยืนในกิจกรรมจะมีมากขึ้นอย่างไรก็ตาม กิจกรรมการอ่านโดยตรงอาจมิใช่ฐานที่กว้างขวางเพียงพอในการแสวงหาความร่วมมือ กิจกรรมจึงต้องเชื่อมโยงการอ่านเข้ากับกิจกรรมอื่นในลักษณะที่หนุนเสริมกิจกรรมของชุมชนมากกว่า

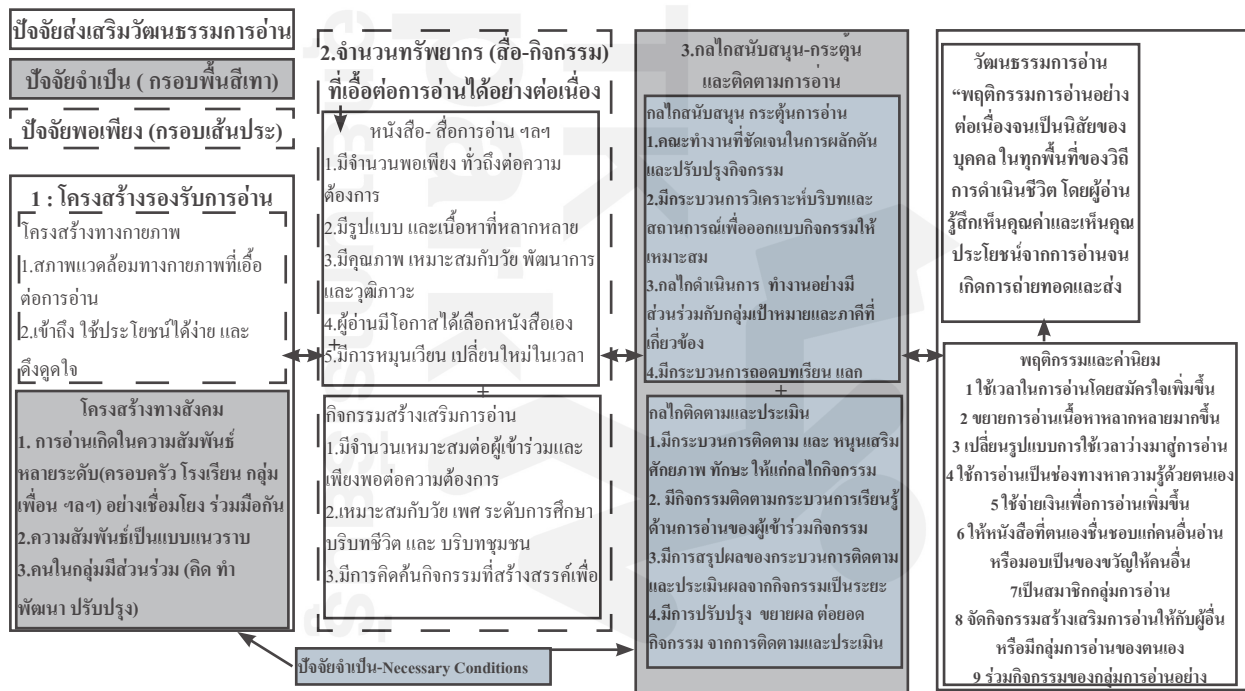
(5) ผลการศึกษาพบค่อนข้างชัดเจนว่า การอ่านจะเกิดเป็นวัฒนธรรมได้ยาก หากกิจกรรมที่ส่งเสริมนั้นไม่ก่อให้เกิดผลจากจิตใจด้วย เช่น ความเพลิดเพลิน สุขใจ ภูมิใจ ฯลฯ เนื่องจากธรรมชาติ ของบุคคลจะแสวงหาความสุข กิจกรรมที่จัดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมจึงต้องเอื้อให้เกิดความเพลิดเพลิน สุขใจ จากกิจกรรมในเบื้องต้นก่อนการมุ่งตรงไปที่การพยายามส่งเสริมให้อ่าน มิเช่นนั้นที่จะประสบความสำเร็จได้น้อย โดยเฉพาะในกลุ่มเป้าหมายที่ไม่คุ้นเคยกับการอ่าน หรือเห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องน่าเบื่อมาก่อน

6.2 ทรัพยากรที่เพียงพอ มีคุณภาพ

คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน หากมีความหลากหลายมากเท่าไร ก็จะเอื้อให้เกิดการอ่านอย่างต่อเนื่องได้มากขึ้น เนื่องจากความไม่ซ้ำหรือเหมือนเดิม จะเปิดพื้นที่ให้แก่การคิด การจินตนาการได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ผู้จัดสามารถเชื่อมโยงการอ่านเข้าไปกระตุ้นความ ใฝ่รู้ จินตนาการ แม้ว่าการมีทรัพยากรที่พอเพียงเป็นเรื่องสำคัญมาก แต่การศึกษาก็พบว่า ทรัพยากรยังเป็นปัจจัยรองมิใช่ปัจจัยหลัก เพราะในกรณีศึกษาพบว่า การมีปัจจัยจำเป็น คือ ความสัมพันธ์ทางสังคม และมีกลไกที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่านอย่างต่อเนื่องมากกว่าคุณภาพทรัพยากรบางกรณีศึกษา หนังสือทำมือซึ่งมิได้สวยงามอะไร ก็สามารถกระตุ้นการอ่าน และสร้างเงื่อนไขของจินตนาการได้มากกว่าได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญหลักกับการพัฒนาคุณภาพหนังสืออาจสำคัญน้อยกว่าการพัฒนาวัฒนธรรมให้แก่กิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมกับการอ่าน(ดังที่หนังสือทำมือของแม่มีผลต่อจิตใจเด็กมากในกรณีศึกษา)

TK
park
อุทยานการเรียนรู้

หากประมวลผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น จะได้ภาพดังนี้



7. ข้อสังเกตและเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน โดยผ่านการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการติดตามประเมินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านรวมถึงการศึกษาเจาะลึกกรณีศึกษา ทำให้เกิดข้อสังเกตบางประการ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะสำหรับกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน ดังนี้

7.1 การสร้างวัฒนธรรมการอ่านในระดับชุมชนนั้น ต้องอาศัย ความรู้ความเข้าใจในทางบริบท ของชุมชนเป็นอย่างมาก จำเป็นที่กลไกส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะบุคคล หน่วยงาน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน วัฒนธรรมชุมชน เทคนิคการทำงานในชุมชน เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับบริบทที่เป็นจริงในวิถีชีวิตของชุมชนการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการและพิมพ์เขียวแบบเดียวตลอด หรือมุ่งตรงไปที่กิจกรรมที่ต้องการให้เกิด (การอ่าน) โดยไม่สนใจบริบทและเงื่อนไขจากชุมชนจะทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จได้ยาก นอกจากนี้ปัจจัยของการส่งเสริมการอ่านบางปัจจัยยังมีความแตกต่างกันด้วยระหว่างปัจจัยส่งเสริมการอ่านของบุคคลกับปัจจัยส่งเสริมการอ่านของชุมชนในส่วนหลังมีความยากและซับซ้อนมากกว่า ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจทางบริบทชุมชนอย่างมาก

7.2 การศึกษาพบว่าในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น คำว่า “การอ่าน” ยังมีขอบเขตความหมายไม่ชัดเจน บ้างมีนัยหมายถึงการอ่านหนังสือ บ้างหมายรวมถึงการอ่านทางสื่อประเภทอื่น เช่น อินเทอร์เน็ต สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ด้วย ที่สำคัญคือ เป้าหมายของการอ่านไม่ชัดเจน บ้างมุ่งไปที่การอ่านออก อ่านคล่อง หรือใช้เวลาการอ่านเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แต่เป้าหมายสุดท้ายของผลลัพธ์ส่งเสริมการอ่านต้องชัดเจนว่า “การอ่าน” หมายถึงการอ่านที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ เป็นช่องทางการเรียนรู้หนึ่งซึ่งนำบุคคลไปสู่ความรู้ความสามารถในการ “คิดอ่าน” สามารถดำรงชีวิตได้ด้วยตนเองมากขึ้น กล่าวคือเป็นการอ่าน เพื่อเสริมความรู้และศักยภาพการคิดในแบบต่าง ๆ (คิด วิพากษ์วิจารณ์ คิดวิเคราะห์ คิดจินตนาการ ฯลฯ) อันเป็นคุณูปการสำคัญที่การอ่านสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้มากกว่าช่องทางการเรียนรู้อื่น (การฟัง การดู)

ข้อสังเกตนี้มาจากการศึกษาและการทบทวนวรรณกรรม ที่พบว่า ในกิจกรรมที่จัดขึ้น มีจำนวนไม่น้อย ให้นำหนักไปที่การส่งเสริมการอ่านหนังสือออก หรืออ่านหนังสือได้คล่อง อ่านเพิ่มจำนวนหน้าให้มากขึ้น ใช้เวลาการอ่านมากขึ้น แม้ว่าทักษะการ

อ่านจะมีความสำคัญแต่เป็นหน้าที่โดยพื้นฐานของผู้จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ) อยู่แล้วหน่วยงานองค์กรอื่นควรที่จะต้องก้าวไปไกลถึงการส่งเสริมการอ่านในระดับการคิด การอ่านเพื่อเปิดช่องทางการเรียนรู้ ฯลฯ ความไม่ชัดเจนในประเด็นนี้ มีผลให้กิจกรรมที่จัด ขาดการออกแบบที่จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการคิดของผู้อ่านได้ แม้แต่ลี“วัฒนธรรมการอ่าน” ก็ยังมีความคลุมเครือ ว่ามีความหมายเพียงใดเนื่องจากคำว่าวัฒนธรรมในตัวของตัวเองก็ยังมีความเข้าใจแตกต่างกันหลายมิติ ในหลายชุดความหมาย โอกาสที่จะเข้าใจแตกต่างกันจึงยังมีอยู่สำหรับผู้เขียนแล้ว การอ่านในระดับที่เป็นวัฒนธรรมน่าจะมีใช้การอ่านของปัจเจกชนโดยลำพัง หากแต่วัฒนธรรมการอ่าน น่าจะมีคำหลัก (Keyword)ของการรวมกลุ่ม ความยั่งยืน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วย

(4) กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรที่จะมีการจำแนกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้การสนับสนุนมีความสอดคล้องเหมาะสม จากการศึกษา พบข้อสังเกตว่า การจำแนกกลุ่มผู้อ่านอย่างชัดเจนจะมีผลต่อการจัดกิจกรรมและคิดค้นกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการได้ชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ อาจมีปัจจัยจำเป็นเหมือนกัน แต่ปัจจัยพอเพียงที่จะสนับสนุนอาจแตกต่างกัน โดยกลุ่มเป้าหมายอาจแบ่งได้ไม่น้อยกว่า 3 กลุ่ม ผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ควรวิเคราะห์ว่า กลุ่มเป้าหมายของตนเองนั้น ต้องการกิจกรรมแบบใดในพัฒนาการของการอ่าน ได้แก่

ก. กิจกรรมส่งเสริมนักอ่านหน้าใหม่ คือสนับสนุนให้ผู้ที่อ่านน้อย อ่านไม่คล่อง ให้มีทักษะ ความสามารถ เกิดความประทับใจ สนุก เริ่มเห็นความสำคัญและคุณค่าในการอ่านมากขึ้น

ข. กิจกรรมส่งเสริมนักอ่านหน้าเก่า คือผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน สามารถอ่านคล่องอยู่แล้ว ได้

เพิ่มพูนนิสัยหรือเจตน์ใจของการอ่านให้มากขึ้น เกิดความชื่นชอบและได้รับประโยชน์จากการอ่าน จนขยายพื้นที่การอ่านให้เข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตเพิ่มมากขึ้นอีก

ค. กิจกรรมส่งเสริมนักอ่านประจำ หรือคนรักการอ่านที่มีความชื่นชอบการอ่านและอ่านมากเป็นปกติ ได้พัฒนาความคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ จินตนาการ ฯลฯ จากการอ่านให้มากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เพิ่มพูนสูงยิ่งขึ้น

เช่น พัฒนาไปสู่การเขียน การวิเคราะห์ สังเคราะห์หรือต่อยอดความคิดจากการอ่าน เป็นต้น

(5) เครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ควรได้รับการพัฒนาในกระบวนการทำงาน ส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน คือการจัดทำตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพ ที่จะเอื้อในการติดตาม และประเมินตนเองของผู้เกี่ยวข้องเนื่องจากการทำงานเชิงวัฒนธรรมเป็นภารกิจต่อเนื่อง ใช้เวลาการทำงานโดยไม่มีเครื่องมือช่วยบ่งชี้หรือสะท้อนการเปลี่ยนแปลงเลย จะเป็นอุปสรรคของการก้าวไปข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ตัวบ่งชี้ที่สร้างขึ้นจะต้องสะท้อนการเปลี่ยนแปลงได้จริงด้วย คือจะต้องมาจากความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในปัจจุบันเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน คุณค่าของการอ่าน และเข้าใจมิติของวัฒนธรรมด้วย

(6) ควรดำเนินการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ที่จะสร้างนวัตกรรมมาสนับสนุนการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านที่ตามทันการเปลี่ยนแปลงของสื่อใหม่ (New Media) การที่ความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยจำเป็นของการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านการวิจัยส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับชุมชนออนไลน์ หรือ สื่อสังคม (Social Media) จึงน่าจะมีประโยชน์และสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาวัฒนธรรมการอ่านในปัจจุบันและอนาคตด้วย

(7) ควรให้ความสำคัญกับการณรงค์ภาพลักษณ์ การสร้างค่านิยมใหม่ของการอ่าน เพื่อลบภาพลักษณ์เดิม จากการศึกษาพบว่า “การอ่าน” ในสังคมไทย ยังอยู่ภายใต้มายาคติที่เป็นอุปสรรคกับการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน เช่น การอ่านเป็นเรื่องน่าเบื่อ ไม่สนุก เป็นเรื่องของช่องทางหาความรู้ (ไม่ใช่ความบันเทิง เพลิดเพลินใจ) การอ่านเป็นเรื่องของคนเรียนหนังสือ ไม่ใช่เรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันได้ ฯลฯ จึงควรมีการวิจัย เพื่อแสวงหาความรู้ อันจะนำไปสู่การสนับสนุนการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมไปกับการทำกิจกรรมปฏิบัติการณ์มิใช่การณรงค์ โดยไม่มีฐานกิจกรรมรองรับหรือดำเนินกิจกรรมไปโดยขาดการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในระดับสังคมด้วย

บทสรุป : คิดการใหญ่ไม่คิดการเล็ก

บทความนี้เรียบเรียงและปรับปรุงจากการศึกษาวิจัย ผู้อ่านจะพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านตามที่กล่าวถึงนั้น ยังเป็นปัจจัยย่อย ๆ ที่สังเคราะห์จากการทำกิจกรรมขององค์กร-หน่วยงานในสังคมที่ผ่านมา แต่หากพิจารณา “การอ่าน” ในฐานะที่เป็น “วาระแห่งชาติ” แล้ว การคิดและตั้งต้นในเรื่องอันสำคัญนี้ ควรที่จะต้องคิดกันในระดับมหภาค คิดกันอย่างครอบคลุมเชื่อมโยงไปถึงโครงสร้าง องค์กร และระบบที่สำคัญ ๆ ในสังคม โดยเฉพาะ การศึกษา สื่อมวลชน เศรษฐกิจ ที่มีส่วนอย่างสำคัญในการผลิตระบบคุณค่า ความเชื่อ หรือวัฒนธรรมของคนในสังคมปัจจุบัน เราไม่อาจคิดเพียงระดับจุลภาค (บุคคลและชุมชน) เท่านั้น ในทางตรงข้าม เราจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการศึกษาศาสตร์ในระดับมหภาค เพราะปัจจัยในระดับนี้ต่างหาก คือ ผู้สร้างปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการเกิดหรือตายของวัฒนธรรมการอ่านอย่างสำคัญ

มิใช่เพราะระบบการศึกษาหรือที่ ทำให้เด็กไทยไม่รักการอ่าน เนื่องจากถูกบังคับให้อ่านและต้องจดจำสิ่งที่อ่านเพื่อไปเอาตัวรอดในการสอบ เด็กไทยจึงโยนหนังสือทิ้งเมื่อจบการศึกษา ดังนั้น หากรัฐบาลและสังคมเราต้องการ “คนรักการอ่าน” ที่อ่านสร้างชีวิต-สร้างชาติได้ และอ่าน จนเป็นวัฒนธรรมอยู่ในวิถีชีวิตของสังคมทั้งหมด เราก็จำเป็นต้องศึกษาศาสตร์ในระดับมหภาคของปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างจริงจังด้วย เพื่อให้เป็นแผนแม่บทของปฏิบัติการสร้างวัฒนธรรมการอ่านในสังคมไทย

เพื่อลบล้างว่า “คนไทยไม่รักการอ่าน” ในอีก 10 ปีข้างหน้า

บรรณานุกรม (งานวิจัย)

หนังสือ

คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต. (2552).

การจัดทำยุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนัก ปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ.

สุพรธณี วราพร และชลทิษา สุทธินิรันดร์กุล. (2549). โครงการวิจัยเรื่องกิจกรรมส่งเสริม
การอ่านสำหรับเยาวชนก่อนวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.

อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). ขวन्दเล็กไทยให้เป็นนักอ่าน(1)หนังสือชุดTK ขวन्दอ่าน,
กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.

เอคอจัน มาร์เก็ดดิ้ง แอนด์ รีเสิร์ช คอนซัลแทนส์ จำกัด. (2551). บทสรุปผู้บริหาร
โครงการวิจัยทัศนคติและพฤติกรรมการอ่านของคนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.

วิทยานิพนธ์

ชัยภพ เสรีผล. (2550). การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของโรงเรียนนานาชาติเซนต์
สตีเฟ่น, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะศิลปศาสตร์ สาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.

รัชชิตา รัตนธรรม. (2548). การส่งเสริมกิจกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดี
เด่นของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านดีเด่น เขตการศึกษา 8,
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะครุศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา.

บุญดา นันทะกุล. (2546). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอ่านของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะ
วิทยาศาสตร์ สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.

พวงเพชร บงบุตร. (2550). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างนิสัยรัก
การอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2,
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, คณะครุศาสตร์ หลักสูตรการเรียนการสอน.

ไพจิตต์ สายจันทร์. (2550). ปัจจัยที่มีต่อการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จ.อุดรดิตถ์, วิทยาลัยพนัชมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, คณะศิลปศาสตร์ สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น.

มัลลิกา คงพันธ์. (2548). การประเมินโครงการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี, วิทยาลัยพนัชมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, คณะครุศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา.

เอกสารอื่น ๆ

มดิชนรายวัน วันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2546 ปีที่ 23 ฉบับที่ 1205

ฐานข้อมูลออนไลน์

ชนะใจ เดชวิทยพร และ คณะ. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์). การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ, สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล TK Park.

ชุติมา สัจจานนท์. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์). การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต, สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล TK Park.

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์). การสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กนิสัยรักการอ่าน, สืบค้นเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล TK Park.

มูลนิธิซิเมนต์ไทย. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์). โครงการภายใต้การพัฒนาลูกปฐมวัยด้วยหนังสือในโครงการเพื่อเด็กและเยาวชน สืบค้นเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2553, จาก <http://www.scgfoundation.org/th/childrenAndYouthCat.asp?id=2>.

มูลนิธิซิเมนต์ไทย. (2551). รายงานประจำปี 2008 มูลนิธิซิเมนต์ไทย ปีน โอกาส วาดอนาคต สืบค้นวันที่ 30 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล SCG foundation.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2551) สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร, สืบค้นวันที่ 20 ธันวาคม 2553, ฐานข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักอุทยานการเรียนรู้. (2550). หนังสือรายงานประจำปี 2550 อุทยานการเรียนรู้ สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล TK Park.

สุจิตร สุภาพ. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์). การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการอ่านของวัยรุ่น, สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล TK Park.

สุพรรณิ วราพร และ ชลทิชา สุทธิรินทร์กุล. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์). การศึกษาวิจัยเรื่องกิจกรรมส่งเสริมการอ่านสำหรับเยาวชนก่อนวัยรุ่น, สืบค้นวันที่ 29 สิงหาคม 2553, ฐานข้อมูล TK Park.

สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

สัมภาษณ์ สุพจน์ อังศ์วรรณดี, ผู้รับผิดชอบโครงการรณรงค์การอ่าน ถอดทမ်းหนังสือสร้างสรรค์ ของกลุ่มระดับใบ, จังหวัดระนอง, 10 ตุลาคม 2553 และ โรงแรม รอยัลซิติ้ กรุงเทพฯ, 20 ธันวาคม 2553.

สัมภาษณ์ วัฒนาวิดี พุ่มไชย, ที่ปรึกษาวิชาการ โครงการรณรงค์การอ่าน ถอดทမ်းหนังสือสร้างสรรค์ ของ กลุ่มระดับใบ, จังหวัดระนอง, 10 ตุลาคม 2553 และ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพฯ, 20 ธันวาคม 2553.

สัมภาษณ์ รัสสุคนธ์ ผาสุกุล, เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในชุดโครงการปฏิบัติการเชิงใหม่อ่านของสถาบันการศึกษาทางเลือก,ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่, 30 ,31 ตุลาคม 2553

สัมภาษณ์ ยิ่งพงศ์ มั่นทรัพย์ ,เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในชุดโครงการปฏิบัติการเชิงใหม่อ่านของสถาบันการศึกษาทางเลือก,ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่, 30 ตุลาคม 2553.

สัมภาษณ์ กัทริกา ศิริจันทร์, อาสาสมัครการอ่านโครงการปฏิบัติการเชิงใหม่อ่าน ของสถาบันการศึกษาทางเลือก,ห้องสมุดประชาชนจังหวัดเชียงใหม่, 30 ตุลาคม 2553 และ 31 ตุลาคม 2553.

สัมภาษณ์ ณัฐมเหิดฮาริส กาเหย้ม ฮาริส,ผู้รับผิดชอบโครงการรณรงค์การอ่าน นิทานอยู่ไหนเอ่ย ของกลุ่มกิ่งก้านใบ, โรงแรมฟายเคย์ จังหวัดอุดรคดีด, 13 พฤศจิกายน 2553.

สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ

สัมภาษณ์ ครูและนักเรียนจาก โครงการปฏิบัติการเชิงใหม่อ่าน ของสถาบันการศึกษาทางเลือก, ห้องสมุดประชาชน จังหวัดเชียงใหม่, 30 ตุลาคม 2553.

สัมภาษณ์ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยในชุมชนบางกล้วยนอกจากโครงการรณรงค์การอ่าน ถอดทမ်းหนังสือสร้างสรรค์ ของกลุ่มระดับใบ,ชุมชนบางกล้วยนอ ก จังหวัดระนอง, 10 ตุลาคม 2553.

สัมภาษณ์ ผู้ปกครองและเด็กปฐมวัยในชุมชนบ้านนาจากโครงการรณรงค์การอ่าน ถอดทမ်းหนังสือสร้างสรรค์ ของกลุ่มระดับใบ, ชุมชนบ้านนา จังหวัดระนอง, 10 ตุลาคม 2553.

สัมภาษณ์ ผู้ปกครองจากโครงการรณรงค์การอ่าน นิทานอยู่ไหนเอ่ย ของกลุ่มกิ่งก้านใบ, โรงเรียนไทยรัฐวิทยา จังหวัดอุดรคดีด, 14 พฤศจิกายน 2553.

ช่องว่างและความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงหนังสือ และแหล่งเรียนรู้¹

ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์

บทนำ

การกล่าวถึง “ความเท่าเทียม” กัน เป็นการกล่าวที่มีนัยทางการเมืองที่เชื่อว่า คนทุกคนในสังคมต้องมีความเท่าเทียมกันทุกประการ จึงจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข ความไม่เท่าเทียมกันนั้น เป็นเหตุแห่งข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคม ประเด็นที่ว่า ความไม่เท่าเทียมกันนั้น มีอยู่จริงในสังคมเป็นเรื่องที่เราตระหนักรู้ได้ หากแต่ต้องเข้าใจต่อไปด้วยว่าความไม่เท่าเทียมนั้น เป็นไปโดยธรรมชาติของสังคมหรือเป็นไปเพราะมีการจัดกระทำทำให้ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งจะต้องเข้าใจอย่างจริงจัง เพราะแท้จริงแล้วการที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีความแตกต่างโดยพื้นฐาน โดยเฉพาะร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สถานะ บทบาทหน้าที่ในสังคม ความแตกต่างในลักษณะนี้เป็นอุปสรรคโดยธรรมชาติที่ไม่อาจจะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันได้ แต่แม้ว่าเราจะมี ความแตกต่างโดยธรรมชาติอย่างไรก็ตาม ในฐานะที่เราเป็นมนุษย์ ก็ย่อมต้องมีสิทธิในความเป็นมนุษย์ เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม และยิ่งเราดำรงอยู่ในสังคมที่มีระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความเท่าเทียมกันในฐานะของความเป็นมนุษย์ย่อมเป็นเรื่องสำคัญ ความเท่าเทียมกันนั้น ย่อมหมายถึงความเท่าเทียมกันของสิทธิในการได้รับบริการจากรัฐที่เท่าเทียมกันด้วย รัฐในระบอบประชาธิปไตยจึงมีภาระผูกพันกับประชาชนในการจัดโอกาสที่เท่าเทียมกัน เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการของรัฐ แต่ก็ต้องไม่ลืมด้วยว่าข้อจำกัดที่เป็นความแตกต่างโดยพื้นฐานของประชาชนก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงบริการของรัฐ และหากขาดการจัดการที่ดี ช่องว่างของความไม่เท่าเทียมกันก็จะเกิดขึ้นจนยากจะเข้าใจได้

การปฏิรูปการศึกษาในประเทศไทย ที่เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับโอกาสและความเท่าเทียมกันของประชาชนในการที่จะได้รับ

การศึกษาอย่างมีคุณภาพ แต่หากจะย้อนกลับไปดูเหตุการณ์ในอดีต จะเห็นได้ว่า นับตั้งแต่การก่อกำเนิดการเมืองการปกครองไทยมาสู่ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น รัฐได้พยายามอย่างยิ่งในการสร้างเสริมโอกาสที่เท่าเทียมกันของประชาชนในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ดังกรณีที่รัฐพยายามแก้ปัญหาการไม่รู้หนังสือของประชาชนในช่วงหลังการก่อกำเนิดการเมืองการปกครอง รวมทั้งการจัดให้มีงานการศึกษาผู้ใหญ่ ตลอดจนการศึกษานอกโรงเรียนขึ้น เพื่อชดเชยโอกาสให้แก่ผู้ขาดโอกาสทางการศึกษาทุกกลุ่ม ทุกวัย ให้ได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่กระนั้นก็ตาม ไข่ว่าความพยายามจะไม่สำเร็จเสียเลย หากแต่โอกาสและความเท่าเทียมกันทางการศึกษานั้น มี ประเด็นที่มีความซับซ้อนไม่น้อย

สถานการณ์ปัจจุบันของโอกาสทางการศึกษาของคนไทย

จากรายงานของคณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้านการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ซึ่งได้นำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2553 ได้สะท้อนสภาพปัจจุบันและปัญหาของการได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ของประชาชน 6 กลุ่ม ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

1. เด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 0 – 3 ปี ได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัว ประมาณร้อยละ 97 และได้รับการเลี้ยงดูจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 3 แต่เมื่อถึงช่วงอายุ 3 – 5 ปี เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานรับเลี้ยงเด็ก ร้อยละ 79 และเลี้ยงดูจากครอบครัว เพียงร้อยละ 21 เด็กกลุ่มนี้มีโอกาสเข้าเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา ร้อยละ 59.9

2. เด็กและเยาวชนในวัยเรียน ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา พบว่า

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอัตราเข้าเรียนสู่ทุกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 82.6 และมีอัตราการออกกลางคันในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 1.13 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 2.43 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 2.16 รายงานของคณะอนุกรรมการดังกล่าว ระบุว่า ปัญหาและสาเหตุ ได้แก่ ปัจจัยความพร้อมของผู้เรียนที่ส่งผลให้ขาดโอกาสทางการศึกษา เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ สติปัญญา ยาเสพติด ผู้สาว และปัญหาครอบครัว โดยเฉพาะประเด็นปัญหาด้านสติปัญญา

มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า เกี่ยวข้องกับการขาดสารไอโอดีนที่พอเพียง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระดับสติปัญญา (IQ) ของเด็กและเยาวชนด้วย นอกจากนี้ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของผู้เรียน ศักยภาพของสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคของโอกาสการเข้าถึงการศึกษา รวมทั้งการผลัดเด็กออกจากระบบการศึกษาด้วย

ระดับอาชีวศึกษา พบว่า สัดส่วนของเด็กและเยาวชนที่เรียนในระดับอาชีวศึกษายังต่ำกว่าระดับการศึกษาสายสามัญค่อนข้างมาก และมีอัตราการคงอยู่ในระดับอาชีวศึกษา เพียงร้อยละ 81.8 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญคือ ค่าใช้จ่ายของการเรียนในระดับอาชีวศึกษาไม่ค่อยดีนัก เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ต้องการเรียนจนจบระดับปริญญาตรีมากกว่า นอกจากนี้ ปัญหาการทะเลาะวิวาทของเด็กนักเรียนอาชีวศึกษา ก็ทำให้ไม่ค่อยมีผู้นิยมเรียนอาชีวศึกษา ประกอบกับการเรียนในระดับอาชีวศึกษาต้องลงทุนสูง ครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าเรียนในระดับอาชีวศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีประชากรวัย 18 – 21 ปี เข้าเรียนประมาณร้อยละ 52.9 ปัญหาของการเข้าถึงโอกาสการเรียนในระดับอุดมศึกษาคือ ค่าใช้จ่ายในการเรียนมีค่อนข้างสูง แม้จะมีโครงการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาก็ตาม

3. เด็กด้อยโอกาส ในประเทศไทยมีความพยายามที่จะช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยแต่มีความเฉพาะตัวของเด็กเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กเร่ร่อน เด็กอพยพตามพ่อแม่ ซึ่งเป็นผู้ใช้แรงงาน เด็กยากจนในถิ่นทุรกันดาร รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งแม้ว่ารัฐจะพยายามเสนอโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กเหล่านี้ก็ตาม แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึง ประกอบกับขึ้นอยู่กับตัวเด็กด้อยโอกาสเหล่านี้เองด้วย ที่จะยอมรับการศึกษาจากรัฐ

4. ผู้พิการและผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งแม้ว่ารัฐจะพยายามจัดให้มีศูนย์การศึกษาพิเศษ หรือจัดให้ได้เรียนร่วมกับเด็กปกติก็ตาม ก็ยังมีปัญหาอุปสรรคด้านการบริหารจัดการที่จะให้บริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

5. ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่ขาดโอกาส หรือ พลาดโอกาสทางการศึกษาในวัยที่ควรจะได้รับการศึกษา ผู้คนกลุ่มนี้เป็นประชากรวัย

แรงงานช่วงอายุ 15 – 59 ปี เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษา และต่ำกว่าถึง 21.9 ล้านคน แต่มีโอกาสได้รับการศึกษาจากการศึกษานอกโรงเรียน เพียงปีละ 1.7 ล้านคน โดยเฉลี่ยเท่านั้น

6.กลุ่มประชาชนทั่วไป ซึ่งมีความต้องการที่จะได้รับการศึกษาตามความสนใจและความต้องการจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แม้จะไม่มีสถิติที่ชัดเจนแต่ก็พบว่า การจัดการศึกษาขาดการนำเสนอเนื้อหา หรือความรู้ที่น่าสนใจ ขาดเป้าหมายของหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจน ตลอดจนขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังกล่าว

ประเด็นสำคัญที่รายงานฉบับนี้ชี้ให้เห็นก็คือ ประชาชนบางกลุ่มขาดทักษะ และศักยภาพในการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึง หรือเรียนรู้ได้เต็มที่และไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เนื่องจากขาดความพร้อมทั้งด้านทุนทรัพย์ และเทคโนโลยี รวมทั้งขาดองค์กรที่จะรับผิดชอบในการจัดเก็บและพัฒนาสารสนเทศ ตลอดจนมีผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเผยแพร่ความรู้ไปสู่ประชาชน

ข้อเสนอของคณะอนุกรรมการดังกล่าว ได้เน้นให้มีการทบทวนหลักคิด หลักเกณฑ์และแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้กลุ่มประชากรต่าง ๆ ได้เข้าถึงโอกาสทางการศึกษามากขึ้น กระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ให้มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษามากขึ้น และบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน รวมทั้งสร้างลู่วาง (Track) ใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษามากขึ้น

แต่อย่างไรก็ดีความพยายามในการสร้างเสริมโอกาสทางการศึกษาที่รัฐบาลไทยกำลังดำเนินการอยู่ คงจะไม่สำเร็จลุล่วงได้โดยง่าย แต่มันจะเป็นการสะท้อนให้เห็น ช่องว่างและความไม่เท่าเทียมกันในการได้รับการศึกษาหรือไม่ เป็นเรื่องที่น่าขบคิดไม่น้อย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำรายงานความก้าวหน้าด้านการศึกษาเพื่อปวงชนได้ คาดการณ์ว่า ประเทศไทยมีความเป็นไปได้สูงที่จะบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยมีตัวบ่งชี้สำคัญ 7 ประการ กล่าวคือ

1. เด็กกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี ได้รับการบริการเตรียมความพร้อมในอัตราสูง เพราะร้อยละ 95.8 ของประชากรวัยดังกล่าวนี้ได้รับการบริการเตรียมความพร้อมทั้งจากสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์อบรมเด็กก่อนวัยเรียนในวัดและมัสยิด

2. เด็กอายุ 6 ปี มีอัตราการเข้าเรียนระดับประถมศึกษาสูงขึ้น

3. จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทย มีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. อัตราการรู้หนังสือของคนไทยสูงกว่าเป้าหมายของการศึกษาเพื่อปวงชน กล่าวคือ ประชากรผู้มีอายุเกิน 15 ปี เพศชายมีอัตราการรู้หนังสือ ร้อยละ 94.9 และเพศหญิง ร้อยละ 90.5

5. อัตราการเข้าถึงบริการทางสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น

6. เยาวชนและผู้ใหญ่ได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตสูงขึ้นเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด

7. การขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีมากขึ้น เพราะมีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพิ่มมากขึ้น ครอบคลุมทุกตำบล 7,409 แห่งทั่วประเทศ มีห้องสมุดประชาชนกว่า 850 แห่ง สัดส่วนคอมพิวเตอร์ต่อประชากรคือ 57 เครื่องต่อประชากร 1,000 คน การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 116.7 คนต่อประชากร 1,000 คน รายงานฉบับดังกล่าวของสำนักงาน กศน. ได้ระบุปัจจัยที่ทำให้การบรรลุเป้าหมายของการศึกษาเพื่อปวงชน เป็นจริงขึ้นได้ คือ

1. การมีบทบาทผู้ดูแลทางกฎหมายที่รับรองสิทธิและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาของคนไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2. การมีแผนนโยบายทางการศึกษาที่ชัดเจน โดยเฉพาะนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม

3. การปรับอัตราเงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาเทียบเท่า ซึ่งรัฐได้จัดสรรงบประมาณถึง ร้อยละ 20 ของงบประมาณ ด้านการศึกษาของประเทศ การเข้าถึงหนังสือและแหล่งเรียนรู้

หากจะพิจารณาในภาพรวมของความพยายามของรัฐในการจัดการศึกษาให้

แก่ประชาชนคนไทย ก็จะเห็นได้ถึงความพยายามที่จะสร้างความเท่าเทียมกันของการให้บริการทางการศึกษา แต่อย่างไรก็ดี เมื่อเจาะลึกลงไปถึงประเด็นความเท่าเทียมกันของการเข้าถึงหนังสือและแหล่งเรียนรู้ ของคนไทยแล้ว เราคงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ในปัจจุบัน ตลาดหนังสือในประเทศไทยค่อนข้างกว้างขวาง มีหนังสือจำนวนมากกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ แต่ประเด็นที่ควรพิจารณาว่าเป็นอุปสรรคของการเข้าถึงหนังสือ ได้แก่

1. ต้นทุนการผลิตหนังสือในประเทศไทยค่อนข้างสูง ซึ่งรวมทั้งราคาวัตถุดิบและภาษีต่างๆ ทำให้ราคาของหนังสือต้องสูงตามไปด้วย จึงจะทำให้ธุรกิจหนังสือดำรงอยู่ได้

2. หนังสือจำนวนมากในตลาดหนังสือผลิตขึ้นตามความต้องการของตลาด ซึ่งอาจจะสวนทางกับความพยายามที่จะเลือกสรรหนังสือที่มีเนื้อหาสาระที่ดีถูก – ควรสำหรับประชาชน ซึ่งประเด็นนี้ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของ “สาร” มีสื่อ ไปสู่ประชาชน เป็น “สาร” ของการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ส่งผลต่อความรู้ ความเชื่อ และค่านิยม ของคนในสังคม หากขาดการคัดกรองที่ดี ก็จะกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง ของคุณภาพคนไทยในอนาคต

3. ข้อจำกัดเรื่องความสามารถในการอ่านของคนไทย ที่อัตราการอ่านยังไม่มากนัก ดังที่ทราบกันดีว่า คนไทยอ่านหนังสือ (ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน) คนละ 5 เล่มต่อปี ใช้เวลาในการอ่านวันละ 35 นาที เป็นต้น รวมทั้งความสามารถที่จะอ่านแบบคิดวิเคราะห์และตีความได้ ยังมีไม่มากนัก

4. ความพอเพียงของแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ แม้ว่าจะมีการกระจายห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมากขึ้นก็ตาม แต่คุณภาพของการให้บริการอย่างสม่ำเสมอก็ยังเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป

5. ค่านิยม และทัศนคติต่อการแสวงหาความรู้ของประชาชนจากการอ่านในลักษณะต่างๆ จากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ หรือแม้แต่การอ่านประเด็นที่ควรพิจารณาก็คือ การอ่าน มิใช่เป็นเพียงพฤติกรรมเท่านั้น หากแต่การอ่านเป็นวัฒนธรรม เป็นวิถีชีวิตของทุกคน หากมิได้พัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ต่อให้มีการจัดสรรบริการที่เท่าเทียมกันอย่างไรก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันได้อย่างแท้จริง¹

¹ บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2554 Thailand Conference on Reading 2011 จัดโดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ TK park ระหว่างวันที่ 24-25 สิงหาคม พ.ศ. 2554

นิสัยการอ่านของคนไทย ในมิติด้านวัฒนธรรม

นิธิ เอียวศรีวงศ์

การอ่านก่อนการพิมพ์

แม้ว่าไทยมีตัวอักษรใช้เขียนภาษาไทยมานานแล้ว แต่สังคมไทยไม่ใช่สังคมที่ใช้ตัวอักษร ในความหมายที่ว่า ส่วนใหญ่ของการสื่อสารไม่ได้ผ่านตัวอักษร ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานราชการ หรือการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวันของผู้คน

ความจำเป็นหรือความต้องการที่จะใช้ตัวอักษรเพื่อการสื่อสารมีน้อยเสียจนกระทั่งว่า แม้ได้ติดต่อสัมพันธ์กับจีนมานานหลายศตวรรษ และได้รับเทคโนโลยีหลายอย่างจากจีน แต่ไทยไม่เคยรับเทคโนโลยีการพิมพ์จากจีนเลย

วรรณกรรมที่เป็นตัวเขียนซึ่งผลิตขึ้นมีไม่มากนัก ประกอบด้วยคัมภีร์ศาสนาประเภทต่างๆซึ่งเป็นส่วนที่มีจำนวนมากที่สุด “ตำรา” ประเภทต่างๆ เช่นตำราทวน, ตำราคูณ, ตำราเลข ฯลฯ รวมกฎหมาย, ตำรานาน, พระราชพงศาวดาร และจดหมายเหตุหลายประเภท ในส่วนเอกสารการบริหารราชการ ซึ่งแม้ยอมรับว่าส่วนใหญ่ได้สูญหายไปหมดแล้ว กระนั้น เฉพาะในสมัยที่ยังเหลืออยู่ ก็ต้องถือว่ามีจำนวนน้อย ซึ่งให้เห็นว่า ในแต่ละปีรัฐบาลกลางได้รับรายงานจากหัวเมืองไม่กี่ครั้ง บางหัวเมืองก็ไม่ได้ส่งเลยหากไม่มีเหตุอะไรเป็นพิเศษ และในทางตรงกันข้าม รัฐบาลกลางก็มีคำสั่งถึงหัวเมืองไม่กี่ครั้งต่อปีเช่นกัน ทั้งนี้เพราะอำนาจหน้าที่ของรัฐบาลกลางมีจำกัด ความจำเป็นจะต้องติดต่อสื่อสารกับหัวเมืองจึงมีไม่มากเป็นธรรมดา เมื่อเปรียบเทียบกับสังคมโบราณที่ใช้ตัวอักษร เช่นจีนหรือญี่ปุ่น เอกสารราชการของไทยมีจำนวนน้อยอย่างเทียบกันไม่ได้ ในขณะที่วัดไทยไม่มีหน้าที่เก็บบันทึกการเกิด, การแต่งงาน หรือการตายของชาวบ้านในละแวก แม้แต่บันทึกเกี่ยวกับเจ้าอาวาสและพระในวัดยังไม่มีด้วยซ้ำ

น่าสังเกตด้วยว่า การค้าซึ่งที่จริงแล้วคือแหล่งกำเนิดตัวอักษรในโลก แทบไม่มีบทบาทอะไรเลยในการผลิตเอกสารตัวเขียนในสังคมไทยก่อนการพิมพ์ นอกจากกรรมกรรม(หนังสือสัญญา)การขายตัวเป็นทาส หากดูจากการพิจารณาคิดเกี่ยวกับการกู้ยืมและเช่า (เงิน, เรือ, สัตว์พาหนะ, ที่นา ฯลฯ) ซึ่งปรากฏอยู่บ้างในกฎหมาย ก็จะเห็น

ได้ว่าการทำกิจกรรมเหล่านี้ไม่ได้ผ่านสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรการแต่งคัมภีร์ศาสนาเพื่ออภิปรายถกเถียงกันในด้านการศึกษาหลักธรรม แทบไม่มีเลย ส่วนใหญ่ของการเขียนเอกสารทางศาสนาขึ้นใหม่คือหนังสือเทศน์ เพื่อใช้อ่านให้ฟังในการเทศน์

ในส่วนวรรณกรรมที่เรียกว่าวรรณคดีในสมัยหลัง ที่ถูกเขียนขึ้นมีน้อยกว่าที่เป็นมุขปาฐะอย่างเทียบกันไม่ได้ และในบรรดาเอกสารที่เขียนขึ้นเหล่านี้ก็ไม่ได้เสกกันผ่านการ “อ่าน” แต่ผ่านการฟัง, การขับ, การสวด, หรือการแสดง เกือบทั้งนั้น ประเพณีหลวงอย่างหนึ่งคือ เมื่อพระเจ้าแผ่นดินเสด็จเข้าบรรทม จะมีเจ้าพนักงานขับเสภาตีบัณเฑาะว์กล่อมพระบรรทม นี่เป็นการเสพวรรณกรรมที่แพร่หลายทั่วไปในหมู่ผู้ดี คือการให้เด็กหรือคนรับใช้อ่านหนังสือให้ฟัง และมักจะอ่านด้วยทำนองเสนาะ (ซึ่งก็คือการ “ขับ” อย่างหนึ่ง) โดยสรุปก็คือหนังสือไม่ได้เขียนขึ้นเพื่อ “อ่าน” แต่เพื่อฟัง

ด้วยเหตุดังนั้น งานเขียนที่อยู่ในรูปความเรียงจึงมีน้อยมากในบรรดาวรรณคดีไทยก่อนการพิมพ์ (ธรรมชาติของความเรียงไม่เหมาะแก่การฟัง และการ “ขับ”)

นอกจากนี้ เอกสารที่เขียนขึ้นก่อนการพิมพ์ก็มีน้อยมาก (เมื่อเปรียบเทียบกับอีกหลายสังคม) ความจำเป็นที่จะต้องเขียนสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมีจำกัดได้กล่าวแล้ว การครอบครองหนังสือมีต้นทุนที่สูง (จ้างผู้คัดลอก) ดังนั้นคนส่วนใหญ่จึงไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ แม้ว่ามีหลักฐานของมิชชันนารีซึ่งเปิดคลินิกในต้นรัตนโกสินทร์ได้สำรวจจากคนไข้ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนชั้นต่ำและชาวจีน) ว่า มีผู้อ่านหนังสือออกประมาณ ๔๕% แต่ในชีวิตจริงคงไม่มีโอกาสได้อ่านหนังสือบ่อยนักจนกระทั่งความสามารถในการ “อ่านออกเขียนได้” นั้นเป็นความสามารถที่ใช้งานเป็นปกติได้จริงหรือไม่ยังน่าสงสัย

ในสังคมที่การอ่านมีลักษณะดังกล่าวนี้ จะส่งต่อความรู้, ความคิด และความงามกันอย่างไร?

คำตอบก็คือความจำเช่นเดียวกับสังคมก่อนการพิมพ์ทั่วไปการศึกษาในสังคมไทยเน้นความจำประกอบกับคำสอนในศาสนา(ทุกศาสนา)ย่อมเสนอว่าความจริงมีเพียงหนึ่งเดียว ดังนั้นการเล่าเรียนคือการจดจำสิ่งที่ถือกันว่าเป็นหลักอันถูกต้อง หรือเป็นความรู้ที่เที่ยงแท้แน่นอน ไม่มีการคิดวิเคราะห์อื่นนอกจากคิดวิเคราะห์เพื่อจับหลักดังกล่าวให้ได้ ไม่มีการโต้เถียงจากมุมมองอื่นๆ มากไปกว่าที่ครูหรือหนังสือเสนอไว้

กระบวนการอ่านในโลกปัจจุบัน

การอ่านอย่างที่เรารู้จักในทุกวันนี้ไม่ใช่สิ่งที่คนไทยคุ้นเคยมาก่อน กระบวนการที่เรียกว่าการอ่านนี่เป็นอย่างไร?

การอ่านคือการรับความหมายผ่านสัญลักษณ์โดยตรง เช่นอ่านเครื่องหมายจราจร อ่านสีหน้าและอาการปฏิกิริยาของคน เป็นต้น แม้ว่าสัญลักษณ์ของหนังสือคือตัวอักษร คุณประหนึ่งว่าเมื่อเราอ่านหนังสือ เราแปรสัญลักษณ์นั้นเป็นเสียงก่อน แล้วจึงรับความหมายจากเสียงอีกทีหนึ่ง แต่ในความเป็นจริง การอ่านที่เจตจำนงจะอ่านในชีวิตได้จริง ไม่ได้ผ่านเสียง เรามองคำที่ถูกสะกดขึ้นเป็นสัญลักษณ์ อย่างเดียวกับที่คนจีนหรือญี่ปุ่นอ่านหรือมองตัวหนังสือของเขา และเพราะเรากຸ້นเคยกับสัญลักษณ์นั้นจนกระทั่ง ความหมายไหลผ่านสู่สมองและจิตใจได้ทันที (นี่คือเหตุผลที่เมื่ออ่านเอกสารโบราณ ซึ่งใช้วิธีสะกดต่างจากปัจจุบัน เราจึงอ่านได้ช้า เพราะไม่คุ้นเคยกับสัญลักษณ์เหล่านั้น ต้องแปรสัญลักษณ์นั้นให้เหมือนสัญลักษณ์ที่เราคุ้นเคยก่อน จึงรับความหมายได้)

ไม่แต่เพียงคำที่ถูกสะกดขึ้นจากอักษรเท่านั้นที่เรามองเป็นเพียงสัญลักษณ์ แม้แต่ลีหรือบางครั้งประโยค หรือยิ่งกว่านั้นทั้งข้อความ ก็อาจถูกมองเป็นสัญลักษณ์ด้วย หมายความว่าข้อความบางชนิดที่เราเห็นซ้ำๆ ในงานเขียนบางประเภท เพียงแต่กวาดสายตาผ่าน เราก็สามารถรับความหมายได้แล้ว ดังนั้นเราจึงอ่านหนังสือพิมพ์รายวันได้อย่างรวดเร็ว เพราะเรากวาดตาดูหาความหมายที่เราสนใจเท่านั้น

แม้แต่หนังสือที่เป็นเล่ม ในส่วนที่เป็นข้อมูลซึ่งรู้กันทั่วไปอยู่แล้ว เราก็มักจะอ่านผ่านๆ ส่วนนั้นเท่านั้น

ยังมีข้อที่น่าสนใจในกระบวนการอ่านของปัจจุบันอีกอย่างหนึ่งนั่นก็คือ “ความหมาย” ที่เรารับจากการอ่านนั้น แตกต่างกันในเอกสารแต่ละชนิด คุณเหมือนการรับความหมายผ่านสัญลักษณ์โดยตรง เปิดสมองและจิตใจของเราให้ใช้วิจารณ์ญาณในการอ่านได้ละเอียดกว่าการรับความหมายผ่านเสียง (บางคนเห็นเครื่องหมายจราจรห้ามเข้า ก็สามารถวางแผนได้ในพริบตาว่าต้องวนรถอย่างไรจึงจะไปถึงที่หมายได้ และบางคนอาจใช้เวลา เพียงพริบตาเหมือนกันที่จะวางแผนว่า หากฝ่าฝืนกฎจราจรแล้วจะถูกจับหรือไม่)

ดังนั้น โดยอัตโนมัติ เมื่ออ่านงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ (creative works) เรามักเปิดรับความหมายที่อาจกระทบใจไม่น้อยกว่ากระทบความคิดเชิงเหตุผลและในทางตรงกันข้าม กระบวนการคิดด้วยเหตุผลของโลกปัจจุบัน บังคับให้การอ่านของคนปัจจุบันมุ่งหาตรรกะที่สืบเนื่องเป็นเส้นตรง จากเหตุไปหาผล ข้อถกเถียงหนึ่งๆ ที่ผู้เขียนเสนอคืออะไร และเหตุใดเขาจึงลงมติเช่นนั้น พุทธอีกอย่างหนึ่งก็คือ การอ่านในสมัยปัจจุบันแทรกการวิเคราะห์ (ทั้งด้วยความคิดเชิงเหตุผล และอารมณ์ความรู้สึก) อยู่ในกระบวนการตลอดเวลา

นี่เป็นความแตกต่างอย่างยิ่งจากงานเขียนที่สื่อความผ่านการฟัง ขอให้สังเกตกลอนของสุนทรภู่ที่ว่า

“มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน บิดามารดาก็รักมักเป็นผล
ที่พึ่งหนึ่งพึ่งได้แต่กายตน เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา”

ตรรกะของความดังกล่าวจะคลุมเครืออย่างยิ่งในกระบวนการอ่านอย่างปัจจุบัน สุนทรภู่ว่า ความรักในหมู่มนุษย์ที่อาจวางใจได้มีเพียงสองอย่าง คือความรักของพ่อแม่ และความรักตนเอง ความในวรรณคดีทำจึงดูไม่เกี่ยวกับความรักที่มนุษย์พึงวางใจได้แต่อย่างไร หากพยายามหาเหตุผลเพื่อตั้งเอาวรรณคดีนี้ไปเกี่ยวกับข้อเสนอ ก็คงเป็นว่า เพราะรักตนเองจึงควรต้องปฏิบัติตัวให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง เช่นคิดเสียก่อนพูด แต่ก็เกิดข้อสงสัยแก่ผู้อ่านในปัจจุบันว่า เหตุใดการพูดจึงเป็นสุดยอดของการปฏิบัติตัวที่ให้ประโยชน์แก่ตนที่สุดสมมติว่าสุนทรภู่มีความคิดเห็นเช่นนั้น สุนทรภู่ก็ยังไม่ได้แสดงข้อถกเถียงตรงนี้ไว้ในงานเขียนของตน

งานเขียนส่วนใหญ่ในโลกปัจจุบัน เขียนขึ้นเพื่อให้“อ่าน”ตามความหมายที่ได้กล่าวนี้ อันที่จริงการอ่านที่จะได้รับความเพลิดเพลิน และรับรู้สาระสำคัญของงานเขียนในสมัยปัจจุบัน ก็คือ“อ่าน”ตามนี้

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่า คนไทยก่อนยุคของการพิมพ์ไม่ได้อ่านหนังสือดังวิธีที่กล่าวนี้ เมื่อเกิดการพิมพ์ขึ้นคนไทยอ่านหนังสืออย่างไร

การเผยแพร่การอ่านผ่านโรงเรียน

การพิมพ์เพิ่งเกิดขึ้นประมาณ ๔ ทศวรรษ ก่อนที่จะเกิดการศึกษาระบบใหม่ขึ้นในประเทศไทย และแม้มีการพิมพ์แล้ว สิ่งที่เขียนขึ้นใหม่เพื่อการพิมพ์ก็มีไม่สู้

มากนัก ส่วนใหญ่คือการพิมพ์หนังสือเก่าที่เขียนมาก่อนยุคการพิมพ์ หรือแม้มีหนังสือเขียนใหม่ ก็เขียนขึ้นตามจารีตการเขียนของยุคก่อนการพิมพ์ (เช่นนิทานกลอนที่เป็น“หนังสือหน้าวัดเกาะ”)

ด้วยเหตุดังนั้น เมื่อตอนที่เปิดโรงเรียนและจัดการศึกษาแบบยุโรป “นิสัยการอ่าน” ของไทยก็ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงมีการเขียน “ตำราเรียน” ขึ้นเพื่อพิมพ์จำหน่ายแก่นักเรียน แต่ตำราเหล่านี้ก็เขียนขึ้นด้วยกระบวนการสนธิของการศึกษาแบบเก่า คือการจำสิ่งที่เป็นหลักสำคัญ เพียงแต่เปลี่ยนเนื้อหาซึ่งเคยนำมาจากภาษาบาลี กลายเป็นเนื้อหาที่นำมาจากภาษาอังกฤษแทนเท่านั้นตำราเรียนของไทยสืบมาจนถึงทุกวันนี้ไม่ค่อยมีเนื้อที่สำหรับการ์ “อภิปราย” ประเด็นทางวิชาการมากไปกว่าสรุปหัวใจของเรื่องให้เข้าใจได้ง่ายๆ โดยไม่ต้องรู้ที่มาที่ไปของสิ่งที่ต้องจดจำเกือบไม่ต่างจากคัมภีร์ศาสนา

โรงเรียนซึ่งขยายตัวมากขึ้นสืบมาจนทุกวันนี้คือการจรรโลงและขยายวัฒนธรรมการอ่านก่อนการพิมพ์ ให้ดำรงอยู่และแพร่หลายในสังคมไทย นักเรียนจะถูกสอนให้อ่านอย่างถี่ถ้วนทุกถ้อยคำมากกว่าการทำความเข้าใจกับประเด็นทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการคิด เพื่อให้ได้มาซึ่งเนื้อหาดังกล่าว เราอ่านวรรณคดีในห้องเรียนโดยใช้จินตนาการน้อยกว่าความรู้ด้านศัพท์แสงและฉันทลักษณ์ การอ่านจึงเป็นงานหนัก เคร่งเครียด และหาความเพลิดเพลินจากการอ่านไม่ได้ ด้วยอารมณ์ความรู้สึกต่อการอ่านเช่นนี้จะเหลือพื้นที่สมองส่วนไหนไว้สำหรับการคิดวิเคราะห์ หรือความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง และการโต้เถียงหรือสนับสุนงานเขียนที่ตัวอ่านได้

(ในทุกวันนี้การโฆษณาชักชวนให้คนไทยอ่านหนังสือ ก็ยังเน้นประโยชน์ด้านความรู้เป็นส่วนใหญ่ ไม่มีใครพูดถึงความเพลิดเพลินจากการอ่านบ้างเลย)

ความล้มเหลวของการสอนวิชา“ย่อความ”คงบ่งบอกให้เห็นถึงความอ่อนแอด้านการอ่านในระบบการศึกษาไทย วิชานี้อาแบบอย่างมาจากระบบการศึกษาอังกฤษ (precis) และเคยเป็นวิชาในหลักสูตรการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมถึงมัธยม หากทว่าการสอนวิชาย่อความในโรงเรียนไทย กลายเป็นการทำให้นักเรียนที่ครูนำมาเป็นแบบฝึกหัดสั้นลงเรื่อยๆ โดยไม่ได้ฝึกให้นักเรียนรู้จักจับประเด็นจากการอ่าน และเสนอประเด็นหลัก(พร้อมเหตุผลหรือวิธีคิดที่ผู้เขียนเสนอไว้ในงานเขียน)อย่างกะทัดรัด

ในหลายโรงเรียน บทอ่านที่นำมาเป็นแบบฝึกหัดมีข้อความเพียงหนึ่งหรือสองย่อหน้า ซ้ำไม่ใช้ประเด็นหลักของงานเขียนทั้งชิ้น ในหลายโรงเรียน ครูสอนให้ขีด

เส้นใต้ข้อความบางตอนในบทอ่าน แล้วนำเอาข้อความนั้นมาเขียนต่อกันเป็นข้อความฉบับนักเรียน

อันที่จริง วิชาข้อความเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษา และอาจฝึกตั้งแต่เด็กที่เริ่มอ่านหนังสือแตกไปได้จนถึงนักเรียนชั้นสูงซึ่งก็คือการหัดเขียนปริทรรศน์หนังสือทั้งเล่ม แต่โรงเรียนไทยสอนข้อความเพียงเพื่อทำให้สั้น โดยไม่สนใจว่าต้องทำอะไรให้สั้น ในที่สุดนักการศึกษาไทยก็ไม่เห็นประโยชน์ของวิชานี้ และถูกยกเลิกไปในทุกระดับชั้นการเรียนจนหมด

โดยสรุปก็คือ โรงเรียนสอนให้คนไทยส่วนใหญ่อ่าน แต่กลับสอนให้อ่านอย่างเดียวกับวัฒนธรรมการอ่านในยุคก่อนการพิมพ์ และคนไทยส่วนใหญ่ในทุกวันนี้ก็ยังอ่านหนังสือด้วยท่าที่ดังกล่าวสืบมา ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นประเทศที่มีประชากรอ่านออกเขียนได้เกือบ ๑๐๐% แต่มีนักอ่านอยู่ไม่สู้มากนักเมื่อเทียบกับประชากรที่อ่านออกเขียนได้ คำอธิบายว่าหนังสือมีราคาแพงเกินฐานะของคนไทยส่วนใหญ่ ใช้อธิบายได้เพียงส่วนเดียว เพราะห้องสมุดสาธารณะทั้งหลายก็มีสถิติผู้ใช้บริการต่ำแม้แต่ในมหาวิทยาลัย

การส่งเสริมการอ่านในสังคมที่เพิ่งก้าวเข้าสู่ยุคการพิมพ์ไม่นานมานี้แม้ว่าส่วนหนึ่งคือการให้บริการหนังสือได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึงแต่ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการปฏิรูปการศึกษาในเชิงคุณภาพ

การศึกษาไทยต้องเลิกสอนความจริงมิตินี้หรืออันเดียวแต่ต้องสอนให้นักเรียนค้นหาความจริงเอง จากมิตินี้หลากหลายของความจริง จากเงื่อนไขที่แวดล้อมความจริงแตกต่างกัน เพื่อจะทำอย่างนั้นได้ นักเรียนต้องถูกช่วยให้อ่าน แต่ต้องอ่านอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน อ่านละเอียดถี่เป็น อ่านข้ามก็เป็น อ่านเพื่อเสพกับอ่านเพื่อค้นหา ห้องเรียนกลายเป็นเวทีของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักอ่านไม่ใช่ที่ประกาศิตความจริงนิรันดร

ทราบเท่าที่ทัศนคติต่อการอ่านยังไม่เปลี่ยนมาสู่การอ่านในยุคการพิมพ์ แม้จะส่งเสริมการอ่านกันอย่างไร ก็ยากที่คนไทยจะอ่านหนังสือ

นโยบายส่งเสริมการอ่านของประเทศไทย: ภาพรวม ปัญหาและ แนวทางการพัฒนา¹

นำเสนอในการประชุมวิชาการประจำปี 2554

Thailand Conference on Reading 2011

วันพุธที่ 24 สิงหาคม 2554 เวลา 13.45 – 14.30 น.

ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพฯ

ความนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลานาน มีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนจัดกิจกรรมเกี่ยวกับหนังสือและการรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายด้านการอ่านอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนนโยบายด้านการศึกษา ได้แก่ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) และการกำหนดทศวรรษแห่งการอ่าน (พ.ศ. 2552 – 2561)

เอกสารนี้มีเนื้อหา 3 ส่วนหลักประกอบด้วย 1) นโยบายส่งเสริมการอ่านที่สำคัญของไทย ซึ่งกำหนดเป็น 3 ช่วง คือ นโยบายก่อน พ.ศ. 2542 นโยบายระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2551 ซึ่งมีเหตุการณ์สำคัญคือการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 นับเป็นรากฐานในการพัฒนาการศึกษายุคใหม่ของประเทศ และในด้านการส่งเสริมการอ่านยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะและนิสัยด้านการอ่านไว้โดยตรง และนโยบายระหว่างพ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน ซึ่งมีนโยบายที่สำคัญๆ คือ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) และการกำหนดทศวรรษแห่งการอ่าน (พ.ศ. 2552 – 2561) 2) ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการอ่าน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วนคือ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ สภาพการอ่านของเด็กไทยและคนไทย และปัญหาและข้อจำกัดในการส่งเสริมการอ่าน และ 3) แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการอ่าน

นโยบายด้านการส่งเสริมการอ่านที่สำคัญ

ประกอบด้วยนโยบายด้านการส่งเสริมการอ่าน 3 ช่วงสำคัญ คือ นโยบายก่อน พ.ศ. 2542 นโยบายระหว่าง พ.ศ. 2542 – 2551 และนโยบายระหว่างพ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน รายละเอียดดังนี้

นโยบาย ก่อน พ.ศ. 2542

นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยในช่วงก่อน พ.ศ. 2542 เน้นที่การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระบบโรงเรียน การวางรากฐานทางการศึกษาให้เข้มแข็ง เน้นด้านการอ่านออกเขียนได้ การใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบโรงเรียน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ ใฝ่หาความรู้ และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมการให้ความสำคัญกับครอบครัวในการวางรากฐานความรู้และคุณธรรม ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการผลิตหนังสือ ตำราเรียน ที่มีคุณภาพ ราคาถูก และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน รายละเอียดดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ

ประเทศไทยเริ่มมีวาระแห่งชาติด้านการส่งเสริมการอ่านและพัฒนาหนังสืออย่างเป็นทางการตั้งแต่ พ.ศ. 2515 เมื่อองค์การยูเนสโกประกาศให้เป็นปีหนังสือสากล ด้วยเหตุผลที่ว่าหนังสือมีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญของสังคมและบุคคล ทั้งเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติต่าง ๆ ยูเนสโกได้ขอความร่วมมือให้ประเทศสมาชิกร่วมฉลองปีหนังสือสากล ด้วยการจัดกิจกรรมอันเหมาะสม ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การยูเนสโก โดยมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (Thailand National Commission for UNESCO) เป็นผู้ดำเนินงาน ได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปีหนังสือระหว่างชาติ 2515” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน มีกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือ ดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ

การส่งเสริมการอ่านและพัฒนาหนังสือ 19 โครงการ และมีโครงการสำคัญ 2 โครงการ คือ โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติและโครงการประกวดหนังสือดีเด่น โดยโครงการประกวดหนังสือดีเด่นเริ่มต้นในปี 2515 โดยมีสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยรับผิดชอบดำเนินการ และ “คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ” ซึ่งแต่งตั้งโดยกระทรวงศึกษาธิการ รับช่วงดำเนินการต่อมาตั้งแต่ พ.ศ. 2516 จนถึง พ.ศ. 2546 และภายหลังการปฏิรูปโครงสร้างหน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดการประกวดหนังสือดีเด่นต่อมา

สำหรับโครงการจัดงานหนังสือแห่งชาตินั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สำนักพิมพ์ผลิตและพัฒนาหนังสือให้ตีมีคุณภาพและกระตุ้นให้คนไทยเห็นความสำคัญของการอ่าน ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในปี 2554 นี้เป็นการจัดงานครั้งที่ 39 พร้อมกันงานหนังสือนานาชาติ ครั้งที่ 9 การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติในระยะแรกๆ คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยจัดงาน โดยมีสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยดูแลส่วนของการออกร้านหนังสือ และต่อมาเมื่อภาคเอกชนมีความเข้มแข็งกระทรวงศึกษาธิการจึงได้โอนการจัดงานให้กับสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยดูแลเกือบทั้งหมด ยกเว้นในส่วน ของพิธีกรในวันเปิดงาน ซึ่งมีการนำผู้ได้รับรางวัลจากการประกวดหนังสือดีเด่นเข้ารับพระราชทานรางวัลจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีซึ่งเป็นองค์ประธานเปิดงาน

แผนการศึกษาแห่งชาติ

ในระยะเริ่มแรกของแผนการศึกษาแห่งชาติตั้งแต่แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 3 พ.ศ. 2520 รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการอ่านและการเรียนรู้แล้ว โดยเน้นความรู้และทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต และปัจจัยสนับสนุน คือ การผลิตตำราเรียน ดังนี้ ข้อ 13 กล่าวว่า “รัฐพึงจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทยทุกคน สามารถใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี ในการติดต่อทำความเข้าใจกัน” ข้อ 14 กล่าวว่า “รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียนในลักษณะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดย

เฉพาะอย่างยิ่งเพื่อประโยชน์แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระบบโรงเรียน” ข้อ 26 กล่าวว่า “รัฐพึงสนับสนุนให้มีการผลิตตำรา บทเรียน และเอกสารทางวิชาการอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้โดยไม่ขัดต่อวัฒนธรรมไทย ระเบียบข้อบังคับ และกฎหมาย” ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2535 ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ข้อ 13 กล่าวว่า “จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเข้าใจและรู้จักคิดแบบวิทยาศาสตร์ และที่เอื้อให้ผู้เรียนใฝ่หาความรู้ รู้จักคิดริเริ่ม รวมทั้งมีความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์”

การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาคณะรัฐมนตรีคณะที่ 53
 นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี แถลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 นโยบายด้านการศึกษา เน้นการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดแผนการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติการให้ความรู้แก่ครอบครัวเพื่อวางรากฐานเบื้องต้นแก่เด็กก่อนเข้าวัยเรียน ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีคุณธรรม และมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมาให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและ เทศเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ การจัดทำแผนจึงเน้นที่คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การเตรียมความพร้อมให้ประชากรของประเทศสามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ และความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการอ่าน โดยปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม กระตุ้นและสนับสนุนการค้นคว้าหาความรู้ผ่านหนังสือและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ใช้มาตรการภาษีสนับสนุนให้มีหนังสือ อุปกรณ์สร้างเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและราคาถูก ส่งเสริมการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน การพัฒนาการถ่ายโอนหน่วยกิจที่เชื่อมกันได้ทุกระดับ และส่งเสริมการศึกษาเพื่อการอ่านออกเขียนได้ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายสตรีที่ด้อยโอกาส

นโยบาย พ.ศ. 2542 – 2551

ในช่วงหลังพ.ศ. 2540 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเร่งฟื้นฟูประเทศจากวิกฤติเศรษฐกิจ มีการปฏิรูปประเทศในหลายๆ ด้านทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุให้มีการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาขึ้น ประกอบกับคุณภาพการศึกษาของคนไทย ซึ่งเป็นผลผลิตของระบบการศึกษายังไม่ตรงกับความต้องการทำให้คนไทยไม่สามารถก้าวเข้าสู่การแข่งขันในระดับโลกได้ จึงได้มีการจัดทำพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้เป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษานับนี้ นับได้ว่าเป็นรากฐานในการพัฒนาการศึกษายุคใหม่ของประเทศ และในด้านการส่งเสริมการอ่านยังได้กล่าวถึงคุณลักษณะและนิสัยด้านการอ่านไว้โดยตรง คือ จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต่อมาเมื่อพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ดำเนินนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544 แนวนโยบายด้านการศึกษาก็ได้กล่าวถึงการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และในส่วนของส่งเสริมการอ่าน ได้กล่าวถึงการสร้างนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดให้มีสื่อและแหล่งการอ่านและการเรียนรู้เพียงพอ

ในช่วงนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยในพ.ศ. 2546 รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เพื่อรณรงค์ให้คนไทยเห็นความสำคัญของการอ่านและมุ่งสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ “วางทุกคน อ่านทุกคน” รณรงค์ให้ประชาชนทุกคนอ่านหนังสือทุกวัน วันละ 10 – 15 นาที ต่อมาในพ.ศ. 2547 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นแหล่งบริการองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนในด้านต่างๆ และในพ.ศ. 2551 คณะรัฐมนตรีคณะที่ 59 ซึ่งมีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรี แลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ในด้านการส่งเสริมการอ่านเน้นที่

การส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด และการเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน

ในส่วนของภาคเอกชนเองก็ได้มีส่วนผลักดันจนกระทั่งรัฐบาลมีนโยบายในระดับประเทศ ได้แก่ ในพ.ศ. 2548 มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรเป็นแกนนำในการผลักดันจนกระทั่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548 เห็นชอบให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันหนังสือเด็กแห่งชาติและในพ.ศ. 2549 สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยและภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชนรวม 32 องค์กร ร่วมกันก่อตั้งเครือข่ายหนังสือเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว และผลักดันยุทธศาสตร์หนังสือเพื่อเด็กขึ้น รายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

นับเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกที่กล่าวถึงคุณลักษณะและนิสัยด้านการอ่านโดยตรง โดยในมาตรา 24 วรรค 3 กำหนดให้มีการ “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” นอกจากนี้ได้กำหนดปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการอ่านและการเรียนรู้ เช่น มาตรา 7 กล่าวว่า “กระบวนการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” มาตรา 23 วรรค 4 เน้นความรู้และทักษะด้านภาษา “เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง” มาตรา 25 กล่าวว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

เป็นแผนที่เน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนต่อเนื่องจากแผนฉบับที่ 8 และมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาประเทศจึง พัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดย “พัฒนาให้ประชาชนสามารถสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองภายใต้ระบบสุขภาพที่มีความหลากหลายเป็นองค์รวม มีคุณภาพ

การส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด และการเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน

ในส่วนของภาคเอกชนเองก็ได้มีส่วนผลักดันจนกระทั่งรัฐบาลมีนโยบายในระดับประเทศ ได้แก่ ในพ.ศ. 2548 มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็กซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรเป็นแกนนำในการผลักดันจนกระทั่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548 เห็นชอบให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันหนังสือเด็กแห่งชาติและในพ.ศ. 2549 สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยและภาค เครือข่ายทั้งภาครัฐบาลและเอกชนรวม 32 องค์กร ร่วมกันก่อตั้งเครือข่ายหนังสือเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว และผลักดันยุทธศาสตร์หนังสือเพื่อเด็กขึ้น รายละเอียดดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

นับเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแรกที่กล่าวถึงคุณลักษณะและนิสัยด้านการอ่านโดยตรง โดยในมาตรา 24 วรรค 3 กำหนดให้มีการ “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” นอกจากนี้ได้กำหนดปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการอ่านและการเรียนรู้ เช่น มาตรา 7 กล่าวว่า “กระบวนการเรียนรู้มุ่งให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง” มาตรา 23 วรรค 4 เน้นความรู้และทักษะด้านภาษา “เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง” มาตรา 25 กล่าวว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ”

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

เป็นแผนที่เน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนต่อเนื่องจากแผนฉบับที่ 8 และมุ่งการพัฒนาที่สมดุลทั้งคน สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการบริหารจัดการที่ดีในทุกระดับ โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกระดับ แนวทางการพัฒนาประเทศจึง พัฒนาคอนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดย “พัฒนาให้ประชาชนสามารถสร้างเสริมสุขภาพด้วยตนเองภายใต้ระบบสุขภาพที่มีความหลากหลายเป็นองค์รวม มีคุณภาพ

การอ่าน จัดให้มีห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึง 2) พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท

เมื่อพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้บริหารประเทศต่ออีกวาระหนึ่งคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2548 กล่าวถึงการอ่านไว้ ดังนี้ 1) รัฐบาลจะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านหนังสืออย่างจริงจังตั้งแต่เด็กจนตลอดชีวิต เพื่อรองรับสังคมเศรษฐกิจบนฐานความรู้ 2) เร่งสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่งในการพัฒนาความรู้ และเป็นสังคมที่ประชาชนมีความสุข สนุกสนานกับการหาประสบการณ์และความรู้ใหม่ๆ โดยรัฐบาลจะร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อสร้างแหล่งบริการองค์ความรู้ให้กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศอย่างสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น และดำเนินการเชื่อมเครือข่ายความรู้ของทุกโรงเรียนเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

จนกระทั่งถึงคณะรัฐมนตรีคณะที่ 59 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2551 กล่าวถึงเรื่องการอ่านไว้ในคำแถลงนโยบายด้านการศึกษา คือ 1) ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ปฏิรูปโครงสร้างและการบริหารจัดการ ระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงการบริหารจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาครู พัฒนาระบบการคัดเลือกเข้าสู่มหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับหลักสูตรวิชาแกนหลักรวมถึงวิชาประวัติศาสตร์ ปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ 2) ปรับบทบาทการศึกษานอกโรงเรียนเป็นสำนักงานการศึกษาตลอดชีวิต จัดให้มีศูนย์การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ 3) ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงสร้างสรรค์อย่างชาญฉลาด เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ 4) เชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนาเพื่อเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน

ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

ในปี 2546 รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เพื่อรณรงค์ให้คนไทยเห็นความสำคัญของการอ่านและมุ่งสร้างสรรคสังคมนักการอ่าน โดยเน้น 5 สาระหลัก คือ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ที่จะนำไปสู่การบูรณาการสาระการเรียนรู้อื่นๆ และมีกิจกรรมรณรงค์ที่สำคัญ คือ ‘วางทุกงาน อ่านทุกคน’ และกำหนดมาตรการส่งเสริมการอ่านใน 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับสถานศึกษา โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ พัฒนาการอ่านของนักเรียนตั้งแต่ระดับอ่านออก อ่านเป็น อ่านสม่ำเสมอ จนกระทั่งอ่านเป็นนิสัย และสร้างแรงจูงใจและชี้แนะให้พ่อแม่ส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

รัฐบาลได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) พ.ศ.2547 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสแสวงหาและพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อเพิ่มความรู้และพัฒนาคุณภาพความคิด ให้เป็น “คนรุ่นใหม่” ที่พร้อมรับมือกับสถานการณ์โลกที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันทางด้านความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้มีลักษณะเป็นองค์กรการเรียนรู้ขนาดใหญ่ที่สมบูรณ์ หลากหลาย และเป็นองค์กรนำทางด้านฐานความรู้ ประกอบไปด้วยส่วนงานภายในซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 5 ส่วนงาน ที่เป็นกำลังในการขับเคลื่อนสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เน้นส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน และแสวงหาความรู้และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ที่ทันสมัยในรูปแบบ “ห้องสมุดมีชีวิต” โดยส่งเสริมให้เยาวชนมีโอกาสพัฒนาแลกเปลี่ยน และแสดงผลงานที่มีความคิดสร้างสรรค์

2) ศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ เป็นแหล่งทรัพยากรข้อมูลการเรียนรู้ด้านการออกแบบที่สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้คนไทยมีพลังสร้างสรรค์เพื่อสร้างสินค้าใหม่หรือผลงานที่เป็นต้นฉบับ

3) สถาบันพิพิธภัณฑการเรือนรู้แห่งชาติ ถ่ายทอดความรู้สาขาต่างๆ ผ่าน นิทรรศการสร้างสรรค์โดยใช้นวัตกรรมใหม่ในการเล่าเรื่องราวของชนชาติวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และเศรษฐกิจไทยในรูปแบบมีชีวิต ที่สามารถจุดประกายความอยากรู้ การตั้งคำถาม และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนิทรรศการกับผู้ชม เพื่อเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

4) ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการจัดการองค์ความรู้ให้เกิดและเพิ่มมูลค่าในด้านชีววิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ

5) ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม มีบทบาทหลักในการเสริมหนุน เชื่อมประสาน เพิ่มพลังเครือข่าย ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่เป็นการรวมพลัง ยกระดับ แพร่ขยายในบริบทต่างๆ ในทุกภาคส่วนของสังคม

วันหนังสือเด็กแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรีมีมติวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2548 เห็นชอบให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเป็นวันหนังสือเด็กแห่งชาติ(คณะกรรมการนานาชาติด้านหนังสือเด็กและเยาวชน (International Board on Book for Young People – IBBY) ได้ประกาศให้วันที่ 2 เมษายน เป็น “ วันหนังสือเด็กแห่งชาติสากล ” ซึ่งปี 2548 เป็นปีที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระชนมายุ 50 พรรษา กระทรวงศึกษาธิการจึงถวายพระเกียรติ เพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงส่งเสริมการอ่าน ทรงประพันธ์บทพระราชนิพนธ์สำหรับเด็กและเยาวชนมาแต่ครั้งทรงพระเยาว์ พระปรีชาสามารถทางด้านอักษรศาสตร์ เป็นที่ประจักษ์แก่ปวงชนชาวไทยและชาวต่างประเทศประกอบกับการสะท้อนให้เห็น ความตั้งใจในการรณรงค์ส่งเสริมการอ่านและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก รวมทั้งพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์หนังสือเพื่อเด็ก

ปี 2549 หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวม 32 องค์กร รวมกันก่อตั้ง เครือข่ายหนังสือเพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว ผลักดันยุทธศาสตร์หนังสือเพื่อเด็ก 4 ด้าน คือ 1) ยุทธศาสตร์ การกระจายหนังสือให้เข้าถึงเด็ก 2) ยุทธศาสตร์รณรงค์ให้เกิดความต้องการและพฤติกรรมการอ่าน 3) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้มีหนังสือที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม 4) ยุทธศาสตร์ปกป้องเด็กจากสื่อที่เป็นภัยและขจัดอุปสรรคต่อการอ่านของเด็ก

นโยบาย พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน

นโยบายส่งเสริมการอ่านของไทยยังคงมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งเป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาประเทศ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) เน้นพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน โดยกำหนดให้ครอบครัวปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน สนับสนุนการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจอย่างต่อเนื่อง และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งเป็นฉบับร่างอยู่ระหว่างการจัดทำและระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เน้นสร้างภูมิคุ้มกันประเทศเพื่อให้ประเทศไทยสามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศบนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มุ่งใช้ความรู้เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ และมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะผู้ สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่

ในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2552 เป็นต้นมามีนโยบายสำคัญๆ ได้แก่ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 -2561) ซึ่งสืบเนื่องจากคำแถลงนโยบายของรัฐบาล (นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ) ที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2551 มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ กำหนดควีสัญทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และนโยบายด้านการส่งเสริมการอ่านโดยตรงอีกประการหนึ่งคือ การที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552 กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ กำหนดให้พ.ศ. 2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน กำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรม ซึ่งคณะกรรมการนี้ได้ผลักดันจนกระทั่งรัฐบาลออกพระราช

กฤษฎีกา ว่าด้วยการยกเว้นรัชฎากร (ฉบับ 515) พ.ศ. 2554 ยกเว้นภาษี เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการอ่าน

นอกจากนี้ในช่วงปี 2551 เป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินของโลก รัฐบาลจึงมีมาตรการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยได้จัดทำ แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ซึ่งเป็นโครงการลงทุนเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ และเพิ่มการจ้างงาน ผ่านการลงทุนของรัฐ โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการห้องสมุด 3 ดี (หนังสือดี บรรณารักษ์ดี บรรณารักษ์ดี) ปรับปรุงห้องสมุดในโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ รายละเอียดดังนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) เป็นระยะที่การเมืองและเศรษฐกิจมีความผันผวน แผนฯ ฉบับนี้จึงเน้นพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรม นำความรู้ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน คือ

1) การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งเสริมให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวิทยาการสมัยใหม่ และวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) พัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่จูงใจให้เด็กสนใจและใฝ่รู้ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนและการแสวงหาความรู้พัฒนาคุณภาพครูให้รู้เท่าทันวิทยาการสมัยใหม่

3) จัดทำข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและอาชีพ เผยแพร่ผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ

4) พัฒนาแหล่งความรู้ เพิ่มการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะเพื่อการเรียนรู้ ผลักดันให้องค์กรต่างๆ ในสังคมจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ที่มุ่งจัดการเรียนขั้นพื้นฐานและวิชาการด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทย และเกิดการเรียนรู้

5) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้และปรับตัวรองรับเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและความรู้

6) กำหนดให้ครอบครัวปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่าน สนับสนุนการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจอย่างต่อเนื่อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ซึ่งเป็นฉบับร่างอยู่ในระหว่างจัดทำและระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันประเทศเพื่อให้ประเทศไทยสามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกและภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มุ่งใช้ความรู้ในตัวตน ความรู้ทางเทคโนโลยี และความรู้ในวิทยาการต่างๆ เป็นปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง และมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านคือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1) จัดให้มีกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาให้เชื่อมโยงทั้งในระบบ นอกกระบบ และในทุกระดับการศึกษาตลอดจนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและส่งเสริมความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพของเด็กและเยาวชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

2) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน ด้วยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน สร้างนิสัยใฝ่รู้ตั้งแต่วัยเด็ก ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กรและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้สร้างสรรค์

3) เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชน และประเทศ โดยพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับภูมิสังคม ควบคู่กับการพัฒนาและเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์แหล่งเรียนรู้ทั่วไป อาทิ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์กีฬาและศูนย์ทดลองของส่วนราชการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนอย่างสม่ำเสมอ

4) สร้างปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาองค์ความรู้ของท้องถิ่นทั้งจากผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน และจัดให้มีการจัดการองค์ความรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการจัดระบบข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ และปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรการภาษีที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้ออำนวยและส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

5) จัดระบบความสัมพันธ์ของสวัสดิการทางสังคมที่จัดโดยระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และชุมชนอย่างเชื่อมโยงและเกื้อกูล ควบคู่กับการกระจายอำนาจให้ชุมชนสามารถจัดการกับปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ทำบทบาทหน้าที่ของตนเองในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561)

กำหนดวิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย 2) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

กำหนดประเด็นการปฏิรูปเร่งด่วน คือ **พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่** ที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ **พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่** เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับ

การศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ

กำหนดมาตรการหลัก คือ รมรณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติ และส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาที่เหมาะสม กำหนดมาตรการรอง 4 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ 2) พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดมีชีวิต 3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย มีคุณภาพและกระจายอย่างทั่วถึง เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 4) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม เพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น

ทศวรรษแห่งการอ่าน

จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าคนไทย อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป อ่านหนังสือน้อยลง จากปี 2548 ที่เคยอ่านร้อยละ 69.1 ปี 2551 อ่านลดลงเหลือร้อยละ 66.3 โดยเด็กหันไปดูโทรทัศน์ มากขึ้น และคนไทยอ่านหนังสือในปี 2548 เพียง 51 นาทีต่อวัน ปี 2551 ลดเหลือ 39 นาทีต่อวัน ทำให้เกิดความตระหนักและตื่นตัวในการเร่งกระตุ้นให้ประชาชนหันมาอ่านหนังสือมากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีการผลักดันจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้ง 32 องค์กร ในปี 2552 คณะรัฐมนตรีได้มีการพิจารณาให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ โดยในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2552 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี กล่าวผ่านรายการ “เชื่อมั่นประเทศไทยกับนายกฯ อภิสิทธิ์” กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนว่า ได้ร่วมมือกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการสร้างพื้นที่สร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชนเพราะเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยจะใช้สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร และในหัวเมืองใหญ่ๆ ของประเทศไทย มีการปิดถนนให้เด็กเดินและทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และเปิดพื้นที่ที่สื่อรณรงค์เรื่องการส่งเสริมการอ่าน การประกาศวาระแห่งชาติ ในเรื่องการอ่าน การสนับสนุนโครงการหนังสือเล่มแรก เพื่อให้ประชาชนทุกครอบครัวปลูกฝังนิสัยรักการอ่านของเด็กตั้งแต่แรกเกิด โครงการคลื่นวิทยุสีขาวที่เป็นรายการสำหรับเด็กและเยาวชน

คณะรัฐมนตรีมีมติ วันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบให้ 1) การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ 2) กำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรณรงค์การอ่าน 3) กำหนดให้ปี 2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน 4) กำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรม

คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นกรรมการ กำหนดยุทธศาสตร์ 3 ข้อ คือ 1) ยุทธศาสตร์การทำให้คนไทยทุกคนมีความสามารถด้านการอ่าน 2) ยุทธศาสตร์การสร้างนิสัยรักการอ่าน 3) ยุทธศาสตร์การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศแห่งการอ่าน

กำหนด 5 แผนงาน 1) แผนงานรณรงค์สร้างนิสัยรักการอ่าน 2) แผนงานเพิ่มสมรรถนะการอ่าน 3) แผนงานสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมการอ่าน 4) แผนงานเครือข่ายความร่วมมือการอ่าน 5) แผนงานการวิจัยและพัฒนาเพื่อการอ่าน

กำหนด 6 มาตรการ 1) ด้านส่งเสริมการสร้างนโยบายและการมีส่วนร่วม 2) การสร้างความตระหนักการอ่าน 3) สร้างความเข้มแข็งเพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการอ่าน 4) การสร้างบุคลากรเพื่อส่งเสริมการอ่าน 5) การบริหารจัดการทรัพยากรการอ่าน 6) การวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการอ่าน

กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด (ภายในพ.ศ. 2561) 1) เป้าหมายที่ 1 ประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือในระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 97 เป็นร้อยละ 99 2) เป้าหมายที่ 2 ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป สามารถอ่านออกเขียนได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.64 เป็นร้อยละ 95 3) เป้าหมายที่ 3 ค่าเฉลี่ยในการอ่านหนังสือของคนไทยเพิ่มขึ้นจากปีละ 5 เล่มต่อคน เป็นปีละ 10 เล่มต่อคน 4) เป้าหมายที่ 4 แหล่งการอ่านได้รับการพัฒนาและเพิ่มจำนวนให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกตำบล ชุมชน อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 5) เป้าหมายที่ 5 การสร้างภาคีเครือข่ายการอ่าน เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายคนไทยได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการรู้หนังสือภายในปี 2555

แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 : พ.ศ. 2553 – 2555

จากวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินของโลกทำให้เศรษฐกิจของไทยได้รับผลกระทบรัฐบาลจึงมีมาตรการเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจที่รวดเร็วทันต่อสถานการณ์ และได้จัดทำ “แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555” ซึ่งเป็นโครงการลงทุนภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง ผ่านการลงทุนของรัฐควบคู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านนั้นกระทรวงศึกษาธิการจัดทำ โครงการห้องสมุด 3 ดี (หนังสือดี บรรยากาศดี บรรณารักษ์ดี) โดยปรับปรุงห้องสมุดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ ทั้งทางด้านกายภาพ (ปรับปรุงอาคารสถานที่ ห้องสมุด) และทรัพยากรสารสนเทศ (หนังสือ/สื่ออิเล็กทรอนิกส์) และการสร้างบรรยากาศ (กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน) และพัฒนาบุคลากรห้องสมุด

มาตรการด้านภาษี

ปี 2554 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับ 515) พ.ศ. 2554 ยกเว้นภาษีเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการอ่าน เพื่อให้บุคคลธรรมดาสามารถนำค่าใช้จ่ายที่ได้บริจาคให้แก่สถานศึกษาของราชการและเอกชนเพื่อใช้ในการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่าน มาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ 2 เท่าของที่จ่ายจริง แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความเห็นชอบแล้ว ต้องไม่เกินร้อยละสิบของเงินได้พึงประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักลดหย่อนนั้น

สำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ให้ยกเว้นสำหรับเงินได้เป็นจำนวนสองเท่าของรายจ่ายที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลได้จ่ายให้แก่สถานศึกษาของทางราชการและเอกชนเพื่อใช้ในการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะได้จ่ายเป็นเงินหรือทรัพย์สิน แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษาสำหรับโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความเห็นชอบและรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างและการบำรุงรักษาสนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ หรือสนามกีฬาของเอกชนที่เปิดให้ประชาชนใช้เป็นทางทั่วไป โดยไม่เก็บค่า

ต้องไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิก่อนหักรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ และรายจ่ายเพื่อการศึกษาหรือการกีฬา

และให้ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละหนึ่งร้อยของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่าน สำหรับหอสมุดหรือห้องสมุดของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น เฉพาะในส่วนที่ไม่เกินห้าหมื่นบาทในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี

ผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการอ่าน

ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ กลไกการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ สภาพการอ่านของเด็กไทยและคนไทย และปัญหาและข้อจำกัดในการส่งเสริมการอ่าน กลไกการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ

นับตั้งแต่ประเทศไทยร่วมมือกับองค์การยูเนสโกในการจัดกิจกรรมด้านการอ่านเพื่อเฉลิมฉลองปีหนังสือสากล พ.ศ. 2515 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปีหนังสือระหว่างชาติ 2515” และต่อมาพัฒนาเป็น “คณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ” เพื่อจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ และจัดทำโครงการประกวดหนังสือดีเด่นนั้นเป็นจุดเริ่มต้นในการกระตุ้นส่งเสริมให้คนไทยสนใจหนังสือและการอ่านเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐบาลนั้น กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการอ่านของประเทศ โดยในระยะเริ่มต้นเน้นที่การอ่านออกเขียนได้ และทักษะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง มีหน่วยงานที่รับนโยบายไปดำเนินการต่อ คือ กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้มีการยุบเลิก 3 หน่วยงานนี้และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน) รับผิดชอบในส่วนของการศึกษาในระบบโรงเรียน ส่วนกรมการศึกษานอกโรงเรียน (ต่อมาพัฒนาเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง

ศึกษาธิการ รับผิดชอบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในระบบโรงเรียน

การส่งเสริมการอ่านในระบบโรงเรียน

(พ.ศ. 2515 – พ.ศ. 2541)

การส่งเสริมการอ่านในระบบโรงเรียน นอกจากเน้นที่การอ่านออก เขียนได้ และทักษะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องแล้ว กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมวิชาการยังได้ส่งเสริมการอ่านโดยจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านในสาขาวิชาต่างๆ นำวรรณกรรมเยาวชนจากประเทศต่างๆ มาแปลเป็นภาษาไทยเผยแพร่แก่นักเรียนทั่วประเทศ (ต่อมาเมื่อสำนักพิมพ์เอกชนมีความเข้มแข็ง มีการแปลและจำหน่ายวรรณกรรมสำหรับเยาวชนแพร่หลายมากขึ้น กรมวิชาการจึงยกเลิกโครงการนี้) **ประกาศรายชื่อนักอ่านนอกเวลาเรียนในวิชาภาษาไทยเป็นครั้งแรกในพ.ศ. 2525** เพื่อให้โรงเรียนพิจารณาเลือกใช้เสริมการเรียนรู้เพื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และจัดทำโครงการรณรงค์เพื่อการส่งเสริมการอ่านในพ.ศ. 2528 มีการเผยแพร่เทคนิคการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างกว้างขวางในโรงเรียนทั่วประเทศ ประกอบด้วย การประชุมปฏิบัติ การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การประกวดการอ่านร้อยแก้ว การสัมมนาระดับชาติว่าด้วยการรณรงค์เพื่อพัฒนาการอ่าน และในพ.ศ. 2535 ได้เริ่มโครงการศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการสอนภาษาไทยและนิสัยรักการอ่าน เพื่อเป็นแหล่งกลางทางด้านวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาไทย ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการจัดกิจกรรมในเขตการศึกษา 12 เขต และกรุงเทพมหานคร

ในด้านการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้สนับสนุนและส่งเสริมให้ทุกโรงเรียนในสังกัดมีห้องสมุดสำหรับให้นักเรียนใช้เป็นแหล่งค้นคว้า และเสริมทักษะด้านการอ่านให้มีประสิทธิภาพมาตั้งแต่พ.ศ. 2525 และในพ.ศ. 2535 ได้จัดทำ **“มาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา”** ประกอบด้วยมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมิน ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในการพัฒนาห้องสมุด

(พ.ศ. 2542 – 2551)

ด้านการส่งเสริมการอ่าน

พ.ศ. 2542 นับตั้งแต่รัฐบาลประกาศพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 เป็นต้นมาได้มีการตื่นตัวและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่งอีกทั้งเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 72 พรรษา กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการอ่านตลอดจนการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องตลอดปี 2542

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนของสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและได้กำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านไว้ในหลักสูตรของหลักสูตร คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ และในจุดหมายของหลักสูตรกำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน คือ 1) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า 2) มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

พ.ศ.2546 กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา มีกิจกรรมรณรงค์ที่สำคัญ คือ “วางทุกคนอ่านทุกคน” ให้โรงเรียนดำเนินการโดยจัดเตรียมสถานที่และจัดหาหนังสือ และสร้างบรรยากาศและจัดเวลาตอนเช้าอ่านหนังสืออย่างน้อยวันละ 15 นาที

และในพ.ศ. 2546 นี้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ริเริ่มโครงการ โรงเรียนในฝัน เป็นโรงเรียนดีประจำอำเภอ เพื่อสร้างโรงเรียนต้นแบบของการบูรณาการปฏิรูปการศึกษา ส่งเสริมเด็กให้ได้

รับการพัฒนาในระดับมาตรฐานใกล้บ้าน และการระดมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการร่วมจัดการศึกษา

หนึ่งในวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ที่เกี่ยวกับการอ่าน คือ นักเรียนเป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยต้องพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะในการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์

โดยมีแผนการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน คือ 1) แผนพัฒนา คุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ พัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิต สืบสานศิลป วัฒนธรรมไทย 2) แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดย ปฏิรูปการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ออนไลน์ 3) แผน พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดย พัฒนาการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

พ.ศ. 2549 กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยผสมผสานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ของ 2 หน่วยงาน คือ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รวม เป็น 18 กิจกรรมหลักในแผนยุทธศาสตร์และแผนกลยุทธ์การดำเนินงานโครงการ มี วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน 3 ประการคือ

1) มุ่งสร้างพื้นฐานค่านิยมที่ดีต่อการอ่านสู่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป กิจกรรม เช่น การรณรงค์และเผยแพร่การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านแทรก เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงานทางการศึกษาและสถานศึกษา สนับสนุนโรงเรียนจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รณรงค์การอ่าน จัดทำใบความรู้ และมุมรักการอ่านในกระทรวงศึกษาธิการ จัดงานมหกรรมรักการอ่าน 4 ภูมิภาค จัด ประกวดนักเรียน ครู ผู้บริหาร และโรงเรียนรักการอ่าน

2) มุ่งพัฒนาห้องสมุด/แหล่งเรียนรู้กิจกรรม เช่น พัฒนาประสิทธิภาพ บุคลากรที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาห้องสมุดสมัยใหม่เพื่อสร้าง แรงจูงใจให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเข้า

มาใช้บริการห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นอย่างสม่ำเสมอการสร้างเครือข่ายโรงเรียนแกนนำพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมการอ่านประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนหนังสือ/สื่อการอ่านและการเรียนรู้ในห้องสมุดประชาชน กิจกรรมการอ่านสู่สายใยรักในครอบครัว การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ในกระทรวงศึกษาธิการ

3) มุ่งเผยแพร่วิสัยทัศน์จากการอ่านพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน กิจกรรมเช่น ร่วมมือกับภาคเอกชนจัดกิจกรรมกระตุ้นส่งเสริมการอ่าน เช่น กิจกรรมเด็กไทยรวมใจอ่านถวายในหลวง 60 ล้านเล่ม ประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำเอกสารนโยบาย มาตรการ แนวทางการดำเนินงานการส่งเสริมการอ่านเผยแพร่แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน เผยแพร่วิสัยทัศน์การอ่านและการเรียนรู้ และจัดซื้อพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มอบให้แก่ห้องสมุดประชาชนยอดเยี่ยมระดับภาค และห้องสมุดโรงเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยมระดับเขตพื้นที่การศึกษา

พ.ศ. 2551 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และพัฒนาไปสู่การจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อแก้ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาคุณภาพผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษา และการเทียบโอนผลการเรียน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

หลักสูตรแกนกลางได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนที่เกี่ยวกับการอ่านและการเรียนรู้ คือ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน คือ เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ และแนวทางสำหรับสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และผู้เกี่ยวข้อง ดำเนินการในการจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน โดย 1) จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและชุมชน 2) จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน จัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ 3) เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 4) ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ 5) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 6) จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดคุณลักษณะด้านการอ่านไว้ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คือ สาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ด้านการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้

พ.ศ. 2543 กรมวิชาการได้จัดสร้างศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านจังหวัดละ 1 แห่ง (โรงเรียน) เพื่อพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรสารสนเทศ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นโรงเรียนตัวอย่างในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของท้องถิ่น และเป็นแหล่งข้อมูลการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีคุณภาพ ซึ่งในพ.ศ. 2543 มีศูนย์ฯ 76 แห่ง รวมกับศูนย์พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการสอนภาษาไทยและนิสัฯ รักการอ่าน ที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. 2535 อีก 11 แห่ง รวมเป็น 87 แห่ง

พ.ศ. 2544 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำ “คู่มือการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้สู่มาตรฐาน” ขึ้นเพื่อให้โรงเรียนที่พัฒนาห้อง

สมุดผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2535 แล้ว ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้น

พ.ศ. 2546 สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน และแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการใช้วัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สำหรับใช้ในโรงเรียนในโครงการโรงเรียนในฝัน

พ.ศ. 2551 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้จัดทำโครงการห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน โดยปรับปรุงพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพัฒนาให้เป็นห้องสมุดที่มีความพร้อมและสามารถเป็นต้นแบบได้ทั้งด้านบรรยากาศ บุคลากร กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และทรัพยากรห้องสมุด ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันเป็นรุ่นที่ 4 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการแล้วทั้งสิ้น 137 โรงเรียน

(พ.ศ. 2552 – ปัจจุบัน)

ด้านการส่งเสริมการอ่าน

พ.ศ. 2554 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ประกาศรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 44 เล่ม แบ่งเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 10 เล่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 10 เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 12 เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 12 เล่ม

สืบเนื่องจากรัฐบาลได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการ ประกาศเรื่อง การดำเนินการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) เพื่อประกาศจุดเน้นและแนวทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอ่านนั้น กำหนดไว้ดังนี้

1) ด้านความสามารถ และทักษะของผู้เรียน กำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีความสามารถอ่านออก (มุ่งพัฒนาความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความหมายของคำ ประโยค ข้อความสั้นๆ เรื่องราวจากสื่อต่างๆ ตามระดับชั้นของผู้เรียน) กำหนดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีความสามารถอ่านคล่อง (มุ่งพัฒนาความสามารถในการอ่านออกเสียงชัดเจนถูกต้องตามหลักเกณฑ์การอ่านในระยะเวลาที่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน และสามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้) กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู และกำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพื่อการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

2) คุณลักษณะ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะนิสัยตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย ได้แก่ เป็นผู้ใฝ่ดี ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน

3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ โดย ใช้สื่อ เทคโนโลยีที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน และเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ การแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน จัดแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาร่วมในการจัดการเรียนรู้

พ.ศ. 2554 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 - 2561 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้มีความสอดคล้องกันทั้งในหน่วยงานส่วนกลางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนและให้ตอบสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองและทศวรรษแห่งการอ่าน โดยกำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพผู้บริหาร คุณภาพครู คุณภาพนักเรียน คุณภาพโรงเรียน ในส่วนของเป้าหมายสำหรับนักเรียนนั้นกำหนดให้ภายในปี 2561 นักเรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืนและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการประเมิน เลือกรับ และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม นักเรียนทุกคนมีจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของการใช้ห้องสมุด และนักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างองค์ความรู้

ด้านการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้

พ.ศ. 2552 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำมาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนใช้ปรับปรุงห้องสมุดตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วยมาตรฐานตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมิน 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู (ครูบรรณารักษ์ และครูผู้สอน) มาตรฐานด้านผู้เรียน และมาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กในชนบทท้องถิ่น สอดคล้องกับประเด็นหลักของนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง คือ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา โครงการโรงเรียนดีประจำตำบลเป็นการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และเอื้อต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาพิเศษและเป็นศูนย์กลางหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่นและส่งบุตรหลานเข้าเรียน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านนั้นกำหนดให้โรงเรียนดีประจำตำบลมีห้องสมุดที่มีคุณภาพ มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัยสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้

การส่งเสริมการอ่านสำหรับประชาชนทั่วไป

ในส่วนของการศึกษานอกระบบโรงเรียน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ต่อมาพัฒนาเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) ได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการรู้หนังสือและการศึกษาตลอดชีวิต ตลอดจนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการอ่านและการรู้หนังสือแก่ประชากรในชนบท ได้แก่ การจัดนิทรรศการ “วันการศึกษาผู้ใหญ่แห่งชาติ” ในพ.ศ. 2520 และนิทรรศการ “วันการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบ” ในพ.ศ. 2522 การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีหลายรูปแบบ คือ 1) การสอนให้คนอ่านออก

เขียนได้ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ โครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ โครงการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน และโครงการศึกษาต่อเนื่อง 2) การจัดที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนจังหวัด (ปัจจุบันมี 63 แห่ง) ห้องสมุดประชาชนอำเภอ (ปัจจุบันมี 694) ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” (จัดสร้างขึ้นตั้งแต่พ.ศ. 2534 เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 36 พรรษา เรื่อยมาจนปัจจุบันมีจำนวน 82 แห่ง) ห้องสมุดเคลื่อนที่ วิทยุและ โทรทัศน์เพื่อการศึกษาเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ 3) การสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โครงการฝึกอบรมต่างๆ เพื่อให้ความรู้ด้านวิชาชีพและให้รู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

นอกจากบทบาทหน้าที่ดังกล่าวแล้วในด้านการส่งเสริมการอ่าน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังได้เพิ่มปริมาณวัสดุการอ่าน โดย 1) ขอรับบริจาคหนังสือจากประชาชน โดยตั้งผู้รับบริจาคหนังสือตามแหล่งชุมชนต่างๆ การเกาะประตูตามบ้านด้วยการนัดหมายล่วงหน้า การรณรงค์ตามสื่อสารมวลชนต่างๆ 2) ชักชวนให้วัดพุทธศาสนาจัดตั้งที่อ่านหนังสือในวัดเพื่อบริการแก่ชุมชนรอบๆ 3) จัดตั้ง “มูลนิธิหนังสือสู่ชนบท” เพื่อกระตุ้นให้บริษัทผลิตหนังสือหันมาสนับสนุนผู้อ่านในชนบท และยังได้จัดพิมพ์หนังสือที่ได้รับการเลือกสรรเพื่อเสนอให้มีการจัดพิมพ์หรือบริจาคหนังสือดังกล่าวแก่ผู้อ่านในชนบท 4) จัดสร้างห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเป็นช่องทางอ่านอีกทางหนึ่ง

งานมหกรรมการอ่านสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพเชิญหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน จัดงานมหกรรมการอ่าน มาตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เพื่อรณรงค์และสร้างความตระหนักด้านการอ่าน แก่เด็ก เยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป โดยในพ.ศ. 2552 สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นเจ้าภาพเชิญหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน จัดงาน มหกรรมรักการอ่าน เทิดมหาราชินี ระหว่างวันที่ 14 – 16 สิงหาคม 2552 ทุกจังหวัดพร้อมกันทั่วประเทศ เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (วันคล้ายวันพระราชสมภพตรงกับวันที่ 12 สิงหาคม) เป็นกิจกรรมแรกเพื่อส่งเสริมการอ่านสืบเนื่องจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ปี 2552 – 2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน ในการนี้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาพระราชทานรายชื่อหนังสือดี

สำหรับเด็กและเยาวชนไทย 6 เรื่อง มายังกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเชิญไปเผยแพร่และส่งเสริมให้มีการอ่านและการศึกษาอย่างแพร่หลาย ได้แก่ 1) พระอภัยมณี 2) รามเกียรติ์ 3) นิทานชาดก 4) อิเหนา 5) พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน 6) กาพย์เห่เรือ โดย เจ้าฟ้าธรรมชิเบศร นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้เผยแพร่สื่อบทวิธีสร้างนิสัยรักการอ่าน ใน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยสังเคราะห์จากพระราชนิพนธ์ เรื่อง แม่ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

การดำเนินงานตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ดำเนินการตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ได้แก่ การจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานห้องสมุด 3 ดีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน กำกับ ดูแล การจัดซื้อหนังสือ/สื่อการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตาม โครงการ โครงการลงทุนภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการจัดประกวดห้องสมุด 3 ดี ระดับประเทศ เพื่อให้ห้องสมุดประชาชนทุกแห่งตระหนักและเห็นคุณค่าในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานห้องสมุดประชาชนสู่การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การส่งเสริมการอ่านโดยหน่วยงานอื่น

นอกเหนือจากกระทรวงศึกษาธิการแล้ว หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ และมติคณะรัฐมนตรี ได้ดำเนินการด้านการส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย เช่น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

เป็นหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี มีรายได้จากภาพสรรพสามิตยาสูบและสุราในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ทำหน้าที่ จุดประกาย กระตุ้น สนับสนุนประสานความร่วมมือเพื่อให้คนไทยเริ่มกิจกรรมหรือโครงการสร้างเสริมสุขภาพโดยไม่จำกัดกรอบวิธีการ หน่วยงานนี้ทำการส่งเสริมการอ่านผ่าน แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดำเนินการมีลักษณะเป็นการให้ทุน อุปกรณ์ หรือสิ่งของเพื่อให้มีการขับเคลื่อนกิจกรรม การวิจัยด้านการส่งเสริมการอ่าน การรณรงค์ สร้างกระแสสังคมและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนใน

การสร้างสรรคส์ื่ออ่านและสร้างสังคมแห่งการอ่าน เชื่อมประสานกลไกและพัฒนาภาคี เครือข่ายส่งเสริมการอ่านเพื่อผลักดันกระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะด้านการส่งเสริมการอ่านที่เหมาะสมกับเด็ก เยาวชน ครอบครัว และสังคมไทย

นอกจากนี้ยังมีสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน เป็นแผนงานหนึ่งของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมพลังสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ขับเคลื่อนสังคมไทยให้มีจิตสำนึกของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เยาวชนไทยมีคุณภาพสูงขึ้น มีสุขภาพที่ดีขึ้น และส่งเสริมให้คนไทยทุกคนมีนิสัยเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2548 ณ อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 8 ก่อตั้งจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2547 ภารกิจที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาองค์ความรู้ สร้างต้นแบบและให้บริการแหล่งเรียนรู้ โดยพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้ที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ในบรรยากาศการเรียนรู้สร้างสรรค์ ทันสมัย ในรูปแบบ “ห้องสมุดมีชีวิต” ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบและบริการ ณ อาคารศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ชั้น 8 โดยส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่าง หนังสือ คนตรีและสื่อมัลติมีเดีย อุทยานการเรียนรู้ภูมิภาคต้นแบบ ณ จังหวัดยะลาเพื่อกระจายโอกาสในการเข้าถึงการอ่านของเด็กและเยาวชนในภาคใต้ โดยเน้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล ศูนย์การเรียนรู้มีชีวิตต้นแบบในท้องถิ่น แบ่งเป็นระดับจังหวัดโดย ร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระดับตำบลโดยร่วมมือกับเทศบาลตำบล ห้องสมุดมีชีวิตต้นแบบในโรงเรียน โดยร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการและห้องสมุดเด็กไทยคิดซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน 2) การพัฒนาต้นแบบแหล่งเรียนรู้บนโลกไซเบอร์ในรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เสมือน 3) พัฒนากิจกรรมต้นแบบในการส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้สำหรับเยาวชน 4) การขยายผลเพื่อร่วมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาสาระ โดยรวบรวมองค์ความรู้ที่มีความเป็นไทยอันทรงคุณค่า

มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ที่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ชุดนิทานและวรรณกรรมเยาวชนพื้นบ้าน ชุดเกมสร้างสรรค์ การจุดประกายและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตและองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาวิชาการ การอบรมและประกวดห้องสมุดมีชีวิต และการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชน

มูลนิธิซิเมนต์ไทย

มูลนิธิซิเมนต์ไทยเป็นองค์การสาธารณกุศล ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ จึงมุ่งเน้นการดำเนินโครงการและสนับสนุนกิจกรรมที่มีส่วนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในด้านต่าง ๆ ทั้ง การศึกษา ความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน และการปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย และมีกิจกรรมสาธารณะอันเป็นความช่วยเหลือเร่งด่วนต่าง ๆ กิจกรรมของมูลนิธิจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยหนังสือ 2) การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการศึกษา 3) การส่งเสริมความสามารถด้านศิลปะ 4) การสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม 5) การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนและความช่วยเหลือกรณีเร่งด่วนต่างๆ

มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2544 เป็นหนึ่งในสมาชิกของ The International Board on Books for Young People (IBBY) ได้รับการสนับสนุนจากสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย มีโครงการ เช่น โครงการหนังสือเล่มแรก (Book start Thailand) วารสารหนังสือเพื่อเด็ก โครงการสนับสนุนห้องสมุดเพื่อเด็กคือโอกาส โครงการห้องสมุดในสวน อาสาสมัครนักอ่าน การอบรม การเขียนการวาดภาพประกอบ สนับสนุนโครงการวิจัยด้านการอ่านและวรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นต้น

บริษัทซีทีออลล์ จำกัด (มหาชน)

มีโครงการส่งเสริมการอ่าน เช่น โครงการโรงเรียนรักการอ่าน (ร่วมมือกับสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร) โครงการค่ายครอบครัวสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โครงการค่ายส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ในส่วนภูมิภาค โครงการ ชุมชนรักการอ่านส่วนภูมิภาคโครงการประกวดหนังสือดีเด่นรางวัล เซเว่นบุ๊ก อวอร์ด โครงการกล้าวรรณกรรม โครงการค่ายการ์ตูน 7-11 ถอดรหัสนักวาดการ์ตูนในฝัน เป็นต้น

โรงแรมโอเรียนเต็ล

ส่งเสริมการอ่านผ่านทาง การจัดทำรางวัลซีไรต์ ซึ่งเป็นรางวัลที่ให้แก่กวีเขียนดีเด่นในภูมิภาคอาเซียน เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2522

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ได้แก่ ห้องสมุดเสริมปัญญา ห้องสมุดชุมชน โรงเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์จังหวัดนครนายก สนับสนุนงบประมาณสำหรับการจัดทำห้องสมุดและซื้อหนังสือ ตลอดจนคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูล

ธนาคารกรุงไทย มีโครงการหนังสือดีสำหรับเยาวชน คัดเลือกโดย ดร.ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ประธานกรรมการบริหารของธนาคาร คัดเลือกจากรายชื่อหนังสือที่อยู่ในผลงานวิจัยแนะนำหนังสือดี หนังสือที่ได้รับรางวัลวรรณกรรม หนังสือของนักเขียนที่มีชื่อเสียง และหนังสือแนวส่งเสริมความคิด จำนวน 121 เล่มมอบให้แก่โรงเรียนที่ธนาคารอุปถัมภ์ นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับพันธมิตร เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย มูลนิธิซีเมนต์ไทยมอบหนังสือสมทบมุมหนังสือดีสำหรับเยาวชนเพิ่มเติม

บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด มีโครงการ เช่น โครงการหนังสือเล่มโปรดบุ๊คลับ “เด็กไทยรวมใจอ่านถวายในหลวง 60 ล้านเล่ม” คัดหานักเรียนที่เป็นยอดนักอ่าน เป้าหมายให้เด็กไทยอ่านหนังสือให้ได้ 60 ล้านเล่ม ภายในปี 2549 และในปี 2550 ร่วมกับ

กระทรวงศึกษาธิการจัด โครงการหนังสือเล่มโปรดบุคคล ปีที่ 7 “เด็กไทยรวมใจอ่าน ถวายในหลวง 80 พรรษา”

สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย มีกิจกรรมด้านการส่งเสริมการอ่าน เช่น การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติและสัปดาห์หนังสือนานาชาติ การจัดเทศกาลหนังสือเด็กและเยาวชน การจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่สมาชิก จัดตั้งมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย มีโครงการเพื่อสนับสนุนการอ่าน เช่น โครงการสำรวจความสนใจในการอ่านของไทยมุสลิม 4 จังหวัดภาคใต้ โครงการปรับปรุงห้องสมุดโรงเรียนมัธยมใน ส่วนกลางให้ได้มาตรฐาน โครงการอบรมนักเรียนช่วยงานห้องสมุด โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ โครงการคัดเลือกห้องสมุดดีเด่น โครงการวิจัยบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เป็นต้น

สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย มีโครงการ เช่น โครงการสัมมนานักอ่านสี่ภูมิภาค เสวนาทางวิชาการด้านการอ่าน เป็นต้น

สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย มีกิจกรรมส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพัฒนาทักษะการแปล

สภาพการอ่านของเด็กไทยและคนไทย

ผลการสำรวจสถิติการอ่านของประชากรไทย โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2551 พบว่า คนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 66.3 ลดลงจากปี 2548 ที่มีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 69.1 แต่มากกว่าปี 2546 ที่มีสถิติร้อยละ 61.2

ในด้านรายละเอียดผลการสำรวจปี 2551 เด็กอายุ 6 – 14 ปี มีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 81.5 เยาวชนอายุ 15 – 24 มีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 78.6 คนวัยทำงาน อายุ 25 – 59 มีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 64.3 คนวัยสูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านหนังสือร้อยละ 39.3 หนังสือที่อ่านมากที่สุดคือหนังสือพิมพ์ ร้อยละ

71.0 รองลงมา คือ นวนิยาย/การ์ตูน/และหนังสืออ่านเล่น ร้อยละ 38.8 รองลงมาคือ นิตยสาร ร้อยละ 35.4 โดยเด็กอายุ 6 – 14 ปี อ่านแบบเรียนตำราเรียนตามหลักสูตรมากที่สุด ขณะที่คนวัยอื่นอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด เวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ย 39 นาทีต่อวัน โดยเยาวชนอายุ 15 – 24 ปีมีอัตราการอ่านหนังสือสูงสุด 46 นาทีต่อวัน

ในด้านเขตพื้นที่ของประชากรที่อ่านหนังสือ พบว่า กรุงเทพมหานครมีร้อยละ การอ่านหนังสือสูงที่สุด รองลงมาคือประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนประชากรที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการอ่านหนังสือน้อยที่สุดและในด้านระดับการศึกษาของประชากรที่อ่านหนังสือ พบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษาดูมศึกษาขึ้นไป มีระดับการอ่านหนังสือมากที่สุด (ร้อยละ 95.6) รองลงมาคือระดับอาชีวศึกษา (ร้อยละ 85.8) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 83.4) ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษามีร้อยละ การอ่านหนังสือน้อยที่สุดเพียง ร้อยละ 15

คนไทยอายุ 6 ปีขึ้นไปที่อ่านหนังสือช่วงนอกเวลาเรียน/นอกเวลาทำงานทาง สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีจำนวน 3.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.1 ของผู้อ่านหนังสือทั้งสิ้น จากการสำรวจความคิดเห็นของประชากรอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไปเกี่ยวกับการ วรรณคดีให้คนรักการอ่านหนังสือพบว่า วิธีการวรรณคดีที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด 5 ลำดับแรก คือ หนังสือควรมีราคาถูกลง หนังสือควรมีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ ควรมีห้องสมุดประจำหมู่บ้านหรือชุมชน ส่งเสริมให้พ่อแม่ปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านหนังสือ และ ภาษาที่ใช้ในหนังสือควรมีใช้ภาษาต่างๆ สื่อให้ทุกคนสามารถเข้าใจได้

ผลการศึกษาศาสนาการณการอ่านและดัชนีการอ่านหนังสือของคนไทย ปี 2552 โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ พบว่าคนไทยใช้เวลาอ่านหนังสือเฉลี่ยวันละ 94 นาทีต่อวัน โดยผู้ที่อายุน้อยกว่า 20 ปีใช้เวลาว่างในการอ่านมากที่สุดเฉลี่ย 115 นาทีต่อวัน ขณะที่คนอายุ 49 ปีขึ้นไป ใช้เวลาว่างอ่านหนังสือน้อยที่สุดเฉลี่ย 75 นาทีต่อวัน

ผลการสำรวจพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ดำรงโดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ดำรงผู้ร่วมงานมหกรรมรักการอ่าน ปี 2552 พบว่า หนังสือที่ชอบมากที่สุดคือ หนังสือเกี่ยวกับความรู้ รองลงมาคือหนังสือบันเทิง หนังสือการ์ตูน นวนิยาย และนิตยสาร เวลาที่ใช้ในการอ่านเฉลี่ยต่อวัน มากที่สุดคือ 16 – 30 นาที รองลงมา

คือ มากกว่า 60 นาที และ 31- 60 นาที การส่งเสริมการอ่านที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ ปลูกฝังการอ่านให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง รองลงมา คือ หนังสือควรมีราคาถูก และหนังสือควรมีเนื้อหาที่น่าสนใจ

อัตราการรู้หนังสือของประชากร จากข้อมูลของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พบว่า ในปี 2550 มีอัตราร้อยละ 99.4 ปี 2551 มีอัตราร้อยละ 99.9 ปี 2552 มีอัตราร้อยละ 99.7

ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาด้านการอ่านจากผลทดสอบของ The Programme for International Student Assessment (PISA) จัดทำโดย Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ซึ่งวัดความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนอายุ 15 ปี พบว่าในปี 2546 เด็กไทยมีคะแนน 420 ปี 2549 มีคะแนน 417 ปี 2552 มีคะแนน 421

ปัญหาและข้อจำกัดในการส่งเสริมการอ่านของไทย

ในอดีตที่ผ่านมาหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ต่างดำเนินงานด้านการส่งเสริมการอ่านอย่างหลากหลาย แต่ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ มีความร่วมมือกันบ้าง ในลักษณะของการเข้าไปให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน โรงเรียน ในด้านการบริจาคหนังสือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการพัฒนาบุคลากรด้านการส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุด ทำให้ไม่เกิดพลังผลักดันการอ่านสู่ประชาชนในทุกกลุ่มทุกวัยเท่าที่ควร

นอกจากนี้หากนโยบายส่งเสริมการอ่านมีความชัดเจนตั้งแต่จากระดับรัฐบาล และมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องทำให้ผลของนโยบายสามารถเห็นผลได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ดังเช่นในปี 2546 ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการ ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมต่อเนื่องจนถึงปี 2548 พบว่าพฤติกรรมการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนและเวลาทำงานของประชากรไทยมีอัตราเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของกรรณานโยบายลงไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนถึงสามหมื่นกว่าโรง ในการด้านส่งเสริมการอ่านจำเป็นต้องพัฒนาลักษณะทางกายภาพให้มีความพร้อม เช่น การมีห้องสมุดที่มีทรัพยากรห้องสมุดที่มีจำนวนเพียงพอแก่ความ

ต้องการของทั้งนักเรียนและครูมีเนื้อหาน่าสนใจ นอกจากนี้หากผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่านและการพัฒนาห้องสมุด และเป็นผู้นำในการพัฒนาและทำให้บุคลากรในโรงเรียนตระหนักว่าการส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุดมีความสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นหน้าที่ของครูทุกคน ไม่ใช่เพียงครูภาษาไทย หรือ บรรณารักษ์เท่านั้น จะส่งผลให้การนำนโยบายส่งเสริมการอ่านลงไปสู่ภาคการปฏิบัติสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการอ่าน

เป้าหมายการส่งเสริมการอ่าน

จากแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้ตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างรู้เท่าทัน การสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน การสร้างนิสัยใฝ่รู้ตั้งแต่เด็ก ควบคู่กับการส่งเสริมในองค์กรและสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการสร้างปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนั้นนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) ที่กำหนดคุณลักษณะของคนไทยยุคใหม่ ได้แก่ มีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกำหนดให้มีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และมีการกำหนดตัวบ่งชี้และค่าเป้าหมายหนึ่งคือการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของนักเรียน

ตลอดจนเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดโดยคณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ ประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือในระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 99 ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

สามารถอ่านออกเขียนได้เป็นร้อยละ 95 และอัตราการอ่านหนังสือของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 10 เล่มต่อปี และแหล่งการอ่านได้รับการพัฒนาและเพิ่มจำนวนให้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกตำบล ชุมชน อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการอ่าน

จากเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นควรกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์

1. รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาและการอ่าน

2. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกันและตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

3. จัดทำนโยบาย แผนการดำเนินงาน และจัดตั้งสถาบันรับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์ และดำเนินงานด้านการพัฒนาหนังสือและการส่งเสริมการอ่านอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การผลิตหนังสือที่ดีมีคุณภาพ การสนับสนุนและพัฒนา นักเขียน/นักแปล ผู้ผลิตและจัดทำหนังสือ การส่งเสริมสนับสนุนสำนักพิมพ์โดยเฉพาะ สำนักพิมพ์ขนาดเล็กในด้านต้นทุนการผลิต การกระจายหนังสือ การพัฒนาห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือและการส่งเสริมการอ่าน ตลอดจนบุคลากรที่รับผิดชอบห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ และวิจัยและพัฒนาด้านการอ่านและการผลิตและพัฒนาหนังสือ ตลอดจนการณรงค์ส่งเสริมการอ่านแก่เด็กและประชาชนทั่วไป

4. จัดตั้งศูนย์หรือสถาบันเพื่อศึกษาพัฒนาการของเด็กและเยาวชนในด้านการเรียนรู้และการอ่านออกเขียนได้และศึกษาวิจัยด้านการอ่านของประชาชน และมีการทดสอบและประเมินผล

5. จัดตั้งสถาบันพัฒนาสื่อส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

6. จัดตั้งสถาบันการแปลแห่งชาติ เพื่อจัดแปลและเผยแพร่ความรู้ วรรณกรรม จากประเทศต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีหนังสือดี มีคุณภาพ และหลากหลายอ่าน

7. รัฐบาลควรพิจารณาระบบการตั้งราคาโดยรวมของหนังสือให้ราคาอยู่ใน ระดับที่เหมาะสมกับผู้บริโภค

8. รัฐบาลใช้ระบบภาษีเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหนังสือและการส่งเสริม การอ่าน เช่น การลดภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตหนังสือ การลด ภาษีกระดาษ การลดหย่อนภาษีสำหรับบุคคลหรือนิติบุคคลที่บริจาคหนังสือ/สื่อการ อ่าน นำภาษีที่เก็บจากธุรกิจสิ่งพิมพ์มาส่งเสริมและพัฒนาการผลิตหนังสือให้มีคุณภาพ

9. รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีงบประมาณด้านการจัดซื้อหนังสือ การ ช่อมบำรุง การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการค้นคว้าวิจัยด้านการอ่านอย่างเพียง พอ

10. ส่งเสริมการอ่านในทุกมิติ ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ และทุกวัยด้านการณรงค์ส่งเสริมการอ่าน

11. รัฐบาลณรงค์ส่งเสริมการอ่านผ่านสื่อทุกประเภท อย่างต่อเนื่อง โดยจัด ให้มีสื่อต่าง ๆ ดึงดูดให้เด็กและประชาชนเกิดความต้องการอ่านหนังสือมากขึ้นเห็น ความสำคัญ และประโยชน์ของการอ่าน

12. รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเชิงรุกอย่างต่อเนื่องจริงจัง ทุกกลุ่มเป้าหมาย

13. เผยแพร่ต้นแบบที่ดีในการสร้างนิสัยรักการอ่าน และประสบผลสำเร็จจาก การอ่านในทุกกลุ่มอายุ และยกย่องให้กำลังใจนักอ่านและนักเขียน ผู้ผลิตหนังสือ

14. สร้างกระแสการอ่านในรูปแบบของการณรงค์ จัดงานมหกรรมรักการอ่านที่ ประชาชนมีส่วนร่วม หรือกำหนดวันอ่านแห่งชาติ เป็นต้น

15. หน่วยงานรัฐบาลทุกแห่งให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนการ อ่าน สนับสนุนให้บุคลากรในหน่วยงานอ่านหนังสือและแลกเปลี่ยนพูดคุยเกี่ยวกับ หนังสือ

ด้านการพัฒนาแหล่งการอ่านและทรัพยากรการอ่าน

16. จัดห้องสมุดและแหล่งการอ่านที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของประชาชน ทั้งความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาไทย และแหล่งความรู้สำหรับนักเขียน

17. พัฒนาห้องสมุดให้มีคุณภาพและทั่วถึงทั้งในเมืองหลวง ในท้องถิ่นและชุมชน โรงเรียน มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสำหรับผู้พิการทางสายตา

18. พัฒนาห้องสมุดต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพบุคลากรห้องสมุด

19. จัดให้มีระบบหมุนเวียนหนังสือเพื่อประหยัดงบประมาณในการซื้อหนังสือสำหรับห้องสมุดที่มีงบประมาณไม่เพียงพอ

20. ใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นเครือข่ายเพื่อเข้าถึงเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น

21. จัดสรรงบประมาณการจัดซื้อหนังสือให้เพียงพอ

22. ส่งเสริมให้มีการผลิตหนังสือ/สื่อการอ่านและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และการคัดเลือกหนังสือที่ดีมีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการเข้าห้องสมุด

23. สนับสนุนส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูล ให้มีการดาวน์โหลดหนังสือมีคุณภาพ มีแหล่งสนับสนุนข้อมูล เทคนิคการอ่าน การเขียน การแปล

การพัฒนาบุคลากรด้านการผลิต พัฒนาหนังสือและการส่งเสริมการอ่าน

24. สร้างผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต พัฒนาหนังสือและการส่งเสริมการอ่าน

25. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีหลักสูตรการผลิตและพัฒนาหนังสือและการส่งเสริมการอ่าน เช่น การผลิตหนังสือ การบรรณาธิการต้นฉบับ หลักสูตรบรรณาธิกร์ย์แนวใหม่ การพัฒนาการเขียน การแปล

ด้านการพัฒนาทักษะและความสามารถในการอ่าน

26. จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยเน้นการอ่านและการเขียนบูรณาการในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อยกระดับทักษะการอ่านของนักเรียน และทำให้ครูทุกคนตระหนักเห็นความสำคัญของการสอนอ่านและการเขียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของนักเรียน

27.จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และรู้จักเลือกรับ ประเมิน และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม

28.ส่งเสริมให้นักเรียนอ่านหนังสือที่มีคุณภาพ เช่น วรรณกรรมระดับโลก วรรณกรรมสำหรับเยาวชน เพื่อส่งเสริมความรู้ ความคิดที่กว้างขวางและในเชิงลึก และให้มีการพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากหนังสือที่อ่าน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และการเข้าใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น



เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). รักการอ่านเทิดมหाराชินี มหกรรมนวัตกรรมการอ่าน เทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ

พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านในเด็ก และเยาวชนไทย.

(เอกสารที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์)

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การดำเนินการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561).

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2546). ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในมงคลวโรกาสทรงเจริญ พระชนมพรรษา 48 พรรษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. กรมสรรพากร. พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยกรยกเว้น รัษฎากร (ฉบับที่

๕๑๕) พ.ศ. ๒๕๕๔. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.rd.go.th/publish/44675.0.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

เครือข่ายชุมชนรักการอ่าน. คำประกาศเจตนารมณ์ เครือข่ายหนังสือเพื่อเด็กฯ.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.bookandreading.com/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). โครงการส่งเสริมมุมหนังสือดีสำหรับเยาวชน.
[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

http://www.ktb.co.th/th/cser/good_books_corner.jsp (วันที่ค้นข้อมูล :
6 กรกฎาคม 2554).

แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน. เปิดบ้านแผนงานฯ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<http://www.happyreading.in.th/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 กรกฎาคม 2554).

มูลนิธิซิเมนต์ไทย. รู้จักมูลนิธิซิเมนต์ไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.scgfoundation.org/th/index.asp>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 กรกฎาคม
2554).

มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก. เกี่ยวกับมูลนิธิ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.thaibby.in.th/aboutus/object.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6
กรกฎาคม 2554).

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2535). แผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2535.

กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. แผนการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2520.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://www.onec.go.th/plan/surang/plan_su.htm.
(วันที่ค้นข้อมูล : 4 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2544). ปฏิรูปการศึกษา : พัฒนา
ห้องสมุดเป็นแหล่ง

เรียนรู้สู่มาตรฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=62>.

(วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. โครงการไทยเข้มแข็ง 2555 สำนักงาน
คณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.tkk2555.obec.go.th/>.
(วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). มาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่ง
ชี้ เพื่อการพัฒนา

คุณภาพห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือดำเนินงาน โรงเรียนดี
ประจำตำบล ตาม

โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่ง

ประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

เรื่องรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลา สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม
หลักสูตร

แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการ
ศึกษา. (2546).

แนวทางการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการ
ศึกษา. (2546).

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). เป้าหมายยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ การ
ปฏิรูปการศึกษาใน

ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561).

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://dnfe5.nfe.go.th/cumalylib/cname/alpha.html>.

(วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. รู้จัก สสค. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.qlf.or.th/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2546. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://service.nso.go.th/nso/data/02/read46.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สรุปผลเบื้องต้นการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2551. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้

จาก : <http://www.nso.go.th/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. เกี่ยวกับ OKMD. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.okmd.or.th/th/about.asp>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). รายงานผลการจัดงานมหกรรมรักการอ่าน

กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2552. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 –

2561). กรุงเทพมหานคร : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้. การศึกษาสถานการณ์การอ่านและดัชนีการอ่านของไทย (Reading Index).

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.tkpark.or.th/tk/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักนายกรัฐมนตรื, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดให้วันที่ 2 เมษายน เป็น “วันหนังสือเด็ก

แห่งชาติ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.cabinet.soc.go.th/soc/>. (วันที่ค้น

ข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการส่งเสริมการอ่านให้เป็นวาระแห่งชาติเพื่อสร้าง

สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.cabinet.soc.go.th/soc/>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. การประกวดหนังสือดีเด่น. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://lib.obec.go.th/portal/node/4>. (วันที่ค้นข้อมูล : 4 กรกฎาคม 2554).

สภาผู้แทนราษฎร. (2544). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา. เอกสารของคณะรัฐมนตรีเสนอต่อ

รัฐสภาเรื่อง “คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา” 26 กุมภาพันธ์ 2544.

กรุงเทพมหานคร : สภาผู้แทนราษฎร.

สภาผู้แทนราษฎร. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://library2.parliament.go.th/giventake/statement.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กรกฎาคม 2554).

มูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก. วันหนังสือเด็กแห่งชาติ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.thaibby.in.th/project/bookforchilddday.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5

กรกฎาคม

2554).

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2009). PISA 2009

scores and ranking by economy/economy. Retrieved July, 5 2011, from

<http://www.oecd.org>.



การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบ อุทยานการเรียนรู้*

A Synthesis of TK park Living Library Knowledge

ศาสตราจารย์ ดร.ชุตินา สัจจานันท์**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ไจกว้าง***

รองศาสตราจารย์มาลี ล้ำสกุล****

Professor Dr. Chutima Sacchanand

Assistant Professor Kanchana Gaikwang

Associate Professor Malee lumsakul

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยถอดประสบการณ์การจัดการห้องสมุดมีชีวิต และเพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ แหล่งข้อมูลหลักคือ เอกสาร และผู้เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้เกี่ยวข้อง กับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอร.) รวมจำนวนทั้งสิ้น 102 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ก่อตั้งและคณะกรรมการบริหาร จำนวน 5 คน กลุ่มผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้าส่วนของ สอร. จำนวน 10 คน นักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสอร. จำแนกตามส่วนงานทั้ง 4 ส่วน จำนวน 15 คน กลุ่มบรรณารักษ์ และบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับสอร.ทางด้านวิชาการ จำนวน 10 คน ผู้ใช้บริการ ผู้ศึกษาดูงานและผู้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตของสอร. จำนวน 50 คน และกลุ่มเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิตจำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ จัดกลุ่มเนื้อหาและการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การก่อร่างสร้างความคิดอุทยานการเรียนรู้เกิดขึ้น เพื่อตอบ โจทย์สำคัญของประเทศไทยเรื่องการอ่าน หนังสือและห้องสมุด โดยมีโจทย์ระดับชาติ โจทย์ระดับท้องถิ่น และ โจทย์ของคนทำงานที่

ชัดเจนเพื่อร่วมแก้ปัญหาของสังคมไทยทั้งด้านการศึกษาและสังคม การร่วมสร้างสังคมการเรียนรู้ โดยมีนโยบายระดับชาติเป็นเครื่องมือกำกับและได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจัง ทำหน้าที่เป็น “ข้อต่อเดิมเดิม” หรือ “ข้อต่อของสังคม” สร้างเสริมงานที่ขาดอยู่ และจากการปฏิบัติในลักษณะ “งานทดลองชิ้นใหญ่”

สอ. ได้มีบทบาทการเป็นองค์กรที่สร้างปัญญาให้สังคมไทย ในด้านการสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมหลักสี่ด้าน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องสมุดมีชีวิต เป็นการเติมชีวิตให้ห้องสมุดโดยมุ่งเน้น “ความใหม่และทันสมัย” “ความสวยงาม” “ความสนุกสนานเพลิดเพลิน” “ความหลากหลาย” “ความเคลื่อนไหว” และ “ความสะดวก” ความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้การบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุมการจัดทำยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหา และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอก การติดตามและประเมินผลและสำเร็จได้ด้วยพลังรากฐาน คือกลุ่มคนทำงาน และพลังเครือข่าย

*สำนักงานอุทยานการเรียนรู้และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช 2554 (Thai Knowledge Park Center and Sukhothai Tham-mathirat Open University 2011)

** อ.บ., พ.ม., อ.ม., Post Grad. Dip., M.L.S. (Information Science), EdD Charles Sturt University, Australia ศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

*** ศ.บ., ศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) มทว.ประจวบคีรีขันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

**** อ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์), ป. บัณฑิตชั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

สอ. ได้มีบทบาทการเป็นองค์กรที่สร้างปัญญาให้สังคมไทยในด้านการสร้างความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมหลักสี่ด้าน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ห้องสมุดมีชีวิต เป็นการเติมชีวิตให้ห้องสมุดโดยมุ่งเน้น “ความใหม่และทันสมัย” “ความสวยงาม” “ความสนุกสนานเพลิดเพลิน” “ความหลากหลาย” “ความเคลื่อนไหว” และ “ความสะดวก” ความสำเร็จของห้องสมุดมีชีวิตเกิดจากการบูรณาการองค์ความรู้การบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุมการจัดทำยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหา และการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอก การติดตามและประเมินผลและสำเร็จได้ด้วยพลังรากฐาน คือกลุ่มคนทำงาน และพลังเครือข่าย

ความสำเร็จของการก่อตั้งและดำเนินงานอุทยานการเรียนรู้เกิดจากการตกผลึกความรู้และประสบการณ์ของทีมงาน เครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ บนรากฐานของการ บูรณาการองค์ความรู้ สหวิทยาการ นำมาสู่ต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ที่มีบทบาททั้งในการเป็นห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญสามด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านการบริหารจัดการ ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้จึงอาจจัดเป็นนวัตกรรมห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยผู้ใช้เป็นศูนย์กลางในบริบทของสังคมไทย ทั้งโดยองค์กรวมและในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของห้องสมุด ด้านนวัตกรรมกระบวนการดำเนินงานห้องสมุด และด้านนวัตกรรมการบริหารห้องสมุดมีชีวิต นำไปสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อการศึกษตลอดชีวิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะใหม่ห้องสมุดและสร้างความ สามารถในการแข่งขัน

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ โดยเฉพาะในด้านการสร้างนิสัยรักการอ่าน นักอ่าน นักคิด นักปฏิบัติ การจุดประกายความคิด แรงบันดาลใจและสร้างความตื่นตัวเรื่องห้องสมุดมีชีวิต การเป็นแหล่งศึกษาดูงาน สอนงาน ฝึกงาน และประเด็นการวิจัยต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต และวิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้ การเป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และเป็นพลังขับเคลื่อนการร่วมสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้

คำสำคัญ สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ ห้องสมุดมีชีวิต

Abstract

This research had the objectives to externalize the experience on the management of the living library and to synthesis TK park Living Library Knowledge. The main sources of information come from documents and related sample, selected by purposive sampling of one hundred and two persons who have related roles with TK park. They were five founders and executive committee, ten administrators at different levels, fifteen professionals from all the four sections of TK park; ten librarians and interested people who were academically involved with TK park, fifty users /attendees of TK park academic activities and twelve living library network members. Data was collected through in-depth interview and focus groups. Research instruments were documentary analysis, interviewing and focus group question guidelines. Data were analyzed qualitatively and presented descriptively .

The Living Library revitalized activeness libraries with a focus on “newness and modernity,” “beauty,” “enjoyment”, “diversity” “movement” and “convenience” The success of the living library came from the integration of knowledge on new management which covered the development of strategic management, participatory management, collaboration and networking., project management,

problem management, communications and public relations, marketing, information technology and communication application, using the potential sources of knowledge and expertise from external agencies and monitoring and evaluation. The success came from the staff as the ground power and the power of network.

The success of the establishment and operation of TK park came from the crystallization of knowledge and experience of the team, network and other stakeholders. This was on the integration of interdisciplinary body of knowledge leading to the living library prototype which acted as the library, the learning center, and arts and cultural center. It had three major components: physical aspects, content and activities, and the management. TK park living library has been an innovative library providing services to people for lifelong learning by a user-centered strategy in the context of the Thai society both in the holistic and other areas for the innovative library product, the innovative library process and the innovative living library management. This led to innovative learning through the library for lifelong learning and created big changes to the new image of the library and a competitive advantage.

TK park living library had its impact on Thai society obviously especially in developing reading habit of the young generation, created critical readers, creative persons and doers. It had inspired and created awareness about the living library, became the place for study, teaching and training and also being the issues for research and for creative styles of learning development. As a prototype model, the TK park living library can be applied for developing the library as a resource for lifelong learning for Thai people and be co-creative powers towards learning society.

Keywords: TK park; Living library

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอว.) จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เน้นการปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยทักษะหลากหลาย มีภารกิจหลัก คือ การให้บริการห้องสมุดรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การกระจายและถ่ายทอดองค์ความรู้ นอกจากการให้บริการด้านห้องสมุดมีชีวิตที่สร้างสรรค์ทันสมัย มาตั้งแต่ต้น พ.ศ.2548 และ ตั้งแต่พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา สอว.ได้กำหนดบทบาทขององค์กรให้เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนา (R&D Center) ด้านห้องสมุดมีชีวิต เนื่องจากเล็งเห็นถึงจุดแข็งของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ โดยเฉพาะส่วนบริการซึ่งสามารถใช้เป็นพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย ทดลองแนวคิด ผ่านการปฏิบัติจริง ได้รวมทั้งองค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตที่ได้ผ่านการสร้างสรรค์ สังคม และพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงนำมาสู่การปรับวิถีคิดและกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานหลายด้านภายในองค์กร รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรไปสู่ทิศทางเดียวกัน มีการทดลองแสวงหาแนวทางกิจกรรมและการบริหารจัดการที่เป็นต้นแบบ และการจัดการความรู้ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังที่จะนำความรู้จากกระบวนการต้นแบบไปเผยแพร่เป็นแนวทางให้แก่ห้องสมุดหรือศูนย์การเรียนรู้อื่นๆ ที่ต้องการจะพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ของคน

การจัดทำโครงการ “การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้” จึงมีความจำเป็นเพื่อถอดประสบการณ์และจัดการความรู้ในการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เช่น ด้านกายภาพ ด้านเนื้อหาสาระ และการ จัดกิจกรรม ฯลฯ อย่างเป็นระบบ โดยศึกษาวิจัยองค์ความรู้การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต และมีบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการก่อตั้ง ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัยและพัฒนา ทำให้เกิดองค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ที่จะสามารถนำมาถ่ายทอด เผยแพร่ และจัดทำเป็นคู่มือการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ให้ห้องสมุดและหน่วยงานต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้ และนำไปสู่การวิจัยและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้อันจะมีส่วนในการพัฒนาสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ให้เป็นองค์กรทางปัญญาของสังคม และมีบทบาท

สร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้และสังคมไทยให้เป็นสังคมการอ่านและการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิจัยถอดประสบการณ์การจัดการห้องสมุดมีชีวิต
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้จากการสังเคราะห์ถอดประสบการณ์ การจัดการความรู้โดยการศึกษาวิจัยอย่างมีระบบ ผ่านการบริหารจัดการอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบและการทำงานของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาเป็นมาตรฐานและตัวชี้วัดห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ในบริบทที่เหมาะสมกับสังคมไทย
2. การนำองค์ความรู้จากผลการสังเคราะห์นี้ไปเผยแพร่และขยายผลให้กับห้องสมุดและองค์กรต่าง ๆ นำไปใช้เป็นต้นแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตหรือแหล่งเรียนรู้ของตน อันจะนำไปสู่การส่งเสริมการอ่าน การปรับทัศนคติและพฤติกรรม การอ่าน การเรียนรู้และการใช้ห้องสมุดของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในแต่ละพื้นที่เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมการเรียนรู้

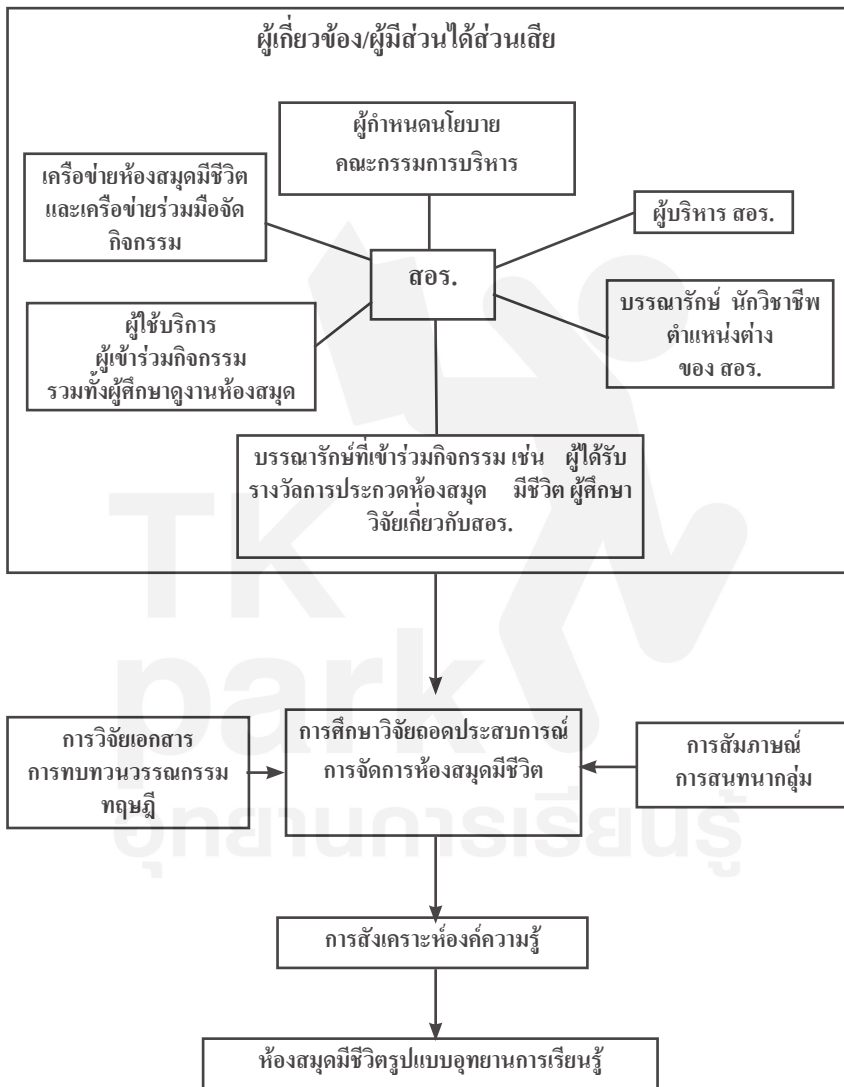
ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้อยู่บนพื้นฐานข้อมูลจากการถอดประสบการณ์จากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง กับ สอว. ได้แก่ กลุ่มผู้ก่อตั้งและคณะกรรมการบริหารกลุ่มผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้าส่วนของ สอว. นักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน สอว. กลุ่มบรรณารักษ์ และบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ สอว. ทางด้านวิชาการ กลุ่มผู้ใช้บริการ ผู้ศึกษาดูงานและผู้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตของ สอว. ด้วยความแตกต่างในมิติของภูมิหลัง โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ บทบาท ประสบการณ์ ช่วงเวลาที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับ สอว. ทำให้พบว่ามีความแตกต่างกันของการรับรู้ ความเข้าใจ

และความคิดเห็นเกิดขึ้น ผู้วิจัยพยายามสังเคราะห์ในกรอบความคิดหลักร่วมกัน

2. การสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ใช้เอกสารที่สอร. จัดทำเป็นพื้นฐานหลักในการตรวจสอบข้อมูลและสังเคราะห์ความรู้ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการถอดประสบการณ์เนื่องจากเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารทางการของสอร. ที่เผยแพร่อย่างกว้างขวางจึงถือว่าเป็นเอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ รายงานประจำปี และโดยเฉพาะคู่มือต่างๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นการถอดประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานมาแล้วชั้นหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีจำนวนน้อยมากทำให้ไม่สามารถสร้างองค์ความรู้จากงานวิจัย ซึ่งมีความจำเป็นเนื่องจากการสร้างองค์ความรู้ในศาสตร์แต่ละสาขาวิชานั้นมุ่งเน้นที่การพัฒนาหรือสร้างทฤษฎีใหม่ซึ่งจะต้องอาศัยผลงานวิจัยเป็นพื้นฐาน (Hunter 1982: 12) แต่อย่างไรก็ตามในการสังเคราะห์องค์ความรู้นี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยอย่างมีระบบ.

กรอบแนวคิดการวิจัย



วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม (focus group) เพื่อถอดประสบการณ์การจัดการห้องสมุดมีชีวิตและสังเคราะห์องค์ความรู้โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การจัดหมวดหมู่และนำเสนอโดยเชิงพรรณนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยบุคคล 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ก่อตั้งและคณะกรรมการบริหารทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหาร ผู้จัดการ หัวหน้าส่วนของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (สอ.ร.) จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 3 บรรณารักษ์ นักวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสำนักงานอุทยานการเรียนรู้จำแนกตามส่วนงานทั้ง 4 ส่วน จำนวน 15 คน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มบรรณารักษ์อื่นๆ และบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับ สอ.ร.ทางด้านวิชาการ เช่น ผู้เข้าร่วมกิจกรรม การอบรมและการเข้าประกวด และได้รับรางวัลการประกวดห้องสมุดมีชีวิต ผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สอ.ร. จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 5 ผู้ใช้บริการและผู้เข้าร่วมกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิตของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งกลุ่มผู้ศึกษาดูงาน รวม 50 คน

กลุ่มที่ 6 เครือข่ายห้องสมุดมีชีวิตซึ่งครอบคลุมสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หอสมุดแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และเครือข่ายที่ร่วมมือจัดกิจกรรมในส่วนภูมิภาค รวมจำนวน 12 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้เกี่ยวข้องกับสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 102 คน

เครื่องมือการวิจัยและความคิดเห็นเกิดขึ้น ผู้วิจัยพยายามสังเคราะห์ในกรอบความคิดหลักร่วมกัน

ชุดที่ 1 แบบบันทึกข้อมูล สำหรับการบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย ครอบคลุมประเด็น แนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ฯลฯ

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ก่อตั้งและผู้กำหนดนโยบาย ครอบคลุมประเด็น ที่มา แนวคิด และมุมมองเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย ทัศนคติของผู้บริหารระดับสูงที่มีต่อ สอธ. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ และต้นแบบที่คาดหวัง ฯลฯ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ ครอบคลุมประเด็น การบริหารจัดการ การวางแผน กลยุทธ์การดำเนินงาน การพัฒนาบุคลากร สอธ. การประชาสัมพันธ์ แนวคิดและแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ฯลฯ

ชุดที่ 4 แบบสนทนากลุ่มบุคลากร สอธ. ครอบคลุมประเด็นความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานห้องสมุดมีชีวิต การจัดการความรู้ การวางแผนงาน การมีส่วนร่วม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ แนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ปัญหาและอุปสรรค ฯลฯ แนวทางการพัฒนาตนเอง แง่คิด มุมมอง ปัญหาและอุปสรรค

ชุดที่ 5 แบบสนทนากลุ่ม กลุ่มบรรณารักษ์ผู้เข้าร่วมกิจกรรมโครงการอบรมและประกวด ห้องสมุดมีชีวิต ครอบคลุมประเด็นความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต

ชุดที่ 6 แบบสนทนากลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุด และผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรม สอธ. ครอบคลุมประเด็นความพึงพอใจ ความสนใจในการใช้บริการ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิตตามแนวคิดของ สอธ. แนวคิด และข้อเสนอแนะอื่นๆ ฯลฯ

ชุดที่ 7 แบบสนทนากลุ่มเครือข่ายห้องสมุดมีชีวิต ครอบคลุมประเด็นความร่วมมือ ความพึงพอใจ ทัศนคติ กิจกรรมการดำเนินงาน จำนวนเครือข่าย การประชาสัมพันธ์ แนวทางการพัฒนาเครือข่าย ปัญหา อุปสรรค ต้นแบบที่เหมาะสม ฯลฯ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ราย ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ สอธ. ผู้วิจัยใช้วิธีศึกษาทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำและเผยแพร่โดยสอธ. เช่น รายงานประจำปี คู่มือ ผลงานต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสอธ. และข่าวสารผ่านสื่อมวลชน ทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสาร

2.การสัมภาษณ์ และสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยได้รับความร่วมมือจากสอธ. ในการกำหนดรายชื่อที่อยู่ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.การวิเคราะห์ และสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการถอดประเด็นจากผลการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.การนำเสนอร่างผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ต่อที่ประชุมผู้บริหารสอธ.และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง และการปรับแก้ไขตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเอกสารและข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ จัดกลุ่มเนื้อหา และนำเสนอโดยการบรรยายประกอบแผนภูมิ/แผนภาพตามความจำเป็น.

สรุปผลการวิจัย

ผลการถอดประสบการณ์และสังเคราะห์องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้พบว่า

1. การก่อร่างสร้างความคิดอุทยานการเรียนรู้เกิดขึ้นในลักษณะ “งานทดลองชิ้นใหญ่” เพื่อตอบโจทย์สำคัญของประเทศไทยเรื่อง การอ่าน หนังสือและห้องสมุด โดยมีโจทย์ระดับชาติ โจทย์ระดับท้องถิ่น และโจทย์ของคนที่ชัดเจนเพื่อร่วมแก้ปัญหาของสังคมไทยทั้งด้านการศึกษาและสังคม การร่วมสร้างสังคมการเรียนรู้ และมีนโยบายระดับชาติเป็นเครื่องมือกำกับ โดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจัง ทำหน้าที่เป็น “ข้อต่อเติมเต็ม” หรือ “ข้อต่อของสังคม” สร้างเสริมงานที่ขาดอยู่ และพัฒนาสู่การเป็น “ต้นแบบ” ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมจนเป็นที่ประจักษ์ จากโจทย์ที่ถูกกำหนดได้ “จุดประกายความคิด” “แรงบันดาลใจ” สำคัญนำไปสู่การก่อร่างสร้างความคิดและการปฏิบัติอย่างเป็นกระบวนการ ในการจัดตั้งห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

2. การจัดวางตำแหน่ง ในเรื่องบทบาทและขอบเขตหน้าที่ของ สอธ. อย่างชัดเจน มีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการและการดำเนินงานของ สอธ. ในเรื่องห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ทั้งในบทบาทของผู้สร้างแรงบันดาลใจ ทักษะคิด ความต้องการที่จะอ่าน คิดและเรียนรู้ เป็นผู้กระตุก หรือตัวกลางที่ทำให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อการเรียนรู้ เป็นแหล่งศึกษาด้านแบบ วิธีการสร้างสรรค์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างหรือต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตและวิธีการเรียนรู้ และเป็นผู้ฝึกอบรมให้ กับผู้ฝึกหรือผู้บริหารการเรียนรู้และห้องสมุดมีชีวิต

3. อุทยานการเรียนรู้มีบทบาทการเป็นองค์กรที่สร้างปัญญาให้สังคมไทย ในด้านการสร้างความรู้ การถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ การต่อยอดความรู้ ความคิดและจินตนาการ การส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

ด้านการสร้างความรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ของสอธ. ดำเนินการผ่านการวิจัย และพื้นที่บริการจากการจัดกิจกรรม จำแนกรอบแนวคิดได้หลายแนวทางตามวิธีการสร้างความรู้หลักได้เป็นสองกลุ่ม คือ การสร้าง

ความรู้จากทฤษฎี และการสร้างความรู้จากกิจกรรมทางวิชาการ

ด้านการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ ลักษณะเฉพาะของการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ของ สอว. เน้นผ่านกิจกรรมหลักสี่ด้าน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิต และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

ด้านการต่อยอดความรู้ ความคิดและจินตนาการ เน้นแนวคิด “การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์” การต่อยอดภูมิปัญญาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ การต่อยอดความรู้ ความคิด และจินตนาการ เป็น “ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้” “เวทีการเรียนรู้” เป็นทางเลือกใหม่ของการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างปัญญาให้สังคม โดยผสมผสานการเรียนรู้ตามอัธยาศัยกับการเรียนรู้ในระบบและนอกระบบ ให้ได้รับการพัฒนาจนเกิดเป็นนิสัยใฝ่รู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การต่อยอดความรู้และความคิดอาจดำเนินการได้ในหลายลักษณะ เป็นต้นว่า การต่อยอดภูมิปัญญาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ การต่อยอดองค์ความรู้โดยการวิจัย และนำองค์ความรู้ที่พัฒนาขึ้น หรืออยู่ในคลังความรู้ ไปกระจาย ขยายผลและเพิ่มมูลค่าในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ การพัฒนา และการกำหนดนโยบาย

ด้านการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ เป้าหมายสำคัญของการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ คือ การสร้างแรงจูงใจ สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นการเรียนรู้ ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เกิดความต้องการแสวงหาความรู้ ค้นคว้าข้อมูลทีละชิ้นด้วยตนเอง ต่อยอดจากสิ่งที่ได้สัมผัสจริงจากกิจกรรม และได้พบชุดหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่ห้องสมุดคัดสรรในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองความสนใจของทุกคนที่ห้องสมุด มีการทำสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อมัลติมีเดียที่กระตุ้นความสนใจ รวบรวมเป็นคลังความรู้ มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยเน้นความสอดคล้องกับเทศกาลตามปีปฏิทินและเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมืองและของโลกที่ได้รับความสนใจในระดับชาติและระดับสากล เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ค้นพบความฝัน ความสามารถและคุณค่าที่แท้จริงของตัวเอง โดยมีลักษณะและหลักการคือ การใช้กิจกรรมนำไปสู่หนังสือดี การอ่านและการเรียนรู้เป็นเป้าหมายหลัก โดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคคลที่มีชื่อเสียงให้ความร่วมมือ มี

ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม แบ่งปันความรู้จากหนังสือดีซึ่งถือเป็นอาวุธทางปัญญา บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เยาวชนผู้ใช้บริการ และประชาชนเพื่อสร้างนักอ่าน นักคิด นักสร้างสรรค์ผลงานอันนำไปสู่การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

4. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นการเติมชีวิตให้ห้องสมุด โดยมุ่งเน้น “ความใหม่และทันสมัย” “ความสวยงาม” “ความสนุกสนานเพลิดเพลิน” “ความหลากหลาย” “ความเคลื่อนไหว” “ความสะดวก” และการบริหารจัดการแนวใหม่ ครอบคลุมการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือและเครือข่าย การบริหารจัดการโครงการ การบริหารจัดการปัญหา การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การว่าจ้างหน่วยงานภายนอก การติดตามและประเมินผล และสำเร็จได้ด้วยพลังรากฐาน คือกลุ่มคนทำงาน และพลังเครือข่าย จนเกิดการตกผลึกความรู้และประสบการณ์ของทีมงาน เครือข่ายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำมาสู่การสร้างต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้

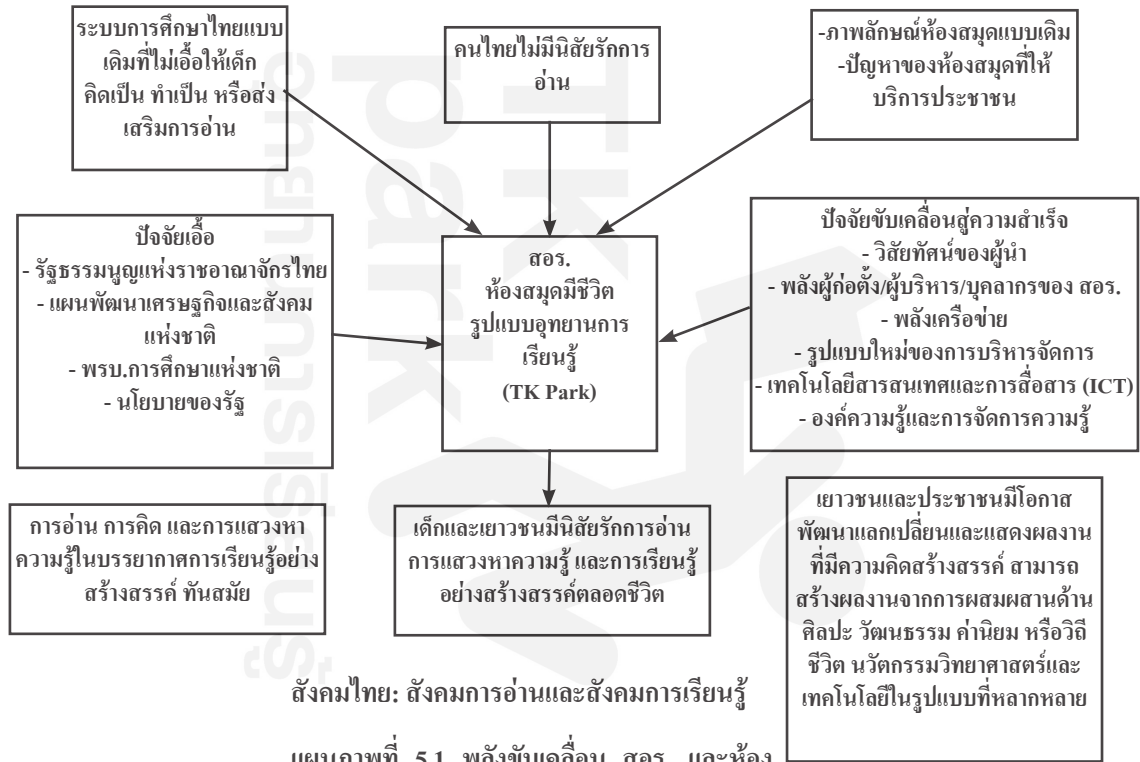
5. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้อันเป็นผลจากการตกผลึกทั้งด้านทฤษฎี วิชาการและวิชาชีพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญสามด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านการบริหารจัดการ จัดเป็นนวัตกรรมห้องสมุดมีชีวิตที่ให้บริการประชาชนในบริบทของสังคมไทยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง และในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยสาระที่หลากหลายทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และการนำเสนอ กิจกรรม และการบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ด้านนวัตกรรมกระบวนการดำเนินงานห้องสมุด โดยแนวคิด เทคนิค วิธีการและกระบวนการใหม่ในการเติมชีวิตให้ห้องสมุด และการขับเคลื่อนห้องสมุดมีชีวิตที่ทำให้ไร้พรมแดนระหว่างห้องสมุด ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และศูนย์การเรียนรู้ และด้านนวัตกรรมทางการบริหารห้องสมุดมีชีวิต จากการศึกษาทดลอง เปลี่ยนแปลงรูปแบบและภาพลักษณ์ของห้องสมุด บนพื้นฐานของการบริหารจัดการแนวใหม่ การขับเคลื่อนด้วยการสร้างแนวร่วม พลังภาคีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรต่างประเทศ โดยหลักคิดการนำด้วยผู้เชี่ยวชาญ นำไปสู่ นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ที่เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ภาคปฏิบัติและวิถีชีวิต การนำเสนอหนังสือผ่าน

สื่อกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการ

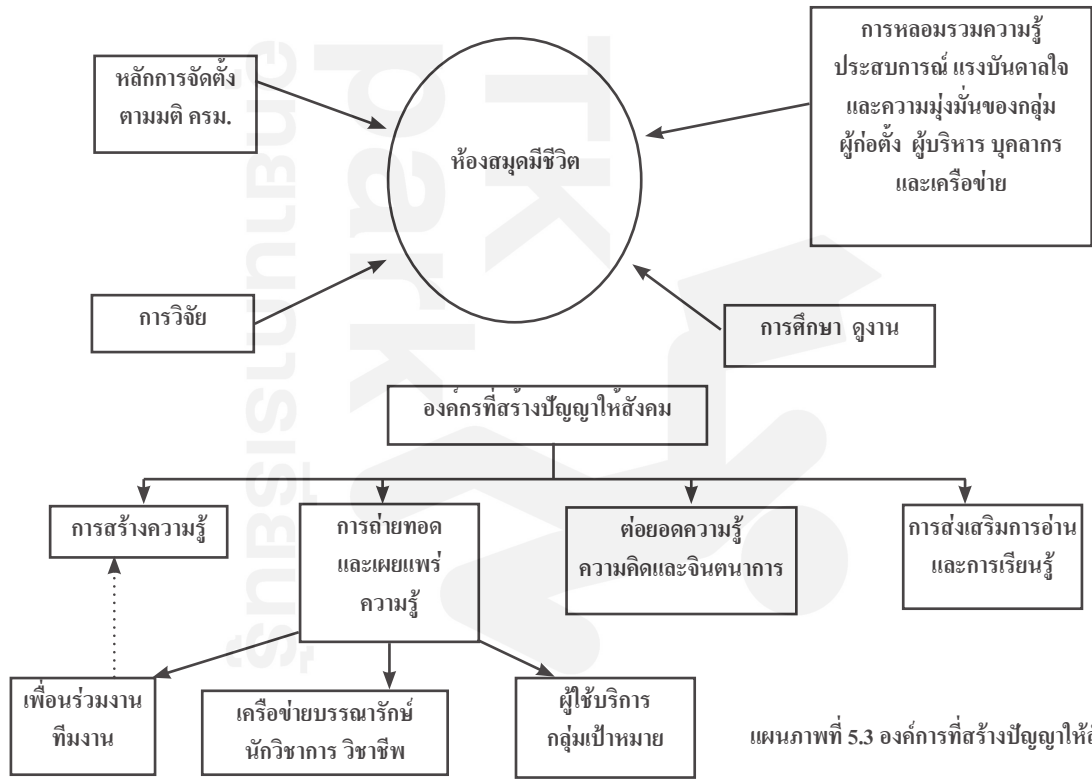
ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและเป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิตที่ให้บริการประชาชนในสังคมไทย เกิดผลลัพธ์และผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุดที่ให้บริการประชาชน เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลง ความตื่นตัวในวงการห้องสมุด การอ่านและการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดมีชีวิตในสังคมฐานความรู้ได้เป็นที่ประจักษ์.



กรอบแนวคิดการวิจัย

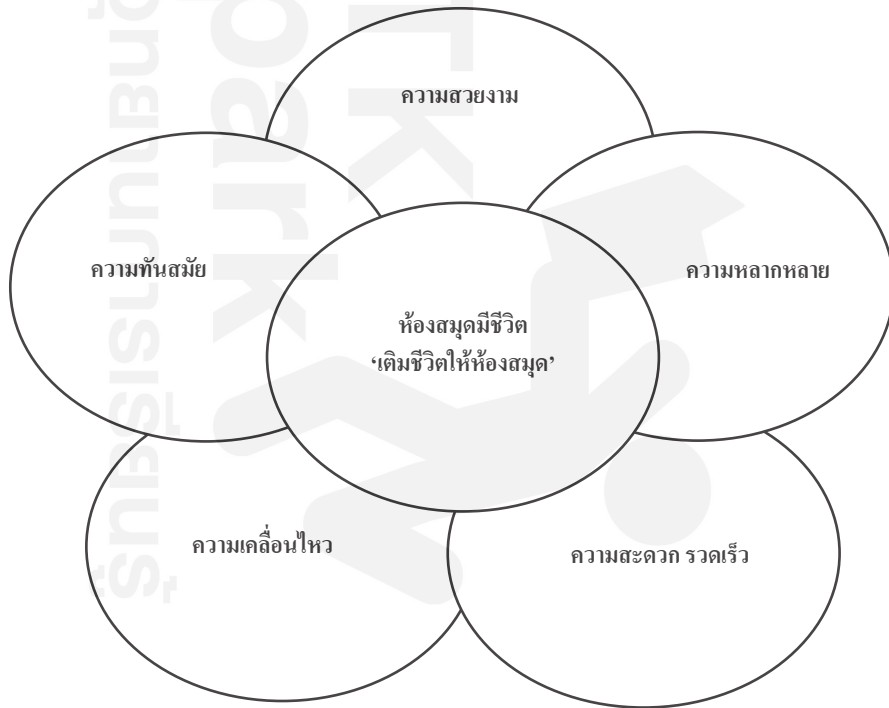


แผนภาพที่ 5.2 การได้มาซึ่งแนวคิดการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต

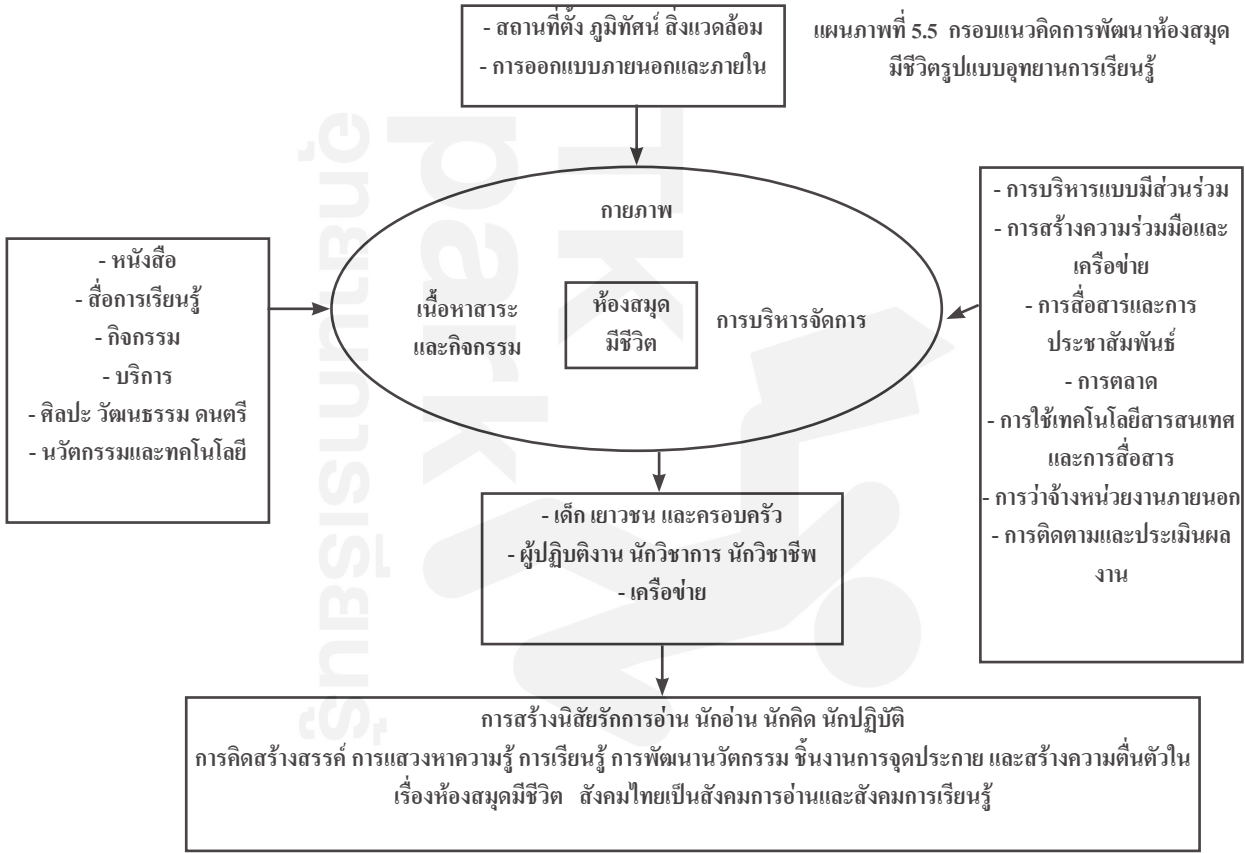


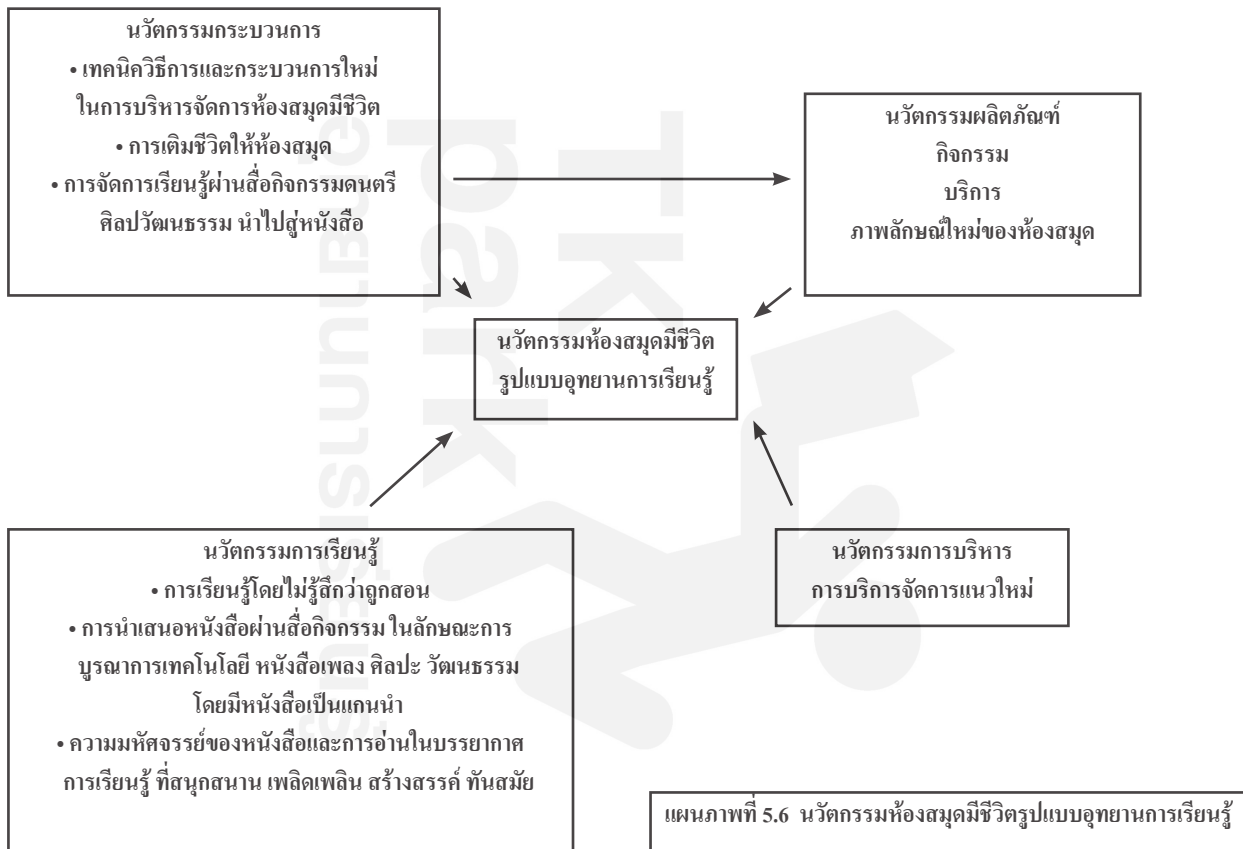
แผนภาพที่ 5.3 องค์กรที่สร้างปัญหาให้สังคม

แผนภาพที่ 5.4 เติมชีวิตให้ห้องสมุด



แผนภาพที่ 5.5 กรอบแนวคิดการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้





อภิปรายผล

1. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ และทิศทางการดำเนินงานสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของอภิรติ กันเดช (2551) ซึ่งศึกษาแนวโน้มการพัฒนา รูปแบบห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้ ใน พ.ศ.2560 ซึ่งพบว่าห้องสมุดประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างมีวิสัยทัศน์ที่มุ่ง สู่การเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีทิศทางการดำเนินงานที่สนองความต้องการของประชาชนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เน้นการให้บริการโดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้บริการโดยเท่าเทียมและทั่วถึง มีกิจกรรมหลากหลายที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และอนาคตภาพการเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัชฌาศัยที่หลากหลายและตรงใจผู้รับบริการ จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดมีชีวิตของ สอธ. ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากการจัดตั้งสอธ. เมื่อ พ.ศ.2547 ทั้งโดยแนวคิด วิสัยทัศน์ หลักการ รูปแบบและโดยองค์รวมสะท้อน “การเป็นต้นแบบ” “การเป็นองค์กรนำ” ของห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคตในสังคมฐานความรู้

2. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นต้นแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตที่ให้ความสำคัญการบริหารจัดการโดยเน้นกลุ่มเป้าหมายประชาชนผู้รับบริการ โดยมีกรอบแนวคิดและกระบวนการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามผลการสังเคราะห์งานวิจัยของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ (2548) ที่พบว่าเป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุข มีความรู้เหมาะสมตามระดับการศึกษา และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในทางสร้างสรรค์ ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์คือ คนดี คนเก่ง และคนมีความสุข หลักการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมในขั้นตอน ต่างๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียน

มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ใช้หลักการประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข ได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย รวมถึงสามารถสร้างองค์ความรู้เองได้ โดยในการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหลากหลายรูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญเน้นการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด และการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี

3. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นต้นแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตในลักษณะการ บูรณาการในหลายมิติการบูรณาการแนวคิดห้องสมุดกับ ศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ในบรรยากาศที่มีชีวิต การบูรณาการความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น การบูรณาการหนังสือ กับดนตรี กับภาพยนตร์ กับกิจกรรมซึ่งสามารถสร้างพลังจินตนาการได้อย่าง แรงกล้า การบูรณาการและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างวิทยาศาสตร์ ศิลป วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์และศิลป์ องค์ความรู้เดิมกับองค์ความรู้ใหม่หรือองค์ความรู้ในอนาคต เทคโนโลยีสมัยเก่าหรือภูมิปัญญา กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ การต่อยอดภูมิปัญญาด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยมีจุดเน้นในเรื่องการปลูกฝังนิสัย รักการอ่าน การเรียนรู้ ในบทบาทของผู้สร้างแรงบันดาลใจ ทักษะคิด ความต้องการอ่าน คิดและเรียนรู้ เป็นผู้กระตือรือร้น หรือตัวกลางที่ทำให้เกิดการ ปฏิบัติ พฤติกรรมเพื่อการเรียนรู้ จินตนาการ การสร้างสรรค์ ลงมือปฏิบัติ โดยมีหนังสือ เป็นแกนนำ และพัฒนาในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน การนำแนวคิด การบูรณาการการเรียนรู้มาใช้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ลักษณะรอบรู้ เกิดการเชื่อมโยง ความรู้ ความคิด ประสบการณ์และจินตนาการเป็นองค์รวม สอดคล้องกับสภาพจริง

4. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นต้นแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโดยใช้องค์ความรู้จากศาสตร์หลายสาขาวิชาในลักษณะสหวิทยาการ ทั้งด้าน การศึกษา จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ การ สื่อสารและการประชาสัมพันธ์ การตลาด เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ศิลปะ ดนตรี นันทนาการ การแพทย์ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ห้องสมุดที่ให้บริการประชาชน รูปแบบใหม่ ที่ใช้มุมมองอย่างหลากหลายและแตกต่าง สอดคล้องกับพัฒนาการของ วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์พื้นฐานในการบริหารจัดการห้องสมุดซึ่งมีความเป็นสหวิทยาการ เกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่างๆ เช่น

บรรณารักษศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จิตวิทยา การจัดการ การสื่อสาร การศึกษา คณิตศาสตร์ ตรีทศศาสตร์ ภาษาศาสตร์ กฎหมาย นโยบายสาธารณะ และอื่น ๆ (Chaudhry c1988: 189; Hawkins 2009: 44 -53; Otten and DeBons 1970: 37)

5. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นต้นแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของเยาวชน มีการดำเนินการโดยเน้นการเชื่อมโยงเรื่องการอ่าน หนังสือ และห้องสมุดกับวิถีชีวิตอย่างเป็นระบบและครบวงจร สอดคล้องกับผลการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ 10 ประเทศของเจ้อจันท์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุขากิรมย์ (2550) ที่พบว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องและใช้เวลา และให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต โดยการเรียนการสอนผ่านกระบวนการกิจกรรมที่เชื่อมโยงชีวิตจริง สิ่งรอบข้าง สภาพการณ์และสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง การสอนให้คิด วิเคราะห์ รู้จักเหตุและผล การยอมรับความแตกต่าง การเคารพในสิทธิของผู้อื่น และรัฐควรเข้ามามีบทบาทดำเนินการหรือสนับสนุนภาคส่วนต่างๆ ในสังคมด้วยรูปแบบและกลไกต่างๆ และสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของกลุ่มบริษัทรักลูก (2553: 11-12) ที่ระบุว่า “...การส่งเสริมให้วัยรุ่นรักการอ่านโดยการสร้างห้องสมุดที่ดึงดูดความสนใจหรือที่เรายกขามเรียกว่าห้องสมุดมีชีวิตจึงไม่น่าจะพอเพียงสำหรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการอ่านให้สัมฤทธิ์ผลได้ แต่การโน้มน้าวให้ผู้ใหญ่ทุกคนหันมาอ่านหนังสือหันมาเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ๆ ให้กับตนเองอยู่ตลอด ทำให้การอ่านหนังสือกลายเป็นกิจวัตรประจำวันที่ขาดไม่ได้ ทำให้การเรียนรู้คือสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขของทุกคนในสังคมวัตรปฏิบัตินี้จะกลายเป็นต้นแบบให้เด็กได้ลอกเลียน และเมื่อร่วมกับวิธีการอื่นๆ ที่ได้ลงมือทำแล้วก็น่าจะทำให้สถานการณ์ของการแก้ปัญหาดีขึ้น...การจะแก้ปัญหา นิสัยไม่ชอบอ่านหนังสือของคนไทยให้ได้ผลจึงจะต้องมองปัญหาให้ทะลุ มองอย่างเชื่อมโยงและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง จึงจะแก้ปัญหาได้”

6. โดยภาพรวม ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ แม้โดยแนวคิด ทฤษฎีและหลักการจะไม่ใช่สิ่งใหม่ในวิชาชีพสำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งบริการห้องสมุดเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจัดให้อย่างมีคุณภาพ แต่ในบริบทของสังคมไทยที่ห้อง

สมุดที่ให้บริการประชาชนยังมีภาพลักษณ์แบบเดิมมีข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคนานัปการ กอปรกับมีปัญหาพื้นฐานในเรื่องการอ่านของประชาชนคนไทย ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้อันเป็นผลจากการตกผลึกทั้งด้านทฤษฎีวิชาการและวิชาชีพซึ่งได้ก่อให้เกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างน่าสนใจ จึงจัดเป็นนวัตกรรมห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนในบริบทของสังคมไทยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง ทั้งโดยองค์รวมและในด้านต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ใหม่ของห้องสมุดและมีองค์ประกอบที่เป็นต้นแบบห้องสมุดที่ให้บริการประชาชนในสังคมไทย สอดคล้องกับผลการวิจัยของดวงใจ ไตรถาวรทรัพย์ (2549) ซึ่งศึกษาโครงการอุทยานการเรียนรู้สำหรับคนรุ่นใหม่ โดยในการวิเคราะห์กรณีศึกษา “ทีเคปาร์ค” พบว่า มีการจัดพื้นที่ให้ความรู้สึกกลิ่นไหล ไม่หยุดนิ่ง มีการตกแต่งที่ดึงดูดแก่ผู้พบเห็น ให้มีความรู้สึกอยากเข้ามาสัมผัสทั้งในแง่ที่ว่างและกิจกรรมมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย แทรกเข้าไปในทุกส่วนของโครงการ มีการหมุนเวียนกิจกรรมในบริเวณลานสานฝัน ทำให้เกิดความหลากหลายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจต่างกัน ได้ อุทยานการเรียนรู้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ร่วมสมัย เปลี่ยนทัศนคติและมุมมองของสังคมที่มีต่อห้องสมุดแบบดั้งเดิมที่มีการให้บริการความรู้เพียงหนังสือและบรรยากาศที่เคร่งเครียดเป็นทางการ ให้เป็นสถานที่ที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้อย่างเพลิดเพลิน มีบรรยากาศที่สามารถอ่านหนังสือได้อย่างผ่อนคลาย มีพื้นที่ที่สามารถประกอบกิจกรรมสร้างสรรค์ ต่างๆ มาพักผ่อนคลายในยามว่างได้ ในภาพของการออกแบบ คำนี้ถึงบรรยากาศของห้องสมุดและลานกิจกรรมอันเป็นสถานที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ และสะท้อนแนวคิด (Nature and Movement) ให้ห้องสมุดสามารถอ่านหนังสือในบรรยากาศที่ผ่อนคลายหลากหลายรูปแบบ มีบรรยากาศของธรรมชาติ หนังสือ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้สอดแทรกอยู่ตามส่วนต่าง ๆ โดยที่มุมมองจากทั้งภายในภายนอกโครงการนั้น สามารถรับรู้ถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในโครงการได้โดยไม่รบกวนการอ่านหนังสือ

ด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของห้องสมุด ผลผลิตของสตอรี่ที่ได้พัฒนาและนำเสนอเป็นผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยสาระที่มีเนื้อหาและรูปแบบของสื่อที่หลากหลาย ทั้งหนังสือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี ดนตรี ศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมและบริการเชิงรุกที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ สร้างสรรค์ และทันสมัย

ด้านนวัตกรรมกระบวนการดำเนินงานห้องสมุด โดยแนวคิด เทคนิค วิธีการ และกระบวนการใหม่ในการเติมชีวิตให้ห้องสมุดการบริหารจัดการและการขับเคลื่อนห้องสมุดมีชีวิตที่ทำให้ไร้พรมแดนระหว่างห้องสมุดศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและศูนย์การเรียนรู้ไร้พรมแดนระหว่างการอ่านและเข้าร่วมกิจกรรมรูปแบบหลากหลายไร้พรมแดนระหว่างเมืองและชนบท และไร้พรมแดนระหว่างความเป็นไทยกับความเป็นสากล

ด้านนวัตกรรมการบริหารห้องสมุดมีชีวิต ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เกิดจากการคิดค้น ทดลอง เปลี่ยนแปลงรูปแบบและภาพลักษณ์ของห้องสมุด บนพื้นฐานของการบริหารจัดการแนวใหม่ ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีกรอบยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และกลุ่ม เป้าหมาย การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายและกระจายความรู้ การบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนด้วยการสร้างแนวร่วม พลังภักดีทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการกลุ่มนักวิชาการ นักคิด นักวิจัยที่มีความสนใจในการเรียนรู้ ภาคประชาสังคม และองค์กรต่างประเทศ รวมทั้งการใช้ศักยภาพจากแหล่งความรู้และความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอก โดยหลักคิดการนำด้วยผู้เชี่ยวชาญซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการและการดำเนินงานห้องสมุด ที่ให้บริการประชาชนในสังคมฐานความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน โดยรวมนำไปสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ผ่านมิติห้องสมุดเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการเรียนรู้ที่เสนอกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ภาคปฏิบัติและวิถีชีวิต โดยผู้เรียนไม่รู้สึกรู้ว่าถูกสอน การนำเสนอหนังสือผ่านสื่อกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการเทคโนโลยี หนังสือ เพลง ศิลปะ วัฒนธรรม โดยมีหนังสือเป็นแกนนำ และเน้นการเชื่อมโยงเรื่องการอ่าน หนังสือ และห้องสมุด กับวิถีชีวิตอย่างเป็นระบบและครบวงจร ทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสแสวงหาความรู้และพัฒนาความคิด ความสามารถ สติปัญญา บุคลิกภาพ และจิตใจได้พบความมหัศจรรย์ของหนังสือการอ่านและการเรียนรู้ในบรรยากาศที่สนุกสนาน เพลิดเพลิน สร้างสรรค์ ผ่านระบบการเรียนรู้ที่ทันสมัยที่คุณภาพ และสนองตอบต่อแรงบันดาลใจและความต้องการของเด็กและเยาวชนในการพัฒนาตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวัฒนธรรมการเข้าถึงองค์ความรู้ วิธีการและกระบวนการเรียนรู้ของเยาวชน/ประชาชนกลุ่มเป้าหมายผ่านมิติ

ของห้องสมุด ทำให้เกิดความรู้สึกว่าผู้ใช้บริการห้องสมุดคือผู้ทันสมัย นอกจากนี้ในส่วนการปฏิบัติงานห้องสมุดมีชีวิต ทำให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบใหม่ เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้ในงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้ระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนของสังคม

ดังนั้น ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญสามด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม และด้านการบริหารจัดการ จึงได้รับการถ่ายทอดและเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นแหล่งศึกษาดูงาน แหล่งฝึกงาน/ฝึกอบรม แหล่งแสดงผลงานของนิสิต นักศึกษา ครู อาจารย์ บรรณารักษ์และผู้สนใจ และประเด็นการศึกษาวิจัย และได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนามูลสารและการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต เพื่อให้มีการขยาย แนวคิดและองค์ความรู้การจัดการห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดตั้งห้องสมุดมีชีวิตเพื่อบริการประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคม เกิดผลลัพธ์และผลกระทบต่อสังคมและการสร้างสังคมการเรียนรู้ สื่อมวลชนและผลการวิจัย ที่เกี่ยวข้อง (พัชรภาดา ดินคำ 2550; ชุตติมา สัจจามันท์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ 2553) และจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมีชีวิต พบว่ามีงานวิจัยโดยใช้คำว่าห้องสมุดมีชีวิต ทั้งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียน มีความสนใจในการพัฒนาแนวคิดห้องสมุดมีชีวิต และนับตั้งแต่พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการก่อตั้ง สอ. และห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้แล้ว มีงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิตมากขึ้น เช่น งามพล เผ่าศิริ (2546) เนาวรัตน์ ผาหอมสุข (2547) เบญจรัตน์ สีทองสุข และคณะ (2547) ปัญญา สุขแสน (2547) พรทิพย์ วรกุล และคณะ (2547) วีระนันต์ ก้อง (2547) ศศิธร หวังคำกลาง (2547) กรรณิการ์ นาคอยู่ (2548) พัชรินทร์ ชันทอง และคณะ (2548) กิริมย์ ปลื้มประดิษฐ์ (2548) รัตนา แสงสว่าง (2549) ณัฐกานต์ ภูมิคอนสาร (2551)

ข้อเสนอแนะ

1. องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ควรได้รับการขยายผลอย่างกว้างขวางในสังคมความรู้ซึ่งการอ่านถือเป็นนโยบายสำคัญของรัฐและจัดเป็นวาระแห่งชาติ นอกจากนี้จากข้อเสนอแนะการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

(พ. ศ. 2552 – 2561) ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ได้กำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนไว้สี่ประการ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับห้องสมุดมีชีวิต ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่และการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ซึ่งระบุมมาตรการหลักประการหนึ่ง คือ รมรungskให้คนไทยมีนิสัย รักการอ่าน เป็นวาระแห่งชาติ และมีมาตรการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาห้องสมุดชุมชนให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดที่มีชีวิต สอรร.จึงควรรใช้มาตรการดังกล่าวเป็นโอกาสในการขยายองค์ความรู้ ให้กว้างขวางและยั่งยืน

2.องค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมและบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง โดยเฉพาะจากผลความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะพฤติกรรมและจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยาการอ่าน รวมทั้งคือการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ห้องสมุดมีชีวิตอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับบริบทของห้องสมุดชุมชน จึงมีความจำเป็นควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรของสอรร. เพื่อให้มีความสามารถในการนำ การสร้างสรรค์ผลงาน การเป็นต้นแบบ และการเป็นศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านห้องสมุดมีชีวิตในระดับชาติและเป็นเครือข่ายในระดับสากล.

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ นาคอยู่ (2548) รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี กลุ่มบริษัทกรู๊กลูก (2553) การอ่าน: การพัฒนาศักยภาพมนุษย์ กรุงเทพมหานคร กลุ่มบริษัทกรู๊กลูก

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ และคณะ (2548) รายงานการวิจัยการสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 -2547 (ฉบับสมบูรณ์) กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

งามพล เผ่าศิริ (2546) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ สุรินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุขาภิรมย์ (2550) รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและ กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา

ชุตินา สัจจนันท์ และบุญศรี พรหมมาพันธุ์ (2553) รายงานการวิจัยติดตามประเมินผลโครงการอบรม และประกวดห้องสมุดมีชีวิต ครั้งที่ 2 นนทบุรี สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เนาวรัตน์ ผาหอมสุข (2547) โครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏยะลา (ระยะที่ 1) ยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

เบญจรัตน์ สีทองสุก และคณะ (2547) รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม นครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ปัญญา สุขแสน (2547) การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตในบริบทของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรดิตถ์: การบริหารจัดการสารสนเทศทางวิชาการ และท้องถิ่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุดรดิตถ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

พรทิพย์ วรกุล และคณะ (2547) รายงานการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต: แหล่งเรียนรู้กฎหมายเพื่อปวงชน มหาสารคาม ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พัชรภา ดินดำ (2550) การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการกำหนดนโยบายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ศึกษากรณีอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ สังกัดสำนักบริหารและพัฒนางานความรู้ วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พัชรินทร์ ชันทอง และคณะ (2548) รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบของห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ภิรมย์ ปลื้มประดิษฐ์ (2548) โครงการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต: การใช้โปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

รัตนา แสงสว่าง (2549) ชุดโครงการวิจัยพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต: การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคอีสานตอนบน เลย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วีระนันต์ ดังก้อง (2547) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ศศิธร หวังคำกลาง (2547) การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ระยะที่ 1 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2547) อุบลราชธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (2549) มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ.2549 คั่นคั่นวันที่ 1 ธันวาคม 2553 จาก <http://www.tla.or.th>
_____ (2550) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ.2550 คั่นคั่นวันที่ 1 ธันวาคม 2553 จาก <http://www.tla.or.th>

สำนักงานบริหารและพัฒนางานความรู้ (องค์การมหาชน) (2553) “เกี่ยวกับ OKMD” คั่นคั่นวันที่ 20 สิงหาคม 2553 จาก <http://www.okmd.or.th/th/about.asp>
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (2552) TK Forum ถอดบทเรียน

แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อเสนอ นโยบาย การอ่านจากชุมชนนักปฏิบัติ
กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยานการเรียนรู้_____ (2553) 5 ปี TK park... Mov-
ing to the Future กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยาน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครปฐม นครปฐม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ปัญญา สุขแสน (2547) การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตในบริบท ของสำนักวิทย
บริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์: การบริหารจัดการสารสนเทศทางวิชาการ
และท้องถิ่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อุตรดิตถ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
สารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

พรทิพย์ วรกุล และคณะ (2547) รายงานการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต: แหล่ง
เรียนรู้กฎหมายเพื่อปวงชน มหาสารคาม ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

พัชราภา ดินดำ (2550) การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการกำหนดนโยบาย
การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ศักยภาพอุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ สังกัดสำนัก
บริหารและพัฒนางานความรู้

วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ)
กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พัชรินทร์ ชันทอง และคณะ (2548) รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบของห้อง
สมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

ภิรมย์ ปลื้มประดิษฐ์ (2548) โครงการวิจัยห้องสมุดมีชีวิต: การใช้โปรแกรม
ห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อการ เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของ สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

รัตนา แสงสว่าง (2549) ชุดโครงการวิจัยพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต: การจัดการ
ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาคอีสานตอนบน เลย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

วีระนันต์ ดังก้อง (2547) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนา การเรียนรู้
_____ (2551) หนังสือรายงานประจำปี 2550 กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยาน
การเรียนรู้

สุพัชรี ผุดผ่อง (2548) “TK Park แหล่งเรียนรู้ใหม่บนห้างชั้นนำ” วารสาร
วงการครู 2, 17 (พฤษภาคม): 33-35

อภिरตี กันเดซ (2551) แนวโน้มการพัฒนา รูปแบบห้องสมุดประชาชนใน
สังคมฐานความรู้ ใน พ.ศ.2560

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (การศึกษานอกโรงเรียน)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550) **ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน** กรุงเทพมหานคร
สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

Ashmore, Amy. (2010). “**Alive with Knowledge: Engaging Communities**
Through Living

Libraries.” Library Student Journal. Retrieved December 30, 2010 from
www.librarystudentjournal.org/index.php/ljsj/article/viewArticle/176/280
Australia. State Library New South Wales. Library Council of New South Wales.
(2009). Living

Learning Libraries: Standards and Guidelines for NSW Public libraries.
2nd ed.

Retrieved December 10, 2010 .

Chaudhry, Abdus Sattar. (c1988). “Information Science Curricula in Graduate
Library

Schools in Asia.” International Library Review. 20, (2): 185 -202.

Garbutt, Rob. (2008). “The Living Library: Some Theoretical Approaches to a
Strategy for

Activating Human Rights and Peace.” In Activating Human Rights and
Peace:

Universal Responsibility Conference 2008 Conference Proceedings, 270- 278.
Lismore: Southern Cross University. Retrieved December 30, 2010 from
www.scu.edu.au/research/cpsj/human_rights

Hawkins, Donald T. (2009). "Information Science Abstract: Tracking the Literature of Information Science. Part 1: Definition and Map." *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 52(1): 44 -53.

Hourston, Linda. (2010). *The Living Library Concept for the 21 st Century*. Retrieved

December 10, 2010 from <http://www.helium.com/items/182152-the-living-library-concept-for-the-21st-century> Otten, Klause. and DeBons, Anthony. (1970). "Opinion Paper Towards a Metascience of Information: Informatology." *Journal of the American Society for Information Science*: 89 – 94, Reprinted with Permission in Norton, Melanie (c2000). *Introductory Concepts in Information Science*. "ASIS monograph Series." Medford, N.J.: Information Today, pp. 26 – 38.

ห้องสมุดมีชีวิต ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ศศิธร หวังคำกลาง (2547) *การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการ
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ระยะที่ 1 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2547) อุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ (2549)
มาตรฐานห้องสมุด พ.ศ.2549 ค้นคืนวันที่ 1 ธันวาคม 2553 จาก <http://www.tla.or.th>
_____ (2550) มาตรฐานห้องสมุดประชาชน พ.ศ.2550 ค้นคืนวันที่ 1 ธันวาคม
2553 จาก <http://www.tla.or.th>*

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (2553) “เกี่ยวกับ OKMD”
 ค้นคืนวันที่ 20 สิงหาคม 2553 จาก <http://www.okmd.or.th/th/about.asp>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ข้อเสนอการ
 ปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
 เลขาธิการสภาการศึกษาสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (2552) TK Forum ถอดบท
 เรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อเสนอ นโยบาย การอ่านจากชุมชนนักปฏิบัติ
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานอุทยานการเรียนรู้

_____ (2553) 5 ปี TK park... Moving to the Future กรุงเทพมหานคร
 สำนักงานอุทยาน



TK
 park
 อุทยานการเรียนรู้

ห้องสมุดเพื่อชีวิต

ประสบการณ์ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

โดย

เกียง โกะะ ไล ลิน - ผู้อำนวยการ โครงการริเริ่มด้านการอ่าน
 Jasna Dhansukhlal ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายการบริหารจัดการหอสมุดสาธารณะ
 คณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

บทนำ

ห้องสมุดนับเป็นเป้าหมายที่สำคัญของสังคมที่พัฒนาแล้ว โดยถูกนำมาใช้เป็นช่องทางนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาทักษะความรู้อันยืนยาวตราบชั่วชีวิตของคนเราอันเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเราและสามารถนำมาใช้ได้ไม่ว่าจะอยู่ในช่วงเวลาใดของชีวิต นับตั้งแต่การศึกษาในระบบทั้งระดับ โรงเรียนและมหาวิทยาลัยไปจนถึงการเรียนรู้ในชีวิตหลังจากนั้น รวมไปถึงการศึกษานอกระบบอย่างเช่นการเรียนภาคค่ำ เป็นต้น ห้องสมุดถือเป็นสถานที่กลางๆ ที่ไปที่ผู้คนจากทุกสาขาอาชีพสามารถเดินเข้ามาเพื่อแสวงหาความรู้และใช้ความรู้ที่ได้มาทำให้ชีวิตของตนก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในสังคมส่วนใหญ่ห้องสมุดสาธารณะมีบทบาทสำคัญต่อสังคมในแง่ของการสร้างความมั่นใจว่าจะไม่มีใครถูกทอดทิ้งให้ล้าหลังในเรื่องการแสวงหาความรู้และข้อมูลซึ่งจำเป็นต่อความก้าวหน้าส่วนบุคคล ดังนั้นแล้วอาจกล่าวได้ว่าห้องสมุดมีความสำคัญกับชีวิต

2 เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นเราจะขอเล่าให้ฟังถึงประสบการณ์ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ (NLB) วันเวลาที่ผ่านไปทำให้ภูมิทัศน์ทางกายภาพและทางสังคมของสิงคโปร์มีการเปลี่ยนแปลงไป ห้องสมุดมีส่วนช่วยเชื่อมโยงผู้คนทั้งหลายเข้ากับชุมชนของพวกเขาและสร้างความผูกพันอันแข็งแกร่งระหว่างชุมชนต่าง ๆ เข้าด้วยกันจนส่งผลให้ประเทศชาติโดยรวมมีความเข้มแข็งขึ้นตามไปด้วย ห้องสมุดประชาชนทั้ง 24 แห่งของเราได้ถูกใช้เป็นที่จัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาตนเองของคนในชุมชน และ เมื่อเวลาผ่านไปห้องสมุดของเราได้กลายมาเป็นศูนย์กลางสำหรับชาวสิงคโปร์ทั้งหมดโดย

ไม่มีการแบ่งแยกอายุ เชื้อชาติ ภาษา อาชีพ ระดับการศึกษาและศาสนาแต่อย่างใด

3 แม้จะมีความก้าวหน้าด้านไอทีและสื่อดิจิทัลมากมายเพียงใดคนสิงคโปร์ก็ยังคงไม่ทิ้งเครือข่ายทางกายภาพของห้องสมุดผลสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้บริการของเรามีความพึงพอใจในห้องสมุดคิดเป็น 4.33 จาก 5 ในแต่ละปีมีผู้มาใช้ห้องสมุดถึง 37 ล้านคน และการยืมหนังสือก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 33 ล้านใน ปีงบประมาณ 2010 (พ.ศ. 2553) เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2005 (พ.ศ. 2548) ซึ่งมีเพียง 27 ล้าน การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องสมุดก็ทำสถิติสูงเป็นประวัติการณ์ เนื่องจากผู้มาใช้บริการห้องสมุดยุคปัจจุบันต้องการแสวงหาการเรียนรู้ในเชิงของ ประสบการณ์มากขึ้นควบคู่ไปกับการใช้เวลาว่างในการเรียนรู้และการอ่านจากหนังสือ

4 ผลสำรวจที่เราได้ทำยังแสดงให้เห็นอีกด้วยว่าชาวสิงคโปร์จำนวนมากใช้เวลาอยู่กับ ลูก ๆ หลาน ๆ ในห้องสมุดมากขึ้น วัยรุ่นก็เข้ามาศึกษาหาความรู้ในห้องสมุดขณะที่ คนวัยเกษียณและผู้สูงอายุใช้เวลาด้วยการอ่านหนังสือและเข้าร่วมกิจกรรมในห้องสมุด ตามความต้องการของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดสาธารณะของสิงคโปร์จึงได้จัดให้ พื้นที่ในห้องสมุดมีความปลอดภัยและสะดวกสบายเหมาะกับการที่ชาวสิงคโปร์ทุก ช่วงอายุจะมาใช้เวลากันอย่างสบายใจไม่ว่าจะเพื่อการพักผ่อนและนันทนาการหรือเพื่อ การพัฒนาตนเองและการเรียนรู้

การริเริ่มกิจกรรมการอ่านใหม่ๆ

5 ในปีที่ผ่านมาเพียงแค่ปีเดียวเราได้ริเริ่มโครงการใหม่ๆ ด้านการอ่านหลายโครงการ ให้กับชาวสิงคโปร์เพื่อดึงดูดพวกเขาให้สนใจในการอ่านและการเรียนรู้ นอกจากนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเข้าถึงผู้ใช้แล้วยังเป็นการสนับสนุนแผนงานความตั้งใจการทำห้องสมุดเพื่อชีวิตอีกด้วย เราจะขอเล่าให้ฟังถึงกิจกรรมบางส่วนของที่ได้ดำเนินการไปแล้ว รวมถึงผลที่ได้รับดังนี้

• วันหนังสือโลกและลิขสิทธิ์ (Book World and Copyright Day) : กิจกรรม แลกเปลี่ยนหนังสือ 2011 และ กิจกรรมค้นหาผู้อ่าน (Spot - The - 2011) 2Reader

เพื่อให้สอดคล้องกับวันหนังสือโลกและลิขสิทธิ์ ทาง NLB ได้จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนหนังสือ 2011 ขึ้นเป็นกิจกรรมเพียงวันเดียวที่เปิดโอกาสให้คนรักหนังสือมีส่วนช่วยเหลือสิ่งแวดล้อมพร้อม ๆ กับการอ่าน กิจกรรมนี้จัดติดต่อกันเป็นปีที่สามแล้วโดยห้องสมุดสาธารณะสิงคโปร์เพื่อให้บรรดาผู้มีใจรักหนังสือทั้งหลายเอาหนังสือที่ตนมีมาแลกเปลี่ยนกัน

ปีนี้มีผู้เข้าร่วมงานกว่า 7,000 คนและมีหนังสือเปลี่ยนมือกันมากถึง 77,000 เล่ม กิจกรรมนี้ทำให้ผู้ที่มาใช้ห้องสมุดและผู้ที่ไม่ได้มาใช้สามารถมอบชีวิตใหม่ให้กับหนังสือของตนด้วยการแบ่งปันให้กับคนอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสให้เขาได้หนังสือเล่มใหม่ๆ สำหรับการอ่านทั้งเพื่อความบันเทิงและเพื่อหาความรู้

อีกกิจกรรมที่น่าสนใจในวันหนังสือโลกและลิขสิทธิ์ก็คือกิจกรรมค้นหาผู้อ่าน (Spot - The - Reader 2011)

อาสาสมัครกว่า 600 คนจาก 62 กลุ่มได้ออกเยี่ยมชมห้างสรรพสินค้า, ตลาด, โรงพยาบาล สวนสาธารณะย่านธุรกิจการค้า และใจกลางเมือง 12 แห่งเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2554 ระหว่างเวลา 11:00 - 15:00 น. เพื่อค้นหาคนที่กำลังทำการอ่านหนังสืออยู่และมอบของที่ระลึกให้อาสาสมัครเหล่านี้ประกอบด้วยสมาชิกของชมรมอ่านหนังสือต่างๆ ผู้นำชุมชน นักเรียนจากโรงเรียนต่างๆ และเจ้าหน้าที่ NLB ตลอดระยะเวลา 4 ชั่วโมงอาสาสมัครได้พบนักอ่านมากถึง 6,000 คน (เพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 10 จากปีก่อน) และได้มอบถุงขนมเป็นรางวัลถึง 6000 ชุดด้วยกัน

เราหวังว่ากิจกรรมแบบนี้จะช่วยกระตุ้นนักอ่านให้รักษานิสัยรักการอ่านไว้ต่อไป และต่อยอดถึงความสำคัญของการพัฒนานิสัยรักการอ่านตลอดชีวิต

- การเปิดห้องสมุดสาธารณะสองแห่งในห้างสรรพสินค้า – Serangoon และ Clementi ในเดือนเมษายนและพฤษภาคม พ.ศ. 2554 NLB ได้เปิดห้องสมุดสาธารณะใหม่สองแห่งตั้งอยู่ในห้างสรรพสินค้า Serangoon และ Clementi เพื่อเป็นการสนับสนุนวิสัยทัศน์ใหม่ของห้องสมุดเพื่อชีวิต

ห้องสมุดสาธารณะ Serangoon (SRPL) เป็นห้องสมุดสาธารณะแห่งแรกในสิงคโปร์ที่มีการจัดพื้นที่เฉพาะสำหรับการเล่นเกม SRPL มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างวัฒนธรรมการอ่านผ่านการเล่นเกม เกมที่นำมาใช้จะแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาการศึกษาหรือคุณค่าการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ นอกเหนือจากเกมที่เล่นกันอยู่ตามบ้านแล้ว SRPL ยังมีเกมอื่น ๆ อีกหลากหลายที่จะช่วยเพิ่มพูนกระบวนการการเรียนรู้และค้นพบให้กับนักเล่นเกมทั้งมือใหม่และมือเก่า SRPL ยังได้ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Singapore Cybersports and Online Gaming Association และ DigiPen Institute of Technology เพื่อจัดทำโปรแกรมและการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับเกมด้วย

จากการที่ที่ตั้งของห้องสมุดอยู่ในห้างสรรพสินค้าและเป็นจุดรวมของการคมนาคมขนส่งหลักห้องสมุดจัดให้มีหนังสือมากมายหลากหลายที่เหมาะสมกับการอ่านง่ายและรวดเร็วเช่นหนังสือการ์ตูน นิยายภาพและนิตยสาร โดยจัดวางให้ง่ายและสะดวกต่อการหยิบติดตัวไปอ่าน

และเพื่อเป็นการเฉลิมฉลองการเปิดตัวของ SRPL จึงมีการจัดนิทรรศการเรื่อง“เซรางูน : สถานที่ที่ไม่มีใครเหมือน” ขึ้นเพื่อนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่เซรางูนรวมทั้งแสดงผลงานของภาพถ่ายที่ได้รับรางวัลจากการประกวดภาพถ่ายที่จัดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ในหัวข้อ “ผู้คน สถานที่และความทรงจำ” SRPL ยังได้ร่วมมือกับ National Heritage Board (NHB) เพื่อจัดแสดงนิทรรศการอีกสองเรื่องเกี่ยวกับ“อาหาร”และ“เครื่องเทศ” โดยพุ่งเป้าไปยังเด็กและคนหนุ่มสาวเพื่อสร้างจิตสำนึกและเรียนรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของถนนสายอาหารและเครื่องเทศของสิงคโปร์

ห้องสมุดยังได้ร่วมมือกับชุมชนและองค์กรระดับรากหญ้าจัดโปรแกรมที่มีเนื้อหาเหมาะทั้งกับเด็กและผู้ใหญ่ผ่านการเรียนรู้แบบโต้ตอบ อาทิ เช่นหัวข้อเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม การใช้ชีวิตอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ขึ้นต้นไม้หรือแม้แต่การเล่านิทานสำหรับเด็ก

มีการแนะนำบริการใหม่สองบริการพร้อมกับการเปิดห้องสมุดสาธารณะ Clementi (CMPL) ได้แก่การบริการหนังสือน้ำตาลกลีบซึ่งพุ่งเป้าไปที่กลุ่มคนที่หยุดพักทานอาหารกลางวัน เป็นการบริการที่สอดคล้องกับแนวคิด “แฉะค่วน” คือแฉะรับและไปโดยที่ในกรุงจะบรรจุหนังสือที่ได้รับการคัดสรรแล้วตามความนิยม นอกเหนือจากบริการหนังสือน้ำตาลกลีบแล้วเด็ก ๆ ยังสามารถเพลิดเพลินกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านซุ้มนิทานดิจิทัลแบบโต้ตอบซึ่งเปิดตัวเป็นครั้งแรกด้วย

ห้องสมุดสาธารณะ Clementi เป็นห้องสมุดลำดับที่ 24 ในประเทศสิงคโปร์ มีพื้นที่ทั้งหมด 1,900 ตารางเมตร มีหนังสือ นิตยสารและสื่อภาพและเสียงประมาณ 150,000 รายการในสี่ภาษาหลัก โดยมีทั้งหนังสือนิยายและไม่ใช่นิยายสำหรับผู้ใหญ่และคนหนุ่มสาวถึง 83,000 เล่ม และหนังสือสำหรับเด็ก 67,000 เล่ม มีนิตยสาร ท่องถิ่นและต่างประเทศกว่า 400 รายการ และ หนังสือพิมพ์สี่ภาษาอีกจำนวนหนึ่ง

• หนังสือมีชีวิต (Books Come Alive)

หนังสือมีชีวิต หรือ Books Come Alive (BCA) เป็นกิจกรรมการอ่านระดับประเทศสำหรับเด็กอายุ 7 ถึง 12 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอ่าน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการแบ่งปันความสนใจในการอ่านระหว่างเพื่อนกับเพื่อน ขยายประสบการณ์การอ่านและให้โอกาสเด็ก ๆ ในการเรียนรู้

BCA เริ่มต้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2554 ด้วยกิจกรรมลึกลับมากมายสำหรับเด็กและจะมีต่อเนื่องกัน ไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน 2554 กิจกรรมเปิดตัวมีขึ้นระหว่างวันที่ 27-29 พฤษภาคมที่ United Square Shopping Mall มีเด็กมาร่วมส่งบทวิจารณ์หนังสือ และร่วมกิจกรรมแนวลึกลับถึง 412 คน และมีผู้สมัครเป็นสมาชิกห้องสมุดใหม่อีก 56 ราย

นับตั้งแต่เปิดตัวโครงการมาได้มีการดำเนินกิจกรรมไปแล้วทั้งสิ้น 56 กิจกรรม (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2554) ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมหลักของ BCA และกิจกรรมพิเศษสำหรับเด็ก และมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งสิ้นมากกว่า 1,364 คน

กิจกรรม Code RE(a)D เป็นกิจกรรมแนวทำทนายชอคนิยมของ BCA ซึ่งเป็นการดึงเด็กให้หันมาอ่านหนังสือโดยใช้เกมแก้เงื่อนงำผสานกับกิจกรรมการอ่าน/วาดภาพ ความท้าทายจะประกอบไปด้วยปริศนา 14 รายการซึ่งเด็กๆ จะต้องไขให้ได้ก่อนจะนำมาปะติดปะต่อเป็นคำตอบซึ่งเป็นชื่อหนังสือลึกลับ เริ่มแรกเลขเด็กจะต้องไปจับคู่มือนักสืบ (โดยขี้มได้ 6 ครั้ง) และรวบรวมเบาะแสของแต่ละสัปดาห์จากห้องสมุดสาธารณะ ความท้าทายจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายนพร้อมกับการปล่อยปริศนาสุดท้ายออกมา เด็กที่มีคำตอบถูกต้องมีโอกาสที่จะชนะรางวัลลึกลับ ปรากฏว่าใน 2 สัปดาห์แรกของกิจกรรมนี้ (4-19 มิถุนายน 2554) มีเด็กมารับคู่มือไปถึง 2,362 เล่ม โดยเป็นการขี้มทั้งสิ้น 15,277 ครั้ง

ในช่วงเดือนแรกของการเปิดตัวโครงการนี้มีเด็กมากกว่า 1,776 คนได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายของ BCA

• kidsREAD

กิจกรรมการอ่านระดับประเทศซึ่งเปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 23 เมษายน 2547 โดยมีนาย ลี เซียง-หูลุง (Lee Hsien Loong) ซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเป็นประธาน กิจกรรมนี้เป็นความร่วมมือกันระหว่าง NLB, People's Association (PA) และชุมชนที่ช่วยเหลือตนเองอีก 5 ชุมชนเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านในหมู่เด็กอายุ 4-8 ปีจากครอบครัวผู้มีรายได้ต่ำในประเทศสิงคโปร์

ผลจากการร่วมมือกันดังกล่าวได้ก่อให้เกิดชมรม kidsREAD ขึ้นถึง 120 แห่งทั่วประเทศสิงคโปร์ โดยมีอาสาสมัครมากกว่า 5,000 คน และ เข้าถึงเด็กได้มากกว่า 13,500 คน จากแผนเริ่มแรกที่จะจัดตั้งชมรมการอ่านขึ้น โดยใช้พื้นที่ตามศูนย์ชุมชน ห้องสมุดสาธารณะ หรือไม่กี่ศูนย์บริการต่างๆ ที่เข้าร่วมกับกลุ่มชุมชนเหล่านี้ ปรากฏว่าภายหลังมีองค์กรต่าง ๆ เข้ามาร่วมด้วยเพิ่มขึ้น ทั้งโรงเรียนประถมศึกษา ศูนย์บริการครอบครัว ศูนย์ดูแลนักเรียน โรงเรียนอนุบาล องค์กรสำหรับผู้มีความต้องการพิเศษและสถานสงเคราะห์เด็ก

ในอนาคตหากแผนยุทธศาสตร์ห้องสมุดปี ค.ศ. 2020 ได้รับการอนุมัติงบประมาณดำเนินการสำหรับปี พ.ศ. 2555 ถึง 2559 โครงการ kidsREAD จะเก็บเด็กไว้ในโครงการได้จนพวกเขาสำเร็จชั้นประถม 2 แทนที่จะอยู่ในโครงการได้แค่ปีเดียว เราจะเพิ่มคุณภาพของโครงการให้ดีขึ้น และหลักสูตรจะได้รับการปรับแต่งเพื่อตอบสนองความก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะการอ่านที่เหมาะสมสำหรับวัยของพวกเขา โครงการจะได้รับการขยายให้ครอบคลุมจำนวนเด็กที่มากขึ้น

• **การเปิดตัวการฉลองครบรอบ 5 ปี ของกิจกรรมการอ่านกับคุณพ่อครบ 10,000 รายและมากกว่านั้น**

การเปิดตัวการฉลองครบรอบ 5 ปี ของกิจกรรมการอ่านกับคุณพ่อครบ 10,000 รายและมากกว่านั้นภายใต้แนวคิด “การอ่าน -- ของขวัญชิ้นแรกที่คุณมอบให้กับลูกของคุณ” เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2554 ณ The Plaza ของอาคารหอสมุดแห่งชาติสามารถดึงดูดผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ประมาณ 2,000 ราย

บรรดาคุณพ่อและสมาชิกในครอบครัวจากทุกสาขาอาชีพได้ใช้เวลาบ่ายวันเสาร์ สนุกสนานกับกิจกรรมต่างๆ อาทิ การเล่นเกม การแสดง เกม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเคล็ดลับการอ่าน คำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือเด็กและงานฝีมือเก่าๆ

นับตั้งแต่ได้มีการริเริ่มกิจกรรมนี้ขึ้นตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2550 มีผู้ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ไปมากกว่า 60,000 ราย ทั้งนี้กิจกรรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มจำนวนพ่อที่อ่านหนังสือกับลูกเป็นประจำให้มากขึ้น

• **READ! Singapore**

กิจกรรมรณรงค์มาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์เป็นการทำงานร่วมกับพันธมิตรกว่า 120 รายไม่ว่าจะเป็น ผู้ผลิตหนังสือ องค์กรชุมชนและองค์กรธุรกิจรวมทั้งโรงเรียนอีกนับ 100 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 6 ปีกิจกรรมรณรงค์นี้ได้จัดการอภิปรายหนังสือและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านมากกว่า 1,600 ครั้งและดึงดูดผู้คนมากกว่า 160,000 คนจากทั่วประเทศสิงคโปร์ให้มาเข้าร่วม ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขวาง

และหลากหลายเช่น เจ้าหน้าที่รัฐ คนขับแท็กซี่ ช่างทำผม พนักงานในภาคบริการด้าน
ดูแลสุขภาพ / การต้อนรับ / และข้าราชการพลเรือน

สำหรับกิจกรรมภายใต้ กิจกรรมรณรงค์มาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์ 2011 นี้
บรรดาคนรักหนังสือสามารถอ่านหนังสือในระหว่างการเดินทางได้ด้วยการเปิดตัว
MobileRead ซึ่งเป็นโปรแกรมฟรีที่พัฒนาโดยคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ (NLB)
เพื่อส่งเสริมให้คนอ่านหนังสือ สำหรับกิจกรรมครั้งนี้ เปิดตัวโดย ดร. ยาคอบ อิบรา
ฮิม (Dr Yaacob Ibrahim) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงข้อมูล การสื่อสารและศิลปะพร้อมๆ
กับพิธีเปิดกิจกรรมรณรงค์

มาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์ 2011 MobileRead ช่วยให้ผู้ใช้ iPhone สามารถเข้า
ถึงเรื่องสั้นซึ่งได้รับเลือกเป็นหนังสืออ่านสำหรับกิจกรรมในปีนีและหนังสือที่ได้รับ
การคัดเลือกในหกปีที่ผ่านมามีอีกด้วย

เท่านั้นยังไม่พอ NLB ยังได้จับมือกับ Infocomm Development Authority of Singapore
(IDA) ส่งเสริมกิจกรรม MobileRead ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทันสมัย นับ
ตั้งแต่เปิดตัวอย่างไม่เป็นทางการในเดือนมกราคม 2554 มีการดาวน์โหลดไปแล้วถึง
40,000 ครั้งรวมทั้ง e-books อีก 29,000 ครั้งด้วย

ในวันที่ 1 กรกฎาคม NLB และ IDA ได้เป็นเจ้าภาพจัดเทศกาล “เฟลิดเฟลินกับไลฟ์
สไตล์การอ่านแบบดิจิทัล” ขึ้นซึ่งได้จัดแสดงหนังสือภายใต้กิจกรรมมาอ่านหนังสือ
กันเถอะ! สิงคโปร์ ควบคู่ไปกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรอ่าน

สำหรับการรณรงค์ในปีนี้ได้จัดแสดงหนังสือที่แต่งโดยนักเขียนสิงคโปร์มากที่สุด
ตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรมนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 คือมีผลงานของนักเขียนสิงคโปร์ที่ได้
รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการถึงสี่สิบท่านด้วยกันในสี่ภาษาประกอบไปด้วยบทกวี
สี่ชิ้น นิยายและเรื่องสั้นอีกแปดเล่มจากทั้งหมดสิบหกเล่ม หนึ่งในนั้นคือ Gone Case
โดย Dave Chua ซึ่งเป็นผลงานแรกของนักเขียนชาวสิงคโปร์ที่ได้ตีพิมพ์เป็นนิยายภาพ
(graphic novel) อีกด้วย สำหรับผลงานของนักเขียนต่างชาติที่ได้รับการคัดเลือกมีสาม

เล่มที่ถูกนำมาทำเป็นภาพยนตร์ที่ได้รับรางวัล

เรื่องสั้นและบทกวีที่ได้รับการคัดเลือกยังได้รับการรวบรวมและพิมพ์เผยแพร่ลงในหนังสือ READ! Singapore 2011 ซึ่งสามารถขยี้มได้จากห้องสมุดของ NLB กิจกรรมวรรณกรรมมาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์ 2011 มีขึ้นตั้งแต่ 23 มิถุนายน ไปจนถึง 28 กันยายน 2554 ตลอดระยะเวลา 14 สัปดาห์นี้ มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านขึ้นในสถานที่ต่างๆทั่วสิงคโปร์

มีการจัดงานเทศกาลการอ่าน 6 งานโดย NLB และผู้นำระดับรากหญ้าโดยประสงค์ให้เข้าถึงคนกว่า 2,000 คนเพื่อส่งเสริมการอ่านและจัดตั้งกลุ่มอ่านหนังสือขึ้นในปี 2554

ด้วยโครงการที่ขยายขอบเขตใหญ่ขึ้นและกว้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้อ่านทั้งเก่าและใหม่ทำให้โครงการ มาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์! มีการเจริญเติบโตก้าวหน้าไปอย่างมากนับแต่โครงการได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อหกปีก่อน การสนับสนุนที่เพิ่มมากขึ้นทั้งจากสาธารณะ สถาบันการค้าและการศึกษารวมทั้งสื่อได้พิสูจน์ให้เห็นถึงสถานะของโครงการ มาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์ว่าเป็นงานระดับชาติประจำปีที่ผู้คนตั้งตารอคอย

ภายใต้การรณรงค์ประจำปีด้วยกิจกรรมมาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์ และชมรมการอ่านที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งชมรมการอ่านแท็กซีส์ได้ช่วยส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์จำนวนมากปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและกลายมาเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21 และต่อไปหลังจากนั้น

ในอนาคตเราหวังที่จะขยายกิจกรรมรณรงค์ของเราให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กด้วยรวมถึงส่งเสริมเรื่ององค์ประกอบ“การเขียน”และส่งเสริมให้คนรู้จักเขียนความคิดเห็นของตนหลังอ่านจบ เราหวังที่จะคัดเลือกเรื่องสั้นที่น่าอ่านให้มากขึ้นและนำมาแปลเป็นภาษาอื่น ๆ อีก 3 ภาษา

• ความร่วมมือกับ People's Association

การทำงานร่วมกับ People's Association (PA) จะช่วยให้ NLB สามารถใช้ประโยชน์จากเครือข่ายรากหญ้าของ PA เพื่อเข้าถึงชาวสิงคโปร์ให้มากขึ้น

ในฐานะที่เป็นเจ้าของของโครงการ Passion Card ทำให้ PA ดึงสมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรมอันน่าตื่นเต้น ณ ศูนย์ชุมชนและเอพท์เส็ดต่างๆ ของ PA ได้ การรวมตัวกันของ NLB และ PA ก่อให้เกิดพลังอันจะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมหันต์

การร่วมมือกันของทั้งสองหน่วยงานมีอาทิ เช่น :

ก) บัตร NLB - PAssion

สมาชิกบัตร Passion ez - link ที่เป็นชาวสิงคโปร์และคนต่างชาติดที่มีถิ่นพำนักถาวรในสิงคโปร์ (PRS) สามารถผลิตเพลินกับการเป็นสมาชิกพิเศษระดับพรีเมียมของ NLB ฟรีนาน 5 ปีทันทีที่ลงทะเบียน ซึ่งจะทำให้สมาชิกระดับพรีเมียมสามารถเข้าชมของในห้องสมุดได้แปด (8) รายการรวมถึงการยืมวัสดุภาพและเสียงจากห้องสมุดสาธารณะได้สูงสุดสี่ชิ้น

คนสิงคโปร์และ PRS ผู้ลงทะเบียนใหม่หรือต่ออายุสมาชิกบัตร Passion ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2554 เป็นต้นไปจะได้รับการลงทะเบียนเข้าเป็นสมาชิกระดับพรีเมียมของ NLB โดยอัตโนมัติโดยมีข้อกำหนดและเงื่อนไขเช่นเดียวกับการลงทะเบียนเป็นสมาชิกบัตร Passion EZ - link ส่วนสมาชิกบัตร Passion EZ - link ที่ลงทะเบียนไว้ก่อนนี้จะต้องไปลงทะเบียนกับทางห้องสมุด NLB เพื่อขอเป็นสมาชิกระดับพรีเมียมของ NLB ได้ฟรีจนกว่าจะหมดอายุของบัตรสมาชิก Passion

ข) ชมรมอ่านหนังสือ PAssion

PA และ NLB จะร่วมมือกันพัฒนาโครงการเพื่อดึงสมาชิกบัตร PAssion เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หนึ่งในโครงการดังกล่าวได้แก่การพัฒนาและการขยายกลุ่มคนที่สนใจเข้าร่วมชมรมอ่านหนังสือระหว่าง NLB และ PA โดยจะรณรงค์ให้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นและในเวลาเดียวกันก็จะใช้ชมรมเป็นฐานให้สมาชิก

เข้าร่วมในการให้บริการชุมชนที่มุ่งส่งเสริมการอ่าน .

c) งานเลี้ยงอาหารค่ำและทูลเรียนสำหรับสมาชิกชมรมอ่านหนังสือ

“งานเลี้ยงอาหารค่ำและทูลเรียน” เป็นงานสังสรรค์ที่จัดโดย PA เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม สำหรับคนกว่า 200 คนเพื่อแนะนำชมรมอ่านหนังสือและชักชวนให้ผู้นำระดับรากหญ้าใหม่ๆ จัดตั้งชมรมอ่านหนังสือขึ้น ระหว่างงานสังสรรค์ดังกล่าว NLB ได้จัดการอภิปรายหนังสือที่น่าสนใจถึง 8 ช่วงด้วยกัน (แบ่งเป็นภาษาอังกฤษ 4 ช่วงและภาษาจีน 4 ช่วง) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการจัดตั้งชมรมอ่านหนังสือขึ้นในหมู่ผู้นำระดับรากหญ้าใหม่ๆ แผนระยะยาวสำหรับ PA คือการจัดตั้งชมรมอ่านหนังสือให้ครบทุกเขตในประเทศสิงคโปร์

• การเข้าถึงผู้ใช้และชุมชน

จากการพยายามดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมห้องสมุดสาธารณะได้จัดทำกิจกรรมต่าง ๆ มากมายตามโรงเรียนชมรมต่าง ๆ ของชุมชน องค์กรและ งานระดับใหญ่อีกหลายงาน

มีการจัดงานถึง 59 งานเพื่อรองรับคนหนุ่มสาวและดึงคนเข้ามาร่วมงานได้ทั้งหมด 19,498 คน ส่วนกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุมีการจัดทั้งหมด 4 งานมียอดรวมของผู้เข้าร่วม 2,033 ราย ในขณะที่กิจกรรมสำหรับคนทั่วไปถูกจัดขึ้นรวม 17 งานและยอดรวมของผู้เข้าร่วม 17,731 ราย

งานระดับใหญ่ที่เด่นๆ อาทิ เช่น

เทศกาล Active Ageing (1-3 เมษายน) : นอกเหนือจากการจัดแสดงหนังสือและบริการของ

ห้องสมุดแล้ว บรรณารักษ์ยังจัดให้มีการเล่าเรื่องหนังสือคู่กันฟังและการแสดงดนตรีที่บรรเลงโดย ethu บนเวทีในช่วงเทศกาลอีกด้วย มีหนังสือ รวมถึงสื่อภาพและเสียงประมาณ 1,770 รายการสำหรับให้สาธารณชนยืม โดยยอดรวมของหนังสือที่ถูกยืมมีทั้งสิ้น 1,497 เล่ม

Canberra Day (17 เมษายน) : งานระดับรากหญ้าที่จัดโดยศูนย์ชุมชน Jelutung ร่วมกับ Canberra Consultative Citizens' Committee มีผู้เข้าร่วมงาน 3,000 คนซึ่งส่วนใหญ่มาแวะเยี่ยมชมบูธของ NLB เพื่อเลือกหาและรับแสดมปีกิจกรรมสำหรับนำไปแจกดูขนม ในระหว่างงานมีการชิมหนังสือไป 724 เล่ม

สถาบันการศึกษาแห่งชาติ(10 พ.ค. และ 6 มิถุนายน) : กิจกรรมรณรงค์เพื่อเข้าถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้ครูที่เพิ่งจบการศึกษาได้ทราบถึงการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดและผลิตภัณฑ์ที่มีผลที่ได้รับเป็นไปในเชิงบวกและเราได้รับข้อเสนอแนะในทางสร้างสรรค์อีกมากมาย

• ชุมชนแห่งการเรียนรู้

ปัจจุบันนี้มีชุมชนแห่งการเรียนรู้ (LCS) 23 แห่งด้วยกันที่เกิดขึ้นในห้องสมุดสาธารณะและบริหารจัดการโดยทีมงาน ที่มีทั้งผู้ใหญ่และวัยรุ่น ชุมชนเหล่านี้ได้รวมเอากลุ่มต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นเรื่องการอ่านเป็นหลักและผู้ที่เป็นพวก “มุ่งเน้นกิจกรรม” เข้าไว้ด้วยกัน สมาชิกชุมชนมีโอกาสแบ่งปันความสนใจ แบ่งปันหนังสือและความรู้พร้อมไปกับการอภิปรายซึ่งได้รับการจัดไปแล้วถึง 29 รอบโดยมีคนเข้าร่วมทั้งสิ้น 642 รายประกอบไปด้วยทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ / ผู้สูงวัย

กิจกรรมใหม่ล่าสุดที่ได้รับการบรรจุไว้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้คือชมรมนักเขียนนวนิยายชาวสิงคโปร์ที่CTPL กิจกรรมครั้งแรกสุดที่จัดขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคมมีผู้เข้าร่วม 12 คนส่วนใหญ่เป็นคนที่มีความกระตือรือร้นอยากรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการเขียน นวนิยาย ส่วนชมรมอ่านหนังสือ(ภาษาจีน) ของผู้สูงวัย ชมรมแท็กซี่ Sifu ชมรมคนรักหนังสือและเล่นเกมยังคงมีผลตอบรับที่ดี

ภายใต้โครงการมาอ่านหนังสือกันเถอะ! สิงคโปร์ เราสามารถดึงดูดโรงเรียนนับร้อยโรงเรียนและการสนับสนุนจากพันธมิตรต่าง ๆ อีกมากกว่า 120 รายทั้งจากภาครัฐ องค์กรเอกชนและชุมชน

ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการให้บริการในการจัดอภิปรายหนังสือและตั้งชมรมอ่านหนังสือขึ้น โครงการมาอ่านหนังสือกันเถอะ! ลิงคโพร้ ประสบความสำเร็จอย่างมากในหมู่คนขับรถแท็กซี่ช่างทำผม ครูเจ้าหน้าที่อนามัย พนักงานในแวดวงการต้อนรับและบริการ ข้าราชการพลเรือน เยาวชนและผู้สูงอายุส่งผลให้มีการตั้งชมรมอ่านหนังสือของพวกเขาขึ้น จนถึงปัจจุบันมีชมรมอ่านหนังสือได้รับการก่อตั้งแล้วกว่า 90 ชมรม

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทั้งหมดเหล่านี้ยังคงดำเนินบทบาทสนับสนุนให้ชาวสิงคโปร์อ่านหนังสือและอภิปราย และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การอ่านและการเรียนรู้ยังคงเต็มไปด้วยชีวิตชีวา

อนาคต -- ห้องสมุดเพื่อชีวิต : แผนยุทธศาสตร์ของ NLB กับการก้าวเข้าสู่ปีค.ศ. 2020
7 การขับเคลื่อน ไปข้างหน้า โดย NLB กำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นทำโครงการที่มีวัตถุประสงค์เสริมสร้างความเข้มแข็งในงานหลักของ NLB นั่นก็คือการส่งเสริมการอ่านและสร้างความมั่นใจว่าด้านทุนทางสังคมในเชิงบวกของห้องสมุดจะได้รับการขยายให้เพิ่มขึ้น

8 จะได้เห็นการเปลี่ยนแปลงจากห้องสมุดธรรมดา ๆ ไปเป็นห้องสมุดที่รองรับกิจกรรมทางสังคมมากขึ้นและมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมากขึ้นเพื่อประโยชน์ของชาวสิงคโปร์ทั้งหมด โครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านจะเปลี่ยนจากรูปแบบ “หนึ่งเดียวเหมาะกับทุกคน” ไปเป็นการกำหนดกรอบกว้าง ๆ และนำมาดัดแปลงให้เข้ากับความต้องการในการร่วมมือกับแต่ละชุมชน จากงานที่เราทำอยู่ในปัจจุบันด้านการเก็บรวบรวมและอนุรักษ์หนังสือเกี่ยวกับ ลิงคโพร้ ขึ้นต่อไปเราจะทำการเก็บรวบรวมงานเขียนเกี่ยวกับสิงคโปร์โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ปัจจุบันห้องสมุดเรามีเนื้อหาเหล่านี้ในรูปแบบต่างๆ กันไว้บริการอยู่บ้างแล้ว และเราจะใช้สิ่งที่มีอยู่สร้างเป็นหมวดหมู่พิเศษใหม่ขึ้นมาเพื่อยกระดับการอ่านและการเรียนรู้ของคนสิงคโปร์และเข้าถึงกลุ่มคนต่าง ๆ ให้กว้างขึ้น ทุกวันนี้การให้บริการห้องสมุดรูปแบบดิจิทัลของเรายังเป็นเพียงตัวเสริมการบริการหลักและเครือข่ายของห้องสมุดสาธารณะอยู่ เราต้องการ

จะพัฒนาต่อไปด้วยการให้บริการห้องสมุดดิจิทัลเกิดขึ้นได้ในทุกที่ทุกเวลา

9 ในแผนงานห้องสมุดปี ค.ศ. 2000 ของเราได้ใช้โครงสร้างพื้นฐานเป็นตัวขับเคลื่อนหลักเพื่อเป็นการวางรากฐานสำหรับเครือข่ายห้องสมุดสาธารณะ แต่สำหรับแผนในปี ค.ศ. 2010 เราหวังจะ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลเพื่อให้ทันกับแนวโน้มและเทคโนโลยี ของยุคปัจจุบัน ขณะที่แผนสำหรับปีค.ศ. 2020 เราได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ใหม่พร้อมกับวิสัยทัศน์ใหม่ว่า “นักอ่านเพื่อชีวิต ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และประชาชาติที่เต็มไปด้วยองค์ความรู้”

วิสัยทัศน์ใหม่ “นักอ่านเพื่อชีวิต ชุมชนแห่งการเรียนรู้ และประชาชาติที่เต็มไปด้วยองค์ความรู้”

10 ก่อนอื่นขออธิบายถึงเหตุผลว่าทำไมถึงได้เลือกวิสัยทัศน์ใหม่นี้มาเป็นส่วนหนึ่งของแผนกลยุทธ์ การอ่านเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการแสวงหาความรู้ การเรียนรู้และห้องสมุดอยู่ในสถานะที่จะโอบอุ้มให้การอ่านเพื่อชีวิตได้ยกระดับขึ้นมาสู่วาระแห่งชาติได้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถสร้างขึ้นได้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับห้องสมุดที่ซึ่งแต่ละคนสามารถเชื่อมต่อกับชุมชนของตนเองไปพร้อม ๆ กับการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและแบ่งปันคุณค่าในสังคมพหุวัฒนธรรมของเราต่อกัน ในทศวรรษหน้าสังคมโปรปรารถนาจะเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยองค์ความรู้และห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตขึ้นในหมู่ประชาชนและชุมชน ความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดและสถาบันอื่น ๆ สามารถทำให้การเข้าถึงแหล่งความรู้ต่างๆ ของประเทศเป็นไปได้กว้างขวางขึ้น

11 เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นี้เราจะมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์หลักสี่ประการดังนี้

- การอ่าน การเรียนรู้และข้อมูลด้านความรู้หนังสือ

วัตถุประสงค์นี้จะมุ่งเน้นไปที่การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านที่มั่นคงและเพิ่มความสนใจ

ในการอ่านของหมูนักอ่านให้มากขึ้น เราต้องการที่จะวางรากฐานการอ่านอันแข็งแกร่งในครอบครัวของกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียนและเด็กเล็ก รักษาความสนใจของเยาวชนในการอ่านและการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ช่วยก่อให้เกิดบรรยากาศที่กระฉับกระเฉงในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับผู้สูงวัย ให้ความรู้และข่าวสารใหม่ๆ ด้านข้อมูลการรู้หนังสือแก่คนสิงคโปร์อย่างต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ของคนให้แข็งแกร่งขึ้นและเพื่อให้แน่ใจว่าพวกเขาจะพัฒนานิสัยการซักถามซึ่งสามารถนำไปใช้ได้กับทุกๆ ด้านของชีวิต

• ห้องสมุดในยุคถัดไป

บทบาทของห้องสมุดอันมีรากฐานมาจากความนิยมชมชอบที่จะใช้ห้องสมุดเป็นพื้นที่ของชุมชนจะถูกเน้นย้ำมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต ห้องสมุดยุคถัดไปจะยังคงเป็นแหล่งความรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกันและจะยังคงทำหน้าที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ให้แก่นักอ่านและกันต่อไป ภายใต้บทบาทนี้ห้องสมุดสาธารณะทั้ง 24 แห่งจะปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างบทบาทของตนให้แข็งแกร่งเพื่อรองรับการเป็นศูนย์เรียนรู้ศูนย์กลางวัฒนธรรมและศูนย์ชุมชนของสังคมต่อไป

• ความเป็นเลิศทางเนื้อหาทั้งในสิงคโปร์เองและระดับภูมิภาค

เราต้องการสร้างความมั่นใจว่าได้มีการเก็บรวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิงคโปร์ไว้เป็นอย่างดีและเชิญชวนให้คนสิงคโปร์เข้าร่วมค้นหาและใช้ประโยชน์จากสิ่งนี้ซึ่งมีอยู่ตามห้องสมุดของ NLB โดยหวังว่าการเห็นและความซาบซึ้งในคุณค่าของเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิงคโปร์จะส่งเสริมประชาชนให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติได้

• ห้องสมุดดิจิทัล ตลอด ทุกที่ทุกเวลา

การเข้าถึงแหล่งห้องสมุดดิจิทัลและการบริการจะได้รับการปรับปรุงเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและเชื่อมต่อได้อย่างสะดวกง่ายดาย ซึ่งนั่นย่อมหมายถึงว่า NLB เองจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อให้สามารถบริการดิจิทัลแก่ชาวสิงคโปร์ได้

บทสรุป

แผนยุทธศาสตร์ห้องสมุดปีค.ศ. 2020 ของ NLB จะช่วยให้แน่ใจได้ว่าคนสิงคโปร์จะยังคงสามารถเข้าถึงความรู้และใช้การอ่านหนังสือและข้อมูลด้านการรู้หนังสือในการเข้าถึงความรู้ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้ง NLB จะจัดให้ชาวสิงคโปร์ได้มีสถานที่ที่ปลอดภัยและวางใจได้สำหรับการเรียนรู้ไม่ว่าจะในรูปแบบปกติหรือรูปแบบดิจิทัลก็ตาม

อ้างอิง :

Libraries for Life: NLB's Strategic Plan into 2020. Published 2011.



เกี่ยวกับผู้เขียน

เกาหลีใต้

นางสาว ซุก ยีน ลี (Ms. Sook Hyeun LEE)

ผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชน ประเทศเกาหลีใต้

ซุก ยีน ลี จบปริญญาโทสาขาการสื่อสารและบรรณารักษ์ศาสตร์ จาก Yonsei University ในกรุงโซล เริ่มทำงานที่หอสมุดแห่งชาติ (National Library of Korea: NLK) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2522 ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการหอสมุดแห่งชาติสำหรับเด็กและเยาวชน (National Library for Children and Young Adults : NLCY) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้กำกับของกระทรวงการวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและการกีฬา เธอมีบทบาทสำคัญในการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับห้องสมุดและการให้บริการ และมีผลงานเขียนจำนวนมากที่เกี่ยวกับการอ่านดีพิมพ์ในวารสารห้องสมุดและหนังสือพิมพ์ต่างๆ นอกจากนี้ เธอยังได้ริเริ่มโครงการห้องสมุดสำหรับเด็กด้อยโอกาสและครอบครัวที่มาจากหลากหลายวัฒนธรรม

ฟิลิปปินส์

นาง ฟลอร์ มารี สตา โรมานา ครูซ (Mrs. Flor Marie (Neni) Sta. Romana Cruz)

ฟลอร์ มารี สตา โรมานา ครูซ (ใช้ชื่อในการเขียนหนังสือว่า Neni Sta. Romana Cruz) เป็นนักข่าวอิสระ นักการศึกษา กรรมการอ่านต้นฉบับ และนักประพันธ์หนังสือเกี่ยวกับเด็ก หนังสือที่เธอเขียนหลายเล่มได้รับรางวัลหนังสือแห่งชาติสำหรับเด็ก และรางวัลหนังสือเพื่อการศึกษา เธอมีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งศูนย์สื่อสำหรับเด็กของ International School Manila (ISM) และโครงการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนต่างๆอันมีจุดมุ่งหมายสร้างฟิลิปปินส์ให้เป็นประเทศของนักอ่าน เธอได้รับรางวัลจากสมาคมนักอ่านแห่งฟิลิปปินส์ ในฐานะผู้อุทิศตนให้กับการสร้างนิสัยและส่งเสริมให้ชาวฟิลิปปินส์รักการอ่าน เมื่อปี พ.ศ. 2553

มาเลเซีย

ศาสตราจารย์ แอมบิกปาธี ปานเดน (Prof. Ambigapathy Pandian, Ph.D.)

แอมบิกปาธี ปานเดน เป็นศาสตราจารย์ด้านการศึกษาและภาษาศาสตร์ มีผลงานวิจัยจำนวนมากที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาและการรู้หนังสือ การสอนภาษาอังกฤษให้ผู้ใ้ภาษาอื่นๆ มีบทความหลายชิ้นตีพิมพ์ในวารสารวิชาการทั้งในและต่างประเทศ และผลงานตีพิมพ์เป็นหนังสือมากกว่า 25 เล่ม

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งคณบดี School of Languages, Literacies and Translation (SoLLaT), Universiti Sains ประเทศมาเลเซีย และเป็นนักวิจัยของสถาบันการศึกษาาระดับสูงแห่งชาติ สังกัดกระทรวงการศึกษา นอกจากนี้ ยังดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการเอเชียเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ของสมาคมการอ่านนานาชาติ (International Reading Association)

ลาว

นางสาว สมเพ็ด พงพาจัน (Ms. Somphet Phongphachanh)

ผู้อำนวยการ Room to Read Laos

สมเพ็ด พงพาจัน ร่วมก่อตั้งโครงการ Room to Read ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว) ในปี พ.ศ.2548 ก่อนหน้านั้นเธอเป็นผู้ประสานงานสมาคมเพื่อส่งหนังสือภาพให้เด็กน้อยลาว (Association for Sending Picture Books to Laos Children: ASPB) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศญี่ปุ่น เธอจบการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิตจาก Thai Binh University of Medicine ในเมือง Thai Binh สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และปริญญาตรีศิลปศาสตร์ (ภาควิชาภาษาอังกฤษ) จาก Dongdok University ในกรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว หลังจบการศึกษา เธอปฏิบัติหน้าที่เป็นวิสัญญีแพทย์ที่โรงพยาบาลมโหสถ (Mahosot Hospital) ในกรุงเวียงจันทน์ เธอตัดสินใจลาออกจากการแพทย์มาทำงานพัฒนาด้านเด็กอย่างเต็มตัวตั้งแตปี พ.ศ. 2540

เวียดนาม

นางสาว วู ต็อง ถัว หงา (Ms. Vu Duong Thuy Nga)

รองผู้อำนวยการกรมห้องสมุด, กระทรวงวัฒนธรรม การกีฬา และการท่องเที่ยว,
ประเทศเวียดนาม

วู ต็อง ถัว หงา จบปริญญาตรีและโทสาขาบรรณารักษศาสตร์ จาก Hanoi Cultural University และกำลังทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เธอทำงานที่กรมห้องสมุด กระทรวงการท่องเที่ยว วัฒนธรรม และการกีฬา, เวียดนาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 มีผลงานวิจัยหลายชิ้นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการอ่าน ในเวียดนามที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการต่างๆ รวมทั้งตำราเรียน 4 เล่ม

สิงคโปร์

นาง เกียง-โก๊ะ ไล ลิน (Mrs. Kiang-Koh Lai Lin)

ผู้อำนวยการ โครงการ Reading Initiatives, คณะกรรมการห้องสมุดแห่งชาติ สิงคโปร์

เกียง-โก๊ะ ไล ลิน ทำโครงการด้านส่งเสริมการอ่านมานานกว่า 35 ปี เป็นผู้ผลักดันให้เกิดโครงการใหม่ๆ จำนวนมากเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้ชาวสิงคโปร์ รวมถึงโครงการ READ! Singapore ซึ่งเป็นโครงการระดับประเทศ ส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์อ่านหนังสือทั้ง 4 ภาษาที่เป็นภาษาทางการ เธอไม่เพียงชวนให้คนอ่านหนังสือ แต่ยังสร้างชุมชนนักอ่านให้มีการแบ่งปันประสบการณ์และความรู้ที่ได้จากการอ่าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 Read! Singapore จัดกิจกรรมกว่า 1,600 ครั้ง เข้าถึงผู้อ่านกว่า 160,000 คน เธอยังประสบความสำเร็จในการชวนกลุ่มคนหลากหลายอาชีพ เช่น คนขับแท็กซี่ ช่างทำผม ครู เขวาชน บุคลากรด้านสุขภาพ พนักงานโรงแรม และข้าราชการ ก่อตั้งชมรมการอ่านของกลุ่มอาชีพตนเอง

ระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2548 เธอได้รับเลือกให้เป็นผู้ประสานงานข้อมูลข่าวสารฝ่ายห้องสมุด

สำหรับเด็กและเยาวชน ของ International Federation Library Associations (IFLA)
 เกียง-โก๊ะ โล ลิน เป็นหนึ่งคณะกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์ L2020
 หอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์

อินโดนีเซีย

รองศาสตราจารย์ เซติโอโน ซูกิฮาร์โต (Assoc. Prof. Setiono Sugiharto)

รองศาสตราจารย์ เซติโอโน ซูกิฮาร์โต เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ Atma Jaya Catholic University ในกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ นอกจากสอนหนังสือ รศ.ซูกิฮาร์โต ยังเป็นบรรณาธิการให้กับวารสารทางวิชาการหลายเล่ม และเป็นนักเขียน และคอลัมนิสต์ ที่มิงงานเขียนจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เขาเป็นคอลัมนิสต์ให้กับหนังสือพิมพ์ The Jakarta Post มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ผลงานที่ตีพิมพ์ อาทิ “Access vs. Book Reading Habit”, “Teaching Literature is an Art that can, must be learned”; “Exploding the Myth of non-Literate Culture”.

ประเทศไทย

นายชัยศ อิมสุวรรณ, Ph.D.

รองเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

นายชัยศ อิมสุวรรณ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี-โท-เอก จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ Diploma in Japanese's Education (Training programmer for oversea teacher) จาก University of Tsukuba JAPAN 1978 มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานโครงการส่งเสริมการอ่าน, ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบฯ ฯลฯ และประสบการณ์การฝึกอบรมและงานด้านการ

ใช้สื่อการศึกษา การจัดการศึกษาทางไกล การวางแผนการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในหลายประเทศ

ศาสตราจารย์ นิธิ เอียวศรีวงศ์, Ph.D.

ศาสตราจารย์ นิธิ เอียวศรีวงศ์ เป็นนักประวัติศาสตร์ นักคิด และนักเขียน มีผลงานวิชาการและงานเขียนตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องมากกว่า 2,000 ชิ้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา หนึ่งในงานเขียนที่โดดเด่น คือ “ปากไก่อ และใบเรือ” หนังสือรวมความเรียงว่าด้วยวรรณกรรมและ ประวัติศาสตร์ต้นรัตน โกสินทร์ ได้รับการแปลและเผยแพร่เป็นภาษาอังกฤษในชื่อเรื่อง “Pen & Sail”

งานเขียนของศาสตราจารย์นิธิได้รับการยกย่องว่ามีอิทธิพลทางความคิดอย่างมากต่อสังคมไทย และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ศาสตราจารย์นิธิได้รับรางวัล “วัฒนธรรมเอเชียฟูลูกอเกะ” ปี พ.ศ.2542 ในฐานะผู้มีผลงานวิจัยค้นคว้าดีเด่น และรางวัลนักเขียน “ศรีบูรพา” ปี พ.ศ. 2545 จากผลงานเขียนหลากหลายที่สร้างผลสะท้อนให้กับสาขาวิชาชีพต่างๆ รวมทั้งวงวิชาการด้านประวัติศาสตร์ แวดวงวรรณกรรม และสื่อมวลชน

นิธิสำเร็จการศึกษาสาขาประวัติศาสตร์ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา ศาสตราจารย์นิธิลาออกจากการสอนหนังสือที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 แต่ยังคงผลิตงานเขียนที่โยงประวัติศาสตร์มาอธิบายสังคมปัจจุบันอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

รองศาสตราจารย์ อรศรี งามวิทยาพงศ์, Ph.D.

รองศาสตราจารย์ อรศรี งามวิทยาพงศ์ เป็นอาจารย์ประจำสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการนโยบายองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS)

รศ.อรศรีจบปริญญาตรีจากคณะวารสารศาสตร์ปริญญาโทสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคณะรัฐศาสตร์และปริญญาเอกสาขาการบริหารสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผลงานศึกษาวิจัยทางวิชาการตีพิมพ์หลายเล่ม อาทิ ปังจ๊อ

ที่เอื้อและเป็นอุปสรรคต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน : กรณีศึกษาแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน (กรุงเทพฯ : แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2553), กระบวนการเรียนรู้สู่การเท่าทันสื่อ : บทสำรวจสถานภาพและก้าวต่อไป (กรุงเทพฯ : แผนงานสื่อเพื่อสุขภาวะเยาวชน , สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ . 2551)

เป็นอุปสรรคต่อการสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน : กรณีศึกษาแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน (กรุงเทพฯ : แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2553), กระบวนการเรียนรู้สู่การเท่าทันสื่อ : บทสำรวจสถานภาพและก้าวต่อไป (กรุงเทพฯ : แผนงานสื่อเพื่อสุขภาวะเยาวชน , สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ . 2551)

ศาสตราจารย์ ชูติมา สัจจามันท์, Ph.D.

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุทัยธานี

ศาสตราจารย์ ชูติมา สัจจามันท์ สำเร็จการศึกษาอักษรศาสตรบัณฑิต และอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Master of Science (Information Science) จาก University of The Philippines, ปริญญาเอกจาก EdD Charles Sturt University, Australia และ PostGraduate Diploma, Science Information Specialist in Southeast Asia จาก University of The Philippines

ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2541 ศาสตราจารย์ชูติมา ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และระหว่างปี พ.ศ.2540-2543 ได้รับเลือกเป็นกรรมการบริหาร สถาบันบรรณารักษ์ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Congress of Southeast Asian Executive Board-CONSAL) และกรรมการถาวรแผนกทฤษฎีและวิจัย สหพันธ์นานาชาติ ว่าด้วยสมาคมและสถาบันห้องสมุด (Standing Committee, Theory and Research Section, International Federation of Library Associations and Institutions)

ศาสตราจารย์ชูติมามีผลงานทางวิชาการที่ได้รับรางวัลทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ อาทิ รางวัลงานวิจัยดีเด่น ประเภทภาษาและวรรณกรรม ของคณะกรรมการวิจัยการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ

(พ.ศ. 2545) รวมทั้งได้รับการยกย่องเป็นศิษย์เก่าดีเด่นของ Institute of Library Science, University of the Philippines เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 50 ปีของสถาบัน (ค.ศ. 2001) รางวัล Women of the Year 2000 ของ American Biographical Institute (ค.ศ. 2000)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ใจกว้าง

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ใจกว้าง ดำรงการศึกษาาระดับปริญญาโท

(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

รองศาสตราจารย์มณี ล้ำสกุล

สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รองศาสตราจารย์มณี ล้ำสกุล ดำรงการศึกษาระดับปริญญาโท (ภาษาอังกฤษ),
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) และประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้น
สูง(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

park
อุทยานการเรียนรู้



TK
park
อุทยานการเรียนรู้